



Mark
Mills

„un thriller istoric incitant...
care confirmă statutul lui Mills
de scriitor de prim rang și
de o factură aparte” – **Daily Mail**

MISTERUL GRĂDINII TOSCANE

„...un studiu sensibil al seducției
și supraviețuirii. Sublim!”
– **Kirkus Reviews**

MISTER
LEDA

MARK MILLS

MISTERUL GRĂDINII TOSCANE

Traducere din limba engleză și note de Viorica Boitor
Titlul original: *The Savage Garden*, 2007

Editura LEDA, 2010

Versiune ebook: v1.0, decembrie 2020

Mark Mills este un scriitor și scenarist britanic. Primul său scenariu (pentru un film de scurt metraj, *One Night Stand*) a fost nominalizat pentru premiile BAFTA în 1993 și i-a adus autorului premiul pentru cel mai bun scenariu la Festivalul de Film Premiers Plans de la Angers, în 1995. Tot lui Mills îi aparține scenariul pentru *The Reckoning*, adaptarea cinematografică după *Un mister medieval* de Barry Unsworth.

Și-a început cariera de scriitor cu romanul *Amagansett* (2004), care a obținut Crime Writers' Association Award pentru debut, devenind bestseller. Al doilea roman, *Misterul grădinii toscane* (*The Savage Garden*), a fost publicat în 2006, urmat în 2009 de *The Information Officer*.

Mulțumiri

Ca întotdeauna, mulțumirile mele se îndreaptă către Stephanie Cabot, prietena și agentul meu fără seamăn, pentru că – pur și simplu – este Stephanie Cabot; către editorii mei Julia Wisdom și Rachel Kahan pentru entuziasmul, înțelepciunea și îndrumările lor; și către soția mea, Caroline, pentru răbdarea și încurajările ei neobosite.

Le sunt, de asemenea, extrem de recunoscător lui Francis și Rachel Hamel-Cooke, Anne O'Brien și Jane Hall, ca și lui Charles și Angela Cottrell-Dormer, ale căror ospitalitate și generozitate a spiritului au contribuit la scrierea acestei cărți într-o măsură mult mai mare decât cred ei probabil.

PĂDUREA ÎNTINECĂȚĂ

AMFITEATRU

GROTA

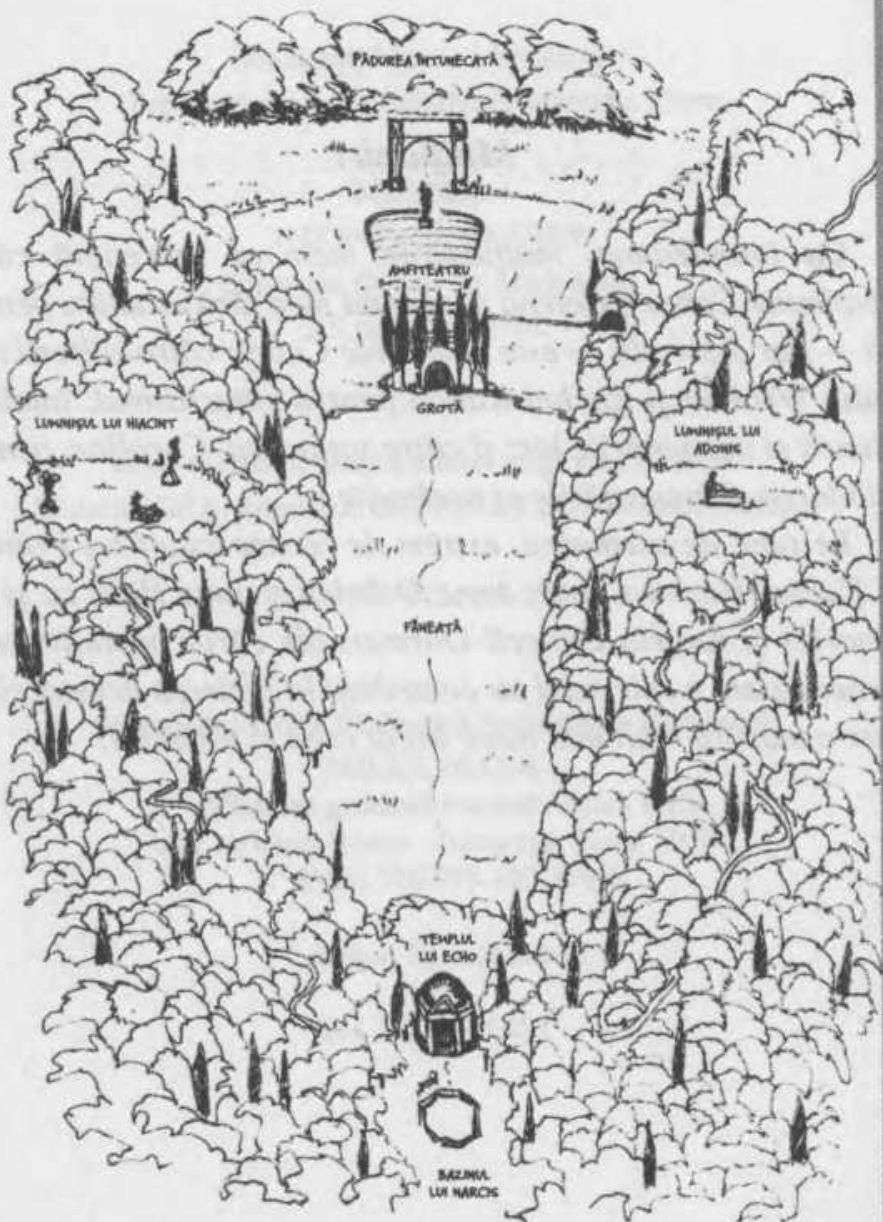
LUMINIȘUL LUI HIACINT

LUMINIȘUL LUI
ADONIS

FĂNEAȚĂ

TEMPLUL
LUI ECHO

BAZINUL
LUI NARCISS



Pentru Caroline, Gus și Rosie

*Nu ne vom opri din explorare,
Iar la sfârșitul întregii noastre explorări
Vom sosi în punctul de unde am pornit
Fără a recunoaște locul.*

T. S. ELIOT, Little Gidding

August 1958

Mai târziu, când totul s-a terminat, gândurile l-au purtat înapoi la ziua de mai dogoritoare de la Cambridge – locul unde a început totul – și s-a întrebat dacă, știind tot ce știe acum, ar fi procedat altfel.

Nu era ușor de răspuns la întrebarea asta.

Aproape că nu se recunoștea în tânărul lipsit de griji care pedala pe poteca de pe malul râului, hurducându-se când trecea peste fâgașe, cu sticla de vin dansând în coșul bicicletei.

Oricât de tare încerca, nu reușea să pătrundă în mintea celui necunoscut, ca să nu mai zicem că nu putea ști absolut deloc cum ar fi reacționat la vestea că în curând avea să aibă de-a face cu o crimă.

Era cunoscut, în primul rând, pentru doveceii săi.

Treaba asta făcea din el o figură cât se poate de dubioasă în ochii doamnelor de la Societatea de Horticultură, care, până la intrarea lui în scenă, concuraseră cât se poate de fericite, doar între ele, pentru cel mai râvnit premiu de la secțiunea legume din cadrul expoziției lor anuale. Faptul că era nou-venit în sat le alimenta, fără îndoială, antipatia; iar faptul că locuia singur cu o „menajeră” cu câțiva ani mai tânără decât el, o femeie a cărei înfățișare nu putea fi descrisă decât drept „orientală”, le permitea să-și aline durerea pricinuită de înfrângere prin tot felul de bârfe răutăcioase.

Mi le amintesc, în primul an când a câștigat premiul, pe doamna Meade și pe cotoaroanțele ei adunate grămadă în partea din spate a umbrarului, ca niște vaci înainte de furtună. Mi-l amintesc și pe vicar, un pic abțiguit după degustarea entuziastă a mostrelor de cidru din concurs, anunțând verdictul la categoria dovecei. Cu un aer ce-i trăda satisfacția aproape lascivă, a declarat exemplarul enorm al domnului Atherton „de-a dreptul tumescent” (întărindu-mi astfel propriile suspiciuni legate de bunul reverend).

Domnul Atherton, înalt, zvelt și ușor cocârjat de cei șaptezeci și ceva de ani ai săi, se apropie de podium fără să se sprijine în baston. Primi așabil diploma (și sticla de lichior de soc ce o însoțea), apoi se întoarce la scaunul lui. Întâmplător, ședeam lângă el în după-amiaza aceea caldă, cu rafale de vânt șuierătoare, iar în timp ce pânza cortului flutura zgomotos în bătaia vântului și vicarul își bălmăjea plin de simțire mulțumirile tuturor celor care aduseseră pandișpan Victoria, domnul Atherton își înclină capul spre mine, cu o privire poznașă.

— Crezi c-or să mă ierte vreodată? mormăi el cu glasul coborât.

Am știut pe dată la cine se referă.

— Ah, mă îndoiesc, i-am răspuns. Mă îndoiesc foarte tare.

Acestea au fost primele cuvinte pe care le-am schimbat

vreodată noi doi, deși nu era prima oară când îi smulgeam un zâmbet. În vara aceea, ceva mai devreme, îl surprinsesem uitându-se la mine cu o mină amuzată de sub pălăria lui de paie. Stătuse așezat pe un șezlong, la marginea terenului de cricket, iar un jucător la bătaie corpulent și mai din popor tocmai izbutise de trei ori șase puncte contra mea, într-o succesiune rapidă de lovituri, pecetluind efectiv o nouă înfrângere rușinoasă a echipei a doua a clubului Hambledon.

Adam întoarse foaia, așteptându-se să aibă ce citi mai departe.

Pagina era goală.

— Asta-i tot? Întrebă el.

— Evident, răspunse Gloria. Cum ți se pare?

— E bun.

— Bun? „Bun” sună ca „drăguț”. Mamele zic despre copiii cumiți că sunt „buni”. Copiii plictisitori! Pentru numele lui Dumnezeu, Adam, discutăm despre romanul meu.

Probabil că cel mai bine ar fi să nu pomenească folosirea exagerată a virgulelor.

— Foarte bun. Excelent, spuse el.

Gloria se îmbufnă, parcă iertându-l circumspectă, sânni întinzându-i materialul rochiei de bumbac imprimat când se aplecă spre el.

— Nu-i decât începutul, dar e incitant, nu crezi?

— Incitant. Da. Foarte misterios. Cine-i acest domn Atherton, cu dovlecii lui enormi?

— Aha! trâmbiță ea. Vezi? Ești la prima pagină și deja îți pui întrebări. E un lucru bun.

El ridică o sprânceană la auzul calificativului folosit, dar ea nu păru să observe.

— Cine crezi că e? Sau mai bine zis: Ce crezi că e?

Nu se mai putea aduna deloc. Iar vinul nu-l ajuta, era neplăcut de călâi în arșița după-amiezii, cu o viespe ce bâzâia disperată în jurul gâtului sticlei.

— Habar n-am.

Gloria alungă viespea cu mâna, își umplu paharul, apoi,

după o clipă de gândire, îl umplu și pe al lui.

— E un spion german, îl anunță ea.

— Un spion german?

— Exact. Vezi tu, suntem în timpul războiului – mai exact, în 1940 – iar în timp ce Bătălia pentru Anglia^[1] se dă în înaltul cerului deasupra unui sătuc din Hampshire, o cu totul altă bătălie este pe cale să se desfășoare la sol. Precum deasupra...

— ...la fel și dedesubt^[2].

Chiar ajunseseră să-l citeze pe Hermes Trismegistus în legătură cu asta?

— Cred că a avut loc în Kent, spuse Adam.

— În Kent?

— Bătălia pentru Anglia... a avut loc în Kent și o parte din Sussex, nu în Hampshire.

Vestea asta căzu, clar de tot, ca o lovitură pentru Gloria.

— Păi, poate câteva dintre avioane, știu și eu, s-au abătut pe-acolo, sau așa ceva.

Adam părea să se îndoiască de asta.

— La naiba, exclamă Gloria, aveam nevoie de niște bătălii aeriene.

— Atunci, mută acțiunea în Kent.

— Neapărat trebuie să fie în Hampshire.

— De ce?

Regretă întrebarea aproape imediat.

— Pentru că toată povestea-i despre o bază secretă de submarine din portul Portsmouth.

Aici o aduseseră cei doi ani de literatură engleză, cu tot ce studiaseră despre Beowulf și Chaucer, și Sir Gawain și Cavalerul Verde: la o bază secretă de submarine din portul Portsmouth?

— Ce-i? întrebă Gloria îngrijorată.

— Mă gândeam, minți el, că naratorul tău este bărbat. Doar dacă n-o fi o femeie care, întâmplător, joacă cricket în echipa satului.

— Și?

— Mă gândesc că-i o adevărată provocare să scrii din perspectiva unui narator masculin.

— Crezi că nu-s în stare?

— N-am zis asta.

— Patru frați, spuse ea, ridicând trei degete. Și doar nu ești primul tip cu care am ieșit.

Acesta era un adevăr pe care-i plăcea să-l afirme din când în când, făcând risipă de amănunte dezgustătoare ca să-și impună punctul de vedere, deși în clipa asta era prea mânioasă ca să-i mai ardă de așa ceva.

Azvârli cât colo restul de vin din paharul ei, iar semiluna de lichid căzu în iarba înaltă. Se ridică în picioare puțin nesigură.

— Am plecat.

— Nu pleca, o rugă el, prinzând-o de mână. Rămâi.

— Nu ți-a plăcut.

— Nu-i adevărat.

— Știu ce gândești.

— Greșești. Aș putea fi băgat la închisoare pentru gândurile mele.

Juca grosolan, dar o știa vulnerabilă la replici din astea. În plus, acesta era și motivul pentru care chiuliseră de la cursuri și veniseră în luncă, nu-i așa?

— Îmi pare rău, spuse el, profitând de zâmbetul ei mijit, cred că sunt gelos.

— Gelos?

— Eu n-aș putea face așa ceva, sunt sigur. E minunat. Serios. M-a furat imediat. Vicarul abțiguit e o idee genială.

— Îți place de el?

— Mult de tot.

Gloria se lăsă trasă înapoi pe pătură, în scobitura bârlogului lor, departe de privirile celor de pe cărarea de lângă râu, unde se zburleau sălciile cioturoase.

Degetele lui înaintară leneș, dar ferm, pe interiorul coapsei ei albe ca zăpada, cu carnea fierbinte și elastică precum aluatul proaspăt.

Ea se aplecă spre el și îl sărută, vârându-și limba între buzele lui. El gustă vinul alb, ieftin, și se simți ațâțat de atingerea ei. Întinse mâna către sânii ei, își trecu degetul mare peste sfârcuri, așa cum îi plăcea ei.

Favoruri sexuale în schimbul laudelor rostite pe pătură. Oare

totul era chiar atât de simplu?

Își revizui gândurile, simțindu-se vinovat că mintea îi zbura aiurea.

N-avea de ce să fie îngrijorat.

— Știi ceva, spuse Gloria, desprinzându-se din îmbrățișarea lui și trăgându-și sufletul, rămâne Hampshire. S-o ia naiba de Bătălie pentru Anglia.

*

Biletul îl aștepta în căsuța lui poștală când se întoarse la colegiu. Recunoscu pe dată scrisul. Era aceeași mâzgălitură aproape ilizibilă care-i împodobeia eseurile săptămânale. Mesajul suna așa:

Dragă domnule Strickland,

Îmi cer scuze că vin cu cererea asta în condițiile în care și așa ai un program încărcat, dar aș dori să discutăm o problemă legată de disertația dumatăle.

Ce-ai zice să ne vedem azi la ora 5 p.m., în biroul meu de la facultate? (Adică în clădirea aceea mare, din piatră, de la capătul lui Trumpington Street, în caz că ai uitat.)

*Cu cele mai bune urări,
Prof. Leonard*

Adam aruncă o privire spre ceas. Îi lua cincisprezece minute să traverseze orașul. Baia pe care și-o propusese va trebui să mai aștepte.

*

Profesorul Crispin Leonard era, într-un fel, o instituție, nu numai în facultate, ci și în întreaga universitate. Deși sărit bine de șaptezeci de ani, era foarte diferit de colegii în vârstă, care ieșeau din camerele lor mohorâte de la colegiu doar la ora

mesei, sau așa părea că stau lucrurile, târșâindu-se în robele lor tocite spre și dinspre sala de mese, traversând peluzele catifelate a căror iarbă sacră doar ei aveau privilegiul să o calce în picioare. Puțini știau ce fac (sau ce au făcut vreodată) personajele astea vârstnice ca să-și justifice sinecura unei bătrâneți călduțe la colegii. Paternitatea unei cărți, a unei singure cărți, a oricărui fel de carte, se pare că era suficientă, chiar dacă valoarea respectivei opere fusese de mult eclipsată. Dintr-un motiv oarecare, se considera că și-au îndeplinit îndatoririle, iar colegiile le ofereau în schimb o bătrânețe confortabilă, neîmpovărată de nicio răspundere.

Profesorul Leonard era croit dintr-o stofă mult mai rezistentă. Ținea prelegeri și îndruma lucrări de diplomă la trei materii, continua să-și ofere serviciile ca tutore de colegiu și era încă implicat activ în mai multe societăți, dintre care pe unele le înființase chiar el. Și toate astea în vreme ce tot mai găsea timp nu numai să scrie, dar și să publice. Judecând după orice standarde, era un volum de muncă remarcabil și încă unul pe care părea să-l efectueze destul de ușor.

Cum reușea? Nu se grăbea niciodată și niciodată nu întârzia; se deplasa rapid, ca o pisică bine hrănită, cu un aer ușor distrat, de parcă mintea îi stătea întotdeauna la lucruri elevate.

Era adâncit în somn când Adam intră în biroul lui. Primul ciocănit nu-l trezi, iar când Adam băgă capul pe ușă și îl văzu prăbușit în fotoliu, cu o carte în poală, bătu din nou, de data asta mai tare.

Profesorul Leonard tresări, se dezmetici și îl recunoscu pe Adam.

— Îmi cer scuze, trebuie să fi ațipit.

Închise cartea și o puse deoparte. Adam observă că era chiar una din scrierile profesorului, despre sculptura lui Mantegna^[3].

— Niciun tribunal nu v-ar condamna pentru asta.

Profesorul Leonard încuraja ireverența, o încuraja susținut, dar pentru o clipă Adam se temu că a întins coarda prea tare.

— Asta ar putea fi și mai nostim, domnule Strickland, dacă te-ai fi ostenit vreodată să citești cartea mea despre Mantegna. Că veni vorba... *cum stai* cu serviciul?

— Poftim?

— Păi, data trecută când te-am văzut mergeai cu bicicleta pe King's Parade destul de grăbit. Țineai în mână două rachete de tenis, iar tânăra pe care o duceai pe cadru te ținea strâns pe dumneata.

— Ah.

— S-a mai îmbunătățit?

— Dacă s-a îmbunătățit?

— Serviciul dumitale, domnule Strickland. Am fi cu toții mult mai fericiți dacă măcar ai avea altceva de prezentat în schimbul absenței.

— Muncesc din greu, bâigui Adam, muncesc până seara târziu.

Profesorul Leonard se întinse după un teanc de hârtii așezate pe masa de lângă fotoliu.

— De vreme ce tot ești aici, ai putea foarte bine să iei asta acum. Frunzări teancul și scoase din el eseul lui Adam. Probabil că ți-am dat o notă mai mică decât ar fi trebuit.

— Ah, făcu Adam puțin dezamăgit.

— Dacă stau să mă gândesc, s-ar putea să fi avut un punct de vedere, ceea ce n-a fost evident de la început.

— Ce punct de vedere?

— Nu te flata singur, domnule Strickland. Din câte știu eu – și ți-am citit lucrarea de două ori – n-ai avut decât un singur punct de vedere. Celelalte au fost scoase direct din cărțile pe care v-am sugerat să le citești. Ridică un deget lung, osos. Și din unele pe care nu vi le-am sugerat... ceea ce, trebuie să recunosc, demonstrează că ai mai multă inițiativă decât cei mai mulți dintre studenți. Îi înmână eseul. O să-l discutăm mai pe larg altă dată. Acum, în legătură cu disertația dumitale. Te-ai mai gândit la ea?

Adam cochetase cu mai multe idei – iconografia islamică în arhitectura romanică, folosirea liniei în desenele din Renașterea timpurie – dar profesorul le-ar considera, pe bună dreptate, niște speculații leneșe asupra unor domenii de studiu bine bătătorite. Nu, cel mai bine-i să tacă din gură.

— Nu tocmai.

— Mai ai un an, firește, dar este de dorit să te apuci de treabă încă de pe acum, desigur, dacă dorești să ne prezinți ceva la adevărata dumitale valoare. Nu-i așa, domnule Strickland?

— Da, răspunse Adam. Desigur.

— Cum stai cu italiana?

— Bine. Cam scârțâie.

— Bun, atunci, s-ar putea să am ceva pentru dumneata.

Profesorul îi spuse că a fost recent contactat de o veche cunoștință. *Signora* Docci, doamna cu pricina, era proprietara unei vile imense pe dealurile Toscanei, chiar la sud de Florența. „Un exemplu impresionant, chiar dacă destul de comun, al apogeului Renașterii toscane”, așa descrise profesorul arhitectura clădirii. Își păstră laudele pentru grădină, nu pentru aranjamentul formal al teraselor renascentiste din jurul vilei, ci pentru o anexă manieristă, mai târzie, aflată într-un crâng dintr-o văiușă din apropiere. Concepută și realizată de un soț îndurerat în memoria soției decedate, dumbrava asta era alimentată de un izvor și modelată după grădinile romane ale perioadei, cu poteci întortocheate și pârâiașe, statui, inscripții și structuri neoclasiche.

— E un loc foarte neobișnuit, spuse profesorul. Extrem de impresionant.

— L-ați văzut?

— Da, cu niște ani în urmă. N-a fost modificat niciodată – asta-i un lucru rar – și știu sigur că n-a făcut obiectul unei cercetări amănunțite. Aici ar urma să intri dumneata în scenă, desigur, dacă dorești. *Signora* Docci a avut amabilitatea să-l ofere drept obiect de studiu pentru unul dintre studenții mei.

Manierismul era de rău, un pic prea exagerat pentru gustul lui Adam, și l-ar obliga să citească foarte mult. Pe de altă parte, Italia era de bine, foarte bine.

— Poate că nu te-ai gândit tocmai la o grădină, dar nu respinge ideea... Artă și natura împletindu-se pentru a crea o entitate cu totul nouă... o a treia natură, dacă vrei.

Adam nu avu nevoie de alte încurajări.

— Da, acceptă el. Da, vă rog.

Examele se abătura asupra lor până să apuce ei să se dezmeticească și trecură la fel de repede. Sărbătoriră, se îmbătută, traversară cu bacul la Grantchester cu coșurile de picnic, dansară la balurile de la colegiu și se aruncară îmbrăcați în râu – amintiri ireparabil umbrite de decizia Gloriei de a pune capăt relației lor în ultima seară a semestrului. Situația nu era negociabilă și, fidelă caracterului ei, Gloria nu încercă deloc să mimeze niște remușcări pe care, în mod clar, nu le simțea. Reuși, totuși, să-i ofere o oarecare consolare: de vreme ce n-o să mai vină să stea la conacul familiei ei din Scoția, va fi scutit de atențiile înnebunitoare ale musculițelor de vară.

— Se cunosc cazuri când vitele s-au aruncat de pe stânci din cauza musculițelor.

Acestea fuseseră ultimele ei cuvinte înainte ca el să iasă în trombă din cameră, trântind ușa în urma lui.

A doua zi, fiecare se întoarse la viața lui de zi cu zi. Pentru Adam, asta însemna o suburbie banală din sudul Londrei și o vilă în stil Tudor, cu nostalgii elisabetane. Construită în grabă imediat după război, casa asta exista doar pentru că un echipaj aerian german aruncase o singură privire ploii letale de proiectile antiaeriene mortale de deasupra orașului și își lepădase prompt încărcătura înainte de a fugi mâncând norii spre casă.

Odată, Adam și fratele lui săpaseră o tranșee în fundul grădinii – prima linie de apărare împotriva invaziei unei imaginare armate inamice – și se treziseră scoțând la lumină rămășițele unui șir de case terasate care ocupaseră odinioară acest teren. Harry luase fragmentele de cărămidă, țiglă și sticlă și le cufundase în alabastru, realizând un mozaic în formă de casă, prima dovadă palpabilă a chemării sale de care-și amintea Adam.

Adam își căută vechii prieteni din cartier. Băură împreună bere în grădina de la „Cerbul și ogarii”, făcând schimb de istorioare și dându-și silința să ignore adevărul evident – acela

că legăturile care pe vremuri îi uneau erau cu fiecare an tot mai anemice și în curând puteau dispărea cu totul.

Maică-sa era încântată să-l aibă acasă și se străduia să-i dovedească asta, ceea ce, de obicei, însemna că-i nefericită. Ori de câte ori îl sufoca cu afecțiunea ei, avea neplăcuta senzație că îl folosește ca pe o nuia cu care dă în taică-său: Vezi ce pierzi? Taică-său era mai retras ca niciodată și nu tocmai mulțumit. Dorise ca Adam să-și dedice vara unei experiențe în câmpul muncii – îl plasase la o cunoștință de-a lui, la Baltic Exchange^[4]. Era înțelept să câștigi experiență lucrând pentru Baltic Exchange înainte de a-ți construi o carieră în domeniul asigurărilor maritime la Lloyd's. Era un lucru înțelept, fiindcă exact asta făcuse și el. În cele din urmă, însă, se dădu bătut.

Aranjamentele merseră șnur: o scrisoare către *Signora Docci*, urmată de răspunsul ei (bătut la mașină într-o engleză impecabilă) în care îl anunța că îi reținuse o cameră la o *pensione* din localitate. În afară de obținerea unor fonduri pentru Adam de la Catedra de Istoria Artei, profesorul Leonard nu fusese nevoit să se implice mai deloc. Îi sugeră, totuși, lui Adam să se întâlnească cu el în oraș înainte să pornească spre continent.

Localul propus era o clădire grandioasă, de piatră, în apropierea gării Cannon Street^[5] din centrul orașului. Adam nu mai auzise de Worshipful Company of Skinners^[6], deși nu se arătă peste măsură de surprins să afle că profesorul era asociat cu o breaslă medievală a cărei istorie se întindea pe durata a șapte secole. Trecură prin niște camere lambrisate în drum spre terasa de pe acoperiș, unde luară prânzul sub un strat de nori uniform, ca o pătură mâncată de molii, prin care, din când în când, soarele își arunca razele pieziș, luminând petice de oraș.

Mâncară rasol de vită și băură vin de Bordeaux.

Profesorul venise înarmat cu un teanc de cărți și articole întru edificarea lui Adam.

— Citește-le cu atenție, îi spuse el și-i înmână un exemplar din *Metamorfozele* și *Fasti* ale lui Ovidiu. Restul sunt lucrări de referință. O să vezi că familia are o bibliotecă impresionantă, la care sunt sigur că o să ai acces.

Profesorul nu vru să-i spună mai multe despre grădină –

„Doar nu vrei să-ți influențez părerea” – deși îi împărtăși bucurios lui Adam alte informații.

Signora Docci locuia singură la Vila Docci, după ce soțul ei murise în urmă cu câțiva ani. Fiul ei cel mare, Emilio, murise și el, ucis spre sfârșitul războiului de germanii care ocupaseră vila. Mai exista un fiu, Maurizio, care urma să ia curând în primire proprietatea, și o fiică depravată, Caterina, care acum locuia la Roma.

Restul prânzului discutară despre călătoria iminentă a profesorului în Franța. Se ducea să vadă picturile rupestre paleolitice de la Lascaux – era la a treia lui vizită acolo de la descoperirea lor accidentală de către un grup de băieți localnici în 1940. Își aminti de frustrarea de-a fi fost nevoit să aștepte cinci ani până să se termine războiul să poată face primul pelerinaj. După treisprezece ani, simțea că acum este posibil să identifice influența acelei imagistici primitive în lucrările artiștilor contemporani. De fapt, acesta urma să fie subiectul unui articol și chiar al unei cărți.

— Cei mai mari pictori europeni în viață inspirându-se din pictorii cei mai vechi cunoscuți, după șaptesprezece mii de ani. Dacă asta nu se cheamă istoria artei, nu știu ce altceva ar putea fi.

— Așa-i.

— Știi, nu trebuie să-mi cânti în strună.

— Ba da, replică Adam. Dumneavoastră plătiți pentru prânz.

Mai târziu, când se despărțiră în stradă, profesorul îi spuse:

— Francesca... *Signora Docci*... acum e bătrână și fragilă, fără îndoială. Dar n-o subestima.

— Ce vreți să spuneți?

Profesorul Leonard ezită, aruncând o privire în josul străzii.

— Nu bag mâna-n foc că știu ce vreau, dar e un sfat de bun-simț.

În timp ce stătea într-o rână, ușor amețit, în vagonul pustiu din trenul cu care se întorcea la Purley, Adam avea neplăcuta senzație că avertismentul pe care i-l dăduse profesorul la despărțire fusese adevăratul scop al întâlnirii lor.

O săptămână mai târziu, Adam plecă. Schimbă trenul în Paris, conștient că nu mai călătorise niciodată atât de mult spre sud. La sfatul profesorului Leonard, îi strecură câțiva franci conductorului și primi o cușetă doar pentru sine.

Nu dormi deloc. Se zvârcoli în întuneric, în timp ce Franța aluneca țcănind pe sub el, și se gândi (mult mai mult decât i-ar fi plăcut) la Gloria și la expresia de pe chipul ei când îi spusese:

— Nu știi de ce. Cred că, pesemne, din cauză că ești nițel plictisitor.

S-ar fi simțit mai puțin atins dacă i-ar fi spus asta în alt context, și nu după ce tocmai făcuseră dragoste. De două ori.

— Plictisitor?

— Nu, nu plictisitor, e nedrept. Tern.

— Tern?

— Nu.

— Atunci cum?

— Nu știu. Nu reușesc să pun punctul pe i. Nu găsesc cuvântul potrivit.

Minunat. Era o categorie aparte – o categorie unicat, imposibil de definit prin cuvinte, dar se situa undeva între „plictisitor” și „tern”.

Își pierduse cumpătul, aruncase cu o pernă prin cameră și o înjurase. Încă își amintea fiecare secundă a lungului drum făcut pe jos înapoi la colegiu, cum se furișase în jos pe scară când plecase de la ea, cum pășise prin zorii palizi din Trinity Great Court, gustul dulce-amărui al autocompătimirii care îl făcuse imun la privirile tăioase ale portarului din gheretă.

De-a dreptul penibil, când privești totul de la distanță, din cușeta întunecoasă a unui tren care se hurducă prin noaptea franceză, de exemplu. Se chinui să-și stăvilească gândurile sau, cel puțin, să le abată de la făgașul lor. Când văzu că nu poate, aprinse lumina și își exersă cunoștințele de gramatică italiană.

Zorii aduseră cu ei masivitatea de-abia vizibilă a unei văi alpine abrupte. Peste câteva ceasuri lăsară munții în urmă.

Tot ce văzu din Milano fu splendoarea fascistă a Gării

Centrale în timp ce zorea între peroane, să prindă legătura mai departe. Era conștient de căldură și de mirosul de tutun necunoscut, dar de mai nimic altceva. Zări o clipă „câmpiile deloc unduitoare ale Lombardiei” din poezia lui Shelley înainte să ațipească.

Un somn adânc, fără vise, îl purtă pe drumul până la Florența, unde fu deșteptat brusc de conductor, care îi vorbi într-o limbă total diferită de italiana pe care o învățase la școală și pe care și-o revizuisese recent. Evacuat pe peron, simți că, fără doar și poate, nu are parte de primirea călduroasă de care fusese lăsat să creadă că s-ar putea bucura în Italia.

Găsi o *pensione* în Piazza Santa Mana Novella, nu departe de gară. Proprietarul îl informă că-i norocos; tocmai se eliberase o cameră. Nu-i era greu să înțeleagă de ce. Adam studie cu atenție cutiuța sumbră, pătrată, de la mansardă și își spuse că stă acolo doar o noapte.

Își scoase cămașa, se întinse pe salteaua denivelată și fumă o țigară, nefamiliarizat cu umiditatea apăsătoare din oraș. O fi fost normală? Dacă da, de ce nu se gândise nimeni s-o menționeze? Sau țânțarii, că tot veni vorba. Spuzeau tavanul, în așteptarea nopții, să-și înceapă ospățul.

Se înghesui în baie cu duș de la capătul coridorului și lăsa firicelul de apă subțire să-l răcorească. Era o soluție temporară. Cămașa curată i se lipea deja năclăită de piele până să coboare cele patru etaje până în hol.

Furtuna se porni exact când ieșea din clădire, tunetele asurzitoare reverberau în toată piața, iar potopul urmă după câteva secunde, când norii de ametist își lepădară încărcătura. Se opri sub copertină, uitându-se la picăturile de ploaie care dansau pe trotuar. Apa se scurgea din rigolele inundate; canalele de scurgere nu se mai vedeau din cauza băltoacelor care se lăteau. Iar ploaia nu mai contenea, turna constant, cu aceeași tărie. Când se opri, se opri brusc și definitiv.

Clopotul unei biserici anunță că se făcuse și jumătate și imediat începură să apară oamenii care se adăpostiseră în ușile dimprejurul pieței – de parcă cele două evenimente ar fi fost aproape legate între ele, clopotul vestindu-i pe locuitorii

cartierului că pericolul trecuse, așa cum făcuse întotdeauna. Soarele țâșni din spatele plafonului de nori care se îndepărta. Razele îi loviră crunt, făcând să strălucească dalele aburinde.

Siluate grăbite săreau peste băltoace, iuțind pasul să recupereze timpul pierdut. Adam se amestecă printre ele, cu harta în mână, plecând din piață spre sud. În Via dei Fossi, apa de ploaie încă se revărsa din streșinile ieșite în afară, alungându-i pe pietoni de pe trotuar, obligându-i să se lupte cu escadroanele de scutere și automobile. Strada îngustă se umplu de țiuitul claxoanelor și de înjurături, de cacofonia desfășurată rapid și însoțită de gesticulația nestăpânită, de tunetele îndepărtate ale furtunii răsunând în surdină, ca un timpan ce punctează ritmul unei opere nebune.

Mersul grăbit îi deveni bătos din pricina unei ușoare neliniști, dar nu din cauza haosului din jurul lui. Cunoștea foarte bine orașul, însă numai din cărți. Dar dacă va fi dezamăgit? Dacă „moștenirea culturală și artistică unică” a Florenței, pe care o detaliasă în eseurile lui cu atâta autoritate găunoasă, o să-l lase rece? Exact atunci, se trezi pe un pod care traversa râul Arno – nu un torent viu, strălucitor, ci o fâșie de apă maro, nămolosă, un râu numai bun pentru o zonă industrială.

După cinci minute ajunse la destinație, iar temerile i se împrăștiară. Capela Brancacci din biserica Santa Maria del Carmine era pustie când intră în ea și rămase goală încă un sfert de oră. Michelangelo și Rafael veniseră aici să-l studieze, să-l imite, să învețe de la tânărul care schimbase fața picturii europene: Tommaso Guidi, poreclit Masaccio de prieteni, copilul-minune zdrențăros, care murise la douăzeci și șapte de ani, dar își lăsase amprenta nemuritoare pe acești pereți cu mult înainte. Contribuiseră și alții la același ciclu de fresce – Masolino^[7], Fra Lippo Lippi^[8], nume de referință – dar opera lor părea placidă, lipsită de viață, când era pusă alături de cea a lui Masaccio^[9].

Personajele lui cereau să fie auzite, să fie crezute; unele chiar amenințau să iasă din pereți și să-i zgâlțâie pe necredincioși întru credință. Bărbați adevărați, nu niște nulițăți. Și femei adevărate. Reprezentarea expulzării lui Adam și a Evei din

Grădinile Edenului în versiunea lui nu avea nevoie de niciun context spre a fi prețuită. După mai bine de cinci sute de ani, încă avea același efect puternic: cei doi căzuți în dizgrație, cu membrele goale, aspre, dure ca granitul de-atâta trudă, alungați ca niște iobagi de către un latifundiar necruțător. Adam își îngropase chipul în mâini, era un om terminat. Eva își acoperea goliciunea cuprinsă de rușine, însă își înălțase fața și striga la ceruri. Toată mânia, frustrarea și perplexitatea din lume păreau să se fi adunat în gaura aceea căscată, diformă pe care Masaccio i-o hărăzise drept gură.

Cu cât Adam se uita mai mult la imagine, cu atât mai mult vedea și cu atât mai puțin înțelegea. Să fi fost o definiție a artei adevărate? Încă-i era jenă de propria-i prețiozitate când în capelă intră un cuplu.

Erau francezi. El avea părul negru, dat cu briantină, pieptănat pe spate în două aripi simetrice care-i ieșeau în relief în apropierea frunții. Ea era extrem de zveltă, departe de Eva lui Masaccio, sau poate așa cum ar fi arătat Eva la câțiva ani după surghiunirea din Edenul cel îmbelșugat – împuținată la trup și vlăguită.

— Bună ziua, îl salută francezul într-o engleză cu accent, ridicându-și privirea din ghidul turistic.

Îl irită faptul că-i așa ușor de identificat, nu numai ca turist, ci și ca englez.

— American? îl întreabă francezul.

— Englez.

Cuvântul îi scăpă pe un ton nepotrivit – lătrat, indignat – ca o parodie de trufie anglo-saxonă. Cuplul schimbă niște priviri vag amuzate, ceea ce îl enervă și mai tare.

Se uită la frizura perfectă a bărbatului și se întreabă cât de supărătoare trebuie să fi fost pentru el ploaia torențială neașteptată. Sau poate că uleiul de păr i-a fost de folos; poate că a ajutat ploii să se scurgă mai ușor.

Și-a dat seama că se uită fix la el doar când francezul se mută de pe un picior pe altul iritat și îl întreabă:

— Da...?

Adam arată către fresce:

— *Las pinturas son muy hermosas*, rosti el în cea mai bună spaniolă a sa.

Când ieși din capelă, lăsându-i pe cei doi să admire geniul lui Masaccio, se întrebă dacă ostilitatea lui se datora faptului că cei doi îi întrerupseseră experiența, sau dacă opera în sine era cea care i-o dezlănțuise.

A sosit englezul?

Nu, Signora.

Când vine?

Mâine.

Mâine?

Așa a spus în scrisoare. Pe data de doisprezece. Vreau să-l văd de-ndată ce ajunge.

Ați mai spus asta, Signora.

N-o să uiți?

De ce-aș uita? Mutați-vă puțin la o parte, vă rog.

Ușurel. Nu mă-mpinge.

Scuze. Întoarceți-vă, vă rog.

Nu trebuie să faci asta, Maria.

Știu.

N-ar fi nicio problemă să angajez pe altcineva.

Chiar vă așteptați ca eu să gătesc și să fac curat pentru altcineva?

Ești o femeie cumsecade.

Mulțumesc, Signora.

Așa cum și tatăl tău a fost un om cumsecade.

Iar el v-a respectat foarte mult, Signora.

Nu-i nevoie să fii atât de protocolară, nu când îmi faci o baie la pat.

Și el v-a respectat foarte mult.

Știi, Maria, cred că riști să-ți dezvolți simțul umorului la bătrânețe.

Întoarceți-vă, vă rog.

Plecară din Florența pe Porta Romana și se îndreptară spre sud, către Galluzzo, urcând pe drumul ce șerpuia la deal pe lângă clădirile răsfirate ale unei mănăstiri cartusiene.

Drumul în sus era flancat de crânguri de măslini, șiruri ordonate de pomi dispuși în trepte, cu frunzișul argintiu strălucind în soare. Podgoriile și crângurile de pini-umbrelă decorau coasta dealului. Ici-colo, câte un drum străjuit de chiparoși indica accesul spre câte o fermă izolată, care era invariabil păzită de câte un pâlț de conifere înalte, țuguiate. În afară de șoseaua asfaltată pe care mergeau ei, foarte puține lucruri sugerau că trecerea secolelor ar fi cauzat vreo schimbare notabilă în peisajul ornat ca o tapiserie.

Tolănit pe locul lui, Adam savura priveliștea în timp ce briza răcoroasă care intra pe fereastra deschisă îl revigora și-i ciufulea părut. Taximetristul turuia ca o moară stricată, deși Adam îi mărturisise mai devreme că îi scapă înțelesul celor mai multe cuvinte. Din când în când, Adam prindea privirea omului în oglinda retrovizoare și mormăia și dădea din cap a aprobare – un aranjament care părea să funcționeze întru mulțumirea deplină a ambelor părți.

Când drumul deveni plat, se întoarse și privi pe fereastra din spate, căutând să vadă pentru o clipă Florența. Orașul nu se mai zărea din cauza mulțimii de dealuri vâlvurite dinspre sud. Într-un fel, i se păru normal; se ascundea chiar și acum.

Toată dimineața se plimbaser pe străzile ei, cu fisurile dintre pietre crestate în ea ca un grătar. Clădirile ei nu mai erau primitoare – palatele de piatră teșită erau modelate ca niște fortărețe (sau cel puțin așa i se păruse); bisericile aveau exterioarele neornate, multe din ele placate cu marmură neagră și albă; muzeele erau găzduite de tot felul de clădiri amenințătoare. Și totuși, în spatele acelor fațade austere zăceau nenumărate bogății.

Adam alesese atent, aproape matematic, având la dispoziție un interval de timp limitat. Avusese parte și de dezamăgiri,

unele opere renumite care îl lăsaseră, în chip ciudat, rece. Dar în timp ce taxiul înainta spre dealurile tot mai înalte, se consolă cu ideea că fusese doar o primă incursiune, o recunoaștere rapidă. Vor mai fi o mulțime de alte ocazii.

*

San Casciano se înghesuia pe un deal înalt, dominând peisajul rustic din jur. Se pare că poziția lui impozantă îi marcaseră istoria, deși articolul din ghidul lui Adam nu se referea deloc la ultimul asediu pe care îl suferise orașelul. În timp ce taxiul se apropia, îi deveni evident că vechile ziduri care înconjurau orașul nu fuseseră construite să facă față unui asalt desfășurat cu armele de care dispuneau Aliații sau nemții.

Acestea nu erau primele cicatrice lăsate de război pe care Adam le vedea la viața lui. Până și Florența, declarată de ambele părți „oraș deschis” din respect pentru însemnătatea arhitecturii ei, avusese de suferit. În timpul înaintării Aliaților, din sud, germanii se baricadaseră și aruncaseră în aer toate podurile istorice ale orașului, cu excepția unuia. Or fi cruțat ei Ponte Vecchio, dar cinstea arătată lui a avut și ea un preț. Clădirile care flancau râul în vecinătatea podului au fost minate, turnurile medievale și palatele Renașterii au fost transformate într-o grămadă de moloz, iar terenul a fost curățat pentru bătălia care urma. În aceste condiții, trupele aliate au trecut râul Arno, pur și simplu, prin altă parte, pe poduri Bailey improvizate, și au eliberat rapid orașul.

Ani de-a rândul, rana pricinuită chiar în inima vechiului oraș a rămas deschisă și sângerândă. Nu era clar dacă se făcuseră eforturi pentru restaurarea acestor străzi pierdute și a splendorii lor de odinioară. De-a lungul malului sudic al râului, clădiri moderne cu fațade netede și linii clare, ascuțite, se înălțau ca niște adolescenți ce stau la coadă în spatele unor pensionari. În cel mai bun caz, puteai spune că spațiul fusese umplut.

În San Casciano se continua procesul de reconstrucție. Tot orașul era împânzit de ruinele clădirilor bombardate lăsate să zacă pe locul unde se năruiseră. În chip de-a dreptul

impresionant, Natura își revendicase atât cât putuse pe terenurile ajunse virane. Copacii tineri se înălțau sfidători; arbuștii găseau cumva destulă umezeală în mormanele de pietre vechi ca să-și înfigă rădăcinile și să prospere, buruienile și ferigile se șteau din fisurile pereților surpați. Edificiile noi, din beton, lipsite de personalitate, care împânzeau centrul istoric erau încă o mărturie a bombardamentelor serioase pe care le suferise orașul.

Pensiunea Amorini fusese cruțată. O parte a viței vechi ce se agăța de fațada ei din stuc coșcovit fusese redirecționată către o pergolă care umbrea o terasă din față, anexă a barului și restaurantului de la parter. *Signora* Fanelli îl aștepta – o sunase din timp de la Florența – și își chemă puștiul adolescent dintr-o cameră din spate să-l ajute pe Adam la căratul bagajelor.

— *Uffa*, făcu Iacopo, verificând greutatea fiecărei valize.

Pe cea mai grea, cea în care erau cărțile, i-o lăsă lui Adam să și-o care singur la etaj.

Camera arăta mult mai bine decât sperase. Încăpătoare și luminoasă, cu gresie roșie lustruită, tavanul din bârne și două ferestre care dădeau în grădina din spate, cu o vegetație bogată. Era mobilată cu strictul necesar: un pat din fier forjat, un scrin și un șifonier. După cum solicitase, avea și un birou, dar nu și un scaun, ceea ce se soldă cu o săpuneală strașnică din partea *Signorei* Fanelli.

Iacopo se furișă cu coada între picioare în căutarea unuia, iar privirea pe care i-o aruncă lui Adam la plecare arăta că îl consideră pe el vinovat de faptul că este umilit în public. Se întoarse cu scaunul și dispăru din nou, în timp ce *Signora* Fanelli încă îi demonstra lui Adam toanele instalației sanitare din baie.

Adam declară camera ca fiind „*perfetto*”.

— *Perfetta*, îl corectă ea. *Una camera perfetta*.

Îi luă pașaportul, îi aruncă un zâmbet și plecă. Doar parfumul îi zăbovi în urmă – o mireasmă vagă de trandafiri plutind ușor în aer.

Își săltă valiza pe scrinul mâncat de cari de la capătul patului și începu să-și despacheteze lucrurile. Trebuie să-l fi avut pe băiat de tânără – de la vreo șaptesprezece, optsprezece ani –

deși, judecând după înfățișarea ei, ai fi spus că încă și mai de tânără. Dintr-un motiv sau altul, își închipuise o femeie în vârstă, mărunțică și cu o talie generoasă. În loc de asta, era găzduit de o versiune mai zveltă a Ginei Lollobrigida din filmul *Trapez*.

Îi plăcu gândul acesta.

O altă imagine din același film îi năvăli în minte involuntar – trupul supermusculos al lui Burt Lancaster într-un combinezon strâmt – iar momentul trecu.

*

Drumul către Vila Docci se dovedi a fi o cărare albicioasă, prăfuită, ce înainta pe creasta unui pinten înalt spre nordul orașului. Urca și cobora dincolo de fermele zugrăvite în ocră, fânețele lăsând locul crângurilor de măslini și viței-de-vie cuibărite în spatele gardurilor vii înalte, vii colorate de caprifoi, nalbă și maci de un roșu aprins. Maică-sa ar fi fost încântată, s-ar fi oprit din loc în loc să-i atragă atenția asupra unei plante sau a unei flori. Așa era ea. Adam, însă, nu era conștient decât de țârâitul batjocoritor al greierilor, cadențat, în ritm cu căldura necruțătoare.

Tocmai voia să se întoarcă, sigur că a greșit drumul, când ceva mai sus, dinaintea lui, zări doi stâlpi de poartă din piatră, erodați de timp. Dincolo de ei, o alee străjuită de chiparoși bătrâni urca abrupt spre o vilă mare, iar trunchiurile copacilor erau pudrate cu praful alb ce se înălța de pe drum. Nu era niciun indicator în afară de stâlpi, dar privirea pe care o aruncă pe harta desenată de mână, trimisă de *Signora* Docci, îi confirmă că, în sfârșit, ajunsese.

Apropiindu-se de capătul aleii, se opri nesigur, simțind că în aer plutește ceva. Se întoarse, privi scurt spre drumul în pantă, cu perspectiva coborâtoare a chiparoșilor ce îl flancau.

Ceva nu-i în regulă. Dar ce anume? Nu-și dădea seama. Și era prea cald să-și mai bată capul cu asta.

Chiparoșii făcură loc unui rond acoperit cu pietriș în fața vilei. Departe, în stânga, erau niște ferme, în vale, dincolo de un

pâlc de stejari de stâncă, dar el acordă toată atenția clădirii principale.

Cum îi descriesese profesorul Leonard arhitectura vilei? Ca una banală?

Recunoștea, cunoștințele lui pe tema asta proveneau aproape exclusiv dintr-un exemplar uzat al cărții lui Edith Wharton despre vilele italiene, dar clădirea din fața lui nu părea să aibă absolut nimic banal. Deși nu era la fel de mare și, evident, grandioasă ca altele, simetria și proporțiile îi confereau un aer de noblețe, ba chiar de maiestuositate discretă.

Ridicăta pe trei laturi ale unei curți pavate cu dale, se înălța pe trei niveluri până la un acoperiș destul de plat, acoperit cu țigle, cu streășină proeminentă. Logiile boltite acopereau etajul din mijloc și pe cel de sus al fațadei, în timp ce aripile constau din arcade false, cu ferestre cu fronton și consolă. În afară de asta, nu era mare lucru de capul ei, dar fiecare detaliu era funcțional.

Clădirea nu simțea nevoia să-și declare pedigreeul; acesta se vedea, mai curând, de la o poștă, ca un costum bine croit. Nu încăpea nicio îndoială că în spatele concepției se află un maestru – mort de mult, nerecunoscut, uitat. Pentru că dacă cel care o concepușe ar fi fost unul din arhitecții iluștri ai perioadei, acest lucru ar fi fost consemnat de istorie. Așa, însă, nu găsisese aproape nicio referință la Vila Docci în timpul cercetărilor lui preliminară.

Înconjură fântâna din mijlocul curții și urcă treptele de la intrare. În zid, deasupra ușii, era un scut din piatră, cu un mistreț ridicat pe picioarele din spate figurând ca piesă centrală în blazonul familiei Docci. Trase de cordonul clopoțelului de fier.

Pesemne că-l urmărisese dinăuntru, așteptându-l să se apropie, fiindcă ușa se deschise aproape imediat. Era scundă și îndesată, și purta o bluză albă băgată într-o fustă neagră. Ochii ei negri îi căutară privirea și i-o pironiră fără să clipească.

— Bună dimineața, o salută el în italiană.

— Bună ziua.

— Sunt Adam Strickland.

— Ați întârziat.

— Da. Îmi cer scuze.

Ea se dădu la o parte, permițându-i să intre, cântărindu-l cu o privire intenționat stăruitoare, de parcă ar fi fost un cal pe care se gândea să parieze (și îl lăsă cu impresia clară că nu o să bage mâna în buzunar prea curând).

— *Signora* Docci dorește să vă vadă.

La cele două capete al holului lung de la intrare era câte o scară de piatră care ducea la etajele superioare. Când ea porni spre cea din stânga, Adam dădu să se apropie.

— Mi-ați putea da un pahar cu apă, vă rog?

— Apă? Firește.

Schimbă direcția, îndreptându-se spre coridorul de lângă scară.

— Așteptați aici, spuse ea.

Nu îl deranja. Avea timp să arunce o privire în jur, să studieze interiorul. Orice bănuială că eleganța tăcută a exteriorului se datorează în cea mai mare parte întâmplării i se șterse pe dată. Se simțea aceeași mână echilibrată și în proporțiile salonului vast, care ocupa secțiunea centrală a parterului și care dădea spre terasa cu balustradă din spate. Camerele care îl flancau erau legate de o mulțime de uși perfect aliniate, care generau o perspectivă telescopică și ofereau o vedere neobstrucționată de la un capăt al vilei la celălalt.

La auzul pașilor care se apropiau, Adam bătu în retragere, nevrând să fie prins de cameristă, menajeră sau ce-o fi fost că-și vâră nasul.

*

Signora Docci se sprijinea de un morman de perne, într-un pat cu baldachin din lemn de palisandru, și citea. Când intrară, înclină capul spre ușă, privind pe deasupra ochelarilor.

— Adam, spuse ea, zâmbind cu gura până la urechi.

— Bună ziua.

— *Grazie*, Maria.

Maria confirmă faptul că nu mai e nevoie de ea dând din cap

a încuviințare și închise ușa în urma ei.

Signora Docci îi făcu semn lui Adam să se apropie de pat.

— Te rog, nu-i o boală contagioasă, e doar bătrânețe. Puse cartea alături de ea și-i zâmbi din nou. Ei, poate că *este* contagioasă.

Avea părul despletit, îi cădea ca un val argintiu în jurul umerilor. Părea prea lung, prea bogat pentru o femeie de vârsta ei. O rețea de riduri fine era așternută ca un văl pe chipul ei, dar carnea îi era fermă, pielea era întinsă de oasele proeminente de dedesubt. Avea ochii închiși la culoare și migdalați.

El îi întinse mâna.

— Încântat să vă cunosc.

Mâna ei osoasă o strânse ferm pe-a lui.

— Te rog. Îi indică un scaun cu spătar de lângă pat. Mă bucur că ai venit, în sfârșit. Maria s-a agitat pe-aici zile întregi, a aranjat totul, a făcut curățenie.

Era greu să ți-o imaginezi pe rigida, monosilabica Maria pregătindu-se pentru sosirea lui.

— E o persoană cumsecade. O să te lase să vezi asta când o să fie pregătită.

El rămase ușor descumpănit că îi citește gândurile.

— Ia zi, cum ai călătorit?

— Bine. A fost o călătorie lungă.

— Ai poposit la Paris?

— Nu.

— La Milano?

— Doar la Florența și numai pentru o noapte.

— O noapte la Florența, spuse ea cu glas visător. Sună ca titlul unui cântec.

— Nu unul tocmai reușit.

Signora Docci scoase un hohot de râs scurt și ascuțit.

— Nu, recunosc eu.

Adam scoase o scrisoare din buzunarul interior al jachetei și i-o înmână.

— Din partea domnului profesor Leonard.

Puse scrisoarea lângă ea, pe pat. El observă că mâna îi zăbovi deasupra ei.

- Și ce mai face Crispin? se interesă ea.
- Acum e în Franța, studiază niște picturi rupestre.
- Picturi rupestre?
- Sunt foarte vechi... cu o mulțime de bizoni și căprioare.
- O peșteră nu-i un loc potrivit pentru un om de vârsta lui.

O să-l bage în mormânt.

Adam zâmbi.

- Vorbesc serios, spuse ea.
- Știu, doar că... engleza dumneavoastră...
- Ce-i cu ea?
- E foarte bună. Foarte corectă.
- Bonele. Bonele și guvernantele. Tata-i de vină. A iubit Anglia. Își schimbă poziția în pat, își scoase ochelarii și îi puse pe noptieră. Spune-mi, te rog, cum ți se pare la *Pensione Amorini*?

- E perfect. Vă mulțumesc că ați aranjat să stau acolo.
- Cât îți ia?
- Două sute cincizeci de lire pe zi.
- E prea mult.
- E jumătate din cât am plătit la Florența.
- Atunci, ți-au dat țepă.
- Aha.
- N-ar trebui să plătești mai mult de două sute de lire pentru demipensiune.
- Camera-i mare, curată.
- Mă tem că *Signora* Fanelli e conștientă de puterea farmecului ei personal. Asta dintotdeauna, chiar de pe când era o copiliță. Iar acum, că-i văduvă...
- Ce vreți să spuneți?
- Ei, nimic, spuse ea, ridicând din umeri. Bărbații sunt așa cum sunt. De ce s-ar schimba?

Primul impuls al lui Adam fu acela de-a lua apărarea sexului din care făcea parte, dar vestea despre starea civilă a *Signorei* Fanelli era de-a dreptul plăcută. Alese tăcerea și dădu din cap a încuviințare solemnă.

- Cât o să rămâi cu noi?
- Două săptămâni.

— E de-ajuns?

— Nu știu. N-am mai studiat niciodată o grădină.

— O să vezi că-i puțin neglijată. Gaetano ne-a părăsit anul trecut. Era sarcina lui. Ceilalți grădinari fac și ei ce pot. Arată către o ușă de sticlă, care era deschisă, deși obloanele erau coborâte. E o privesc minunată în spatele lor. De aici nu se vede grădina memorială, dar îți pot arăta încotro s-o iei.

Adam deschise obloanele și miși ochii din cauza strălucirii soarelui care se revărsa în cameră. Se trezi într-o logie cu boltă. Când ochii i se obișnuiră cu lumina, reuși să distingă peisajul impresionant. Spre vest se pierdeau dealurile peticite, cu faldurile adumbrite cu intensitate diferită în lumina soarelui ce scăpăta în amurg. Panorama îți lăsa impresia de eternitate, aproape de spațiu mitic – ca un peisaj pictat de Poussin⁽¹⁰⁾.

— E cu totul special, nu-i așa? întrebă *Signora* Docci.

— Dacă îți plac lucrurile astea.

Remarca lui o făcu să râdă. Adam scrută cu atenție, de sus, grădinile din spatele vilei, aranjamentele precis conturate de alei pietruite și garduri vii îngrijite.

— La stânga, la capătul terasei inferioare, sunt niște pini-umbrelă. Dacă te plimbi printre ei și o ții pe cărare, o să ajungi unde trebuie.

Chiar în spatele pâcului de pini, domeniul cobora brusc într-o vale împădurită.

— Da, înțeleg.

Când se întoarse în cameră, coborî obloanele din spatele lui.

— De ce a fost făcută acolo jos? în vale, vreau să spun.

— Pentru apă. Există un izvor. Sau a existat. A secat, ca toate celelalte. Avem nevoie de ploaie, de ploi abundente. Strugurii și măslinii suferă din greu.

Se întinse după un dosar subțirel de pe noptieră.

— Uite. Tatăl meu a adunat toate datele. Nu-i mare lucru, dar este tot ce știm despre grădină.

Adam urma să vină și să plece după pofta inimii, continuă ea. Era mai mult decât bine-venit să lucreze în aer liber dacă asta voia și, firește, biblioteca îi stătea la dispoziție. De fapt, putea să se miște în voie în toată vila, cu excepția ultimului etaj, care,

dintr-un motiv neprecizat, îi era interzis. Maria urma să-i pregătească ceva pentru masa de prânz, dacă dorea.

— Pe-aici nu ne formalizăm. Dacă ai nevoie de ceva, nu ai decât să ceri acel lucru.

— Mulțumesc, spuse el. Mulțumesc pentru tot.

— *Non c'è di che*, zise *Signora* Docci cu o înclinare ironic-curtenitoare a capului. Treci pe la mine după ce te plimbi prin grădină. În timp ce Adam tocmai ieșea din cameră, adăugă: Ah, și dacă întâlnești o tânără pe-acolo, probabil e nepoată-mea.

Un zâmbet îi miji în colțul buzelor.

— Stai liniștit, e destul de inofensivă.

*

Trecu prin salon și ieși pe terasa placată cu dale din spate. De aici, o scară cu trepte de piatră, tocite de secolele care trecuseră peste ele, ducea într-o grădină ornamentală – o întindere de pietriș delimitată de cimișiri tunși, aranjați în forme geometrice. Ici-colo era plasat câte un lămâi într-un ghiveci de teracotă. Citise destul ca să știe că trandafirii cățărați și glicina de pe spalierele proptite de zidurile de sprijin erau completări ulterioare în „stilul englez”, care cucerise întreaga țară în secolul trecut, trimițând atât de multe grădini străvechi la groapa de gunoi a istoriei. Straturile de flori înconjurată de garduri vii în tot felul de forme geometrice au fost sfărțecate ca să facă loc peluzelor pentru bowling pe iarbă, care în scurt timp au fost pârjolite de soarele italian nemilos. S-au săpat răzoare care să găzduiască plante erbacee adaptate unei clime mult mai blânde și tot felul de plante agățătoare și târătoare au fost lăsate să crească în dezordine, au urcat pe ziduri și s-au cățărat în copaci ca niște copii neastâmpărați. În multe cazuri, stilurile în vogă au pricinuit distrugerii în masă, dar se pare că aici, la Vila Docci, terasele originare din epoca Renașterii au supraviețuit aproape în întregime nevătămate.

Presupunerea îi fu confirmată când coborî la nivelul cel mai de jos. Scena era dominată de o fântână circulară înconjurată de o perdea de tuia înalte, tunse compact, care împărțeau terasa în

„camere”. Grădinile cu contururi îngrijite se opreau aici, la zidul de susținere care cobora vreo șase metri într-o pantă acoperită de măslini, pe coasta însoțită a dealului. La intervale regulate, de-a lungul balustradei, erau plasate bănci de piatră de pe care puteai admira panorama. La capătul de nord al terasei se afla o capelă mică, lipită strâns de o stâncă de gresie joasă, cu intrarea flancată de doi chiparoși falnici, ca niște obeliscuri întunecate. La celălalt capăt era păduricea de pini-umbrelă asupra căroră îi atrăsese atenția *Signora* Docci din logie.

Se așează la umbra cu aromă de rășină a pinilor și își aprinse o țigară. Se uită în sus la vila ce se înălța mândră și solemnă pe colină, ca un căpitan pe puntea de comandă a unui vas. Toate ferestrele de la etaj aveau obloanele trase, sugerând că ultimul etaj nu era numai interzis, ci și nefolosit. Zâmbi la gândul unei rude demente, al unei doamne Rochester^[1] nebune, izolate acolo.

Privită din unghiul ăsta, vila emana un aer de austeritate, de robustețe, îți lăsa impresia unei fortărețe. Și totuși, asta se potrivea, într-un fel, și cu așezarea și scopul ei. Nu era un palat dedicat plăcerii; era piesa centrală a unui domeniu funcțional. Acareturile, de-abia vizibile din locul unde ședea el, erau aranjate într-o curte situată mai jos de vilă. Nu era nicio rușine în asociație, iar vila spunea același lucru cu candoarea frustă a fațetei pe care alegea s-o prezinte văii. Din nou avu impresia palpabilă a minții din spatele designului.

Se lăsase cucerit aproape instantaneu de farmecul Vilei Docci, iar faptul că trebuia să se dedice studiului unei mici părți a grădinii ei, o componentă amplasată departe, în vale, îi părea deja frustrant.

Răspunsul îi veni în minte brusc și clar. O să schimbe subiectul tezei. Cine ar avea ceva împotriva? Profesorul Leonard? Ce motiv ar avea? Lucrările lor de diplomă tratau o arie largă, mergând până acolo încât includeau orice. Dacă Roland Gibbs s-a oprit la o biserică romanică în ruine din Suffolk ca subiect pentru teza lui, ce-ar fi ca el să se ocupe de o vilă renașcentistă italiană? Va trebui să mizeze pe istoria marxistă – punctul acesta de vedere era din ce în ce mai popular

în facultate – nu numai pe artă și arhitectură în sine, ci ca manifestări ale tendințelor socio-economice latente ale epocii.

Pierzându-și deja interesul pentru grădină, deschise dosarul pe care i-l dăduse *Signora* Docci și începu să citească. Limba era bogată, formală, în stilul începutului de secol.

Flora Bonfadio a murit în vârstă de numai douăzeci și cinci de ani în 1548 – la un an după ce ea și soțul ei, Federico Docci, cu vreo douăzeci de ani mai în vârstă decât ea, au intrat în posesia noii vile pe care o construiseră lângă San Casciano. Nu se știu multe despre trecutul Florei. Unii au speculat că ar fi fost înrudită cu poetul și umanistul Giacompo Bonfadio, dar nu existau probe solide în sprijinul acestei ipoteze. Cât despre familia Docci, aceștia erau bancheri florentini care, la fel ca și familia Medici, se trăgeau din Mugello, o regiune montană situată la nord de oraș. Deși n-au atins niciodată nivelul înalt al familiei Medici – dar cine reușise asta? – în secolul șaisprezece aveau deja reputația de finanțiști de succes. Trebuie s-o fi avut, pentru ca Federico Docci să-și permită luxul unei reședințe la țară pentru sine și tânăra lui soție.

Vila Docci a devenit imediat un loc frecventat de artiști și scriitori și se pare că era renumită pentru petrecerile extravagante date de proprietarul ei generos. Nu era o evoluție neobișnuită. Crearea unui adevărat izvor de cultură în zona deluroasă era scopul multor florentini avuți, aproape un stadiu necesar în evoluția lor – o șansă de-a împărți din câștigurile lor obținute pe căi mai puțin ortodoxe celor nevoiași și, în același timp, de-a se trage de șireturi cu cele mai mari talente ale epocii. Marile finanțe și marea artă se întâlneau așa cum s-a întâmplat dintotdeauna. O simplă formă de negoț într-o epocă condusă de patronaj.

Adam nu recunosc decât două nume de pe lista celor despre care se spunea că ar fi frecventat întrunirile organizate de Federico la Vila Docci. Primul era Bronzino, bine-cunoscutul pictor de la Curte. Iar al doilea era Tullia d'Aragona, nu-atât-de-renumita-pe-cât-de-notoria curtezană și poetă. Numele ei dădea listei o tentă vagă de scandal și sugera că la Vila Docci se consumau evenimente întunecate și periculoase. Indiferent dacă

asta era adevărat sau nu, visul lui Federico de-a avea un salon monden la țară a fost spulberat brusc după un an, odată cu moartea soției lui. Nu exista niciun document referitor la cauza decesului timpuriu al Florei. Federico, însă, trebuie să fi fost distrus, fiindcă nu s-a mai recăsătorit, iar la moartea sa, vila și domeniul au trecut în posesia unei alte ramuri a clanului Docci.

Prin toată ceața asta istorică, un singur lucru era limpede: în 1577, Federico a amenajat, după propriul lui proiect, o mică grădină în memoria Florei.

Adam dădu pagina și găsi o hartă a grădinii desenată de mână. Închise dosarul instinctiv. Ar fi mai bine să abordeze locul fără să știe dinainte la ce să se aștepte, așa cum îi sugerase profesorul Leonard.

Poteca șerpuia alene în josul văii, o fâșie de pământ bătătorit, neîngrijit și păraginit. Copacii de pe fiecare parte deveneau din ce în ce mai deși, mai întunecați pe măsură ce cobora, foioasele lăsau locul coniferelor: pini, tise, ienuperi și dafini. Auzea păsări, dar ciripitul lor era estompat, difuz, greu de localizat. Apoi cărarea dispăru. Sau cel puțin așa i se păru lui. La o cercetare mai atentă, descoperi o deschizătură înclinată în gardul înalt de tisă care-i tăia calea.

Se opri un moment, apoi trecu prin întredeschiderea aceea.

Dincolo de gardul viu, poteca era așternută cu pietriș, cu copacii înghesuiți de-o parte și de alta, ramurile lor întrepătrunse formând deasupra capului o boltă întunecoasă. După vreo sută de metri, copacii dispărună brusc pe ambele părți și se trezi într-o poiană aproape de capătul unei despicături largi de pe coasta dealului. Aici era, evident, inima grădinii, axa centrală de-a lungul căreia se desfășura.

La dreapta, aproape de partea superioară a unui amfiteatru în trepte, din piatră, se înălța un pedestal pe care se afla o statuie din marmură înfățișând o femeie goală. Postura ei, *contrapposto*-ul^[12] exagerat, îi împingea șoldul drept înainte, răsucindu-i bustul la stânga, iar capul îi era întors la dreapta, cu privirea îndreptată peste umăr. Avea brațul drept petrecut peste piept, acoperindu-i sfielnic sânii; în păr avea prinse flori, iar la picioare, dintr-o vază răsturnată, se revărsau flori aidoma apei

dintr-un recipient.

Dacă nu se înșela, Federico Docci îi atribuisese soției sale imaginea Florei, zeița florilor. Nu i se părea deloc surprinzător, dar această fantezie îi aduse un zâmbet pe buze.

Dacă mai avea vreun dubiu asupra identității statuii, pe culmea dealului se înălța semeț un arc triumfal pe fundalul întunecat al stejarilor de stâncă. Pe un lintou masiv, susținut de coloane canelate și plasat între două romburi decorative, era gravat cuvântul:



Floare în limba italiană; *Flora* în latină. Era ceva grăitor, tandru în hotărârea lui Federico de a folosi traducerea italiană a numelui de botez al soției – o aluzie, poate, la un nume de alint sau la altceva la fel de intim, neconsemnat de istorie.

Două fâșii de grohotiș abrupt mărgineau amfiteatrul, coborând către un jgheab lung, adâncit în pământ. La baza jgheabului se adunaseră frunze și alte resturi vegetale, iar pe această saltea în descompunere zăcea o pasăre moartă, cu oasele albe vizibile prin penajul putrezit. O bancă din piatră erodată de timp se afla în fața jgheabului, cu fața spre amfiteatru. Purta o inscripție în latină, roasă de intemperii, dar încă lizibilă:

ANIMA FIT SEDENDO ET QUIESCENDO PRUDENTIOR

Sufletul în repaus e mai înțelept. Sau ceva în genul ăsta. Un mesaj potrivit pentru un loc menit contemplației.

Prezența unui firicel de apă ce se revărsa chiar sub buza jgheabului îi îndreptă privirea în josul pantei, către o movilă înaltă, plină de lauri țepoși și mărginită de chiparoși. De acolo, două poteci se bifurcau în pădurea întunecoasă ce flanca fâneața necosită care cobora până în vale, iar în capătul ei cel mai îndepărtat se ițea dintre copaci ceva ce aducea cu o clădire de

piatră.

De pe movilă se putea coborî pe o scară cu trepte scunde. Adam ocoli delușorul artificial, întrebându-se ce ar putea reprezenta. Descoperi că nu reprezintă nimic; există doar ca să găzduiască o grotă adâncă, sumbră.

Intrarea neregulată, făcută să arate ca gura unei peșteri de munte, era ornată cu rocă tăiată și stalactite. Soarele se afla într-un unghi care nu-i permitea să distingă ce era înăuntru.

Ezită o clipă, alungă o presimțire vagă, apoi intră în întunericul ce se căsca înaintea lui.

L-ai văzut înainte să plece?

Doar puțin. I-am spus că vă odihniți.

Voiam să-l văd. Data viitoare trezește-mă.

Firește, Signora.

A spus ceva?

Despre ce?

Despre grădină, bineînțeles.

Nu.

Nimic?

Era foarte tăcut.

Tăcut?

Îi umblau gândurile în altă parte.

E arătos, nu crezi? Înalt, brunet și ușor periculos.

E prea palid.

Nu-i vina lui, Maria. E englez.

Și-i prea slab.

Un picuț, aici sunt de acord.

Trebuie să se mai îngrășe.

Asta o să rezolve timpul. N-a ajuns încă la deplină maturitate fizică.

Eu zic că-i ciudat.

Serios?

La plecare, l-am văzut plimbându-se înainte și înapoi printre chiparoșii din capătul aleii. Cu pași mari.

Interesant.

Îngrijorător. I s-o fi tras de la căldură.

Nu, înseamnă că și-a dat seama.

Poftim?

Distanța dintre chiparoși se îngustează spre capătul aleii.

Se îngustează?

Cele două șiruri se îngustează pe măsură ce te apropii de vilă... asta ca să sporească senzația de perspectivă.

Habar n-am avut.

Asta pentru că nu spun nimănui.

De ce nu?

Să văd dacă observă. Doar doi oameni au observat până acum. Cu el, trei.

Și ceilalți doi?

Au murit amândoi.

Să sperăm, de dragul englezului, că nu există nicio legătură între cele două lucruri.

Știi ceva, Maria? Ești foarte amuzantă când vrei să fii.

Pe Adam îl trezi o apăsare ușoară, dar stăruitoare pe fesa dreaptă. Pipăi cu degetele după obiectul care îl deranja, dar nu-și dădu seama ce era. Deschise ochii și se uită la o sticlă neînceptută de apă minerală. Deasupra capului, paletele unui ventilator de tavan se chinuiau să facă puțin curent. Era trântit pe spate pe pat, încă îmbrăcat, iar aplicile răspândeau o lumină strălucitoare, insuportabilă.

Se dădu jos din pat și se deplasă bălăbănindu-se spre întrerupătorul de lângă ușă. Pulsația din tâmple îi dădu de veste că a băut prea mult seara trecută. Apoi își aminti de ce.

Căută în învâlmășeala de amintiri vreo mostră de comportament nelalocul lui.

Nimic. Nu. Era nevinovat.

Ridică obloanele, permițând luminii blânde a zorilor să se prelingă în încăpere.

Deșurubă capacul sticlei de apă minerală și dădu pe gât dintr-o suflare jumătate din conținutul ei calduț. N-o remarcase până atunci, dar pe peretele de deasupra patului se afla o fotografie înrămată – o reprezentare stridentă a lui Hristos într-un peisaj stâncos, cu două degete ridicate a binecuvântare. Probabil că artistul intenționase să-i dea o mină radioasă, dar Fiul lui Dumnezeu privea în jos cu ceea ce părea a fi privirea plictisită a cuiva care le-a văzut pe toate la viața lui – de parcă nu-l mai mira nimic din ceea ce se petrecea pe salteaua de dedesubt. Ar fi putut fi chiar un arbitru care acorda o notă unei performanțe anoste: două-puncte-din-cinci pentru efortul depus.

Harry, îi trecu prin minte lui Adam. De ce Harry? De ce acum? Și de ce nu-i spusese el, Adam, nu?

Singura consolare fu că atunci când *Signora* Fanelli venise în camera lui chiar înainte de cină cu vestea că 'Arry e la telefon, își închipuise tot ce-i mai rău, că maică-sa sau taică-său au avut parte de-o soartă nemiloasă. A reieșit că vestea era doar tangențial mai puțin dezastruoasă. Harry venea în vizită.

Rațiunea stăvilise rapid picul de singurătate care întâmpinase cu bunăvoință ideea.

— De ce, Harry? voise Adam să știe.

— Fiindcă ești frățiorul meu.

— Vrei să zici că n-ai putut ajunge la cina de rămas-bun din Purley, dar Italia nu-i o problemă?

— Nu particip la cine de rămas-bun în Purley, nu atunci când sunt la Sheffield.

— Ce căutai la Sheffield?

— Nu-i treaba ta. Și oricum, care-i problema? Doar te-am sunat, nu?

— De fapt, n-ai sunat.

— Păi, am avut de gând.

Firește, Harry nu i-a putut preciza când o să sosească sau când o să plece...

— Ce mama naibii, Adam, doar nu sunt mersul trenurilor!...

...doar că avea niște treburi de rezolvat în Italia și că o să-și facă timp să treacă să-l vadă pe Adam.

Din fericire, de data asta Harry venea singur, spre deosebire de ultima lui vizită neașteptată. Apăruse la Cambridge pe la începutul anului însoțit de un sculptor din Corsham, un scoțian limbut cu șolduri de muiere gravidă și o moacă de bidon turtit. Finn Duggan își exprimă pe dată, cu glas tare, nemulțumirea față de universitate și tot ceea ce era legat de ea. În prima seară petrecută la „Mușchiul de vacă” sărise în picioare și îi provocase pe toți „răhățeii mucoși” de față să-ncerce să-l bage sub masă la pileală. Un astrofizician, un șoarece de bibliotecă de la Trinity Hall, s-a conformat, iar asta l-a propulsat pe Finn Duggan într-o posomoreală adâncă și periculoasă pentru tot restul weekendului. Violența a fost evitată la mustață după ce Harry a emis ipoteza răutăcioasă că berea celui învins fusese botezată cu niscai chimicale preparate într-unul din laboratoarele universității.

De data aceasta, slavă Domnului, nici vorbă de Finn Duggan, dar prezența lui Harry însemna că trebuie să-l întrețină, ba chiar să-l și supravegheze. Iar Adam avea deja destule pe cap.

Pentru un scurt interval de timp, totul îi păruse atât de

limpede: va schimba subiectul tezei, în loc de grădina memorială se va ocupa de Vila Docci. Dar asta se întâmplase înainte să treacă prin breșa din gardul viu de tisă.

Nici acum nu-și dădea seama de ce l-a impresionat atât de mult locul acela. Nu putea să invoce decât vaga senzație că, timp de-o clipă, fusese transportat altundeva, într-o lume paralelă, fără doar și poate frumoasă, dar și neliniștitoare.

Incontestabil, intrarea aceea discretă era menită să-ți producă senzația că ai dat peste o Arcadie pierdută, dar era și ceva ilicit în înaintarea dificilă prin gardul viu, ceva ce mirosea a încălcarea unei proprietăți. Senzația că ești un intrus era întărită de natura personală a ceea ce era dincolo de gardul viu: omagiul înduioșător adus de un soț îndurerat soției moarte. Celelalte grădini renașcentiste pe care le studiasse Adam în pregătirea acestei călătorii erau scene cu mult mai grandioase pe care erau exprimate ideile cele mai ambițioase – Omul și Natura într-o coexistență incomodă; Omul care constrânge Natura, care o modelează urmărindu-și scopurile egoiste, luptând, însă, tot timpul cu supremația acesteia asupra lui, zbatându-se să se ridice deasupra instinctelor primare, la rolul destinat lui de către Dumnezeu.

Nu că ar figura Dumnezeu sau orice altă figură creștină în ciclurile minuțios concepute de romanii și florentinii bogați pe moșiile lor de la țară. Limbajul grădinii era pur păgân, lumea ei un paradis terestru mitic populat cu zei și semizeii de marmură, și cu alte creaturi bizare din legende grecești și romane, unde apa se revărsa din Muntele Parnas, înainta prin canale, se rostogolea peste cascade, țâșnea din fântâni și se prelingea pe pereții zgrunțuroși ai grotelor din ținuturile împădurite.

Grădina memorială de la Vila Docci se încadra ferm în aceste tradiții și, deși nu se compara cu omoloagele ei eminente de la Villa di Castello, Villa Gamberaia și Villa Campi în privința mărimii și a grandorii, se distingea prin dimensiunea ei umană, puritatea scopului ei, prin mesajul obsedant de iubire și pierdere încastrat cu evlavie în clădirile ei, în inscripții și în grupurile statuare ascunse în pădure.

Ora pe care Adam o petrecuse străbătând grădina îl intrigase,

îl tulburase, în timp ce vila în sine, pur și simplu, îl fascinase cu perfecțiunea ei senină. Hotărârea nu-i mai era clară. De care dintre cele două să se ocupe?

Aceasta era dilema cu care se lupta în timpul cinei de la *pensione* când pe masa lui ateriză, cu un bufnet, o sticlă de vin roșu. Aceasta era atașată de brațul musculos și bronzat al unui bărbat pe care Adam îl zărise bând singur la bar. Era brunet, deșirat, arătos într-un fel răvășit. Își dădu la o parte părul moale din ochi.

— Îmi dai voie? întrebă el în italiană. Nu mai așteptă un răspuns și se trânti pe scaunul de vizavi. Aruncă o privire la dosarul deschis de lângă farfuria lui Adam. Nu-i o idee bună, comentă el.

— Ce anume?

— Să citești în timp ce mănânci. Stomacul are nevoie de sânge pentru digestie. Când citești, creierul fură sângele.

— Serios?

— Așa zicea taică-meu, dar era un idiot, așa că cine știe? Eu sunt Fausto.

Adam strânse mâna fermă întinsă în direcția lui.

— Adam.

— Îmi dai voie? Fausto se servi din pachetul lui Adam, rupând filtrul înainte să aprindă țigara. Ești englez?

— Da.

— Îmi plac englezii, declară Fausto, rezemându-se de spătar și culegând un fir de tutun de pe limbă. Londra Liverpool Manchester A-stings.

— A-stings?

— Bătălia de la A-stings.

— A, Hastings.

— A-stings. Exact, confirmă Fausto, nu tocmai fericit că fusese corectat, dar asta nu îl împiedică să umple paharul lui Adam, turnându-i din sticla de vin roșu cu care venise.

Adam sorbi o înghițitură.

— Ce zici?

Adam știa cum se zice „băutul” în italiană. Așa că probabil „nebăubil” se zicea „*nonpotabile*”.

— Excelent, răspunse el.

Fausto zâmbi.

— Uite de-aia-mi plăceți mie voi, englezii. Sunteți al naibii de politicoși.

Reieși că Fausto își făcuse temele. Știa de la *Signora Fanelli* care-i scopul vizitei lui Adam și chiar și cât intenționa să stea acolo. Nu că asta ar spune mare lucru – toată lumea știa de el, turiștii fiind oarecum o raritate în San Casciano. Se pare că ultimii vizitatori străini demni de a fi menționați fuseseră o gașcă de neozeelandezi – cei care eliberaseră orașul de sub ocupația germană în 1944. Fausto îi descrise cu o mulțime de detalii, dintre care multe nu-i spuneau nimic lui Adam, asediul crâncen care pustiise locul lui de naștere – o inevitabilitate tristă, dat fiind rolul esențial deținut de San Casciano în linia de apărare principală a germanilor la sud de Florența.

Cu toate astea, Fausto părea să aibă un respect ranchiunos pentru mașinăria de război germană, care încetinise cu atâta succes înaintarea spre nord a Aliaților, minând poduri și drumuri, trupele sale ducând neîncetat lupte de ariergardă în ciuda disproporției copleșitoare de efective, suferind pierderi grele dar păstrându-și mereu disciplina și spiritul combativ, retrăgându-se pas cu pas, abținându-se să tragă până ce nu aveau dușmanul în cătare și oprind întotdeauna focul la primul semnal al Crucii Roșii.

Fausto vorbea din experiența proprie. Fusese unul dintre membrii grupului de partizani care îi ajutase pe Aliați la asaltul asupra Florenței, luptând alături de britanici când au intrat în oraș, oameni din „Londra Liverpool Manchester”.

Și Hastings?

Nu, era vorba despre altceva, îi explică Fausto – despre pasiunea lui pentru bătăliile istorice.

Îl mințea. Știa mai multe despre bătălia de la Hastings decât era bine să știe orice om. Începuseră de mult a treia sticlă de vin înainte ca Harold să încaseze săgeata în ochi.

Fausto îi interpreta această întâmplare cu o grisină subțire când *Signora Fanelli* apărură la masă.

— Fausto, lasă-l în pace. Uită-te la el, e pe jumătate mort.

Fausto se uită cu atenție la Adam.

— Lasă-l în pace pe bietul băiat. Du-te acasă. E târziu, insistă *Signora* Fanelli înainte să se întoarcă la bar.

— O femeie inimoasă, spuse visător Fausto, luând încă o țigară de la Adam.

— Ce s-a întâmplat cu soțul ei?

— Războiul. Mare belea!

— Ce s-a întâmplat?

Fausto își miji ochii negri, de parcă ar fi cântărit dacă Adam era demn de un răspuns.

— Luptam pentru țara noastră. Țara noastră. Împotriva nemților, da, dar și între noi – comuniștii, socialiștii, monarhiștii, fasciștii. Pentru viitor. Era... zăpăceală mare. S-au întâmplat niște chestii. E voie pe timp de război. Ba chiar se cere. Trase din țigară și dădu fumul afară. Giovanni Gentile. Ai auzit de numele ăsta?

— Nu.

— A fost un filosof. Un gânditor. De dreapta. Un fascist. Avea o casă în Florența. S-au dus la ușa lui cu cărți în brațe, ca studenții, să-l păcălească. Și apoi l-au împușcat. Trase o dușcă și concluzionă: Când încep să ucidă gânditorii, poți să fii sigur că diavolul râde în hohote.

— I-ai cunoscut pe oamenii ăia? se interesă Adam.

— Pe cine?

— Pe cei care l-au ucis.

— Pui o mulțime de întrebări.

— E prima ocazie pe care o am.

Fausto schiță un zâmbet, apoi izbucni în râs.

— Vorbesc prea mult, e-adevărat.

— Ce-i asta? îi strigă *Signora* Fanelli din partea cealaltă a încăperii. Nu dau ochii cu tine luni întregi, iar acum nu mai pot scăpa de tine?

— Plec, plec, zise Fausto, ridicând mâinile a capitulare, și se întoarce din nou spre Adam, aplecându-se spre el. Lucrurile par să aibă noimă la vremea lor, dar pe măsură ce îmbătrânești, consolarea asta nu te mai ajută să dormi. E singurul lucru pe care l-am învățat. Cu toții credem că știm răspunsul, dar ne

înșelăm. La naiba, nici măcar nu sunt sigur că știu care-i întrebarea.

Adam își găsi propria consolare în cuvintele lui: aceea că Fausto era chiar mai beat decât el.

Fausto își goli paharul și se ridică în picioare.

— Mi-a făcut plăcere. Ai grijă acolo, la Vila Docci.

— Ce vrei să spui?

— E un loc afurisit.

— Afurisit?

— Așa a fost dintotdeauna. Oamenii au tendința să moară pe acolo.

Adam nu se putu abține să nu zâmbească auzind declarația asta melodramatică.

— Crezi că glumesc?

— Nu... îmi cer scuze. Te referi la fiul *Signorei* Docci?

— Ai auzit despre Emilio?

— Nu mare lucru. Doar că a fost ucis de nemți în timpul războiului.

Fausto stinse țigara în scrumieră.

— Așa se spune.

Adam nu mai avu timp să-l ia la întrebări în legătură cu ultima afirmație.

— Afară, tună *Signora* Fanelli, înaintând spre ei înarmată cu o mătură.

Fausto se întoarce să dea piept cu agresoarea.

— Letizia, ești o femeie frumoasă. Dacă aș fi mai bogat, aș încerca să te iau de nevastă.

— Ooo, gânguri ea drăgălaș. Păi, ești pe cale să devii și mai sărac. Cu trei sticle de vin.

— Plătesc eu, interveni Adam.

— Plătește el, întări Fausto.

— Nu, nu plătește el, îl contrazise *Signora* Fanelli.

Fausto se scotoci în buzunar, scoase niște bancnote boțite și le aruncă pe masă.

— Noapte bună, tuturor, spuse el cu o înclinare ușoară. Fausto dispăre.

Plecă traversând terasa, lăsând în urma lui mai puțină

însuflețire.

Signora Fanelli se apucă să pună scaunele pe mese.

— Fausto, Fausto, oftă ea plictisită. Nu trebuie să-l iei prea în serios, e un pic deprimat zilele astea.

— De ce?

— Comuniștii n-au făcut mare brânză la alegerile din mai... au luat doar 22 la sută din voturi, amărății, adăugă ea pe un ton distinct de falsă simpatie.

Douăzeci și doi la sută nu suna ca un eșantion de electorat de neluat în seamă.

— Nu sunteți comunistă? se interesă Adam.

— Comunismul este pentru tinerii cu stomacurile goale. Uită-te la mine!

El se uitase, și chiar destul de atent, și i-ar fi făcut bucuros complimentul pe care-l aștepta ea dacă în clipa aceea i-ar fi venit în minte cuvintele italienești potrivite.

— Fausto nu-i chiar așa de tânăr, spuse el.

— Fausto s-a născut idealist. Nu-i vina lui.

Voise să stea acolo, să stea de vorbă alene, să-i admire dansul șoldurilor zvelte sub rochie în timp ce mătura printre mese, însă ea îl trimisese la etaj cu o sticlă de apă minerală și instrucțiunea fermă s-o bea înainte de culcare.

Nu apucase să o facă.

În loc de asta, se trântise pe saltea și începuse să născocească un scenariu drăguț, dătător de satisfacții. Ultima amintire înainte de-a aluneca într-un somn de bețiv fusese năvala lui Harry în cameră în timp ce *Signora* Fanelli își dădea jos un halat de baie verde-smarald.

Plimbarea până la Vila Docci nu-i limpezi mintea; nu făcu decât să-i mute durerea de la frunte la ceafă, unde, știa din experiență, avea să persiste toată ziua. Căldura se instala rapid sub un cer cu desăvârșire senin și, până să ajungă, cămașa i se lipise de piele.

Anticipase că va trebui să ia obligatoriu o decizie. În final, ideea îi veni de la sine, când nici nu ajunsese încă la jumătatea plimbării rapide prin jurul grădinii memoriale.

Ceva nu era tocmai în regulă cu locul ăla și exact asta îl făcea atractiv. Nu avea întrebări formidabile care așteptau un răspuns; erau, mai curând, niște șoapte neliniștite ale subconștientului său.

Potrivit datelor pe care le avea, Flora murise în 1548, la un an după terminarea Vilei Docci, așadar, de ce așteptase soțul ei aproape treizeci de ani – până spre sfârșitul vieții lui – să proiecteze o grădină în amintirea ei? Și-apoi, mai erau micile anomalii ale grădinii, nu tocmai niște elemente discordante, dar, într-un fel, nu se potriveau cu impresia și tonul general al întregului. Care era, de exemplu, rostul arcului de triumf pe care numele Florei fusese sculptat în varianta lui italiană? Era o piesă arhitectonică pompoasă, care încununa vârful dealului de deasupra ca un fel de panou publicitar. Și grădina nu părea să-i justifice scopul în nici un alt punct din itinerar. Mai curând, îl încifra în simboluri, metafore și alegorii.

Era îndeajuns de sincer să se recunoască împins și de un argument mai pragmatic spre studierea grădinii în locul vilei: dosarul întocmit de tatăl *Signorei* Docci. Îi oferea un punct de plecare, un model pentru propria lui teză, un document ușor de modelat, lărgit și însușit, semnat de el cu un efort minim. Era scurt și cam subțirel, dar meticulos în erudiția lui. Și în text și în notele de subsol erau multe trimiteri, majoritatea la cărți sau documente originale care se găseau în bibliotecă. I-ar lua câteva zile, dar toate acestea vor trebui mai întâi verificate, să evalueze cu atenție cât de adecvate sunt ca potențial material digresiv.

Retrăgându-se în răcoarea vilei, o găsi pe Maria învârtindu-se prin preajmă, făcând instrucție cu două menajere terorizate și trasându-i sarcini lui Foscolo, meșterul taciturn.

Adam se apucă de treabă în camera de studiu. Luminoasă și înaltă, ocupa colțul de nord-vest al clădirii, în imediata apropiere a bibliotecii, cu uși de sticlă care dădeau pe terasa din spate. Spre deosebire de celelalte încăperi ale vilei, care erau mobilate simplu și minimal, camera de studiu era înțesată cu mobilier, picturi, obiecte și cărți – de parcă toată harababura întâmplătoare care lipsea cu desăvârșire din restul vilei se adunase aici.

Pe peretele de lângă șemineu era micul portret al lui Federico Docci despre care-i vorbise *Signora* Docci cu o zi în urmă. Înfățișa un bărbat chipeș, de vârstă mijlocie, ale cărui trăsături ascuțite de-abia începeau să se atenueze odată cu înaintarea în vârstă. Îi reprezenta bustul, așezat pe un jilț cu spătar înalt, cu mâinile odihnindu-i-se relaxate pe o carte, iar prin fereastra de pe peretele din spatele lui se vedeau dealuri vâlurite, ce se unduiau spre un ocean îndepărtat. Pictat din semiprofil, avea ceva fioros de dictatorial în felul în care își ținea capul înclinat și în privirea sălbatică a ochilor săi negri, pieziși. Și totuși, pe buzele largi, generoase, se ițea un zâmbet vag – o contradicție care părea aproape autobățocoritoare și astfel seducătoare.

O vitrină mare, din mahon lăcuit, ocupa peretele din spatele biroului. Rafturile de jos erau ticsite de cărți, majoritatea despre etrusci. O secțiune semnificativă era dedicată textelor antropologice. Acestea erau în mai multe limbi – italiană, franceză, engleză și olandeză – și erau vechi de decenii. Rafturile de sus ale vitrinei găzduiau tot felul de obiecte bizare, cele mai multe de natură arheologică: figurine de lut, unelte de bronz, cioburi de oale, fragmente de sculpturi în piatră și alte chestii asemănătoare. Pe raftul cel mai de sus se aflau două cranii, cu orbitele lor goale ca niște bazine adânci de umbră în spatele sticlei.

Adam deschise ușa vitrinei și, cu ajutorul unei scărițe din bibliotecă, se găsi față în față cu exponatele macabre. Nu erau cranii umane, dar erau pe-aproape – aparținuseră vreunui fel de

primate. Deși asemănătoare ca mărime, aveau și diferențe vizibile. Craniul din stânga era mai îngust și mai puțin colțuros. Tovarășul lui avea caninii mai lungi, pomeții proeminenți și o creastă osoasă ce ieșea în relief de-a curmezișul craniului, de la o ureche la alta, care în creștet se întâlnea cu două muchii ce porneau dinspre părțile laterale cile găvanelor.

Adam întinse mâna și urmări cu degetele muchiile craniene.

În clipa aceea auzi pașii.

Se întoarce și o văzu pe Maria intrând de pe terasă. Privirea ei plină de reproș l-ar fi alungat de pe scărița de bibliotecă dacă nu ar fi coborât deja.

— Foarte interesant, spuse el jalnic, arătând cu capul spre vitrină.

— Doriți o cafea?

— Da, mulțumesc.

Maria se opri și se întoarce din ușa bibliotecii.

— *Orangotanghi*, îi explică ea, aruncând o privire scurtă în direcția craniilor.

— Ah, replică el în engleză. Corect.

Imediat ce rămase singur, puse mâna pe dicționar.

N-o înțelese greșit.

*

În ciuda faptului că-l îmbiase să bea cafea, Maria aproape că nici nu-și ascunse bucuria de a nu trebui să-i dea de mâncare la prânz. Spre ora trei se înființă în camera de studiu ca să-l anunțe că-i așteptat de stăpâna casei.

O găsi pe *Signora* Docci așezată în pat, tamponându-și fața și gâtul cu o batistă udă. Alături de ea, pe pat, se afla o mașină de scris cu o scrisoare neterminată în tambur.

— I-am cerut lui Foscolo să-ți facă rost de o bicicletă, îl anunță ea. Să te scutesc de mersul pe jos în fiecare zi.

— Mulțumesc. Drăguț din partea dumneavoastră.

— Cu căldura asta, nu vreau să te am pe conștiință.

Îl întreabă cum mai merge treaba cu studiul lui, iar el fu sincer în legătură cu dilema care își aflase de-acum rezolvarea.

— Îți place casa?

— Da, foarte mult.

Îl privi aprobator în timp ce el îi enumeră motivele pentru care-i plăcea. O întrebă cine fusese arhitectul proiectant.

— Nu știe nimeni cu exactitate. Există pe undeva o mențiune despre un tânăr, un oarecare Ful vio Montalto. Tatăl meu a făcut cercetări, dar n-a găsit niciun document de epocă. Parcă ar fi intrat în pământ. Dacă el a fost acela, altceva n-a mai construit. Ce pierdere, nu? Un adevărat talent.

— Da.

— Mă bucur că gândești așa. Casa nu le vorbește tuturor. Lui Crispin nu i-a făcut cine știe ce impresie.

Adam ezită, nefiind încă obișnuit să audă pe cineva referindu-se la profesorul Leonard cu numele de Crispin.

— Nu, confirmă el, de-abia a pomenit-o.

— Dar despre *ce anume* a pomenit?

— Păi, despre grădina memorială, firește. Citi pe chipul ei că nu asta voise cu întrebarea ei. Mi-a mai spus că sunteți prieteni vechi, adăugă.

— Da, prieteni vechi.

— Și că soțul dumneavoastră a murit acum mulți ani. Iar fiul cel mare a murit în timpul războiului.

— Emilio, da. Ți-a spus și cum anume?

— Doar că de vină au fost nemții care au rechiziționat vila.

— L-au împușcat. Cu sânge-rece. Aici, sus. Deasupra noastră. Vocea i se stinse.

Voia s-o întrebe de ce și cum, și dacă acesta e motivul pentru care ultimul etaj e interzis vizitatorilor. Durerea din ochii ei oboșiți îl împiedică să o facă.

— Nu trebuie să-mi povestești.

— Ba nu, la fel de bine ai putea afla de la mine.

Vorbi pe un ton plat, detașat, în total contrast cu tragedia absolut sângeroasă a celor relatate. Îi povesti cum au ocupat nemții vila și și-au instalat postul de comandă la etajul cel mai de sus, pentru că le oferea o vedere panoramică asupra întregului ținut. Ea și soțul ei, Benedetto, au fost obligați să se mute la Emilio și tânăra lui nevastă, Isabella, care locuiau în

casa mai mare de pe coasta dealului, de dincolo de acareturile fermei.

Relațiile cu noii chiriași erau uneori încordate, dar în general civilizate. Nemții au fost respectuoși încă de la început, i-au somat direct să evacueze vila, sugerându-le să pună la adăpost toate lucrările de artă și chiar le-au dat o mână de ajutor. Nici vorbă să le jefuiască magaziile, să le măcelărească vitele sau să dea iama în cramă. Proprietatea a fost lăsată să funcționeze ca de obicei, atâta timp cât le oferea ocupanților puținul pe care și-l doreau.

În ziua respectivă – o zi de iulie insuportabil de fierbinte – înaintarea implacabilă a Aliaților dinspre sud a ajuns, în sfârșit, la San Casciano, iar nemții au început să se pregătească de plecare. Toată ziua, în vuietul bătăliilor crâncene, ce răsunau la doi pași, au tot venit și plecat camioane. Fiul ei cel mai mic, Maurizio, a sosit de la Florența să se alăture familiei la o nouă cedare penibilă a vilei unei noi armate de ocupație. La căderea nopții, totuși, San Casciano încă se afla sub controlul ferm al nemților. De aceea, familia a fost nedumerită când, tocmai la terminarea cinei, a auzit rafalele de mitralieră ce veneau dinspre vilă.

Emilio a insistat să meargă să vadă despre ce-i vorba, mai mult din curiozitate decât din alt motiv, deoarece rafalele erau însoțite de sunetul de neconfundat al muzicii și râsetelor. Maurizio a fost de acord să-l însoțească împreună cu o a treia persoană, Gaetano, grădinarul, care auzise și el scandalul.

Când s-au apropiat de vilă din spate, au văzut mobilierul aruncat pe ferestrele de la ultimul etaj, făcându-se țândări pe terasa de jos. Mânios, Emilio s-a năpustit înăuntru și a urcat la etaj, cu Maurizio și Gaetano pe urmele lui. Majoritatea nemților plecaseră. Rămăseseră doar doi, lăsați în urmă să ardă documentele și să distrugă echipamentul, ca să nu cadă în mâna Aliaților. Întărâtați de băutură, depășiseră ordinele și foloseau frescele drept țintă și azvârleau mobilierul pe fereastră – niște acte gratuite de distrugere care l-au înfuriat pe Emilio.

A urmat un schimb de replici feroce. Dacă Emilio nu-și scotea pistolul și nu trăgea un foc de avertizare, poate că totul s-ar fi

oprit acolo, la câteva cuvinte mânioase. Dar nu a fost așa. Nemții au deschis focul și l-au ucis pe Emilio înainte s-o șteargă.

— Îngrozitor.

— Da, așa-i. Dacă mai apuca doar câteva ore, ar fi ieșit din război neatins.

Adam ar fi vrut să-i mai pună câteva întrebări, dar *Signora* Docci readuse conversația înapoi la profesorul Leonard, spunând că s-a dovedit a fi un prieten foarte bun după această tragedie.

— Cum l-ați cunoscut?

— Prin tatăl meu. Au lucrat împreună într-un sit arheologic. Ei, nu tocmai împreună. Era un sit etrusc lângă Siena. Tatăl meu era șeful lucrărilor; Crispin era unul dintre tinerii care făceau toată treaba – un student, ca tine, aflat în Italia pe timpul verii. Era în anul în care a murit regina Victoria. În 1901. Eram la curent cu evenimentele. Venea adesea la Florența, iar tata chiar a avut onoarea de a se întâlni cu ea. Făcu o pauză. În fine, într-o zi l-a adus pe Crispin acasă, de milă, îmi închipui, cum aduci un câine vagabond. Era atât de sărac și de slab, dar atât de inteligent. A stat la noi o lună în prima lui vară petrecută aici.

Amintirea o făcu să zâmbească.

— Surorile mele erau foarte încântate de prezența lui aici. Nu și eu. Eram foarte distantă, foarte... trufașă. Iar el mă ignora complet. După cum îți închipui, asta mă scotea din sărite. Am crezut că-i ca tata, îngropat în cărți și artefacte, orb la lumea înconjurătoare. Mai târziu am constatat că știa exact ce face.

— Ce făcea?

— Se juca. Dansul, așa-i spunea.

— Dansul?

— Îmi făcea curte, firește.

— Serios? Întotdeauna am crezut că...

Se întrerupse.

— Ce?

El ezită.

— Nu știu. Că este... știți...

— Da...?

— Păi, homosexual.

Oftatul incredul lăasă loc unui râs nestăpânit își acoperi gura cu batista, iar asta îi estompă hohotele.

Când, în cele din urmă, ea se mai liniști, Adam spuse:

— Înțeleg că nu este.

— Nu, spuse ea apăsător. Nu.

— Dar nu a fost însurat niciodată, nu-i așa?

— A avut multe ocazii. Era foarte atrăgător.

Lui Adam îi veni greu s-o creadă, dar asta nu-nsemna nimic.

— Te apreciază foarte mult, îi spuse *Signora* Docci.

— Pe mine?

— Pari surprins.

— Chiar sunt.

— Doar ești aici, nu-i așa? Asta nu-ți spune nimic?

— Ar trebui?

— Au trecut mulți ani de când i-am propus lui Crispin grădina ca subiect de studiu pentru vreun student de-al lui. Mi-a spus că așteaptă persoana potrivită.

Asta nu se potrivea cu ceea ce-i spusese profesorul: că ea îi făcuse de curând oferta în legătură cu grădina. Se întrebă care dintre ei minte. Și de ce?

— Se pare că ai o minte organizată, iscoditoare.

Pesemne că-i observase foiala.

— Nu te simți bine când te laudă cineva?

— Nu.

— Mi-a mai spus că ești foarte leneș.

— Asta cam așa-i...

Remarca lui o făcu pe *Signora* Docci să râdă.

*

În ciuda faptului că rămăsese pe gânduri, izbuti să mai lucreze cu spor câteva ore în bibliotecă.

Oare de ce profesorul Leonard nu făcuse nicio aluzie la adevărata natură a relației lui cu *Signora* Docci? Dacă nu-i răstălmăcise întru totul spusele, toate detaliile sugerau un fel de poveste de dragoste între cei doi. Poate că poveste de dragoste era prea mult spus. În 1901, probabil că însemna puțin mai mult

decât o plimbare în doi, fără însoțitor, prin grădină sau o privire focoasă aruncată de-a curmezișul unei încăperi aglomerate, deși se îndoia oarecum de această posibilitate. Puținele cuvinte ale *Signorei* Docci pe această temă lăsasera să se înțeleagă că ar mai fi multe de spus. Și aproape că-i dăduseră lacrimile de răs când el se apucase să-și dea cu părerea despre sexualitatea profesorului Leonard.

Se trezi făcând presupuneri despre ce s-a întâmplat de-au ajuns să se despartă. Probabil că relația era sortită eșecului de la bun început – un student sărac și o tânără moștenitoare. Așteptările erau mari din partea unui potențial soț al *Signorei* Docci. Ar fi fost luat la bani mărunți și s-ar fi ținut cont, în primul rând, de viitorul proprietății. Iar un tânăr străin interesat de arheologia etruscă cu greu ar fi oferit garanții din punctul ăsta de vedere.

Firește, erau pure speculații, dar își dădu frâu liber imaginației, plăsmuind diferite posibilități, până când se făcu timpul să plece.

Foscolo, meșterul ferm ca o stâncă, insistă să fie de față când Adam luă în primire bicicleta. Avea un cap mare, pătrat, înfipt pe un trup mic, la fel de pătrat, iar părul încărunțit era tuns periută. Nu era mare lucru de explicat – era o bicicletă neagră, veche, cu un coș de răchită – așa că Adam îi strânse lui Foscolo mâna noduroasă și-i mulțumi. Acesta nu se mulțumi cu atâta, voia să se asigure că totul e-n ordine. Îndatoritor, Adam dădu de câteva ori roată prin curte pentru publicul format dintr-o singură persoană și declară frânele „*eccelente*”. Foscolo mormăi sceptic și îi înălță șaua cu câțiva centimetri.

Pe drumul de întoarcere spre San Casciano, Adam se abătu de la drumul principal, să exploreze zona. Cărarea prăfuită se pierdu într-un crâng de măslini. Se dovedi a nu fi un ocol cu totul nefolositor. Dinaintea ochilor îi apărură o priveliște impresionantă a Vilei Docci. De departe, camerele tăcute, cu obloanele trase, ale ultimului etaj păreau și mai izbitoare, și mai funeste.

Îi veni în minte relatarea *Signorei* Docci despre moartea fiului ei mai mare, ucis de nemți. Își aminti și comentariul ciudat, pe

jumătate mormăit, al lui Fausto făcut pe marginea aceluiași
subiect cu doar o seară în urmă: „*Così dicono.*”

Așa se spune.

Ori el era atât de distrat încât nu i-a auzit pașii, ori ea s-a furișat în mod deliberat până lângă el. Probabil că s-a întâmplat câte un pic din fiecare.

Stătea în capătul văii, pe creasta de deasupra amfiteatrului, și se uita în sus, la arcul de triumf. Printre copaci se strecura lumina caldă, sângerie, a soarelui ce asfințea, înroșind grădina în nuanțe chihlimbarii. Până și păduricea deasă de stejari de stâncă din spatele arcului părea cumva mai puțin ostilă.

Chiar aici, în interiorul lizierei, se afla izvorul – o groță scundă, artificială, care găzduia un jgheab din piatră teșită. În condiții normale, apa ar fi umplut jgheabul înainte să se reverse într-un canal care trecea pe sub arc, înaintând spre partea superioară a amfiteatrului, unde se diviza.

Stătea chiar deasupra acestui canal, uitându-se lung la arc, când îi auzi vocea:

— Bună!

Era la stânga lui, sub crengile unui copac. Avea părul negru, lung, strâns la spate într-o coadă de cal, și purta o rochie de bumbac fără mâneci, prinsă în talie cu o curea.

— Nu te-ai mișcat deloc de când te-am zărit, îi spuse ea într-o engleză cu accent, înaintând spre el.

La început crezu că-i o iluzie provocată de jocul de lumini și umbre, dar pe când ea se apropia tot mai mult, observă că are fruntea înaltă și netedă brăzdată, într-adevăr, de niște cicatrice. Una era scurtă, situată în mijloc, chiar sub linia părului. De acolo, o alta descria o diagonală până spre sprânceana stângă.

— Am crezut că grădina are, poate, o nouă statuie, glumi ea.

Adam îi întoarse zâmbetul.

— Scuze, eram căzut pe gânduri.

Îi pironi ochii negri, migdalați, hotărât să nu-și lase privirea să poposească pe fruntea ei. Nu că ei i-ar fi păsat, bănuie el. Dacă ar fi vrut să-și ascundă urâtenia, ar fi putut să-și pieptene cu ușurință părul altfel, în loc să-l dea pe spate.

— Tu trebuie să fii Adam.

— Da.
— Eu sunt Antonella.
— Nepoata, nu-i așa?
— Ți-a povestit despre mine?
— Doar că ești inofensivă.
— Aha, făcu ea cu un licăr poznaș în ochi. Asta pentru că-și închipuie că mă cunoaște.
Își întinse gâtul lung și se uită la inscripția de pe lintoul arcului:



— La ce te gândeai? Întrebă ea.
— Că nu-i simetric.
— Nu?
— Romburile decorative din părți – uite – diagonalele merg în aceeași direcție.
Era greu să-ți dai seama – piatra era roasă de intemperii și pătată de licheni – dar anomalia era evidentă.
— N-am observat până acum, mărturisi ea. Ce înseamnă asta?
— Nu știu. Probabil, nimic. Îi aruncă o privire scurtă. E un pic exagerat, nu crezi?
— Exagerat?
— Arcul. Raportat la ansamblu, vreau să zic.
— Nu cunosc cuvântul.
— Exagerat? Înseamnă... pretențios.
— *Pretenzioso*? Poate. Un pic, spuse ea. Nu-ți place?
— Ba da. Doar că...
Se întrerupse, conștient că riscă să sune un pic, chiar așa, el însuși exagerat.
— Ba nu, spune-mi, insistă ea. Cred că știu ce vrei să zici.
Arcul de triumf era o formă arhitecturală clasică redescoperită în timpul Renașterii, îi explică el, dar deocamdată

nu găsisese niciun precedent în celelalte grădini pe care le studiasse. Mai mult decât atât, includerea lui părea să intre în contradicție cu simbolismul discret și afirmațiile subtile ale restului ansamblului.

Poate că Antonella era politicoasă, dar îl întrebă dacă mai are și alte idei pe care ar dori să i le împărtășească. Ar fi trebuit să-i mărturisească fetei că încă-i la început de drum, dar perspectiva unei plimbări tihnite în compania ei îi birui această intenție.

Amfiteatrul care coboară în pantă în spatele lor nu-i specific doar Vilei Docci, îi explică el, deși e mai îngust și mai abrupt decât cel din Sacro Bosco, Pădurea Sacră, de la Bomarzo, de lângă Roma. De-a dreptul interesant este că și Pier Francesco Orsini își dedicase grădina soției răposate, Giulia Farnese, dar asemănările se opreau aici. Grădina memorială de la Vila Docci era o mostră de autocontrol în comparație cu imaginația debordantă afișată la Sacro Bosco, cu mausolee, nimfe, logii și temple, cu seria ei năucitoare de creaturi bizare sculptate în blocuri de piatră: sirene, sfincși, dragoni, lei, o broască țestoasă gigantică, până și un elefant african de război care ținea în trompa lui un soldat mort.

Abordarea mai temperată de la Vila Docci era exemplificată de statuia zeiței Flora de pe pedestalul situat aproape de partea de sus a amfiteatrului. Poziția ei răsucită, cu piciorul stâng îndoit și sprijinit pe un stativ, era o ținută tradițională, tipică pentru mijlocul și sfârșitul secolului al șaisprezecelea – o formă care și-a găsit expresia cea mai înaltă în sculpturile lui Giambologna^[13] și Ammannati^[14]. De fapt, după cum arătau datele din dosar, Flora era modelată îndeaproape după statuia lui Venus din marmură a lui Giambologna, din Grădinile Boboli din Florența, deși, la fel ca în cazul multora dintre imitațiile generate de acea capodoperă, îi lipseau grația și vitalitatea originalului.

— Nu le știu pe celelalte, spuse Antonella în timp ce înconjurau statuia Florei, dar mie mi se pare plină de viață.

Privirea ei îl provoca s-o contrazică. Văzând că nu o face, ea adăugă:

— Atinge-i piciorul.

El își dori ca ea să nu-i fi spus asta. Își dori și ca ea să nu fi întins mâna să mângâie gamba de marmură de la călcâi până la îndoitura genunchiului, pentru că nu-i lăsa nici o altă posibilitate decât să-i urmeze exemplul.

Încercă să simtă ceva – *vrău* să simtă ceva – și simți.

— Ce simți? îl întrebă Antonella.

— Mă simt, răspunse el, ca un englez transpirat care molestează o statuie nudă în prezența unei necunoscute.

Pe Antonella o pufni râsul și își duse mâna la gură.

— Îmi pare rău, spuse ea. Poate cu timpul ai s-o vezi altfel.

— Poate.

— Continuă, te rog.

— Serios?

— Vin aici în fiecare zi dacă pot.

Nu-i de mirare, continuă el, că statua Florei a fost copiată după Venus, având în vedere strânsa legătură dintre cele două zeițe. Amândouă erau asociate cu fertilitatea și cu primăvara. Într-adevăr, era posibil ca zeița dragostei și zeița florilor să fi apărut laolaltă în două din cele mai renumite picturi ale Renașterii: *Primăvara* și *Nașterea lui Venus* de Sandro Botticelli.

— Serios?

— E o teorie nouă, foarte nouă.

— Aaa, făcu Antonella sceptică.

— Ai dreptate, probabil că nu există nicio legătură.

Ridică din umeri, știind prea bine că nu există, nu pentru ea, nu dacă vizitează grădina atât de des pe cât susține că ar face-o.

— Spune-mi, oricum.

Nu era cazul să-i explice istoria Florei; era relatată în dosarul pe care ea cu siguranță că îl citise. Străbunicul ei inclusese chiar și versurile latinești din *Sărbătorile* lui Ovidiu, povestind în detaliu cum a fost urmărită nimfa Chloris de către Zefir, vântul de la apus, care a și violat-o și, apoi, a îmbunat-o luând-o de soție și transformând-o în Flora, stăpâna tuturor florilor.

Nimeni nu punea la îndoială faptul că Zefir și Chloris apăreau în *Primăvara* lui Botticelli, dar până acum specialiștii identificaseră în figura plasată la stânga lor pe Hora – spiritul – primăverii, cea care presăra flori. De aici venea și numele

picturii.

- Dar dacă, de fapt, e chiar Flora? Întrebă el.
- După transformare?
- Exact.
- Nu știu. Și ce dacă-i ea?

În cazul acesta, pictura poate fi interpretată ca o alegorie a naturii iubirii. Prin asocierea Florei – produsul voluptății, al pasiunii lui Zefir – cu figura castă a lui Venus, poate că Botticelli demonstra că adevărata iubire este uniunea amândurora: a pasiunii domolite de castitate.

Același mesaj ascuns putea fi descifrat și în *Nașterea lui Venus*. Zefir și Chloris erau din nou prezenți, sugerând că silueta feminină de pe mal, care-i întinde mantia lui Venus, ar putea fi Flora.

- Și Venus iarăși e simbolul castității?
- Exact. Venus Pudica.

Ea zâmbi când el imită bine-cunoscuta poziție a lui Venus în scoica ei, acoperindu-și sfioasă goliciunea.

- E o teorie bună, spuse ea.
- Crezi?

— Da. Deoarece, dacă-i corectă, Flora este simbolul eroticii, al sexualității.

- Da, presupun că așa-i.

Antonella își îndreptă privirea spre Flora.

- Acum vezi?

El își ridică privirea spre statuie.

— Uită-te cum stă – cu șoldurile răsucite, dar, în același timp... deschise, îmbietoare. Își acoperă sânii cu brațul, dar nu-i foarte convinsă, de parcă nu i-ar păsa cine știe ce. Și uită-te la chipul, ochii, gura ei. Nu-i *una inocentă*.

Înțelegea ce voia să spună Antonella. Poate că el era cel care se înșela atribuind ușoara indolență a posturii ei doar nepriceperii unui sculptor de mâna a doua. Poate că sculptorul nu se străduise să-i confere delicatețe și sobrietate, ci o mină mai libertină, mai senzuală. Nu, nu așa stăteau lucrurile. Reușise cumva să obțină ambele calități – sfiala împletită cu încărcătura erotică.

— Deci nu mă înșel?
— Poftim? o întrebă el distrat.
— Nu sunt singura. Vezi și tu.
— Se poate.
— Se poate? Sau am dreptate, sau nu, veni replica ei indignată.

— Nu te înșeli.
— Toată lumea zice că mă înșel. Bunică-mea crede că-i rodul imaginației mele și că asta spune multe despre mine.
— Și ce crede dumneaei că spune asta despre tine?

De cum rosti aceste cuvinte își dădu seama că-i o întrebare impertinentă, mult prea personală.

— Nu mai contează acum, răspunse ea, pentru că noi avem dreptate, iar ea se înșală.

Se trezi că zâmbeste gândindu-se la ușurința cu care ea evitase răspunsul la întrebarea lui, scutindu-l de jena ce ar fi urmat. Mintea lui făcu însă un salt înainte, întrebările i se contopeau într-un întreg. Să se fi făcut asta cu bună știință? Și dacă da, de ce? De ce ar îngădui un soț îndurerat ca nevasta lui să fie personificată drept o zeiță de-o falsă pudoare și totuși lascivă, drept o curvă virgină?

Întrebările astea continuară să nu-i dea pace în timp ce coborau spre grota îngropată în colina cu dafini firavi. Intrară tăcuți, lăsându-și ochii să se adapteze la semiîntuneric.

Siluețele de marmură se profilau palide, ca niște năluci, pe fundalul peretelui din stâncă întunecoasă, încrustată. La mijloc, cu fața spre stânga, era Daphne în momentul metamorfozării ei în laur, cu degetele de la picioare transformându-i-se în rădăcini, cu coapsele deja înfășurate în scoarță de copac, pe când începeau să-i răsară deja ramuri înmugurite și frunze din degetele rășchirate ale mâinii stângi, îndreptate spre Ceruri într-un gest de disperare, de implorare. La dreapta ei era Apollo, zeul soarelui, cel de care fugea – tânăr, musculos, identificabil după lira ținută în mână și arcul purtat pe spatele lat. Sub ei, un domn mai în vârstă, cu barbă, se rezema de marginea unui bazin mare din marmură pestriță, ce amesteca purpuriul cu albul. Acesta era Peneus, zeul râului, tatăl lui Daphne.

Povestea era luată din *Metamorfozele* lui Ovidiu: nimfa Daphne, vrând să evite avansurile nedorite ale unui Apollo îndrăgostit lulea, și-a implorat tatăl s-o transforme într-un dafin, ceea ce el, îndatoritor, a și făcut. Era un mit foarte potrivit pentru decorul unei grădini – Arta și Natura îngemănate în imaginea lui Daphne. Așa cum reieșea din dosar, exista un basorelief care înfățișa aceeași scenă în Grota Diane de la Villa d'Este din Tivoli. Aici, însă, în grădina memorială, mitul avea o rezonanță în plus, oglindind povestea Florei – o altă nimfă care, la rândul ei, suferea o metamorfoză după ce era urmărită de un zeu înamorat.

Ultima observație îi aparținu Antonellei. Era ceva ce nu era în dosar și nici nu-i trecuse prin minte lui Adam, fapt un pic enervant, deși bănuia că asta nu l-ar putea împiedica să pretindă, în disertația lui, că era propria sa idee.

Antonella îi explică: apa curge din urna ținută de Peneus și umple bazinul de marmură. Apoi, un deversor situat ceva mai jos, în partea din față, lasă apa să se verse într-un bazinaș puțin adânc, circular, săpat în podeaua de stâncă. Acesta era sculptat cu apă vălurită, iar în centru avea un chip de femeie în relief, care privea spre Ceruri și a cărui gură căscată era gaura de scurgere. Părul acestui chip lipsit de trup era împodobit cu flori, făcându-l recognoscibil, ca aparținând Florei: zeița florilor nutriendu-se pentru creațiile ei cu apa de izvor dătătoare de viață.

Era un aranjament desăvârșit, impecabil și prin frumusețea lui, și prin faptul că se încadra armonios în ansamblul grădinii. Singura notă falsă era cornul rupt al inorogului ghemuit la picioarele lui Apollo, cu capul aplecat spre bazinul de marmură. Acesta era un motiv comun la grădinile din epocă. Inorogul care-și cufundă cornul în apă simbolizează puritatea izvorului care udă grădina; te anunță că poți să-ți faci liniștit mâna căuș și să bei din apa rece fără să-ți fie teamă pentru viața ta. Totuși, într-un anumit moment al istoriei, unicornul își pierduse o mare parte din corn.

Adam pipăi ciotul.

— Ce păcat.

— Mda. Ce-i un inorog fără corn?

— Un cal alb?

Antonella zâmbi.

— Un cal alb foarte nefericit.

De la grotă, porniră spre vest pe un drum sinuos, cărarea pierzându-se printre pădurile de conifere ce aveau marginile văii. Hoinăriră la umbră, discutând degajați în tot acest timp. Antonella locuia în partea cealaltă a văii, într-o casă de la fermă pe care o închiriasse de la bunică-sa. Clădirea păstra o răcoare plăcută în timpul verii, dar era cumplit de rece în timpul iernii, iar Antonella avea o regulă a ei: ori de câte ori îngheța apa din fântână, se muta în apartamentul fratelui ei din Florența. Ea și Edoardo erau copiii singurei fiice a *Signorei* Docci, Caterina, o femeie pe care profesorul Leonard o numise „depravată”, o etichetă pe care lui Adam îi venea greu să o asocieze cu făptura stăpână pe sine care pășea alături de el.

Părinții ei erau divorțați, îi explică ea. Mama locuiește la Roma, iar tatăl la Milano, unde s-a dedicat unor afaceri riscante de o natură vădit dubioasă, care promiteau (și invariabil eșuau) să producă averi nemaipomenite. Îi povesti asta pe un ton ușor amuzat.

Trecuseră deja de primul luminiș, cu triada lui de sculpturi de sine stătătoare, ce reprezentau moartea lui Hiacint, și se îndreptară spre micuțul templu de la poalele grădinii.

— Și cu ce te ocupi? se interesă Adam.

— Eu? A, creez haine. Nu se vede?

Își desfăcu brațele să-și arate mai bine rochia simplă, dreaptă, din bumbac.

— Eu... da...

Zâmbetul ei îl făcu să se oprească.

— Rochiile mele au mai multă culoare. Deși nu sunt exact ale mele. Pe tot ce creez apare numele altcuiva.

— Cum așa?

— Lucrez pentru o casă de modă din Florența. Acolo nu se folosește decât un singur nume.

— Și asta nu te deranjează?

— Ce întrebare serioasă.

— Sunt un tip serios.

— Nu zău!

— Nu se vede? întrebă el, desfăcându-și brațele. Toți prietenii mei sunt la plajă. Eu sunt aici și studiez.

— Asta pentru că n-ai încotro, și asta numai timp de două săptămâni. Din câte am auzit, probabil că vei ajunge la o plajă până să se termine vara.

Asta însemna un singur lucru: că veștile trimise de profesorul Leonard în legătură cu indolența lui Adam nu se opriseră la *Signora Docci*.

— Dă-mi voie să te contrazic!

— Cu ce?

— Cu orice-ai auzit despre mine.

— Și-n legătură cu lucrurile bune? făcu ea, cu ochii strălucindu-i ștângărește. Bunică-mii îi place de tine, așa cred.

De vină o fi fost felul în care își dezvelea dinții când zâmbea, dar în momentul ăla își dădu seama că cicatricea în diagonală de pe fruntea ei oglindea întru totul crestele craniului de urangutan din camera de studiu.

Antonella îi întoarse spatele – să fi simțit oare greutatea privirii lui stăruitoare? – și se uită în jos, spre silueta culcată de la picioarele lor.

Narcis era tolănit la marginea bazinului octogonal, privind plin de admirație ceea ce ar fi trebuit să fie propria lui reflexie. În loc de asta, părea să caute ceva ce pierduse, un fleac pe care-l răătăcise în mormanul de crenguțe și frunze care acopereau fundul bazinului.

— Îmi pare rău că nu poți să-l vezi când e bazinul plin.

— O să se mai umple vreodată?

— Cine știe? Dar fără apă nu-i același lucru. Apa îi dă viață, îl face să respire.

Ea își scosese sandalele de piele puțin mai înainte – acum îi atârnavă leneș de degetele mâinii drepte – și privind-o acolo, în rochia de bumbac simplă, văzu în ea copilul care trebuie să fi fost odinioară, hoinărind prin grădină și uitându-se lung la coteria de zei, zeițe și nimfe pietrificate, ce-și interpretau poveștile complicate pe această scenă înfrunzită.

Când ea se îndreptă spre templu, el o urmă fără ezitare. Era o construcție mică, octogonală ca și bazinul, și încununată de o cupolă joasă de-abia vizibilă în spatele porticului cu fronton. Podeaua era de piatră șlefuită, pereții din stuc alb, la fel ca și domul. Construcția îi era dedicată lui Echo, nefericita nimfă care s-a îndrăgostit până peste cap de Narcis. El, prea preocupat de propria-i frumusețe, i-a tratat cu indiferență avansurile, așa că Echo, cu inima sfâșiată, s-a veștejit până când i-a rămas numai vocea.

— Ador locul ăsta.

Cuvintele ei reverberară în încăperea cu suprafețe netede, dure; efectul ei acustic era, fără îndoială, intenționat. În jurul pereților erau bănci simple, din lemn vopsit, iar în arhitrava de sub cupolă era gravată o inscripție lungă în latină. Potrivit datelor din dosar, era o frază din Socrate: *Ora plecării a sosit, iar drumurile noastre se despart, eu o să mor, iar voi o să trăiți. Care dintre acestea două e mai plăcut, numai Dumnezeu știe.*

El se apropie de grilajul din fier forjat din centrul podelei. Acesta îl mirase și la vizitele anterioare. Nu se făcea nicio referire la el în dosar, iar toate eforturile lui de a-l disloca și de a afla ce se ascunde sub el eșuaseră.

— Apa cade într-un puț mic, apoi trece în bazinul de afară. Sunetul de aici... nu-i ușor de descris. Ea se gândi un moment, apoi spuse: *Sussurri.*

— Șoapte.

— Da. Ca niște șoapte.

Parcurseră restul circuitului aproape în tăcere, făcând o scurtă oprire în ultima poieniță, cea cu statuia lui Venus aplecată deasupra unui Adonis mort – elementul final al itinerarului, cu mesajul lui despre durere și pierdere, aproape copleșitor după toate celelalte legende pe care le văzuseră reprezentate.

Orice altceva ar fi fost de-acum prea mult. Grădina te transporta destul de departe. De-ndată ce-i simțai strânsoarea subliminală, te elibera din lumea imediată.

Chiar și fără sculpturi, locul ar fi exercitat o forță tulburătoare. În valea împădurită era ceva misterios, ca de pe

lumea cealaltă. Poate era vorba despre sentimentul îngrădirii, al unui control ferm, asociat cu prezența apei, dar într-un fel se simțea în el prezența unor personaje și întâmplări antice. Simțeau că nu ești primul care să fi fost atras aici, că și sălbăticiii despuiați dăduseră peste locul acesta și îl consideraseră vrăjit.

Federico Docci ar fi avut de furcă până să găsească un loc mai bun pentru grădina lui memorială decât unul deja bântuit de figurile licăritoare ale unui trecut spectral. Iar el a folosit locul în chip inteligent, în scopul urmărit de el, plantând o mulțime de conifere ca să-l ferească de privirile indiscrete, să călăuzească ochiul, să ațâțe și să dezorienteze, indiferent de anotimp. A perforat această vegetație sumbră, formând astfel luminișuri care aminteau de crângurile sacre, unindu-le cu poteci sinuoase care se lăteau și se îngustau, geometria lor relaxată fiind aproape muzicală – un ritm plăcut ce alterna spațiul deschis și împrejmuirea, lumina și umbra.

După ce a proiectat acest nou regat, Federico i l-a dedicat Florei, zeiței florilor, și l-a populat cu personaje din mitologia antică, pe care le domina ea: Hiacint, Narcis și Adonis. Toți muriseră tragic și toți continuaseră să trăiască prin florile care s-au ivit din pământ acolo unde se vărsase sângele lor – aceleași flori care continuau să împodobească solul primăvara, în zonele anume destinate fiecăreia.

Poveștile lor așterneau peste grădină un vâl de melancolie. Erau povești despre dorință, iubire neîmpărtășită, gelozie, vanitate și moarte timpurie. Dar, în același timp, vorbeau despre speranță. Pentru că, așa cum zeii interveniseră să-i imortalizeze pe tinerii căzuți, la fel se asigurase și Federico că memoria soției lui, răpită de moarte la o vârstă fragedă, va dăinui de-a pururi.

Acestea erau gândurile care se învoldurau în mintea lui Adam în timp ce, împreună cu Antonella, urca agale dealul, înapoiindu-se la vilă. Era pentru prima oară când pricepuse în întregime frumusețea aranjamentului – logica, subtilitatea și coeziunea lui – și se întrebă dacă nu cumva compania Antonellei contribuise la revelația pe care o avusese.

O privi cu coada ochiului, cum mergea alături de el cu pasul relaxat, moale, cu umerii trași înapoi ca o dansatoare. Nu părea

s-o deranjeze deloc tăcerea ce se lăsase între ei.

Ea îi surprinse privirea și pe față i se furișă un zâmbet.

— E ca și cum te-ai fi trezit din somn, nu-i așa?

— Hmmm?

— Când lași în urmă grădina... îți ia ceva timp să te întorci la lumea reală.

Brusc, simți impulsul neghiob de a-i spune cât e de frumoasă. Și de ce. Pentru că își poartă frumusețea nepăsătoare, fără vanitate – la fel cum își poartă cicatricile de pe frunte.

Se opri la timp.

Ea își înclină capul spre el.

— Ce voiai să spui?

— Ceva ce-aș fi regretat.

— Da, spuse ea liniștită, se poate întâmpla și asta.

*

Fu ideea Antonellei să se oprească pe terasa de jos și să se așeze pe una din băncile cu vedere spre crângul de măslini. Îi ceru o țigară pe care o fumă pe ascuns, privind destul de des spre vilă, să se asigure că n-o pândește nimeni.

— Bunică-mea nu-i de acord cu asta, îi explică ea.

— Cred că ești în siguranță. Vreau să zic că-i imobilizată la pat, nu-i așa?

Antonella ridică din umeri.

— Poate. Îi place să facă din țăntar armăsar. Tăcu puțin, apoi urmă: Nu-i drept. A fost foarte bolnavă iarna trecută... *una bronchite*, cum se zice?

— Bronșită.

— Doctorul a fost îngrijorat. Toți am fost îngrijorați. De atunci nu s-a mai sculat din pat.

— Ați încercat s-o dați jos din pat?

— Dacă am încercat? Îl întrebă ea pe un ton exasperat.

— Crezi că se preface?

— Cred că nu-i mai pasă. O să plece în curând, înainte de sfârșitul anului.

— Unde-o să plece?

Antonella se întoarse și arătă cu mâna, în timp ce fumul de la țigara dintre degete făcea rotocoale.

— Acolo.

Pe un delușor chiar dincolo de clădirile fermei, se ridica neclintită o casă masivă, pătrată, cu pereții din stuc îngălbeniți de soare și brăzdați de umbrele chiparoșilor din jur. Prea impozantă pentru un muncitor, dar poate că nu destul de impozantă pentru stăpâna domeniului.

— De ce se mută?

— Așa a hotărât. Vrea ca vila să fie a lui Maurizio – unchiu-meu.

— Poate că s-a răzgândit.

— Ne-ar spune.

— Poate o spune în singurul fel în care-i în stare.

— N-o știi pe bunică-mea. *Ar spune.*

Pe drumul de întoarcere spre vilă, trecură pe lângă micuța capelă lipită de stânca de gresie. Ea îl întrebă dacă a văzut-o pe dinăuntru. A încercat, fu răspunsul lui, dar ușa era întotdeauna încuiată.

Cheia se afla la îndemâna oricărui hoț de ocazie, sub o piatră mare, chiar lângă prag – fapt pe care el îl comentă.

— Nu știi când ar putea avea nevoie cineva de capelă, îi spuse Antonella simplu.

Broasca scrâșni la contactul cu cheia, apoi se recunoscă învinsă. Interiorul era luminat blând de razele roșiatice ale soarelui care se strecurau oblic pe ferestre. În afară de câteva strane vechi din lemn, mobilierul lipsea aproape în totalitate. Totuși, hoții n-ar fi fost dezamăgiți. Altarul simplu din piatră susținea un triptic pictat cu Adorația Magilor. Pe când se apropiau de altar – în tăcere, smeriți – Adam încercă să-i stabilească proveniența.

Perspectivile care intrau în coliziune, figurile alungite și căldura tonurilor sugerau un pictor din școala de la Siena. Datarea era o altă problemă. Pentru ochiul lui doar parțial antrenat, putea data de oricând de la mijlocul secolului al paisprezecelea până la mijlocul secolului al cincisprezecelea, chiar mai târziu. Nu era o capodoperă, dar era aparte, avea un

amestec tulburător de inocență și intensitate – ca privirea unui copil care se uită fix la tine pe fereastra din spate a mașinii din fața ta.

— Trebuie să mă duc acolo, spuse Adam.

— Unde?

— La Siena.

— Sunt impresionată.

— Nu fi. Nu-ți mai pot spune nimic altceva despre triptic.

— Nimeni nu poate.

— Sunt sigur că cineva ar putea.

— Sper că nu. Atunci n-ar mai fi niciun mister.

Făcură un tur rapid al capelei, oprindu-se în fața unei plăci micuțe încastrate în perete sub una din ferestre. În piatră erau gravate un nume și o dată:

EMILIO DOCCI

27.7.1944

— Unchiul meu, îi explică Antonella.

— Bunica ta mi-a povestit ce s-a-ntâmplat. O poveste înfiorătoare.

— E îngropat aici.

Arată spre lespedea neinscripționată de la picioarele ei.

— Nu l-am cunoscut foarte bine. Noi locuiam la Milano și nu aveam decât zece sau unsprezece ani când s-a-ntâmplat.

Asta înseamnă că acum trebuie să aibă... cât?

— Douăzeci și patru, spuse ea, citindu-i gândul. Și tu?

— Douăzeci și doi luna viitoare.

Cuvintele lui aveau o tentă disperată, de parcă încerca să îngusteze distanța dintre ei. Schimbă repede subiectul.

— De ce a păstrat numele de familie al mamei?

— Să ducă mai departe numele Docci. Așa a făcut și Maurizio. Nu și maică-mea. Ea este o Ballerini.

— Și tu?

— Eu sunt o Voli. Antonella Voli.

El îi întoarse reverența.

— Adam Strickland.

— Strickland, repetă ea.

Nu era un nume făcut să fie pronunțat de-o limbă italiană. Adam privi din nou placa.

— Din cauza lui Emilio e nefolositor ultimul etaj al vilei?

— Da.

Se pare că fusese ideea bunicului ei. A doua zi după uciderea lui Emilio, Aliații au eliberat San Casciano. Au sosit soldații. Au scotocit vila în căutare de informații lăsate în urmă de nemți înainte de-a se retrage. Bunicul ei a dat ordin să fie cărată la etaj toată mobila făcută zob de pe terasă. Pe urmă, a închis și zăvorât ușile din capătul scării și a sigilat etajul de sus. Camerele rămăseseră așa de atunci – nederanjate – la insistența bunicului. După ce el a murit câțiva ani mai târziu, oamenii au presupus că *Signora* Docci o să le redeschidă, o să le aerisească, o să le repare și o să le repună în folosință, dar ea le-a lăsat așa cum erau, așa cum au fost tot timpul.

Adam mai zăbovi puțin înainte să iasă din capelă, aruncând o ultimă privire interiorului. Dacă informația din dosar era corectă, undeva sub podeaua de piatră odihneau și rămășițele Florei Bonfadio, moartă cu vreo patru sute de ani în urmă.

*

O găsiră pe Maria așternând masa de pe terasă cu o față de masă albă, apretată. Când Antonella se aplecă s-o sărute pe amândoi obraji, în ochii femeii mai vârstnice sclipi, fără îndoială, o privire călduroasă, nereținută, care, însă, se împâcli vizibil când îl zări pe Adam apropiindu-se agale.

— Trebuie să rămâi să-i cunoști pe unchiu' și mătușa. Trebuie să sosească. Și pe verii mei.

— Ar trebui să plec.

Expresia de pe chipul Mariei îi sugeră că asta nu-i o idee deloc rea. Îi sugeră, de asemenea, că stăpânește limba engleză mult mai bine decât lasă să se știe.

— Insist, spuse Antonella.

El rămase doar o jumătate de oră, dar îi fu de ajuns ca să fie cucerit de farmecul indolent al lui Maurizio și de limba ascuțită

a nevasti-sii. Formau un cuplu atrăgător. El era brunet, îngrijit și distins, cu tâmplele ușor grizonante; Chiara Docci era blondă, o frumusețe cu trăsături ascuțite, al cărei râs răgușit trăda pasiunea pentru țigările pe care le fuma fără încetare, spre dezaprobarea evidentă a celor doi copii, Rodolfo și Laura.

— Mama, te rog, spuse Laura la un moment dat.

— Sunt emoționată, *cara*. Nu întâlnești în fiecare zi un tânăr arătos, care mai e și deștept pe deasupra.

Adam îi întâlnește privirea și simți cum roșește.

— E adevărat? întrebă Maurizio. E și deștept?

— Abia l-am cunoscut, răspunse Antonella jucăușă, diplomată.

Chiara suflă un fuior de fum în aer.

— Nici n-ai nevoie de mai mult timp, draga mea. Din clipa când l-am cunoscut pe unchiul tău, am știut că va trebui să-mi caut stimularea mintală în altă parte.

Lui Adam i se păru ciudat să-i vadă pe copii cum râd pe față la gluma unuia dintre părinți. Și râdeau cu așa o poftă încât Adam se întrebă o clipă dacă nu cumva există un dram de adevăr în gluma usturătoare a Chiarei. Și totuși, simți o oarecare îndoială. Maurizio râdea ca unul care știe că adevărul este exact pe dos. Avea dinții neverosimil de albi, remarcă Adam.

— Mintea ta și nurii mei, nu așa ne-a fost înțelegerea? i-o întoarse Maurizio, cât se poate de conștient că nevastă-sa îl lua cu mult la capitolul nuri.

— Și unde ați dat greș? îi întrebă Antonella, făcând semn spre verii ei, odraslele lor.

Urmără alte râsete. Și încă un rând de vin. Apoi discuția despre o viitoare petrecere de la vilă, pe care Adam ar fi un neghiob dacă ar rata-o.

Și totuși, el nu-i asculta cu atenție. Îi observa, cu flecăreala lor vivace și aerul lor de avuție lejeră, cu părul lor negru ca smoala și tenul plăcut. O rasă aparte.

Simți brusc nevoia să plece. Apariția Mariei îl scuti de inventarea unei scuze, aceasta ieși din vilă anunțându-i că *Signora* Docci este gata să-și primească familia.

Antonella îl conduse pe Adam până în curte, unde bicicleta

stătea rezemată de fântână.

— A fost a bunicului, spuse ea și degetele ei lungi mângâiară șaua de piele. Ne punea în coș când eram mici și ne făcea să strigăm, „*Ay caramba!*”.

Îl sărută pe amândoi obraji și mâna ei îi atinse ușor brațul.

În timp ce lua curba din capătul aleii, încă simțea pe cot apăsarea delicată a degetelor ei.

Au plecat?

N-ați auzit mașina plecând?

Ești supărată, Maria?

Supărată?

Când ești supărată, întotdeauna îmi răspunzi cu o întrebare la ce te-ntreb.

Chiar așa, Signora?

Sau când ești tristă.

Vorbeau despre petrecere de parcă ar fi deja a lor... despre toți prietenii pe care or să-i invite.

Avem nevoie de prietenii lor. Dintre ai mei s-au dus o grămadă.

Dar este petrecerea dumneavoastră, Signora, dintotdeauna a fost.

Credeam că detești petrecerea.

Asta așa-i, dar nu asta-i problema.

Și de Antonella ce zici? Cum ți s-a părut?

Antonella?

Crezi că-i place de el?

De cine?

Tu ce crezi? De Adam, firește.

Nu prea i-am văzut împreună. De unde să știi?

Pentru că o cunoști mai bine decât oricare dintre noi.

Da, cred că-i place.

Mult?

Poate.

Vai de mine!

Signora?

Ia loc, Maria. Pe scaunul acela. Trage-l mai aproape de pat. Mai aproape. Bravo! Acum, dă-mi mâna. Așa.

Signora...?

Trebuie să discutăm despre ceva, Maria, ceva despre care trebuia să discutăm de mult.

Adam lăasă jos aparatul de fotografiat.

— Fir-ar să fie, mormăi el, nu pentru prima oară.

Lumina era perfectă, clară și transparentă după trei zile de pâclă vărată, dar acum constată că nu poate încadra tot luminișul într-o fotografie. Cele trei statui din poiană refuzau cu încăpățănare să încapă în cadru toate odată.

Îngropat până la mijloc în laurii din marginea de sud, reuși să-i fotografieze și pe Zefir – vântul de la apus, cu obraji umflați, suflând aerul cu toată puterea – și pe Hiacint, culcat pe spate pe pedestal, mort, cu discul lângă el. Dar Apollo nu era în cadru.

De fapt, oriunde se așeza Adam, obiectivul de 50 de mm al vechiului Leica primit de la taică-său („Nu te mai obosi să te întorci acasă dacă-l pierzi”) era incapabil să cuprindă deodată mai mult de două statui din cele trei.

Povestea pe care o reprezentau era destul de simplă, ceea ce-i amplifică frustrarea de a nu fi în stare s-o immortalizeze într-o singură fotografie: Zefir, gelos pe dragostea lui Apollo pentru Hiacint, un frumos prinț spartan, a decis să treacă la fapte. În timp ce Apollo îl învăța pe tânăr să arunce discul, Zefir a stârnit un vânt puternic, care a trimis discul drept în țeasta lui Hiacint, ucigându-l pe loc. Atunci floarea de iacint a răsărit din pământul stropit de sângele lui.

La marginea de nord a crângului stătea Apollo, cu chipul îndurerat și cu brațele întinse către băiatul căzut la pământ. Era așezat pe o creastă conică, dăltuită fără finisaj. Poate voia să reprezinte Muntele Parnas, casa lui, pe care o împărțea cu Muzele, dar includerea acestuia aici părea neîntemeiată. Muntele Parnas nu făcea parte din poveste așa cum a fost scrisă de Ovidiu și, în plus, Apollo era deja identificabil după arcul și lira lui.

Statuia lui Hiacint ridica alte semne de întrebare. De ce să-l plasezi cu fața în jos, în praf, cu părul lung revărsat pe chip, astfel încât să nu i se vadă decât o mică parte din gurița lui

delicată? Și de ce să îmbraci un tânăr renumit pentru calitățile lui atletice într-o robă largă, cu mâneci lungi, în loc să-i înfățișezi fizicul dezgolit?

Dosarul nu-i oferea nicio lămurire, după cum nici notele bogate adunate de tatăl *Signorei* Docci în timp ce elabora documentul, deși acestea i-au oferit totuși niște versuri din poemul *Endymion* al lui Keats despre rolul lui Zefir în moartea lui Hiacint. Era o bucată zdravănă de poezie care-l va ajuta să-și rotunjească teza, dar, ca și celelalte descoperiri mărunte pe care le acumulasă în ultimele zile, îl lăsă, în mod ciudat, indiferent.

Acum se simțea în siguranță – știa că are deja destul material cu care să compună o lucrare convingătoare – și ar fi trebuit să sărbătorească acest lucru. Și totuși, nu putea, nu când îl frământau încă atâtea întrebări. Se înmulțiseră de la turul grădinii pe care îl făcuse însoțit de Antonella, când, pentru un moment, totul i se păruse atât de clar, atât de evident.

Înălțimea abruptă care găzduia amfiteatrul se vedea în mod clar că e o construcție artificială, dar de ce folosisse Federico Docci atâta energie și bani ca să mute atâtea tone de pământ de dragul unui singur detaliu? O întreprindere atât de vastă nu se potrivea deloc cu tactul de care dăduse dovadă în restul grădinii. Cât despre amfiteatru în sine, de ce are nouă niveluri în locul celor șapte, așa cum apar în amfiteatrul din Bomarzo?

Ca niște note false dintr-o piesă muzicală altminteri impecabilă, aceste întrebări îl sâcâiau; refuzau să fie ignorate. Încercase să le alunge, dar de fiecare dată când trecea de gardul viu de tisă de la intrarea în grădină, știa că le va găsi acolo. Chiar și acum, când era adâncit în exercițiul pur practic al fotografierii grădinii, se trezi că-i vin în minte încă două întrebări, sub forma statuilor lui Apollo și Hiacint.

Îi făcu o ultimă fotografie lui Hiacint, apoi își croi drum înapoi, prin pădure, spre grotă. Își dădu brusc seama că grădina devine o obsesie nefirească. Era și de așteptat să se-ntâmple așa. De la sosirea lui în San Casciano, nu-i prea stătuse mintea la altceva. Când nu se plimba prin grădină, invariabil își petrecea timpul citind despre ea. În fiecare seară lua la *pensione* cărți și ziare în coșul bicicletei, să-și poată continua studiul în timpul

cinei, până noaptea târziu.

Nu fusese nimeni în *trattoria* să-l certe că citește în timp ce mănâncă. Spre dezamăgirea lui, Fausto nu se mai arătase din prima seară și, din câte spunea *Signora* Fanelli, probabil că nu avea să se arate din nou prea curând. Se pare că nu mai trecuse de mult pe la ea. Poate că doar i se părea lui, dar avu senzația că simte o undă de dezamăgire în glasul ei.

Nici urmă de Fausto. Și nici de Antonella, trei zile la rând.

— Are foarte mult de lucru, îl lămurise *Signora* Docci în timpul uneia din audiențele obișnuite din dormitorul ei. Pare-se că au sosit niște clienți importanți în oraș, cumpărători de la mari magazine universale din America.

Nu se străduise mai deloc să-și ascundă nota ușor batjocoritoare din glas.

— Nu sunteți de acord cu ceea ce face?

— E treaba bătrânilor să nu fie de acord cu tot ce fac tinerii.

— Aaa, așa stau lucrurile?

— Dacă noi suntem de acord cu totul, tinerii n-au cu cine să lupte și lumea n-o să se mai schimbe niciodată. Nu poate progresa.

— Nu m-am gândit niciodată în termenii ăștia.

— Sper că nu. Ai alte lucruri la care să te gândești.

— Ca, de exemplu?

— Ei, nu știu – își flutură mâna în aer – la Elvis Presley.

— Sunt impresionat.

— Antonella mă ține la curent cu chestiile astea.

— Iar dumneavoastră vă faceți datoria și nu sunteți de acord cu ea.

— Elvis Presley e, în mod clar, un tânăr cu o moralitate îndoielnică.

— Spuneți asta bazându-vă pe ce știți despre muzica lui.

— Și din filmele lui.

— Pe care le-ați văzut?

— Bineînțeles că nu. Nu înțelegeți. Bătrânii au voie să-și susțină cauza de pe o poziție de ignoranță completă. De fapt, asta-i esențial.

Adam izbucni în râs, așa cum i se întâmpla adesea în

compania ei.

— Poate că-i place treaba pe care o face. Poate că-i pricepută.

— Prietenii mei care se pricep la chestii de-astea îmi spun că e foarte talentată. Dar eu am considerat-o întotdeauna mai mult decât o simplă cusătoreasă.

— Sunt convins că munca ei presupune mult mai mult decât cusutul.

Signora Docci oftă ușurel.

— Ai dreptate, firește. Nu mă băga în seamă. Cred că încă sunt puțin supărată.

— Supărată?

— Ar fi trebuit s-o fi văzut înainte de... de asta, spuse ea ducându-și degetele la frunte. Era atât de frumoasă. Acum se ascunde într-o cameră din spate și lucrează cu mâinile. *La poverina*.

Cuvintele ei îl afectară foarte tare, în special ultimele două, pline de milă: biata de ea.

— Nu sunt de acord, o contrazise Adam. Nu mi-o închipui ascunzându-se.

— Nu? Întrebă ea pe un ton plat, sceptic.

— Știu că n-am întâlnit-o decât o dată, dar exact asta mi-a sărit în ochi – faptul că nu se rușinează, nu-i deloc jenată. Prin felul cum își piaptăna părul, prin ținuta ei, nu se ascunde.

— Crezi că nu se uită în oglindă în fiecare dimineață și nu-și dorește să fi fost altfel?

— Poate. Nu știu. Dar e mai frumoasă din cauza asta, din cauza felului cum își poartă cicatricea.

— Chiar crezi asta?

— Absolut.

La început, el îi interpretă privirea ca pe un semn de aprobare ostenită și, dintr-odată, se simți foarte tânăr, se simți, brusc, o persoană aflată în prezența cuiva care a petrecut cu mult, mult mai mult timp pe planetă. Dar mai era și altceva în ochii ei, ceva ce nu reușea să înțeleagă. Nu-și dădu seama despre ce-i vorba decât atunci când pe chipul ei miji un zâmbet molcom și un pic coțcar.

— Vă jucați cu mine.

— E plăcut să te văd luându-i apărarea. Și ai dreptate – asta o face mai frumoasă.

— Cum s-a întâmplat?

— S-a întâmplat într-o seară, lângă Portofino. Maică-sa era la volan. Și ea a avut noroc. Nu și-a rupt decât două coaste.

Signora Docci nu-i mai dădu alte amănunte. De fapt, pusese capăt întrevederii chiar atunci, sub un pretext oarecare, exilându-l înapoi la parter, la cărțile sale.

Poate că asta-i problema, cugetă Adam, în timp ce se întorcea cu pași mari pe lângă grotă: rutina, pălăvrăgeala, lungile perioade de studiu întrerupte de conversațiile cu o septuagenară imobilizată la pat. Adaugă la toate astea și căldura nemiloasă și nu-i de mirare că pierde contactul cu realitatea.

Urcă treptele îngropate în panta din spatele grotei, hotărându-se, între timp, să o rupă cu rutina, să introducă puțină varietate în viața lui, poate să ia cina în oraș într-una din seri, să facă o excursie cu bicicleta într-o zi, sau să facă autostopul până la Florența – orice ar putea adăuga puțină varietate, să-l scoată din nebuneala asta.

Se opri la baza amfiteatrului și se uită îndelung la Flora, pe pedestalul ei situat aproape de vârf. Nu va mai fi niciodată capabil s-o vadă așa cum o văzuse prima dată. Cuvintele Antonellei îi înrăuriseră judecata în chip irevocabil. Când privi zeița, cum se răsucește într-o parte, apoi în cealaltă, nu mai văzu poziția clasică împrumutată de la Giambologna, ci o femeie contorsionată de o altă emoție, îi văzu șoldul drept arcuit în chip provocator.

De ce or fi plasat-o acolo, aproape de vârf, dar nu chiar în vârf? De fapt, de ce or fi plasat-o defel acolo, într-un amfiteatru cu nouă niveluri? Și de ce nouă niveluri în loc de șapte? Sau cinci, dacă stăm să ne gândim? Ce avea cifra nouă așa special? Cele nouă vieți ale pisicilor? Peste nouă mări și nouă țări? Cele nouă planete ale sistemului solar? Nu, pe atunci nu se știa de Pluto. Shakespeare, poate – *Macbeth* – vrăjitoarele ce își repetau descântecul de nouă ori. Nici gând. Shakespeare nu putea să fi fost mai mult decât un băiețel când a început amenajarea grădinii. Pe-aproape, totuși. Iar conexiunea ocultă era

interesantă. Cum spuneau vrăjitoarele?

*De trei ori ție, de trei ori mie,
Și-ncă pe-atât, nouă să fie.*

Trinitatea la puterea a treia – un număr puternic – de trei ori sacru, ca Sfințenia Sfințeniei, compusă din cele trei trinități. Și altceva, o altă asociere întunecată cu numărul nouă. Dar care anume?

Rămase trăsnet, cu soluția proaspătă în minte, totuși, deja ignorată. Își aprinse o țigară, aruncă chibritul în jghebul de la baza amfiteatrului și porni spre cărare.

Ajunse la câțiva pași de gardul viu din tisă care-i bloca ieșirea din grădină, când găsi răspunsul.

Cele nouă cercuri ale *Infernului* lui Dante.

Zăbovi câteva momente, apoi făcu cale întoarsă, grăbind pasul pe potecă spre amfiteatru.

Nu faptul că statuia Florei era așezată în al doilea cerc de sus – nu-și putea aminti ce categorie de păcat sau depravare umană fusese plasată de Dante în al doilea cerc al *Infernului* său – ci inscripția de pe arcul de triumf ce se înălța mândru pe creasta dealului îi oferi cheia:



*

Îi luă vreo zece minute să găsească un exemplar al cărții în bibliotecă, exact cât îi trebui să-și tragă sufletul. Se trânti pe un fotoliu de piele și examinează tomul: *La Divina Commedia* de Dante Alighieri, o ediție italiană de la sfârșitul secolului al nouăsprezecelea.

Dicționarul lui rămăsese la *pensione*, dar cu puțin noroc n-o să aibă nevoie de el, nu imediat. Chiar și cu italiana lui

rudimentară ar trebui să fie în stare să stabilească ce clasă de păcătoși ocupa al doilea cerc al Iadului lui Dante, *Inferno*, cum l-a numit el.

De fapt, nu citise niciodată *Divina Comedie*. O frunzărise, încropise vreo două comentarii, cât să convingă un examinator că-i bine familiarizat cu textul. Ar fi putut avansa o teză concludentă în ceea ce privește frumusețea eternă a poemului epic al lui Dante, opera care i-a încununat viața, care i-a luat doisprezece ani s-o scrie și pe care a terminat-o chiar înainte de moartea sa, în 1321. De asemenea, ar fi putut să numească un număr de mari scriitori și poeți care au recunoscut de bunăvoie cât de îndatorați îi sunt operei sale – William Blake, T.S. Eliot, Samuel Beckett și James Joyce. Ar fi putut să dea chiar și niște exemple concrete, versuri din *Țara pustie* preluate de Eliot direct din *Divina Comedie*.

Cum, însă, nu citise *Țara pustie* – și, de altfel, nici vreo operă de-a lui Beckett sau Joyce – i-ar fi fost foarte greu să spună exact cum anume i-a inspirat pe acești oameni de litere moderni un poem medieval despre călătoria unui suflet pierdut prin Infern, Purgatoriu și Paradis.

Totuși, asta n-avea nicio importanță. Își amintea destule din *Divina Comedie* ca să știe că trebuie să existe o legătură cu grădina memorială.

Rătăcindu-se într-o pădure întunecoasă, Dante este abordat de spiritul poetului Vergiliu, care îl călăuzește prin cele nouă cercuri ale Infernului către Purgatoriu. Spiritul lui Beatrice – iubirea de-o viață a lui Dante, moartă de mult – preia funcția de călăuză în ultima parte a călătoriei, escortându-l prin Paradis către întâlnirea finală cu Dumnezeu.

Pe Adam îl interesa începutul povestirii, cu Vergiliu conducându-l pe Dante din pădurea întunecată pe Poarta Infernului. Să fi fost oare o simplă întâmplare faptul că la capătul grădinii memoriale se înfoia amenințătoare o pădure deasă de stejari de stâncă întunecați? Sau că arcul triumfal era plasat atât de aproape? Sau, dacă citeai cele două decorațiuni curios de asimetrice, care flancau FIORE, drept doi de N, obțineai anagrama cuvântului INFERNO, adică Infern? Era oare

posibil ca Federico Docci să fi mutat, dacă nu Cerul, măcar o grămadă de pământ ca să creeze o pantă abruptă pentru un simplu amfiteatru? Sau o fi făcut asta pentru a recrea cercurile Infernului atât de clar detaliate de Dante în prima parte a poemului său?

Acestea erau câteva din întrebările care îl făcuseră pe Adam să urce dealul în fugă, lăsând în urmă grădina, și îl făceau să răsfioască acum înfrigurat cartea veche.

Găsi ceea ce căuta în Cântul cinci din *Inferno*:

Così discesi del cerchio primaio giu nel secondo...

Așa că am coborât din primul cerc în cel de-al doilea...

Ochii lui scanară textul: un loc întunecos... țișetele și blestemele păcătoșilor în timp ce se rotesc în vârtejul unui vânt năraș care nu se oprește niciodată... *i peccatori carnali*.

Continuă lectura un pic, să se asigure că nu se înșela. Nici vorbă.

Dacă stejarii de stâncă reprezentau pădurea întunecată în care s-a rătăcit Dante, iar arcul de triumf reprezenta Poarta Infernului, atunci Federico Docci alesese să plaseze statuia soției decedate în acel cerc al Infernului care-i adăpostea pe păcătoșii dedați poftelor trușești, pe adulterini.

Încă încerca să se obișnuiască cu gândul acesta când Maria intră în bibliotecă venind din salon.

— Maria.

— Domnule.

Ce i-o fi venit să-i spună „domnule”?

— *Signora* Docci dorește să vă vadă.

— Mulțumesc.

El rămase nemișcat.

— Totul e-n regulă, domnule?

— Da.

La gândul acestei descoperiri i se învârtteau toate roțile din cap, da, dar și cămașa năclăită de sudoare i se lipise de spătarul fotoliului de piele și se temea să nu facă vreun zgomot dacă se ridica în picioare în prezența ei.

Avu dreptate să aștepte până după plecarea ei. Se auzi un zgomot ca de țesătură spintecată, asemănător cu cel scos de ariciul de la pantofi.

*

Signora Docci nu era în pat, ceea ce la început îl derută. Până acum n-o văzuse decât culcată în pat. Dar acum acesta era gol, frumos aranjat, cu așternutul de bumbac alb întins fără nicio cută, neted ca gheața.

— Sunt aici, se auzi o voce din logie.

Era așezată într-un fotoliu de răchită și purta o fustă bleumarin și o bluză albă din bumbac. Avea picioarele goale și le ținea pe un taburet. Părul, pe care-l purtase întotdeauna despletit, îi era strâns într-o coadă de cal, iar în lumina soarelui ce inunda logia, chipul ei își pierduse ceva din paloarea obișnuită. Arăta ca un pasager tolănit pe puntea unui vas de croazieră – pe puntea de la clasa întâi.

— M-am gândit să luăm ceaiul *al fresco*^[15] azi, spuse ea degajată.

Neizbutind să-și mascheze simțămintele, pe chip îi înflori un zâmbet.

— Ar trebui să vezi ce mutră ai.

— Sunt surprins.

— Nu-i vorba chiar de învierea lui Lazăr. În orice caz, tu ești de vină.

— Eu?

— Ei, nu în mod direct. E vorba de rușinea asta de-a vorbi cu tine în fiecare zi stând în pat. E nedemn.

— În ceea ce mă privește pe mine, nu trebuie să vă faceți probleme de demnitate.

— Ei, nu-i vorba despre asta... am făcut-o pentru mine, spuse ea, întorcându-se cu fața la soare. A trecut mult timp de când n-am mai simțit razele soarelui pe față. Arată spre serviciul de ceai de pe măsuță: Vrei să te ocupi tu?

Adam turnă ceaiul la fel ca întotdeauna. Ea era foarte pretențioasă la acest capitol – mai întâi laptele, apoi ceaiul, apoi

o jumătate de linguriță de zahăr.

— Adineauri alergai, spuse ea.

— Alergam?

— Ei, încercai să alergi. Te-am văzut de acolo, și arătă spre peretele scund al logiei.

Instinctul îi dictă să păstreze descoperirea pentru sine. Asta în cazul în care făcuse, într-adevăr, o descoperire. Poate că i se pare doar lui că ar avea Dante ceva cu grădina, sau grădina cu Dante. Trebuie să fie sigur. Iar asta cere timp.

— Credeam că am descoperit ceva. M-am înșelat.

Ea n-avea de gând să-l lase să scape cu una, cu două.

— Ce anume?

— Zefir, spuse el, gândindu-se în sinea lui ce să-i răspundă.

— Zefir?

— Vântul de la apus.

— Da, știu asta.

— Ei bine, în mitologie, el e soțul Florei; în viața reală, Federico a fost soțul ei. Mi-a trecut prin cap, nu știu, că poate statuia lui Zefir a fost făcută după chipul lui Federico. Voiam să văd dacă există vreo asemănare cu portretul din camera de studiu.

— Interesant.

— Doar că nu există nicio asemănare.

Ridică din umeri.

N-avea cum să-și dea seama dacă ea sesizase că se eschivează, căci nu-i spusese nimic. Dar ceea ce îi *spuse*, totuși, îl luă prin surprindere.

— În aripa de nord e un dormitor, mare, cu baie proprie. E al tău, dacă-l vrei.

Nu era sigur că înțelege bine ce vrea să-i spună.

— E o invitație.

— Să stau aici?

— Nu pentru totdeauna, răspunse ea cu un zâmbet ușor. Gândește-te. Nu trebuie să iei o hotărâre acum. N-o să mă simt ofensată dacă mă refuzi.

— Mulțumesc.

— O să economisești niște bani.

— Nu-s banii mei, ci ai facultății.

— Asta nu înseamnă că nu poți să-i cheltuiești pe altceva. Crispin nu trebuie să afle neapărat. Și chiar dacă află, mă îndoiesc că ți i-ar cere înapoi. Mă înșel?

— Nu.

— Deci?

Nu era vorba de bani. Ezitarea lui avea cu totul alte motive.

— O să vină și fratele meu pentru câteva zile.

— Nu mi-ai pomenit niciodată de fratele tău.

— Încerc să nu mă gândesc prea mult la asta.

Signora Docci zâmbi.

— Când sosește?

— Genul ăsta de întrebare nu i se potrivește lui Harry.

— Și cu ce se ocupă Harry?

— E sculptor.

— Sculptor?

Părea intrigată.

— Oarecum. E foarte modern – lucrează cu grămezi de oțel sudat adunate de prin mormanele de deșeuri.

— E prezentabil?

— N-am asociat niciodată acest cuvânt cu persoana lui.

Signora Docci izbucni în râs.

— Ei bine, o să găsim o cameră și pentru Harry, dacă o să vrea. Tu decizi. Mie îmi este indiferent.

Dar îi era clar că lucrurile nu stau chiar așa; vedea o femeie în vârstă, pe cale să fie mutată din căminul ei, care lansează o invitație ospitalieră, probabil ultima din viața ei. Ceea ce îl făcu să se hotărăscă, totuși, era șansa pe care i-o oferea de-a o întâlni mai des pe Antonella. Dacă drumurile nu li se încrucișaseră în ultimele zile, era doar din cauză că el era de mult înapoi la *pensione* în San Casciano seara când apărea ea în vizită la bunica ei.

Signora Fanelli se dezumflă un pic la vestea că Adam urmează să se mute, dar își mai reveni când el se oferă să-i achite cazarea pe toată săptămâna.

— Când pleci?

— Nu mâine, ci în ziua de după.

Își propuse să caute în dicționar cum se zice la „poimâine” în italiană.

Signora Fanelli își făcea de lucru în *trattoria*, lustruia paharele pentru consumația din seara aceea. Rochia ei avea decolteul mai larg decât de obicei și între sâni i se bălăngănea ademenitor o cruce de aur. Nu observase până acum, dar în claviculele ei proeminente avea ceva din Flora.

— Și chiar te-a invitat *Signora* să stai acolo?

— Da.

— Ciudat.

— De ce?

— Ține foarte mult la intimitate.

— Nu mi se pare.

— Nu era așa. Înainte. Era foarte... plină de viață.

— Ce s-a întâmplat?

Îl privi cu ochii ei mari, negri.

— Crima, firește.

— Vă referiți la Emilio?

— Mare nenorocire.

Își făcu cruce cu un gest scurt, atrăgându-i încă o dată privirea spre decolteul adânc.

Familia nu-și revenise niciodată după moartea lui Emilio, continuase ea, deși soțul *Signorei* Docci, Benedetto, a suferit mult mai mult decât ea. A dispărut din viața comunității. Era arareori văzut ici-colo, nu se mai arăta nici la vremea recoltei, când se culegeau și se storceau strugurii și măslinile. Apoi, dintr-odată, a murit de un atac de cord. În opinia ei, nemții ăia ar fi putut la fel de bine să-l împuște și pe el, fiindcă a început să moară din momentul în care i-au ucis fiul cel mare.

— Și cu nemții ce s-a-ntâmpat?
— Au murit amândoi în bătălia de la Florența.
— S-a făcut dreptate.
— Crezi? Două vieți pentru una? Zece, poate... cincizeci... o sută de vieți de-ale lor. Să-l ucidă așa, pe-un om care i-a primit în casa lui.

Amintirea asta încă o scotea din minți. Furia îi era palpabilă, șocantă în ochii unui englez.

Își dădu la parte o șuviță rebelă de pe față.

— Au schimbat locul ăsta. Nu mai e același. Toată lumea știe ce s-a întâmplat aici și încă suntem marcați de evenimente. Ce-au făcut ei într-o clipă ne este dat să ducem pentru totdeauna.

*

Mai târziu, după ce făcu un duș, citi scrisoarea pe care i-o scrisese Gloriei și se simți ușurat că nu o pusese la poștă. Își zise că a afișat mărinimia cuvenită, iertând-o pentru că a pus capăt în mod brutal relației dintre ei, dar cuvintele lui aveau ceva pompos și autocompătimitor. Ce-i pasă ei ce crede el? Ea dorise să aibă companie până la vacanța de vară. N-ar trebui s-o ierte, ar trebui să se dojenească pe sine că n-a fost în stare să citească semnele din timp.

Îi veni în minte *Signora Fanelli*, cu flacăra din ochii ei și cu pasiunea misterioasă din glas când îi vorbise despre uciderea lui Emilio. Zăbovi și asupra cuvintelor cu care s-au despărțit la parter.

„Îmi pare rău că pleci, dar înțeleg.”

Era o declarație simplă, dar privirea îi ezitase, cuprinsă parcă de jenă, de parcă i-ar fi dezvăluit prea multe despre sine. Să fi fost oare ceva provocator în privirea aceea sfioasă? Nu era imposibil. Relația lor oscilase undeva între o ușoară familiaritate și flirt de la primul lor schimb de replici, când ea îi corectase italiana cu un zâmbet ștrengăresc. În ultimele zile glumiseră, el îi făcuse complimente, iar ea găsisse nenumărate pretexte să-l mustre în joacă. Nu era tocmai o relație nemaipomenită, dar fără îndoială exista o oarecare alchimie.

Când coborî la parter să ia cina, nimic din comportamentul *Signorei* Fanelli nu sugera că i-ar fi trecut și ei prin minte aceste gânduri. Era prea ocupată ca să-l conducă la masa lui, cum făcea de regulă. De data asta, îi făcu semn spre terasă și-i strigă:

— Afară!

Și când, în sfârșit, veni să-i ia comanda, nu urmă niciuna din glumele ei obișnuite în timp ce el trăgea de timp (mai mult decât era cazul). Insistă să înceapă cu *cacciucco*, naiba știe ce era asta, apoi plecă grăbită.

Cacciucco se dovedi a fi o porție de midii în sos roșu condimentat. Era excelentă, fără doar și poate prea bună ca să faci și altceva decât să mănânci, chiar dacă operațiunea asta era primejdioasă pentru o carte ținută pe masă, darămite pentru trei. În momentul în care resturile fură adunate, deschise *Divina Comedie*. Multe din cuvinte nici măcar nu apăreau în dicționarul lui și curând îi deveni deprimant de clar că putea să-și petreacă tot restul șederii lui în Italia luptându-se cu textul fără să-l poată termina. Persevera, totuși, având proaspătă în minte bucuria descoperirii.

Întorsese dovezile pe toate părțile, dar totul continua să trimită spre o legătură clară între grădină și Infernul lui Dante. Exact ca și Dante, Federico Docci își concepușe propriul Infern cu mai multe straturi, iar prin faptul că o plasase pe Flora în al doilea cerc dinspre vârf transmitea un mesaj despre tânăra lui soție, spunea că ea era o curvă adulterină.

Nu se mai punea problema dacă Federico Docci făcuse, într-adevăr, această declarație acuzatoare, ci de ce o făcuse? Ce rost avea să se ostenească dedicând o grădină memoriei sale dacă asta era ceea ce simțea pentru ea? Nu avea nicio noimă, nu dacă nu cumva mai era și altceva la mijloc, ceva pe care Federico îl încifrase în restul ciclului.

Asta însemna că trebuie să citească atent poemul lui Dante; îi cerea o căutare amănunțită a oricărei alte asemănări cu grădina; însemna să continue cercetările, oricum. Și exact asta și făcu – în tot timpul felului principal, pui Val d'Amo la rotisor, pe când deasupra terasei se lăsa o seară caldă, fără nicio adiere de vânt.

Dante și Vergiliu de-abia pătrunseseră pe Poarta Infernului

când *Signora* Fanelli sosi la masa lui cu coniacul din partea casei.

— Muncești prea mult.

— Vă simțiți mai bine? întrebă el.

Ea schiță un zâmbet sfios, plin de căință.

— Îmi cer scuze. A fost o seară agitată. O să-ți povestesc mai târziu.

Dar nu mai avu ocazia. Niște clienți întârziați la cină și obișnuiții noctambuli ai barului făcură ca ea să lucreze de zor când el urcă la etaj să se culce.

*

Fu deșteptat de o geană de lumină care sfâșie întunericul. În pragul ușii zări o siluetă.

Era *Signora* Fanelli.

Închise ochii, prefăcându-se că doarme, încercând să cântărească în sinea lui această nouă turnură. Deci nu se înșelase.

— Adam, șopti ea, pășind în vârful picioarelor spre el. Îi puse cu blândețe mâna pe umăr. Adam.

El se prefăcu neconvingător că se trezește din somn.

— Da...? mormăi încetișor.

— E 'Arry, îl anunță ea. La telefon.

*

Harry trecu direct la subiect, fără nici măcar un „alo”, iar din momentul acela Adam pierdu tot firul poveștii, chinându-se să recupereze terenul pierdut.

Era ceva în legătură cu Harry, care se afla în Milano, unde a cunoscut o fată în gară, iar fata era elvețiancă și se rătăcise, și era târziu și ea avea adresa unui hotel din apropiere, așa că s-au dus acolo, și era un loc ieftin, fără portari, iar Harry i-a cărat valiza la etaj în timp ce ea se înregistra la recepție, iar când s-a întors, a aflat că ea plecase. Definitiv. Cu valiza lui. Cea pe care o lăsase ca un naiv lângă ea. Cea în care erau toți banii lui.

Nu era o poveste diferită de nenumăratele pe care le auzise

de la Harry de-a lungul anilor.

— Harry, cât e ceasul?

— Ce, întârzii la operă, nu-i așa? Futu-i mama mă-sii! Doamne, e târziu, OK, și sunt blocat în hotelul ăsta căcăcios, în Milano, cu o valiză plină de ziare, care-i aparține unei elvețience.

— Mă-ndoiesc că era elvețiancă.

— Te îndoiești că era elvețiancă?!

— Da, mă-ndoiesc.

— Păi, n-avea codițe și o nenorocită de vacă de lapte în lesă, dacă asta vrei să zici!

— Calmează-te, Harry.

— Calmează-te *tu*! Nu tu ești în Milano cu o valiză plină de ziare.

— Pașaportul îl mai ai?

— Firește, oftă Harry indignat.

— Dar ceva bani?

— Nu destui să pot cumpăra un bilet cu care să plec de-aici, altfel nu te-aș fi sunat.

— De unde suni? De la hotel?

— Da.

— Cei de-acolo vorbesc englezește?

— Ei așa-și închipuie.

— OK, ascultă. Iată ce-ți propun...

În timp ce vorbea, Adam o privea pe *Signora* Fanelli cum își vede de treabă și se pregătește să închidă. Zăvorî obloanele de la terasă, dar lăsa ușile deschise, să circule aerul răcoros al nopții. Tocmai ștergea teigheaua când, în sfârșit, el puse receptorul în furcă.

Deveni brusc conștient că stă acolo în picioarele goale, în pantalonii de pijama și tricoul murdar pe care și-l trăsesese pe el în grabă.

— Probleme? întrebă ea.

— Aveți un frate?

— Da.

— E o catastrofă?

Ea izbucni în râs. Râse încă și mai tare când el îi relată

pășaniile lui Harry. Apoi ea turnă pentru amândoi una mică înainte de culcare și își ceru scuze că fusese atât de grăbită mai devreme. Lucrezia, una dintre bucătărese, venise iarăși băută la lucru. *Signora* Fanelli o înțelegea – soțul Lucreziei e o brută violentă, așa fusese dintotdeauna, chiar și în copilărie – dar problema băuturii scăpase de sub control. Nu știa ce să facă. Întoarseră pe toate fețele impasul în care se afla ea înainte să urce la culcare.

Dormitorul lui Adam era pe coridorul ce ducea spre apartamentul ei. Când ajunseră în fața ușii lui, el îi ură noapte bună. Ea, însă, nu își continuă drumul; nici măcar nu-i răspunse la urare, nu imediat. Fixă podeaua din priviri, apoi ridică ochii spre el și-i spuse:

— Iacopo nu-i aici în seara asta. Stă la un prieten.

El înțelese ce însemnau cuvintele ei – fiul era plecat, ea era singură – dar nu înțelese ce voia să zică *ea*. Și nu avea de gând să riște și să se facă de râs.

Nu fu nevoie. Îl luă de mână și-l trase în cameră, închizând ușa în spatele lor.

Mișcărilor ei nu erau nestăpânite, asta cel puțin la început. Îl conduse pe întuneric spre pat, apoi îi trase tricoul peste cap și-l aruncă pe jos. Își trecu degetele pe pielea lui, trăgând de firele rare care aproape că se puteau numi păr pe piept. Când își ridică fața spre a lui, el se aplecă s-o sărute. Ea avea limba micuță, ascuțită, iscoditoare. Pesemne îi simțise excitarea, pentru că îi puse o mână pe mijloc și îl trase mai aproape.

Rămaseră în picioare, sărutându-se un timp. Mâinile lui îi cutreieră trupul și le plăcu ce le fu dat să simtă prin rochia de bumbac, cum sfârcurile ei se întăresc la atingerea lui.

Încetșor, ea se lăsă în genunchi și-i trase pantalonii de pijama în jos pe coapse. El îi simți răsuflarea și o clipă ea păru să chibzuiască ce să facă în continuare. Apoi îl cuprinse cu buzele.

Nu făcu mai nimic, doar îl lăsă să crească acolo, în căldura umedă a gurii ei, cu palmele odihnindu-i-se blând pe coapsele lui.

Apoi gura i se îndepărtă, ea se ridică în picioare și se întoarse cu spatele la el.

El îi trase fermoarul și-i dezgoli umerii până simți că rochia cade grămadă la picioarele ei. Nu ieși din ea până ce el nu-i desfăcu copca de la sutien.

I-o luă înainte cu chiloții și se aplecă să și-i scoată, apoi se întoarse din nou cu fața la el. Răsufarea ei era acum sacadată și îl apucă strâns în timp ce se sărutară din nou, cu limba ei de data asta agresivă.

Pe neașteptate, ea îl împinse pe pat și îl încălecă înainte ca el să apuce să se întindă pe mijlocul saltelei. Pelvisul ei se lipi de osul lui, avea părut pubian des, aspru și deja umed.

Îl apucă de ceafă, îi trase capul de pe pat, ghidându-i gura către sânii ei.

Se arcui, lipindu-și buzele de urechea lui.

— Acesta rămâne secretul nostru, îi șopti. Înțelege?

El răspunse cu un mormăit.

Își scoase sfârcul din gura lui.

— Înțelege?

— Da.

Îl împinse din nou pe saltea. El nu-și dorea nimic mai cu multă ardoare decât să o pătrundă pe loc, dar ea încă nu voia, nu încă.

Își croi drum în sus pe corpul lui, până ce intenția îi deveni clară. Apucă marginea de metal a patului să se ancoreze bine, își depărtă picioarele deasupra feței lui și se lăsă în jos.

Pentru lumea de-afară, nimic din comportamentul lor nu trăda ce se întâmplase între ei. Cuplul de bătrânei de la Roma – singurii locatari de la *pensione* care încă erau la micul dejun când Adam coborî – îi zâmbi politicos, ca și în diminețile anterioare. Nu exista nicio dovadă că *Signora* Fanelli le-ar fi dezvăluit detaliile hârjonelii ei nocturne cu englezul. De fapt, nu era nicio dovadă că aceasta ar fi avut loc defel.

Doar când ea îi aduse cafeaua i se păru că observă ceva. Se opri un pic mai aproape de el decât de obicei când îi puse ceașca și farfurioara pe masă.

El o lungi cu micul dejun în speranța că se va ivi ocazia ca măcar să-i poată mulțumi pentru întâlnirea lor fierbinte. Poate că n-ar fi avut cine știe ce importanță dacă ea nu s-ar fi strecurat pe furiș din pat în timp ce el încă dormea. În ultima lui amintire, ea era călare pe el, îndemnându-l cu cuvinte pe care el nu le înțelegea, cu crucifixul legănându-i-se la gât, măturându-i pieptul. Al doilea număr îl adormise aproape imediat. Oare o ținuse măcar în brațe după aceea? Spera că da.

În sfârșit, cuplul din Roma se îndepărtă agale, iar *Signora* Fanelli reapăru din bucătărie și îl întrebă vioaie:

— Mai dorești un cappuccino?

— Da, mulțumesc.

Automatul de cafea de pe teighea tuși, sfârâi și șuieră amenințător. Adam împinse scaunul la perete și se îndreptă agale spre ea.

— Ai dormit bine? îl întrebă ea.

Întrebarea sună suspect de zeflemitoare.

— Îmi pare rău, spuse el.

— De ce?

— Am adormit.

Ea aruncă o privire furișă spre ușa bucătăriei.

— Asta a fost și intenția mea. Mă ocup de o afacere. Și eu am nevoie de somn.

Glasul ei avea o nuanță plăcut ironică. Aburul dintr-o duză

subțire suflă niște lapte într-o cană de metal uzată.

— Au trecut opt ani, spuse ea la adăpostul vacarmului. De când am făcut dragoste ultima oară.

— O grămadă de timp.

Ea închise robinetul și se uită la el.

— A meritat așteptarea.

— A fost ceva deosebit. Nu, incredibil.

Spera ca ea să citească pe chipul lui că nu spune asta din politețe. Îl purtase într-un loc unde nu mai fusese niciodată.

Chiar în clipa aceea Iacopo intră de pe terasă, cu răsuflarea tăiată de la alergat. Adam probabil se înșelă când citi în privirea băiatului că acesta ar ști ceva.

— Ei bine? îl întrebă maică-sa.

— Pleacă în douăzeci de minute.

— *Signore Carnesecchi*, îi explică ea lui Adam, întorcându-se spre el. Coboară la Florența.

I-o luase înainte, avusese grijă de el. Îi spusese că trebuie să-i trimită niște bani lui Harry.

Iacopo trecu pe lângă ei și ieși din cameră.

— Nu trebuie să afle nimeni, niciodată, îl rugă ea.

— Înțeleg.

— Eu locuiesc aici, tu nu. De-aia s-a întâmplat.

Probabil că el avea un aer de ființă rănită, fiindcă atunci când îi împinse ceașca de cafea peste tejghea, îi strânse mâna scurt, pe furiș.

— Ei, n-a fost chiar singurul motiv.

*

Signore Carnesecchi își câștiga existența de pe urma fructelor și a legumelor, ceea ce era oarecum nostim. Numele lui de familie însemna, în traducere, „carne uscată”.

Mergea la Florența împreună cu nevastă-sa și fiu-său. Ei stăteau în cabina vechii camionete-papuc, iar Adam se chircise printre lăzile stivuite în spate.

Predominau roșiile, iar fasolea se clasa, la mică distanță, pe locul doi. Judecând după miros, mai erau și niște lădițe cu

căpșune ascunse pe undeva. Avu parte de o călătorie plină de hopuri, dar înmiresmată, de la deal la vale.

Hurducându-se pe platformă și privind cum rămâne în urmă lumea, Adam se trezi că roșește de mândrie. Nu era chiar de colo faptul că-l dorise o femeie frumoasă! Bănuia că-i un lucru important. Era oare imatur și răzbunător să-și închipuie ce mutră ar face Gloria aflând de aventura lui? Bineînțeles. Dar cum stătea pe platforma camionetei, cu soarele care-i încălzea fața, se simți bine, se simți plin de viață. Și, își dădu el seama, nu se mai simțise plin de viață de ceva timp.

Opt ani de când nu mai făcuse ea dragoste – așa îi spusese – ceea ce înseamnă că nu e primul bărbat căruia i s-a dăruit de la moartea soțului ei. Araldo fusese ucis în 1945, chiar la sfârșitul războiului. Adam știa asta fiindcă o întrebase în timp ce stăteau întinși pe saltea, transpirați și îmbârligați după prima repriză de amor.

Era o poveste tristă, iar dorința ei de-a i-o împărtăși era cu atât mai înduioșătoare. Araldo fusese o victimă a vărsărilor de sânge ce au urmat după eliberarea Italiei de către Aliați – niște vremuri nesigure, caracterizate de anarhie, când mulți au fost puși să dea socoteală pentru acțiunile lor din timpul ocupației germane. Poate că știa detaliile exacte, dar nu i le-a împărtășit. Îi pomeni vag despre o acuzație adusă soțului ei. Nu menționează cuvântul „colaboraționist”, dar făcu aluzie la un incident care dusesse la arestarea și executarea a doi partizani locali de către germani.

Îi dădu detalii mai exacte când aduse vorba despre ce s-a întâmplat după aceea. Araldo a plecat într-o dimineață spre Impruneta, unde lucra ca pietrar. N-a mai ajuns acolo. L-au dat jos din mașină, l-au târât pe un drum de țară pustiu și i-au tras trei gloanțe în cap.

Nu știa nici ea cu siguranță cine erau „ei”, deși avea unele bănuieli. Și lui Adam îi veni în minte un nume, dar, din fericire, se înșela.

Fausto nu jucase niciun rol în uciderea lui Araldo, urmă ea, era destul de sigură de treaba asta. Venise la înmormântare. Câțiva dintre tovarășii lui de arme nu veniseră.

— Nu poți să cunoști un bărbat – vreau să zic nu poți să cunoști cu adevărat un om – dacă nu l-ai cunoscut în copilărie. Îl cunosc pe Fausto de când lumea, încă de când eram bebeluși în brațele mamelor noastre. Dacă aș fi crezut fie și doar o clipă că ar avea ceva de-a face cu moartea lui, sau numai că ar fi știut ce urmează să se întâmple și n-ar fi intervenit... ei bine, cred că l-aș fi ucis până acum.

Iată o declarație șocantă, a cărei amintire îl aducea cu picioarele pe pământ chiar și acolo, așezat pe platforma camionetei. Când o auzise prima oară, totuși, avusese asupra lui un ciudat efect afrodisiac.

*

Depozitul era o clădire scundă, din oțel și beton, situată în cartierul San Lorenzo din Florența. Străzile din jurul lui erau înțesate de oameni. Se despărțeau ca un val de la prova unei ambarcațiuni, reunindu-se apoi în spatele camionetei. Cei mai mulți nu-l băgau în seamă, cum ședea acolo printre lădițe; câțiva îi făceau cu mâna. Un grup de copii murdari îi făcuseră gesturi obscene. Când le răspunse cu aceleași gesturi, îl atacă cu pietre înșfăcate din rigolă.

Ajută la descărcarea lădițelor, apoi refuză oferta lui *Signore Carnesecchi* de a-l duce înapoi la San Casciano peste o oră. Îi spuse că se va descurca de unul singur la întoarcere.

Orașul era sufocat de o căldură înăbușitoare, iar el se așeză un timp să se sorească pe terasa unei cafenele din Piazza della Signoria, în timp ce turiștii treceau pe lângă el în grupuri-grupuri obosite. Lăsa două role de film la un atelier foto din Piazza Repubblica și se despărți de o parte din banii din buzunar ca să-și ia o pălărie de paie neprelucrate și o pereche de ochelari de soare – cumpărătură ce ar fi putut fi considerată extravagantă dacă banii aceia nu i-ar fi fost destinați lui Harry. Dumnezeu știe pe ce i-ar fi cheltuit acesta.

La American Express nu era cine știe ce coadă. Funcționarul îl ușură de teancul de bancnote și, la întrebarea lui, îl dirijă către o librărie vestită.

Nu aveau un exemplar din *Divina Comedie* în engleză, dar, după o plimbare lungă și alte patru sute de lire cheltuite, deveni fericitul posesor al unei traduceri ferfenițită de Dorothy L. Sayers.

Chibzui dacă să se așeze cu ea într-un colț umbros din Grădinile Boboli sau să viziteze unul din numeroasele muzee, galerii și biserici de pe listă. Erau însă gânduri inutile. Știa încotro se îndreaptă cu adevărat.

Reținuse numele casei de modă, ca și cartierul în care se afla. Antonella nu-i dezvăluise mai mult de atât. Dar asta se dovedi de ajuns. Un vânzător de ziare din Piazza Santa Croce îl călăuzi spre strada și clădirea pe care o căuta.

Era un *palazzo* mare și dărăpănat. Adam intră pe o ușiță încastrată într-o poartă de lemn înaltă și se trezi într-o curte imensă, deschisă spre ceruri. Era o lume aparte, izolată, imună la vacarmul mașinilor și scuterelor de pe străduța îngustă de afară. Se auzea până și susurul molcom al apei din fântână. Erau și alte sunete, crâampeie de activitate care pluteau afară pe ferestrele deschise din jurul curții: bătaia ritmică a unei mașini de scris, vocea cuiva răspunzând la telefon, un scaun târșăit pe o podea de piatră. Dacă te luai după plăcile de alamă prinse de zidul de afară, clădirea găzduia mai multe companii.

Casa de modă pentru care lucra Antonella ocupa întreaga aripă nordică a *palazzo*-ului, deși din zona recepției de la parter nu ți-ai fi dat seama de acest lucru. Răcoroasă și cavernoasă, era învăluită cu desăvârșire în anonimat – nu tu plăcuță cu numele firmei la vedere, nu tu vreun produs expus. Câteva fotolii de piele moderne îndeplineau funcția unei mici săli de așteptare, iar un birou ornat în stil rococo o făcea să pară și mai mică pe secretara și așa minionă din spatele lui.

Tălpile de cauciuc ale pantofilor lui scârțâiră chinuitor pe lespezile din gresie când se apropie. Ea ridică ochii din revistă doar atunci când zgomotul încetă în fața biroului ei. Îl studie cu oarecare interes, dar păru să găsească la el puține lucruri care să-i răsplătească curiozitatea. Când el îi ceru s-o vadă pe Antonella, deveni pe dată mai amabilă. Se îndreptă în scaun, îl întreabă cum îl cheamă și se întinse după receptor.

În timp ce aștepta, Adam aruncă o privire în jur. Decorațiunile erau un amestec atent de nou și vechi. Candelabrul de crom atârnat de tavanul înalt, cu grinzi, era de-a dreptul futurist, și mai exista și o sculptură abstractă din metal, prinsă pe peretele din spatele biroului secretarei – o monstruozitate masivă, circulară, cu un diametru cam de un metru și jumătate, doi, făcută din așchii de oțel sudate la întâmplare. Harry ar fi fost extaziat s-o vadă.

— Adam...

Antonella apăru la baza unei scări de piatră. Purta o rochie din in bleumarin care i se mula pe trupul zvelt. Se apropie și-l sărută pe ambii obraji.

— Frumoasă pălărie.

— E ultimul răcnet, sau te pomenești că nu știai?

Ea zâmbi.

— Sunt surprinsă.

— Și eu. Nu eram sigur că am nimerit unde trebuia.

Ea aruncă o privire în jur.

— Umberto zice că-i bine pentru afaceri. Zice că-i – cum se spune? – enigmatic. Restul nu-i așa. Vino, o să-ți arăt Ai timp?

— Nu te deranjez?

Ea alungă întrebarea cu o mișcare a mâinii.

Adam îi mulțumi secretarei când trecu pe lângă ea.

— Cu plăcere, domnule, răspunse ea dulce, dornică să se dea bine pe lângă Antonella.

Nu era singura.

Croitoresele și cusătoresele care trudeau în camerele de la etaj o salutară toată călduros. Nu fu deloc surprins să vadă că-i îndrăgită, dar părea să impună un respect cu mult peste cel convenit vârstei pe care o avea. Motivul deveni clar când deschise o altă ușă.

— Iar aici lucrez eu, îl anunță ea. E foarte multă dezordine.

Două ferestre, cu obloanele pe jumătate trase, dădeau în curte. Mobila consta într-un birou, niște etajere scunde și o masă de lucru care umplea centrul camerei. Avea dreptate. Fiecare suprafață disponibilă era plină cu fel de fel de lucruri: teancuri de schițe, mostre de țesături și piele, vase cu creioane și pensule,

căni goale și scrumiere pline ochi.

— Vreau să-ți zic că, de regulă, nu-i așa.

Singura zonă oarecum liberă era o planșă de desen fixată de perete și asta se datora, poate, doar faptului că era o suprafață înclinată. De ea era prins cu scotch un desen pe jumătate terminat, schița color a unei poșete de piele. Era cu totul altfel decât orice altă poșetă pe care o văzuse Adam vreodată.

— E o chestie nouă. Umberto vrea să treacă la accesorii – genți, curele, eșarfe, poate chiar și pantofi.

Pereții erau împestrițați cu mai multe schițe, majoritatea ale unor rochii. Aveau liniile largi, unduitoare, și erau croite din țesături distinctive, care erau în mod clar marca firmei: desene geometrice îndrăznețe, în culori vii. Erau aceleași rochii pe care Adam le văzuse prinzând contur în atelierul de alături.

— Umberto face ceva pe aici? întrebă el.

— Umberto e un geniu. Eu sunt doar mâinile lui.

Nu era nicio umbră de falsă modestie în cuvintele ei.

— Ți-aș face cunoștință cu el, dar nu-i aici.

— A ieșit cu americanii?

— Aaa, ai stat de vorbă cu bunica. Atunci, știi că nu-i de acord cu ce fac.

— A văzut cu ochii ei?

Pe Antonella păru s-o amuze ideea.

— Ea crede că tot ce-i legat de modă e trivial, ceea ce, firește, și e. Dar nu înțelege că poate să provoace și plăcere. Ridică un material de pe masa de lucru. Uite, spuse.

Doar când o luă în mână își dădu seama că era o bucată de velur, la fel de moale ca mătasea.

— Imaginează-ți asta pe pielea ta, spuse ea. Imaginează-ți o fustă făcută din ea.

— Cred că-mi ceri prea mult.

Ea râse și îi luă bucata de velur din mână.

— Când te muți... la vilă, vreau să spun?

— Ți-a spus?

— Firește.

— Mâine.

— Nu trebuie neapărat să te muți.

El ezită.

— Crezi că-i o idee proastă?

— Cred că n-am mai văzut-o pe bunică-mea atât de plină de viață de-o grămadă de timp. Dar asta nu înseamnă că trebuie să te muți doar pentru că te-a rugat ea. Poate fi foarte... *prepotente*.

— Dominatoare?

— Nu cunosc cuvântul, dar sună bine.

— Dar vreau să mă mut, zise Adam. Mi-e mai ușor cu studiul, sunt aproape de grădină, biblioteca e chiar acolo...

— Iar asta-i pentru lucrarea ta?

Arată spre exemplarul din *Divina Comedie*, pe care el îl lăsase pe masa de lucru.

— Nu, minți el, doar că n-am citit-o până acum.

Fu ideea ei să o șteargă și să ia prânzul împreună. Sub copacii dintr-o micuță *piazza* de după colț, împărțită o carafă de Chianti și o bucată subțire de *bistecca aliâla fiorentina* bine făcută.

Patronul restaurantului se agită pe lângă Antonella de parcă ar fi fost fiica lui de mult pierdută.

Adam îi povestește pățania lui Harry, care îl obligase să vină în oraș pe nepusă masă.

— Când sosește?

— Dumnezeu știe. Poate că niciodată. De-ndată ce pune mâna pe bani, se poate întâmpla orice.

— Dar vrei să vină, altfel i-ai fi spus să rămână acolo.

— Cred că da, recunosc el, uimit că ei totul îi este atât de limpede.

Fratele ei, Edoardo, părea un personaj cu totul diferit – cumpănit, responsabil și demn de încredere.

— Nu știu pe cine a moștenit, dar el e dovada vie a faptului că două minusuri pot da un plus.

— Și tu? întrebă Adam.

— Eu? Ei, eu sunt dificilă.

— Care-i defectul tău cel mai mare? îl făcu să întrebe Chiantiul din el.

Ea își cumpăni răspunsul.

— Îmi sare țandăra repede.

— Serios? N-am remarcat.

— Roagă-te să nu se întâmple niciodată.

Adam râse.

— Deci? întrebă ea. Acum e rândul meu – care-i defectul tău cel mai mare?

— Am un simț al dreptății care nu acceptă compromisurile. Iar asta mă bagă în tot felul de belele.

— Foarte nostim.

— Gelozia.

— Gelozia?

— Da.

— Pe ce anume?

— Nu știu. Pe toate. Pe succesul altora. Pe foștii prieteni ai prietenei mele. Urât din partea mea, știu.

— Ai o prietenă?

Glasul ei avu o notă de indiferență forțată care îl satisfăcu. Îi sugera că răspunsul are importanță pentru ea. El fu încântat să-i răspundă:

— Nu mai am.

— Ce s-a întâmplat?

— Nu sunt foarte sigur.

Își dădu toată silința să-i explice cât mai bine, totuși, scormonind prin cenușa relației dintre el și Gloria.

Când termină, Antonella spuse:

— Nu-mi place de ea.

— Sper că nu. Am descris-o în cele mai sumbre culori cu putință.

Cuplul de la masa alăturată se întoarse și se holbă la ei când ea izbucni în râs.

Ai terminat?

Da.

Deci, doctore, care-i pronosticul?

Reacțiile dumneavoastră par bune. Mușchii de la picioare sunt încă foarte slăbiți, totuși, din lipsă de mișcare. N-ar trebui să vă deplasați fără ajutorul cuiva. Există riscul să cădeți.

Și cu durerea cum rămâne?

Pastilele pe care vi le-am dat mai înainte ar trebui să vă ajute.

M-au ajutat.

Le-ați terminat deja?

Ceva un pic mai puternic ar fi mai nimerit.

Nu cred că ar fi... recomandabil.

Diseară fiul meu vine la cină, să pună la punct ultimele detaliiile în legătură cu petrecerea. Ai primit o invitație, nu-i așa?

Da, Signora, iar soția mea a confirmat prompt participarea noastră. Întotdeauna ne onorează invitațiile dumneavoastră.

Spune-mi că-s o bătrână nebună, doctore, dar vreau să fiu pe picioare când îl întâmpin pe Maurizio în seara asta. Și, cum ziceam, câteodată durerea poate fi de-a dreptul insuportabilă.

Înțeleg.

Va fi secretul nostru. Nu vreau să îngrijorez pe nimeni.

O să mă întorc în după-amiaza asta cu ceva mai... potrivit.

Fii vesel, doctore. De Crăciun pacienta ta era cu un picior în groapă, iar acum uite că umblă vioaie.

Fu ideea Antonellei ca Adam să-și omoare timpul cu ceva vreo două ore după prânz. De vreme ce era vineri, putea să plece mai devreme de la serviciu și să-l ducă cu mașina la San Casciano. Punctul de întâlnire stabilit fu Piazzale Michelangelo, deoarece se afla pe drumul pe care ieșea din oraș. Terasa largă, arcuită, era plasată pe coasta dealului în partea sudică a râului, oferindu-i o vedere panoramică a Florenței, a acoperișurilor de teracotă ce se unduiau ca o mare noroioasă în jurul turnurilor, domurilor și clopotnițelor.

Porni drept într-acolo, perspectiva de a colinda pe străzile din centrul orașului ghiftuit cu carne macră și vin roșu nefiind una tocmai atrăgătoare. Mai bine să fugă din calea căldurii și să urce pe un teren mai înalt, pe pantele adumbrite de copaci. În plus, biserica în stil roman San Miniato al Monte era cocoțată chiar mai sus de *piazzale* și era unul din puținele locuri pe care profesorul Leonard îi ceruse insistent să le viziteze.

Nu-l dezamăgi. Era o clădire micuță, frumos proporționată, cu decorațiuni migăloase, și cu o strană neobișnuit de înaltă. Avea interiorul mohorât și răcoros într-un mod plăcut. Se lipi de un grup de turiști americani, să prindă un tur pe gratis. La un moment dat, îi lăsă să o ia înainte. Îi atrăsese atenția ceva: un zodiac mare, încastrat în podeaua de piatră, ca un cadran gigantic, cu semnele zodiacale ale celor douăsprezece constelații făcute din marmură albă încrustată.

Dădu ocol circumferinței, întrebându-se ce naiba o fi căutând acest simbolism păgân într-o biserică creștină. O fi cineva care să știe răspunsul? Oare ghidul a ignorat problema asta fiindcă *nu există* nicio explicație? Ghidul a pomenit zodiacul înainte să conducă grupul afară din biserică, dar nu le-a oferit nicio lămurire concretă. Le-a spus că prezența lui aici a dat naștere la tot felul de speculații. Ciudat, lui Adam gândul acesta i se păru reconfortant. Dacă semnificația lui exactă s-a pierdut de-a lungul secolelor, de ce nu s-ar putea spune același lucru și despre grădina memorială? Poate chiar se află pe o pistă bună.

Poate cartea din mâna lui chiar conține cheia către vreo interpretare pierdută.

Până să apară Antonella la volanul unei mașini micuțe de tot, nu mai găsi nimic nou în cuvintele lui Dante în măsură să-i sugereze că ar avea dreptate. Antonella își poreclise mașina „broscuța albastră” și spunea că o adoră, ceea ce nu prea se potrivea cu felul în care se purta cu micuțul Fiat 600, luând curbele orbește, chinuind cutia de viteze până începea să scrâșnească în semn de protest.

Înghesuit pe locul pasagerului, hurducându-se pe o stradă abruptă, pavată cu pietre de râu, Adam se trezi că ar fi preferat să se întoarcă la San Casciano cu autostopul. Orașul se termină brusc, iar pietrele lăsară locul noroiului și prafului, zidurilor de piatră le luară locul șiruri înalte de gard viu. Era un drum de țară îngust. Foarte îngust. Trebuie să fi fost cu sens unic. Trebuie să fi fost, dată fiind viteza cu care circulau.

Nu era. Dar se bucură să afle că frânele funcționează bine.

*

O rugă pe Antonella să-l lase la periferia lui San Casciano. Nu că și-ar fi făcut griji legate de viețile locuitorilor – deși îi trecuse și gândul acesta prin cap – mai mult îl îngrijora să nu simtă Antonella că s-a întâmplat ceva noaptea trecută dacă îi permitea să dea ochii cu *Signora* Fanelli. Nu făcea decât să amâne inevitabilul. Când Antonella îi propuse să treacă pe la *pensione* de dimineață și să-i transporte bagajele la Vila Docci, nu putu să o refuze.

O găsi pe *Signora* Fanelli în genunchi, frecând podeaua *trattoriei*. Era o poziție cunoscută lui. Ea se ridică în picioare și își șterse sudoarea de pe frunte cu dosul palmei, ceea ce nu îmbunătăți situația.

E vorba, pur și simplu, despre dorință carnală insașiabilă, își dădu el seama. Nu e cu nimic mai bun decât Paolo și Francesca din al doilea cerc al Infernului lui Dante, bătuți de vânturi cumplite pentru totdeauna, damnați de... cum spusese Dante?... *dubbiosi disiri*. Dorințele lor dubioase.

— E totul în regulă?

— Da, răspunse el absent, gândindu-se că a ajuns deja la al cincilea cerc al Infernului din traducerea lui Dorothy L. Sayers și încă mai are de citit până să dea de un păcat pe care să nu-l fi săvârșit la un moment dat.

— Ai rezolvat cu banii pentru Harry?

— Da. Nicio problemă.

Oare cât de mult va mai trebui să coboare în Infernul ierarhizat al lui Dante până să se declare, în sfârșit, nevinovat de păcatul descris acolo?

— Cu ce te-ai întors?

Îi povesti.

— E o fată frumoasă, nu-i așa?

— Este?

— Nu crezi?

— Nu. Ba da. Cred că da.

— E sălbatică, fata aia. Ei, nu mai e, dar a fost odată.

— Sălbatică?

— La fel ca maică-sa. Dar acum e altfel. Cică s-ar fi dat pe brazdă.

— S-a dat pe brazdă?

— Așa se spune.

Înainte de cină porni spre barul din Piazza Cavour, ca în fiecare seară, conștient că-i ultima oară când o să-i mai privească pe băieții zdrențăroși jucând fotbal, alergând cât îi țin picioarele între porțile desenate cu cretă pe perete, oprindu-se să-și ude fețele cu apa din vechea fântână de piatră de fiecare dată când unul din ei înscrisa un gol. *Piazza* începu să se umple – încet, dar sigur, răsăreau oamenii venind de pe străzile laterale – iar tinerii fotbaliști renunțară înciudați la terenul lor de joacă în favoarea adulților.

Ai putea să te plimbi prin San Casciano toată ziua fără să întâlnești țipenie de om, dar seara devreme, întregul orașel (sau cel puțin așa i se părea lui) iese pe străzi și se îndreaptă spre Piazza Cavour. Cupluri, familii, văduve îmbrobodite cu șaluri negre, îndoite de șale sub povara anilor, se adună cu toții și se plimbă prin jur.

Signora Fanelli îi făcuse portretul unei comunități dezbinată și, totuși, iată-i pe toți aici, întrunindu-se și purtându-se normal. Se întrebă care o fi povestea vieții lor și dacă treisprezece ani fuseseră îndeajuns ca să ierte și să uite.

*

În timpul cinei lucră, deși la un moment dat lectura încetă să mai fie o corvoadă, imaginația dezlănțuită a lui Dante și metaforele spectaculoase îl purtară de la o pagină la alta fără niciun efort. Când ajunse la al șaptelea cerc al Infernului, fu încântat să dea, în sfârșit, peste un păcat pe care nu-l comisese: omorul. În mod ciudat, Dante etichetase omorul ca pe o faptă mai puțin gravă decât ipocrizia și lingușirea, pe care le plasase în al optulea cerc. Aici, un grup de suflete se învârtea la infinit într-un cerc, iar un diavol îi despica din cap până în picioare de fiecare dată când treceau pe lângă el, după care rănilor li se vindecau. Aceștia erau instigatorii la zăzanie și schismă, iar în fruntea lor se afla profetul Mahomed. Urmând tiparul, Dante găsisse o pedeapsă potrivită păcatului, despiciându-i pe fiecare la nesfârșit, așa cum au căutat și ei să-i dezbine pe alții în timpul vieții.

Totuși, printre toți nefericiții eviscerați de diavoli, fierbând în râuri de sânge și înecându-se cu excremente umane, nu era nici urmă de vreunul din personajele din grădină. Cuprins de frustrare, începu să citească pe sărite, căutându-le numele: Flora, Zefir, Daphne, Apollo, Hiacint, Echo, Narcis. Asta făcea când lângă umărul lui răsări o siluetă.

— Salut.

Adam se întoarse și dădu cu ochii de Fausto. Părea mai prezentabil decât înainte. Bărbia îi era tot țepoasă de la barba nerasă de câteva zile, dar își pieptănase părul lung și purta o cămașă curată, încheiată până la ultimul nasture – mici concesii făcute eleganței, care nu reușeau să-i ascundă nepăsarea înnăscută față de aspectul exterior.

— Se poate? întrebă el, așezându-se pe scaunul de vizavi.

Adam își verifică ostentativ numărul de țigări din pachet.

— Sigur.

Fausto zâmbi.

— Stai liniștit, mi le-am adus pe ale mele de data asta.

— Ce mai faci?

— Bine. Sunt obosit. Muncesc prea mult.

— Nici măcar nu știu cu ce te ocupi.

— Cu cât se poate de puțin, rânji Fausto. Am o căsuță pe dealul de acolo. Întotdeauna am ceva de făcut. Acum construiesc o cocină pentru un porc.

— Ai un porc?

— Încă nu. Dar o să fie cel mai fericit porc din lume când o să am. Aruncă o privire spre cartea lui Adam: Aha, Dante? *Lasciate ogni speranza, voi ch'entrate*.

Era un bine-cunoscut vers din poem, inscripția de pe Poarta Infernului: Lăsați orice speranță, voi care intrați.

— Îl știi?

— Mă-ntrebi dacă-l știu? Tu-l știi pe Shakespeare? Dar pe Milton? Dante este fiul Toscanei. Fausto puse mâna pe carte: Țasta-i motivul pentru care limba toscană-i limba Italiei, știai asta?

— Da.

Când a scris *Divina Comedie*, Dante a preferat în loc de latină, limba toscană, distanțându-se clar de tradiție, gest prin care a înscăunat dialectul toscan drept limbă națională.

— Un om mare... ca și Machiavelli, alt toscan.

— Știu.

— Dar pun pariu că nu știai că Machiavelli a scris *Principele* la doi pași de-aici.

— Serios?

— La Sant' Andrea în Percussina, la nici trei kilometri de-aici. A fost obligat să părăsească Florența, ca și Dante. Două capodopere scrise în exil. Coincidență? Nu cred.

Fausto nu mințea; știa multe despre *Divina Comedie*, până și numele papilor expediați de Dante în Infern. De fapt, Fausto părea să știe destul de multe despre aproape orice, lucru deloc surprinzător – când a izbucnit războiul, era student la Universitatea din Florența.

Pe vremea aceea era membru în Partito Socialista, și i-a povestit cum s-a implicat în lupta împotriva influenței crescânde a fasciștilor în interiorul Universității. Apoi, când s-a semnat armistițiul, iar italienii s-au trezit, dintr-odată, sub ocupația nemților, a foștilor aliați, s-a lăsat prins în lupta pentru eliberarea țării. La început, a dat o mână de ajutor la distribuirea ziarelor subversive cu nume încurajatoare precum *Avanti!* și *Avanguardia*. Apoi a pus mâna pe o armă și a început să lupte, a luat calea dealurilor și s-a alăturat unui grup de partizani. Mulți procedaseră la fel, oameni de tot felul, din toate clasele sociale. Fiul mai tânăr al *Signorei* Docci, Maurizio, a făcut același lucru. Un radical, pe vremea aceea membru în Comitato Interpartiti di Firenze, a abandonat politica și a pus mâna pe armă.

— Eu n-am luptat împreună cu el, dar era cunoscut ca un bun conducător, un bun luptător. Fausto se opri. Vezi tu, până la urmă cuvintele nu contează prea mult. Trebuie să-ți lovești dușmanul. Americanii au înțeles asta – voi, englezii, la fel. Trebuie să-l lovești tare de tot, până te lasă în pace.

Fausto nu putea să fi fost cu mult mai vârstnic decât Adam la vremea aceea, iar Adam se trezi încercând să găsească situații echivalente în viața lui. Cel mai bun lucru pe care îl putu găsi fu un stagiul militar deloc remarcabil și faptul că și-a pus numele pe o petiție care-l critica vehement pe Anthony Eden^[16] pentru felul în care a gestionat criza din Suez.

Eliberarea Italiei n-a adus vremuri mai fericite, urmă Fausto. Facțiunile comuniste și socialiste, unite sub stindardul unei cauze comune, s-au fragmentat încă o dată. Americanii nici de-al dracului n-aveau să permită țării să i se alăture câinelui de Stalin și imediat s-au apucat să azvârle cu dolari în Partidul Creștin Democrat, în încercarea de a cumpăra sufletul țării. După atâția ani, fac același lucru.

— Serios?

— Milioane de dolari în fiecare an. Dar o țară bogată, anglo-saxonă și protestantă nu-și poate impune valorile unei țări sărace, latine și catolice. Noi suntem săraci. Câștigăm un sfert din ceea ce câștigați voi în Anglia – sau o șesime din cât câștigă americanul.

— Țara devine tot mai bogată, așa am auzit.

Fausto răsuflă adânc și se uită lung la Adam.

— Așa e. Și dacă or să continue tot așa, poate că americanii or să câștige în cele din urmă.

— Ei, americanii, americanii, oftă *Signora* Fanelli, apropiindu-se de masa lor. Acum ce-au mai făcut, Fausto?

— Vrei să știi ce-au făcut americanii?

— Nu tocmai.

Le aruncă un zâmbet poznaș și le înlocui carafa de vin goală cu una plină.

— Din partea casei – un cadou de rămas-bun.

— Ce femeie, spuse Fausto cu un amestec ciudat de indignare și dorință, privind-o cum se îndepărtează. Pleci? îl întrebă, umplând paharele până sus.

— Nu din Italia. Mă mut la Vila Docci.

Fausto dădu din cap de câteva ori.

— Am crezut că ți-am spus să fii atent.

— Ai spus că-i un loc afurisit.

— Și chiar este.

Dovezile lui Fausto erau destul de convingătoare. Când termină cu prezentarea lor, Adam își dădu seama că dacă scotocești în trecutul oricărei familii, riști să dezgropi o listă sumbră de intrigi, trădări și decese neobișnuite; dar, într-un fel, nu puteai să nu te gândești că, de-a lungul secolelor, familia Docci suferise cu mult mai multe nenorociri decât altele.

După cum le-a fost norocul, și-au pierdut și și-au recâștigat domeniul. Într-un fel sau altul, întotdeauna se întorsese la ei. Ceva – o căsătorie de conveniență, o trădare sau o mituire – a făcut ca familia și proprietatea să nu fie niciodată separate pentru prea mult timp.

În vremurile când erau laolaltă, rar se întâmpla să fie o comunitate fericită. Unii au murit în incendii, alții au căzut de pe cal, i-au înăbușit pe cei dragi ori s-au trezit cu gâtul tăiat în toiul nopții. Probabil că mulți avuseseră parte de-o viață destul de fericită și fără de evenimente deosebite la Vila Docci, dar ceea ce voia Fausto să demonstreze era că această casă atrăgea ca un magnet ghinionul, tot așa cum flacăra atrage fluturii de noapte,

și își selecta poveștile tocmai ca să-și susțină punctul de vedere.

— Și Emilio? întrebă Adam.

— Ce-i cu el?

— Crezi că ceea ce i s-a întâmplat are legătură cu tot ce mi-ai povestit?

— Cine știe ce s-a întâmplat cu adevărat? dădu Fausto din umeri.

— Eu știu. *Signora* Docci mi-a povestit.

— Și ce ți-a zis?

Adam îi relatează în mare ceea ce i se povestise. Când termină, Fausto rămase o clipă tăcut.

— Mda, așa a fost în cea mai mare parte.

— Și restul?

Fausto își aprinse o țigară.

— Emilio era fascist, membru de partid, știai asta?

— Nu.

— Datorită lui au fost nemții atât de respectuoși când au pus stăpânire pe vilă. Asta-i și motivul pentru care a fost atât de furios când a văzut pagubele provocate de ei în noaptea aia. Asta nu făcea parte din înțelegere, din aranjamentul lor. Și-a pierdut cumpătul, înțeleg asta. Dar, totuși, nu-l văd scoțând pistolul.

— Dar l-a scos. Au fost martori. Maurizio și grădinarul...

Nu-și putu aminti numele lui.

— Aaa, Gaetano, oftă Fausto. Cine știe ce-a văzut Gaetano, sau ce-a auzit? Nu părea foarte sigur pe el la data aceea. Treaba asta a venit mai târziu.

— Nu înțeleg.

Fausto se aplecă peste masă.

— Și-a schimbat declarația.

— De ce?

Fausto ridică din umeri.

— Nu l-am întrebat.

— De ce nu?

— Știi povestea Pandorei?

— Da.

— Ei bine, câteodată cel mai bine-i să te faci că nu auzi

șoaptele din curie.

A doua zi dimineată, la ora zece, Antonella apăru punctuală la *pensione*. Întâlnirea dintre ea și *Signora* Fanelli trecu fără complicații, cele două femei schimbă între ele amabilități, încărcară valizele în Fiat și Antonella demară în trombă spre Vila Docci. Adam o urmă cu bicicleta. *Signora* Fanelli îl expedie cu un sărut pe ambii obraji. Iacopo îi întinse o mână bleagă și lipicioasă în semn de rămas-bun, dar numai îndemnat de maicăsa.

Ajuns la vilă, fu surprins să-l găsească pe Maurizio descărcându-i valizele din mașina Antonellei. Cu o seară înainte avusese loc o reuniune de familie pentru stabilirea ultimelor detalii în legătură cu petrecerea, iar Maurizio rămăsese peste noapte, să-și inspecteze lucrătorii de pe domeniu.

- Se plâng tot timpul, dar anul ăsta e mai rău ca de obicei.
- Din cauza secetei?
- Exact.

Cărară împreună valizele la etaj. Adam știa deja care dormitor îi fusese alocat, dar locul întunecos, cu aer stătut, pe care îl văzuse în pripă, era aproape de nerecunoscut acum, cu ferestrele înalte deschise, ce permiteau luminii și aerului să pătrundă în toate ungherele. Camera era plină de vase cu flori frumoase mirositoare.

Până și Maurizio era impresionat.

— Maria și-a dat toată osteneala. Nu cred că a arătat niciodată atât de bine.

Maurizio plecă să-și vadă de treburile lui, iar Adam se alătură *Signorei* Docci și Antonellei pe terasă, la o cafea. Antonella avea de făcut niște comisioane, așa că rămase doar cât să-l invite pe Adam la prânzul de duminică, de a doua zi, acasă la ea, la fermă. Era o ocazie bună să-l cunoască pe fratele ei Edoardo și pe câțiva dintre prietenii lor. Când fata se ridică să plece, Adam se scuză și el, spunând că are de lucru.

- Dar este sfârșit de săptămână.
- N-a venit aici să-ți țină de urât, *Nonna*, zise Antonella și se

întoarce spre Adam. N-o lăsa să facă ce vrea cu tine. Dacă vrei să lucrezi, lucrează.

— Are la dispoziție toată după-amiaza ca să lucreze. N-am să mai fiu aici să-l distrag de la treabă. Mă duc la Florența.

— *Nonna!!!*

— Ce-i?

— Te simți pregătită să faci o călătorie la Florența?

— Întrebarea, draga mea, este dacă Florența e pregătită să mă primească pe mine.

Porni la drum chiar înainte de prânz, într-un Lancia sedan bleumarin, scos dintr-un hambar și curățat bine de praf. Când vehiculul demară, le flutură zeflemitor din mână, ca o regină, de pe bancheta din spate. De vină o fi fost fluturarea asta, sau poate imaginea lui Foscolo la volan, cu șapca de șofer pe cap, dar era prima oară când Adam o vedea pe Maria zâmbind. Îi stătea bine zâmbetul acela, dar, de cum se simți privită, zâmbetul îi dispăru.

Adam își despachetă valizele, apoi se îndreptă cu *Divina Comedie* spre un colț umbros al terasei. Încercă să citească, dar ochii îi tot fugeau de pe pagină. În cele din urmă, închise cartea, cedând sursei care îl distrăgea de la lectură.

*

La ultimul etaj se ajungea pe o singură scară cu trepte din piatră, plasată central, în conformitate cu simetria perfectă a vilei. În capul scării, trecerea era barată de niște uși duble din lemn. Nu se miră să le găsească închise. Rămase *surprins*, totuși, când auzi o voce răsunătoare la baza scării.

— Cheia e la *Signora*.

Se întoarce, speriat. Maria stătea la baza scării. În timp ce cobora spre ea, simți greutatea privirii ei inexpressive, scrutătoare.

— Pot să vă pregătesc ceva pentru prânz?

— Un sandviș, mulțumesc.

— Ar trebui să mâncați mai mult. Sunteți prea slab.

— Mănânc consistent la cină.

— O să țin minte asta, spuse ea.

În această ultimă remarcă, simți o undă de frivolitate, ceea ce-i dădu curajul s-o întrebe:

— Maria, de ce-i încuiată?

— A fost dorința lui *Signore*. Iar *Signora* i-a respectat-o.

— Nu crezi că-i un pic... – caută cuvântul – macabru?

— Un pic? Atârnă asupra casei ca un blestem. Dar n-o să mai fie așa mult timp. *Signor* Maurizio are niște planuri.

— Planuri?

— Nu știu amănuntele. Ca de obicei?

— Poftim?

— Șuncă și cașcaval?

— Da, mulțumesc.

Luă cu el sandvișul în grădina memorială. Îl mănca stând pe banca de piatră de la baza amfiteatrului, uitându-se la Flora, cum stă pe soclul ei. Părea să râdă de el. La fel ca și inscripția săpată în bancă – „Sufletul în repaus e mai înțelept” – un citat din Aristotel, aflate între timp.

El era oricum, numai „în repaus” nu, gândurile lui se întoarseră încă o dată la conversația cu Fausto, din seara trecută. Nu-l lăsase să doarmă; plutise deasupra lui ca un nor cât fusese ziua de lungă.

Dacă era să-l creadă pe Fausto, înseamnă că Gaetano, grădinarul, își schimbase relatarea cu privire la ceea ce se întâmplase în noaptea când fusese ucis Emilio. De ce să facă una ca asta? Mai mult, cum de-a putut să scape cu una, cu două? Adevărul e că n-ar fi putut, nu fără complicitatea lui Maurizio. Relatările lor trebuiau să coincidă. Iar asta presupunea existența unui fel de pact între cei doi bărbați, încheiat după moartea lui Emilio. De aici nu mai era decât un pas mic până la ceva inimaginabil – unul atât de mic încât n-aveai cum să nu-l faci, chiar dacă nu voiai.

Nu, era o idee absurdă. Trăgea concluzii smintite pe baza unui schimb de replici cu un italian comunist șleampăt pe care l-a întâlnit într-un bar.

Se întinse după țigări și își aprinse una. Îl zări pe Maurizio apropiindu-se agale pe cărare.

Adam se ridică în picioare cât putu de nonșalant.

— Salut.

— Bună.

Maurizio se uită la statuia Florei, apoi își mută privirea dincolo de grotă, spre Templul lui Echo, cuibărit între copacii din capătul pajiștii.

— N-am mai fost pe-aici de un car de vreme.

— Nu-ți place?

Maurizio păru intrigat de întrebare.

— Nu m-am gândit niciodată la asta. Dar nu, nu cred. O găesc un pic... *sombre*.

— Sumbră.

— Da.

— De vină o fi moartea, presupun.

— Presupun, îl imită Maurizio. Când eram mici, veneam aici destul de des. Era lumea noastră.

Privirea lui se îndreaptă spre jgheabul îngropat în pământ la baza amfiteatrului.

— Apa era rece, chiar și vara. Foarte rece. Ridică privirea și zâmbi. Un minut și optsprezece secunde – acesta era recordul lui Emilio, atât își putea ține respirația. Eu n-am reușit să mă apropiu câtuși de puțin de el. Nu puteam nici măcar un minut.

Gândul la Emilio aplecat peste jgheabul îngust lăsa locul unei alte imagini întunecate și neliniștitoare: cea a lui Emilio întins în coșciugul de sub lespeda din capelă. Adam alungă gândul fugar.

— Și sora ta? Întrebă el, incapabil să-și aducă aminte cum o cheamă pe mama Antonellei.

— Caterina? A, ea ne cronometra.

— Ce fel de persoană e?

Maurizio zâmbi vag.

— Dificilă. Ai s-o întâlnești la petrecere.

— Vine și ea?

— Nu vine decât la petreceri. Făcu o pauză: Vei mai fi aici, sper.

— Da. Vreau să zic, dacă e în regulă.

— Firește că este. Trebuie să vii... după tot ce-ai făcut pentru

mama.

Era un compliment care atârna greu și o clipă se păru că Maurizio va îndrepta conversația în direcția asta, dar n-o făcu. Îl întrebă pe Adam dacă nu vrea să-l însoțească într-un tur rapid al grădinii.

Tocmai trecuseră de luminișul lui Hiacint când Maurizio îl întrebă:

— Pot să te rog să faci ceva pentru mine? O favoare?

— Sigur.

— E vorba despre maică-mea. Ai avut o influență pozitivă asupra ei.

— Mă îndoiesc de asta.

— Dar e adevărat. Așa zice și ea. Oricum, se vede. Vedem cu toții treaba asta. Se opri, apoi urmă: Mă îngrijorează, totuși, ceva, Maria mi-a spus asta. Ia pastile pentru durere. Nu Maria, ci maică-mea. Vreau să zic... deși sunt sigur că există momente când și Maria ar avea nevoie de ele.

Adam zâmbi politicos la această glumă.

— În ultimul timp a luat multe. Doctorul a fost ieri aici. De două ori. A mai adus pastile. Le-a găsit Maria. Are impresia că sunt mai puternice decât celelalte.

Privirea îi zăbovi cu înțeles asupra lui Adam.

— Nu cred că înțeleg.

— Maică-mea e o femeie mândră. Și-a forțat dintotdeauna limitele. Poate că se sforțează prea mult. Poate face asta chiar ca să te impresioneze pe tine.

— Pe mine?

— E posibil. Ești noul ei companion...

Glasul lui avu o urmă de ironie, și asta deranjă.

— Și care ar fi favoarea? îl întrebă Adam, pe un ton aproape ostil.

— Să o supraveghezi. Să n-o încurajezi... să se sforțeze prea tare.

— Firește.

— Încă-i slăbită.

— Înțeleg.

Cât mai țină restul plimbării, reușiră să lase la o parte acest

moment de ușor antagonism. Adam chiar râse când Maurizio îi povesti că sora lui a îmbrăcat o dată statuia lui Venus într-una din vechile rochii de seară ale mamei lor.

Când s-au întors la baza amfiteatrului, Adam își recupera exemplarul din *Divina Comedie* lăsat pe bancă.

— O capodoperă, comentă Maurizio.

— Absolut.

— Unde ai ajuns?

— La al nouălea cerc al Infernului.

Maurizio își scormoni memoria.

— Al nouălea cerc...?

— Caina. Al păcătoșilor care au săvârșit crime împotriva celor de-un sânge cu ei. Dante l-a numit așa după Cain, cel care și-a ucis fratele, pe Abel.

*

Ceva mai târziu, în aceeași seară, stând culcat pe patul mare, vechi, privind lung în întuneric, încercă să înțeleagă sensul răspunsului dat la întrebarea inocentă a lui Maurizio.

Cuvintele ieșiseră din gura lui, iar din acest punct de vedere îi aparținuseră. Însă nici măcar acum nu simțea că i-ar aparține lui, că ar fi în vreun fel răspunzător în privința lor. Nu intenționase să le rostească. I se rostogoliseră spontan de pe buze. Ar fi fost mai puțin deranjant dacă ar fi conținut mai mult adevăr.

De fapt, trecuse de mult de cercul al nouălea al Infernului – cu lacul lui înghețat și cu liota de păcătoși înghețați până la gât – și ajunsese în Purgatoriu.

Iar lucrul cel mai îngrijorător, totuși, a fost schimbarea declanșată de cuvintele lui în aspectul lui Maurizio. Când a pomenit de Cain și Abel, vreme de o clipă chipul acestuia a încremenit, iar ochii lui l-au fulgerat cu răceala și duritatea cristalului.

Se trezi târziu, după o noapte agitată. Ziua următoare îi limpezi cât de cât nelămuririle. Se lăsase furat de gânduri aiurea; își imaginase niște lucruri neadevărate – sau pe care, cel puțin, le interpretase greșit. Ideea asta îl liniști și se hotărî să se gândească numai la lucruri care să nu-i pună în pericol echilibrul regăsit.

Hotărârea asta i se clătină întrucâtva când cobori scările spre camera de studiu. Nu era sigur, dar avea limpede impresia că cineva i-a umblat printre hârtiile de pe birou. Ceva nu era tocmai în regulă în ceea ce privește topografia diferitelor teancuri. Unele erau prea aproape de celelalte, altele erau aranjate prea ordonat. Primul lucru pe care îl făcu fu să scotocească printre ele și să extragă toate mângălelile legate de moartea lui Emilio. Pe acestea le arse în cămin.

Se îndreptă apoi spre bucătăria ca o hrubă, cu boltă de cărămidă, din aripa de sud, domeniul Mariei cel curat ca lacrima. Ea nu se vedea nicăieri, deși atmosfera era îmbibată de mirosul înțepător al clorului proaspăt aplicat din belșug. Era duminică, așa că o fi fost la biserică.

Încăperea nu dezvăluia cine știe ce despre ocupanta ei, în afară de senzația discretă de ordine înviorătoare și eficientă. Mesele erau goale, fructele și legumele proaspete erau frumos aranjate în castroanele lor de lut, tigăile de aramă erau puse la loc pe polița lungă, aranjate de la stânga la dreapta, în ordine crescătoare, după mărime. În mod clar, nu se zărea nicio urmă a micului festin pe care Maria îl preparase pentru el și *Signora* Docci cu o seară înainte.

Cina începuse pe o notă potolită. Deși vizibil istovită de incursiunea făcută la Florența, *Signora* Docci îi povestise călătoria destul de detaliat, descriindu-i vizita făcută unei vechi prietene.

— Bărbatu-său e homosexual, dar după toți acești ani ea încă habar n-are.

Continuă cu lista numeroaselor cumpărături pe care le

făcuse, de la salamul cu aromă de anason până la bastonul străvechi din abanos, pe care i-l întinse peste lumânările de pe masa așternută pe terasa din spate.

Avea o măciulie din os de balenă, de forma unui craniu uman. Adam se uită fix la capul de mort palid, sculptat.

— E foarte potrivit, comentă *Signora* Docci. O să-l folosesc până în ultima clipă. Nu mă deranjează să mi se aducă aminte de asta.

Temându-se că va fi purtat spre teme de conversație ce-l depășesc, Adam se îndreaptă spre un teren solid. O întrebă despre craniile din camera de studiu, cele cocoțate în vitrina din spatele biroului – craniile de urangutan, dacă o înțelesese corect pe Maria.

— Tatăl meu a fost biolog, botanist. Asta se întâmpla înainte să devină arheolog. A făcut și multe alte lucruri. A fost... un om dezorientat, acum am ajuns să înțeleg treaba asta. Pe atunci însă, era... ei bine... fascinant.

Erau, într-adevăr, cranii de urangutan, suveniruri dintr-o călătorie pe care familia o făcuse în secolul trecut în Indiile de Est Olandeze. *Signora* Docci nu-și amintea dacă maică-sa a protestat când tatăl ei i-a propus prima oară ca întreaga familie să plece la drum cu el. De fapt, nu-și amintea prea multe din acea perioadă, căci în 1884, anul în care au pornit din Livorno la bordul vaporului, n-avea decât șase ani.

— De vină era domnul Darwin al vostru, cu teoriile lui despre evoluție și selecția naturală. Tatăl meu era om de știință, dar și un tip religios, un catolic riguros; nu-i era ușor să accepte idei noi. Le-a combătut cu vorba vreme de douăzeci de ani, apoi s-a dus să caute dovezile care-i lipseau din argumentație. De-asta ne-a târât după el în partea cealaltă a lumii.

Amintirile ei despre Orient or fi fost incomplete, dar, într-un fel, erau pline de viață. Își aminti grandoarea cabinei repartizate părinților ei pe vapor. Își aminti cum latitudinea începuse să influențeze constelațiile mai cunoscute, cum cobora coada Ursei Mari sub linia orizontului când ei navigau spre sud pe Canalul Suez. Acest fenomen i-a fost arătat de un scoțian cu mult mai în vârstă decât ea, cu care se împrietenise la cataramă (dar, își

dădea ea seama acum, numai fiindcă doica ei era foarte dornică să-și petreacă timpul în compania lui Walter F. Peploe – F de la fraier, o lămurise doica).

Walter F. Peploe susținea că-i expert în tot ce ține de starea vremii și, în mod clar, era înzestrat cu tot echipamentul necesar acestei îndeletniciri. Căpitanul îi îngăduise să lege un dulăpior dotat cu termometre și alte diverse instrumente de o vergă de la pupă. Mândria și motivul lui de bucurie rămânea, totuși, ceea ce el numea barograful „Richard” – o invenție îndrăzneță, pe care o montase în cabina lui și care oferea indicații atmosferice precise, indiferent de ruliul navei. Era ferm convins că fiecare vapor ar trebui dotat cu un astfel de instrument ca să evite pericolele unei furtuni neașteptate. Scopul lui declarat în viață era acela de a convinge autoritățile olandeze din Java să-și echipeze cu barograful lui toate navele de stat care navigau prin apele înșelătoare ale Indiilor de Est și, astfel, să câștige și el o avere.

Se arătă puțin dezamăgit când vaporul lor traversă Oceanul Indian fără niciun incident, chiar dacă vremea blândă fu citită corect de barograf. Văzându-se privat de ocazia de a-l preveni pe căpitan de un dezastru meteorologic iminent, își dedică timpul cercetării ciudățeniilor curenților oceanici. Asta presupunea aruncarea a numeroase mesaje peste bord, iar în acest scop o trimitea de regulă pe tânăra *Signora* Docci să sparlească sticle de bere goale din cămara vaporului – mult mai multe sticle, i s-a părut ei, decât numărul efectiv de mesaje pe care petrecea atât de mult timp să i le dicteze doicii în cabina lui.

Poate că unele din aceste sticle au ajuns să fie aruncate de valuri pe țărmuri străine, iar biletele din ele, așa cum ceruse el, au fost expediate la adresa lui de acasă, din Glasgow. Dacă așa s-o fi întâmplat, el n-a mai apucat să afle. La șase luni de la sosirea lor în Java, un pachebot al poștei olandeze s-a scufundat într-un taifun, în largul insulei Celebes. Walter F. Peploe se număra printre cei dați dispăruți, presupuși a fi decedat.

„Bietul fraier”, comentase doica, „parcă-l văd în ultimele clipe cu barograful lui tâmpit, strigând plin de sine: Vedeti, v-am spus eu!”

Vestea morții timpurii a meteorologului ajunsese la urechile familiei Docci chiar înainte să se îmbarce pentru drumul spre casă, după un an chinuitor petrecut la tropice. Cea mai mare parte din timp stătuseră în Borneo, cu un scurt interludiu în nordul Sumatrei, pentru că insula aceea era și patria urangutanilor – maimuțele mari care îl ademeniseră pe taică-său în partea cealaltă a lumii.

Din nou, amintirile ei se dovediră răzlețe, dar precise. Își aminti de gentlemenii olandezi, cumsecade și curtenitori, îmbrăcați pentru cină în fracuri negre din stofă plină, în ciuda căldurii și a umidității enervante. Fumau tot timpul trabucuri și beau gin și bitter. Își amintea și dinții negri ai băștinașilor (considerați un semn de frumusețe), apa alburie, lăptoasă a recifelor de corali și fumul vulcanilor care se ridica în nori cețoși pe cerul albastru, senin. Apoi, mai era pădurea virgină, care acoperea aproape totul și nu avea vreun stăpân. Aici și-au petrecut cea mai mare parte a timpului, sub coroanele verzi, dense, unde doar câte o rază de soare se mai rățăcea ajungând până la solul acoperit cu un strat gros de frunze. Pădurea nu-ți oferea niciun peisaj, n-aveai în ea niciun orizont, doar arborii deși care te împresurau pe măsură ce înaintai. Și mai era și iminența permanentă a morții.

Și-i amintea bine pe băștinașii din Sumatra, cocoțându-se în vârful copacilor ori de câte ori apărea un tigru, ceea ce se întâmpla des. În Borneo nu existau tigri, dar *banteng*-ul – bivolul sălbatic – era la fel de temut. Ataca fără un motiv anume, cu viteza fulgerului. Odată, dintr-un hățiș de bambus a țâșnit un rinocer, dând iama în șirul de hamali și lăsând în urma lui o cărare lată ca un drum de care în desișul de subarboret. Și, desigur, mai erau și șerprii, coșmarul copilăriei. Cobrei regale îi mersese vestea că fugărește oamenii pe kilometri întregi, dar dacă aveai prezența de spirit să lași în urmă o piesă vestimentară, se oprea s-o atace și astfel câștigai minute prețioase să scapi.

Îi povesti cum, într-o zi, ieșind din colibă, au găsit un piton uriaș încolăcit într-o cușcă din lemn, de unde nu putea să mai iasă, după ce o înghițise pe nemestecate pe fosta ocupantă a

cuștii, o capră pe care o țineau pentru lapte.

Însă amintirile cele mai vii și cele mai tulburătoare erau legate de tatăl ei, de declinul lui fizic, urmat de cel mintal. Când nu vâna urangutani, se ocupa de conservarea pieilor și a scheletelor. Ieșea epuizat din osuarul improvizat, duhnind a carne intrată în putrefacție, cu mâinile tăiate, roșii, ajunse carne vie de la soluția de arsenic pe care o aplica pe oase ca să țină insectele la distanță. Picioarele mesei de lucru improvizate erau băgate în castroane cu apă – o barieră pentru furnicile omniprezente – dar ele tot își croiau cumva drum de fiecare dată spre speciile lui. Când începu să considere asta un atac la persoană, mama *Signorei* Docci începu să fie îngrijorată. Când el amenință că o să-l împuște pe unul dintre hamali pentru că-i șterpelește din lichiorul de nucă de cocos în care conserva pielea neprelucrată, sosise timpul să se pună în discuție terminarea acestei aventuri.

El se împotrivi acestei propuneri, insistând că pieile și scheletele reprezintă o sursă de venit profitabilă – ceea ce era adevărat, muzeele de științe naturale plăteau foarte bine pentru ele – și respinse contraargumentul că au venit la tropice nu ispițiți de ochiul dracului, ci de dragul științei.

Privită cu mintea de pe urmă, continuă *Signora* Docci, era clar că expediția fusese sortită eșecului de la bun început. Era ultima încercare a unui om disperat de a demonstra impostura lui Darwin. Spre lauda tatălui ei, își schimbase poziția de la apariția *Originii Speciilor*, trecând de la ridiculizarea previzibilă la o evaluarea mai temperată a faptelor științifice. A treia fază a propriei evoluții luase forma unui atac preventiv: nu era nimic greșit în teoriile lui Darwin despre selecția naturală, fiindcă cei mai apreciați gânditori creștini, inclusiv Sfântul Augustin și Sfântul Toma d'Aquino confirmaseră deja existența unui fel de „creațiune derivativă” – argumentul fiind acela că, atunci când poruncise „Să se facă apele” și „Să se strângă la un loc apele care sunt dedesubtul cerului și să se arate uscatul”, Dumnezeu conferise elementelor forțe care, în concordanță cu legile naturii, le permiteau să producă diferite specii de ființe organice. În scurt timp, însă, eforturile tatălui ei de a armoniza noua știință

cu învățăturile catolice se destrămară, în încercarea lui de a răstălmăci cuvintele venerabililor teologi în slujba scopurilor urmărite de el.

Îmbrățișase, în schimb, o nouă teorie – ultima și cea care îl purtase cu familie cu tot în Indiile de Est. Aceasta dădea câștig de cauză teoriei lui Darwin despre apariția unor noi specii în urma procesului de selecție naturală, inclusiv a omului, fără a exclude, însă, existența unui plan divin atotcuprinzător. Cu alte cuvinte, taică-său susținea că după nenumărate generații influențate, selecția naturală își încheiase cursul, își încheiase procesul. Toată formele de viață de pe pământ intraseră decum într-o epocă a „eredității conservatoare” în care puterea de adaptare a organismelor se diminuase până la a deveni aproape inexistentă. Teoria aceasta permitea o reîntoarcere la vechea idee a stabilității absolute a speciilor vii, cu omul în vârful piramidei, așa cum o intenționase Dumnezeu.

Și unde-i locul cel mai bun în care să cauți dovada în sprijinul acestei teorii dacă nu printre antropoide, ordinul primatelor, a căror existență bântuia omul ca un soi de fantomă ancestrală? Se știa din surse de încredere că în Borneo există două tipuri de urangutan, care trăiau laolaltă și chiar își făceau culcușul în aceeași copaci. *Mayas tjaping* (cum îl numeau localnicii) era un animal masiv, cu capul pătrat flancat de pomeți proeminenți. *Mayas kassa* era mai micuț, cu fața mai îngustă și cu trăsături mai delicate.

Din faptul că urangutanii erau prezenți și pe insula învecinată, Sumatra – singurul loc de pe planetă unde mai puteau fi găsiți – se putea deduce cu destulă exactitate că toți urangutanii au o moștenire genetică comună, datând dintr-o epocă îndepărtată, când exista o legătură pe uscat între cele două insule. Marea întrebare – și una căreia, după cum credea taică-său, îi venea răspunsul de la sine – era aceasta: dată fiind separarea urangutanilor din Borneo și Sumatra cu sute de mii, dacă nu milioane de ani în urmă, de ce nu evoluaseră cele două populații independent una de alta, conform modelului darwinist? Toată lumea era de acord că erau absolut la fel, mergând până la diferențele subtile de fizionomie dintre cele

două tipuri de urangutan, din care amândouă erau prezente și în Sumatra.

Asta nu însemna că Darwin s-ar fi înșelat – existau prea multe dovezi în sprijinul teoriei lui evoluționiste – ci, pur și simplu, nu mai avea dreptate. Puterea eredității crescuse, în mod evident, de la epoca primordială până în punctul în care organismele vii erau acum stabile și imuabile.

Era o judecată sănătoasă, chiar și pentru urechile sceptice ale maică-sii, altminteri nu ar fi acceptat să-și însoțească bărbatul într-unul din colțurile cele mai puțin ospitaliere ale planetei.

Exista o singură problemă.

După câteva luni petrecute în Borneo, taică-său identificase doar un singur tip de urangutan – *mayas tjaping*, cel cu capul mare, pătrășos. Unii aveau pomeții proeminenți, cu pernițe de grăsime, alții nu, dar această diferență părea să nu fie decât o trăsătură a vârstei înaintate la masculii speciei. Se părea din ce în ce mai mult că judecata lui solidă se întemeia pe dovezi șubrede. Nu avea decât un singur mod prin care să se asigure că are dreptate.

În timpul călătoriei în Sumatra, tatăl ei aproape că își pierduse mințile și, în câteva ocazii, chiar viața (olandezii nu controlau în provincia nordică Aceh decât ținutul din apropierea celor câtorva forturi ale lor). În timpul șederii de acolo, împușcase mai mult de cincisprezece urangutani, îi jupuisese și le conservase scheletele. Și aceștia erau de un singur fel – un tip diferit, mai mic decât *mayas tjaping*, cu fețele mai înguste și blana mai deschisă la culoare decât cea a verilor din Borneo. Pentru că, în mod clar, asta erau: veri, și încă foarte diferiți.

Taică-său trebuie să fi conștientizat ironia mușcătoare a dilemei sale, însă refuza s-o accepte. Numai după ce s-au întors cu toții în Borneo, și după o altă serie de măceluri, s-a văzut obligat să se supună inevitabilului: descoperirile confrăților naturaliști care vizitaseră arhipelagul malaiezian înaintea lui erau greșite și, pășind pe urmele lor, nu numai că eșuase în misiunea lui de a combate teoria darwinistă, ci îi mai și adăugase greutate.

Existau, într-adevăr, două tipuri de urangutan, dar unul popula insula Borneo, iar celălalt Sumatra. Despărțite geografic, speciile se adaptaseră în funcție de cerințele mediilor înconjurătoare diferite. Și nu avea absolut niciun motiv să nu presupună că asta ar fi o situație ce se perpetua și atunci.

Singura lui consolare veni de la soția sa. Mama suferindă a *Signorei* Docci a încercat să-l facă să înțeleagă că adusese o contribuție importantă la cunoștințele generale din domeniul zoologiei. Poate chiar identificase o nouă subspecie de primate. Avea, cu siguranță, destule argumente în acest sens. În situația lui, cei mai mulți cercetători ar fi profitat de prilej, să revendice o parte din Arborele Vieții, chiar dacă nu era vorba decât de o mică bifurcație din capătul unei ramuri.

Dar nu și tatăl ei.

La întoarcerea în Italia, își dăduse demisia de la Universitate, distrusese toate documentele referitoare la expediție și își îndreptase atenția către arheologie, adâncindu-se în studiul culturii pierdute a etruscilor. Păstrase doar două suveniruri din călătoria în Indiile de Est, dar, în mod ciudat, exact pe cele care-i aminteau în chip vădit de eșecul său – craniile de urangutan din camera lui de lucru, atât de diferite: unul din Borneo, celălalt din Sumatra.

Adam aproape că nu scoase niciun cuvânt în timp ce *Signora* Docci îi relată aventura ei din copilărie, mai mult decât mulțumit să se vadă purtat de poveștile ei pline de culoare și de tonul blând, măsurat al glasului ei. Când tăcu și ea, el încă nu-și recăpătase graiul.

Signora Docci zâmbi a scuză.

— Îmi pare rău. Te-am plictisit.

— Nu, nici gând. E interesant.

— Amintirile unei bătrâne? Mă îndoiesc.

— Serios. Trebuie să fi fost o perioadă fascinantă, omul străduindu-se să se împace cu ceea ce era... este cu adevărat.

— Ah, mă îndoiesc că ne vom împăca vreodată cu gândul acesta, spuse ea, luând o gură de vin. Oamenii ca taică-meu au plecat în căutarea Edenului, dar au găsit o grădină mult mai sălbatică.

Adam ezită, nesigur dacă e bine să pună subiectul pe tapet.

— Cicatricea de pe fruntea Antonellei...

Signora Docci zâmbi.

— Ar fi trebuit să-mi dau seama c-o să observi. Creasta osoasă de pe craniul din Borneo...

— Exact.

— Cine știe? Nu-s superstițioasă, dar poate că-i o pedeapsă pentru ceea ce le-a făcut bietelor animale. A fost un masacru. Iar după ce mureau, le pângărea trupurile. Aruncă o privire spre bezna de afară, apoi către secera palidă a lunii. Sau poate că *eu* am fost cea pedepsită – pentru că n-am reușit să-l fac să se oprească.

— Erați prea tânără.

— Să nu subestimezi puterea pe care o are o fiică asupra tatălui. Tăcu gânditoare: Îi știam pe unii din ei – destul de bine, de fapt, și am stat cu mâinile-n sân și m-am uitat. Era una... lângă Marop... o femelă, o mamă. Îi spuneam Sabinetta. Rupea crengi și arunca în noi de fiecare dată când ne apropiam de ea. Când, în cele din urmă, au împușcat-o, a rămas înțepenită între două crăci în V ale unui arbore durio și au trebuit să se urce în copac după ea. Schiță un zâmbet anemic: La început, n-au vrut să se urce, credeau că se preface. Așa fac, știi. Și sunt puternici, foarte puternici. Sunt multe de povestit, povești cu pitoni, crocodili...

Se aplecă, ochii îi luciră la lumina lumânărilor, iar lui Adam îi apără în treacăt imaginea ei în copilărie, aplecându-se către focul de tabără, sorbind fiecare cuvânt din povestirile care îi erau istorisite.

— Nu-i animal mai puternic în pădure, așa spuneau dayakii^[17]. Poate că aveau dreptate, nu știu. Dar am văzut un urangutan care a rupt o ramură groasă cât brațul tău, uite așa...

Își răsuci pumnul încheștat în aer. Își desfăcu degetele osoase și se întinse după sticla de vin roșu. Adam i-o luă înainte. Îi umplea paharul când Maria apără tăcută din semiobscuritatea de dincolo de lumina lumânărilor.

Îi spuse ceva *Signorei Docci*. Cuvintele fură rostite prea repede pentru ca Adam să poată înțelege, dar sunară ca o

dojană. Îl sfredeli cu o privire disprețuitoare în timp ce se retrăgea cu farfuriile.

— Are dreptate, spuse *Signora* Docci. E târziu și a fost o zi încărcată.

Adam se sculă s-o ajute să se ridice de pe scaun.

— Mulțumesc, zise ea, sprijinindu-se în noul ei baston cu măciulia în formă de craniu. Ce ciudat că m-ai întrebat despre cranii.

— De ce?

— Fiindcă m-am dus astăzi s-o văd... pe Sabinetta. Se află la Muzeul de Zoologie din Florența.

Adam se oferă să o conducă până la etaj, în camera ei.

— Rămâi aici, insistă ea, termină vinul. Poate îți face Maria o cafea dacă o rogi frumos... deși mă îndoiesc, adăugă ea cu un zâmbet. Noapte bună, Adam.

— Noapte bună.

Îi apucă mâna și i-o strânse.

— E o plăcere să te am aici.

O urmări cum traversează nesigură terasa. Ea se opri și întoarse capul înainte să intre în salon.

— Ziceam că tata a distrus toate documentele. Așa a crezut el. Când mi-am dat seama ce are de gând să facă, am ascuns un album cu fotografii. Dacă te interesează, e în vitrina de sub rafturile din bibliotecă, cele de lângă camera de studiu. Cheia este în spatele unui exemplar din *Paradisul pierdut* al lui Milton.

*

Exact acolo îl găsi Adam douăsprezece ore mai târziu, după micul dejun luat solitar duminică dimineața pe terasă.

În vitrină erau mai multe albume fotografice, dar acesta se distingea prin vechimea lui, cu copertele din piele pirogravată scorjite și crăpate. Fotografiile dinăuntru își trădau și ele vârsta, erau clipe din trecut imortalizate în tonuri sepie șterse. Multe dintre ele erau mișcate, cu fețele înfășurate în văluri fantomatice atunci când cei pozați se mișcaseră. Asta se întâmpla cel mai adesea cu tatăl *Signorei* Docci – probabil un

semn al nerăbdării la care făcuse ea aluzie aseară, în timpul cinei. Ea, pe de altă parte – în rochia cu șorțuleț, bonetă și bocăncei cu șiret, destul de răsărită pentru vârsta ei fragedă –, era limpede că urmase întocmai instrucțiunile fotografului. În fiecare poză stătea la fel de rigidă ca o marionetă, cu brațele atârându-i pe lângă corp. O recunoscui imediat după privirea pătrunzătoare a ochilor depărtați, care priveau fix în obiectiv.

Fotografiile erau aranjate cronologic, începând cu călătoria cu vaporul. Într-una din ele, un tânăr blond în costum negru și cămașă cu guler înalt stătea mândru pe punte, lângă un dulăpior cu picioare înalte. Acesta nu putea fi decât Walter F. Peploe, meteorologul scoțian sortit unui mormânt lichid, iar Adam își dădu seama că undeva în lume trebuie să fie o altă familie care ar păstra fotografia cu mai mult drag decât s-a gândit la ea vreodată familia Docci.

Era greu de imaginat că Walter F. Peploe ar fi nutrit pentru „doică” sentimentele nutrite de aceasta pentru el, ținând cont de înfățișarea ei din fotografii – scundă, solidă și suspectă de un început de mustață – chiar dacă *Signora* Docci făcuse hotărât aluzie la un fel de aventură între cei doi.

Una dintre puținele fotografii cu o legendă scrisă de mână îl înfățișa pe taică-său împreună cu un grup de domni europeni, cu toții în ținută de seară, așezați lângă o masă de biliard într-un local din Batavia numit Clubul Armonia. El era unul dintre cei doi bărbați care nu aveau părut tuns scurt. Mustața deasă îi atârna peste buze, acoperindu-i gura, și-i dădea feței o mină gravă, deși ochii sugerau că zâmbește, spre deosebire de tovarășii lui de companie.

Din momentul când au ajuns în Borneo, nu a mai fost fotografiat decât în costum alb, la care, de obicei, purta cravată neagră. Era un tip pirpiriu și oarecum comic, chiar și atunci când stătea cu pușca deasupra vreunui animal răpus. Mama *Signorei* Docci era cu mai bine de jumătate de cap mai înaltă decât el și nelipsita ei umbreluță de soare accentua diferența de înălțime dintre ei, făcând-o să pară o girafă pe lângă el. Stând amândoi în fața unui bungalow modern, păreau mai curând două persoane interesate de cumpărarea unei proprietăți decât

un cuplu căsătorit.

Urma o serie de fotografii care păreau să fie făcute fără nicio noimă, de la sol, cu aparatul îndreptat spre vârful copacilor. La o privire mai atentă, zări niște siluete fusiforme agățate de crăcile de sus. Aduși pe pământ, urangutanii erau niște animale impresionante, chiar și moarte – mult mai impresionante decât tatăl *Signorei* Docci sau oricare dintre băștinașii rânjiți, cu trăsături ascuțite, invariabil strânși în jurul lui. Unul din speciemenle gigantice, cu părul încălzit și o cutie toracică proeminentă, fusese legat de încheieturi de balustrada verandei, răstignit în vederea fotografierii. Anvergura brațelor depășea statura celui mai înalt om prezent cu mai bine de șaiszeci de centimetri. Falca dislocată îi anima chipul. Nefericita sălbăticiune părea să-și râdă strâmb de caznele la care era supusă.

Tulburat de această imagine, Adam răsfoi restul paginilor, închise albumul, se gândi să-l pună la loc, apoi le scoase pe celelalte și le întinse pe podea, dinaintea lui. Și-ar putea îngădui o privire rapidă. Maria nu dădea încă niciun semn de viață, iar *Signora* Docci, evident, dormea târziu după obositoarea zi de ieri.

În total erau patru albume, fiecare acoperind un interval de câte doi-trei ani între anii 1890 și începutul anilor 1920. Toate erau mărturii ale existenței privilegiate a familiei Docci. Curse de cai, plimbări cu automobile sport decapotabile, vacanțe de vară în hoteluri de lux de la malul mării. Drumeții în Alpi, plimbări cu gondola în Veneția, plimbări cu cămilele la piramide.

Adam răsfoi albumele de două ori. A doua oară le aranjă cronologic și studie fotografiile cu mai multă atenție. O văzu pe *Signora* Docci cum se transformă dintr-o adolescentă stângace într-o tânără elegantă, soție și, în cele din urmă, mamă. Era prima oară când vedea vreo fotografie de-a lui Emilio, iar acestea contraziceau teoria lui personală cum că primii născuți erau, în general, mai scunzi decât frații mai mici. Emilio fusese uscățiv, cu membre lungi, încă de la naștere. Chipul lui semăna mai mult cu cel al mamei, moștenise de la ea ochii mari și

pomeții lați și înalți. Aceste trăsături, combinate cu gâtul lung, îi dădeau un aer ușor uimit, care-i amintea lui Adam de ceva – dar nu-și dădea seama de ce – de vreun animal sau pasăre. Maurizio semăna mai mult cu taică-său ca statură și înfățișare: avea umeri lați, falca pătrată, cu trăsături fine, egale. Adam căută urme ale asemănării dintre Antonella și maică-sa, Caterina, în copilărie. Găsi câteva, în afară de părul drept, lucios; găsi și urmele aceluiași zâmbet ca de drăcușor.

Ultima poză era o fotografie de familie, de studio, făcută în 1921, la Madrid. Doamnele erau așezate pe un divan deșelat, iar pe chipul *Signorei* Docci erau evidente primele semne ale înaintării în vârstă. Caterina ședea în stânga ei, cu o privire furioasă, de revoltă posacă, firească la treisprezece-paisprezece ani, sau poate că era iritată din cauza părului tăiat scurt, care n-o avantaja. Bărbații stăteau în spatele lor: Benedetto – capul familiei, cu mâinile încleștate pe spătarul divanului, cu o mină dominatoare – flancat de cei doi fii. Maurizio avea fruntea spuzită de acnee adolescentină. Calviția lui Emilio era deja mai avansată decât cea a lui taică-său.

Adam se uită îndelung la fotografii. Ceva îl deranja. Era o senzație vagă și impalpabilă. Era îndeajuns, totuși, să-l facă să scoată fotografia din colțarele ei aurite. Puse la loc albumele, încuie ușa vitrinei și se îndreptă spre camera de studiu.

Tot la imaginea aceea se uita lung și un pic mai târziu, când își făcu apariția *Signora* Docci. Intră în camera de studiu venind de pe terasa din spate și, auzind bocănitul noului ei baston, care răsuna tot mai aproape, avu timp să vâre fotografia sub sugativă de pe birou și să pună mâna pe o carte din apropiere.

— Bună dimineța, îl salută ea.

— 'Neața.

— Ai dormit bine?

— Da, minți el.

— O fi un sedativ puternic.

Adam zâmbi.

— Mi-a făcut plăcere să aud povestirile dumneavoastră. Serios.

Avea în picioare pantofii de plimbare, prăfuiți de purtare, iar

în mâna ei liberă avea o sticlă de vin.

— Ați fost pe-afară? o întrebă el.

— Am făcut o plimbare. O plimbare bună. E plăcut să vezi.

— Ce anume?

— Nu le vine să creadă – că mă țin din nou pe picioare...

Poate doar se prefac, dar păreau bucuroși.

— Sunt sigur că nu-i așa.

— Că se prefac sau că sunt bucuroși?

El zâmbi.

Ea puse sticla de vin pe birou.

— Pentru prânzul cu Antonella. Sper că n-ai uitat.

— Nu.

— E din pivniță – vin bun... nu de-al nostru, stai liniștit.

*

Își scoase cravata de-ndată ce intră în grădină, trecând prin gardul viu de tisă. Urmă sacoul, când ajunse la baza amfiteatrului. Deschise caietul de notițe și scoase fotografia familiei Docci, uitându-se la Flora pe pedestalul ei, conjurându-o să-l ajute.

I se păru puțin prostește să apeleze la o bucată de piatră, dar adusesse fotografia cu el dintr-un motiv anume. De ce să nege? Grădina are ceva care îl face să vadă lumea altfel, chiar și să reacționeze altfel. Simțea asta acum, îl străbătea un soi de energie – nu de mânie, nu de sfidare, dar ceva asemănător, altceva. Orice ar fi, e vinovată de ieșirea lui în legătură cu fratricidul în fața lui Maurizio, știa asta, așa cum mai știa că ceea ce văzuse în ochii lui Maurizio era gheara rece a fricii, a vinovației.

Zece minute mai târziu, pe banca de piatră erau două chiștoace de țigară, iar fotografia continua să-și rădă de el. Plecă brusc, frustrat, îndreptându-se spre fundul grădinii, alegând cărarea care traversa pădurea trecând prin luminișul lui Adonis.

O briză ușoară zbârli frunzele de sus, din vârful copacilor, prima adiere de vânt în aproape o săptămână. Umbra plăcută dispăru de cum intră în poiană, soarele amiezii căzând

perpendicular pe pajiștea circulară. Se duse drept la statuia din centru.

Venus era încremenită în gestul ei de a se apleca deasupra iubitului său mort, întinzându-și spre el mâna stângă. Adonis zăcea întins pe spate, cu picioarele rășchirate, cu gura căscată, de parcă pe buzele lui, odată cu ultima suflare, i-ar fi murit un țipăt înspăimântător. Încă strângea în mână arcul, arma care nu reușise să-l apere de mistreț în timpul vânătorii. Dosarul întocmit de tatăl *Signorei* Docci făcea o trimitere la un animal sălbatic. Ovidiu fusese mai clar: Adonis a fost rănit mortal de un mistreț.

Era mulțumit că se dusesese la sursă. Poate că exista un fel de asociere simbolică cu familia Docci. În blazonul lor, mistrețul era o figură proeminentă.

Un zgomot îi distrase atenția de la statuie. Prin vârfurile copacilor din jurul luminișului adia o briză grăbită. Se înteeți, transformându-se rapid într-un vânt care bătea tare și constant. Coroanele copacilor se legănau ca niște cupluri bete de pe ringul de dans. Apoi își plecară capetele la unison în fața unei rafale susținute, iar câteva momente mai târziu vântul se pogon din țării, mângâind iarba arsă de soare și ciufulindu-i lui Adam părul cu mâna lui caldă.

Simți cum îl cuprinde brusc neliniștea, destul de puternică să-l alunge din luminiș. Revenind la cărarea de la lizieră, se uită peste umăr, aproape așteptându-se să vadă pe cineva ținându-le companie lui Venus și Adonis, dar aceștia erau singuri.

Antonella îi dăduse indicațiile necesare. Aproape de capătul grădinii memoriale era o potecă îngustă care, dacă mergea pe ea spre sud, avea să-l poarte la deal prin crângul de măslini, până lângă casa ei.

Găsi poteca fără probleme, dar ceva îl făcu să se întoarcă spre Templul lui Echo și să arunce o ultimă privire grădinii. Pajiștea urca molcom spre grota înconjurată de chiparoșii ce o străjuiau. De aici, pământul se înălța abrupt spre amfiteatru – Flora era albă ca o perlă în scoica ei concavă, arcul de triumf se întrezărea dincolo de ea, pe creastă.

Vântul se înteețise, iar acum bătea direct în josul văii, spre el,

revărsându-se într-un flux constant, ca un lichid invizibil. Încremeni, privind fix în direcția lui, lăsându-l să treacă pe lângă el către copaci. Ochii începură să-i lăcrimeze. Clipi de câteva ori.

Atunci îi pică fisa.

Gregor Mendel.

Un nume din zilele lui de școlar. Orele de biologie. Genetica mendeliană.

Scoase fotografia familiei Docci din carnețelul de notițe. O privi grăbit, se uită de la tată la mamă, apoi la fiecare copil în parte.

Emilio, Maurizio și Caterina moșteniseră cu toții ochii negri ai părinților; dar chiar dacă nu i-ar fi moștenit, chiar dacă unul din ei s-ar fi născut cu ochi albaștri, din punctul de vedere al lui Mendel ar fi fost OK. Ar însemna că, pur și simplu, ambii părinți erau purtătorii unei gene recesive pentru ochi albaștri, care, dacă se combina, putea da un copil cu ochi albaștri. În cazul lor, era mai mare probabilitatea să aibă copii cu ochi negri, dar era totuși posibil. Pe de altă parte, era imposibil ca doi părinți cu ochi albaștri – fiecare purtând o dublă doză de gene recesive – să dea naștere unui copil cu ochi negri.

Dacă Adam avea dreptate, atunci aceeași regulă era valabilă și pentru altă trăsătură fizică: lobul urechii. Lobii liberi, acolo unde se afla o indentație între capătul urechii și față, simbolizau gena dominantă. Ceea ce însemna, în concluzie, că două persoane cu gene recesive, cu lobii direct atașați de cap, nu puteau să aibă un copil cu lobi liberi. Părea ridicol, dar era adevărat.

Cercetă încă o dată fotografia.

Nu era nici urmă de îndoială. Emilio Docci era singurul din familie căruia lobii îi atârnavă liber. Nu foarte pronunțat, dar faptul sugera destul de evident că nu era fiul părinților lui.

Nu, era posibil să nu fie, mai precis.

Asemănarea fizică limpede dintre Emilio și *Signora* Docci nu lăsa nicio urmă de îndoială asupra maternității ei. Concluzia era că Emilio nu era fiul tatălui său – mai bine zis, nu era progenitura bărbatului din stânga lui, a celui care apucase

spătarul divanului într-o parodie de aroganță patriarhală.

Abia i se înfiripă în minte întrebarea inevitabilă că se și trezi primind răspunsul. Poate că-l știuse dintotdeauna. Poate că se aflate scris în conversațiile lui cu *Signora* Docci, dar el nu izbutise să citească printre rânduri.

Aerul de ușoară îngrijorare pe care i-l dădeau lui Emilio ochii mari și gâtul lung îi sărise în ochi lui Adam, dar greșise când atribuisese aceste trăsături unei asemănări trecătoare cu un animal sau o pasăre oarecare. Mai văzuse privirea aceea, da, dar o văzuse într-o fotografie veche, înrămată, care atârna pe peretele unei camere din Cambridge: o fotografie a echipajului de canotaj de la Jesus College, opt tineri deșirați, ce strângeau în pumni vâslele ca pe niște cozi de sulită.

„Nu te lăsa impresionat”, îi spusese profesorul Leonard când el remarcase poza. „Nu sunt sigur c-am câștigat vreo cursă. De fapt, sunt sigur că n-am câștigat niciodată.”

Adam întârzie la prânz, nu că asta ar fi avut vreo importanță. Ceilalți oaspeți întârziu cu mult mai mult, până și Antonella însăși era departe de a fi în grafic. De fapt, când el apăruse pe potecă, o găsisse scormonind printr-o grădină de zarzavaturi amărâtă, de pe lângă casă. Purta un tricou mototolit, pantaloni scurți și era desculță. Arăta superb. Și furioasă.

— Cineva îmi tot fură roșiile.

Cu greu îți puteai imagina pe cineva care să-și dorească să-i fure roșiile, atât de mici și pricăjite păreau.

— Iartă-i. Or fi amărâți rău de tot.

Privirea mânioasă a Antonellei se îndulci într-un zâmbet și izbucni în râs.

*

Era o casă îngustă, construită pe două laturi ale unei curți deschise, pavată cu cărămidă. Pe a treia latură se înălța un hambar, legat de casă printr-un zid înalt, cu o poartă arcuită care purta blazonul săpat în piatră al familiei Docci, cu mistrețul furios. Stucatura se fărâmițase pe alocuri și lăsa să se vadă pereții din piatră de dedesubt. O scară exterioară ducea la camerele de la etaj, rezervate oamenilor.

— Animalele stau la parter; ei bine, nu în clipa de față...

Camerele abia dacă erau mobilate; nici nu cereau mobilier. Podelele, ușile, tavanele și pereții erau toate piese de sine stătătoare, toate străvechi, toate lucrate manual. Dormitorul ei nu avea mare lucru în afară de un pat din fier forjat, un scrin și câteva tablouri. Era de ajuns. Vederea cămășuței de noapte aruncate neglijent pe patul nefăcut îl tulbură nițel.

Pe plita din bucătărie fierbea o bucată de șuncă. Bucătăria era de departe cea mai mare încăpere din casă. Avea grinzile înnegrite de timp și de fum. Era și o masă, destul de mare cât să plănuiești pe ea o invazie. Totuși, nu aici urmau să mănânce, ci afară. Și aici intra Adam în scenă.

Îi revenea sarcina să monteze în curte un cort care să le țină umbră. În hambar o să găsească tot ce-i trebuie, inclusiv capra pe care să pună tăblia mesei, și scaunele.

Antonella îi aprobă construcția și, de-ndată ce el aranjă masa, împături șervețelele și găsi pernițe pentru câteva scaune, ea i se alătură afară, răsplătindu-l cu un pahar din vinul adus de el. Examină eticheta și dădu din cap aprobator înainte să-i toarne în pahar.

— Credeam că ești student.

— E din cel mai bun vin al bunicii.

— În sănătatea bunicii, închină ea și întinse paharul să ciocnească.

— A bunicii. Să trăiască o sută de ani, ură el.

— A, stai liniștit, o să apuce suta. Maurizio e convins de asta.

— Maurizio?

Ea zâmbi enigmatic.

— Ce-i? întrebă Adam.

— E un pic îngrijorat, cred. Nimeni nu știe ce planuri are ea acum, că... a revenit la viață. El așteaptă de mult timp să intre în posesia vilei. Credea c-o să fie a lui după ce o să moară *Nonna*.

— Sper că nu dă vina pe mine.

— Pe tine?

Îi povesti cum îl luase Maurizio la întrebări în grădină, îngrijorat de maică-sa. Îi povesti că remarcase un anumit grad de antagonism din partea lui Maurizio, dar nu-i dezvălui că i-o plătise cu aceeași monedă. Pomeni și de analgezice, considerând că și ea are dreptul să știe de ele. Pe Antonella păru s-o mire mai mult faptul că Maria îi povestise lui Maurizio despre vizita doctorului.

— Nu-i place de Maurizio.

— Sau poate că-i sincer îngrijorată în legătură cu bunica.

— Poate.

— Eu sunt îngrijorat. Ar putea să se bage singură-n mormânt.

— Dacă se-ndreaptă într-acolo, nimic n-o va opri.

— Ești tare fatalistă.

Antonellei nu-i scăpă observația ușor tăioasă. Îi aruncă o privire rece, dură.

— Îmi iubesc bunica, dar o și cunosc foarte bine.

Îi salvă zgomotul unui vehicul care se apropia. Năvăli în curte într-un nor de praf alb: o mașină în care se înghesuiau trei cupluri. Nu după mult timp, curtea fu inundată de hohote de râs.

Și peste două ore, hohotele răsunau zgomotos. Nicio cantitate de mâncare sau vin – și amândouă erau aduse întruna din casă, pe scară – n-ar fi putut să le atenueze. Jucară chiar și o partidă de inele între două feluri de mâncare. Jocul era un cadou făcut Antonellei de către fratele ei, Edoardo, o glumă între ei doi, pe care ceilalți n-o pricepură, iar frații refuzară să le-o explice.

Edoardo avea, ca și soră-sa, părul negru ca pana corbului și pielea măslinie. Era cu un an mai tânăr decât ea, solid și exuberant, mucalit și isteț. Era greu să nu te lași vrăjit de el. Singura persoană care părea imună la farmecul lui era prietena lui, Grazia, colegă cu el la drept. Era și singura persoană care nu vorbea limba engleză, nu că asta ar fi împiedicat-o să încerce s-o vorbească, și chiar cu viteza amețitoare cu care vorbea limba maternă. Rezultatul era un șuvoi de cuvinte ca în turnul Babel, majoritatea în franceză. Ori de câte ori Edoardo încerca s-o corecteze, se răstia la el: „*Zitto! Capisce. Non e vero, Adamo?*”

— Taci din gură. Înțelege. Nu-i așa, Adam?

La care Adam răspundea invariabil:

— Absolut.

„Absolut” deveni un fel de leitmotiv din momentul când lui Enrico, proaspăt căsătorit cu Claudia din Veneția, cu ochii ca albastrelele, i se oferă un pahar plin ochi cu vin. „Absolut”, acceptă el. Și de aici, o ținură tot așa.

Italia trece printr-o transformare rapidă acum, că am intrat în Piața Comună. Absolut. Domenico Modugno ar fi trebuit să câștige Concursul de Creație al Eurovisionului cu melodia „Nel Blu Dipinto di Blu”. Absolut.

Cuvântul își pierde din farmec atunci când fu servită cafeaua și cineva comentă că Partidul Creștin Democrat e plin de foști fasciști.

— Fii atent ce vorbești, interveni caricaturistul care voia să se facă pictor. Unchiul lor a fost fascist, nu-i așa?

Edoardo fu cel care răspunse:

— Absolut. Iar cei care l-au ucis erau fasciști. Ce-ți spune asta?

Caricaturistul își ceru scuze pentru comentariu, fu iertat, iar cuvântul încetă să mai fie rostit. Starea de spirit rămase însuflețită, dar acum Adam se trezi că se chinuiește din greu să țină pasul cu ei. Tachinările și bonomia fuseseră diversiuni bine-venite; îi permisese să uite de fotografia ascunsă între paginile carnețelului lăsat pe bufetul din bucătărie. Dar acum, că Emilio își făcuse loc în conversația lor, întorcându-se în gândurile lui Adam, n-avea cum să-l ignore.

În timp ce ceilalți pălăvrăgeau de zor în jurul mesei, gândurile îi zburară în altă parte, la Gregor Mendel, la genele recesive, la lobii urechilor și la vechea fotografie a echipajului de canotaj de pe peretele din camera profesorului Leonard, de la Jesus College. Încercă să le împiedice înaintarea într-un teritoriu mai întunecat, unde stăteau la pândă conversațiile lui cu Fausto.

Din când în când se amesteca și el în vorbă, să ascundă faptul că mintea îi era dusă în altă parte, iar când ceilalți oaspeți, în cele din urmă, plecară, răsuflă ușurat că-i readus cu picioarele pe pământ, strânse mâini, sărută obraji și le făcu cu mâna în timp ce mașina dispărea pe drumul alb, bătătorit către San Casciano, parcă purtată pe un nor de praf unduitor.

Spuse că va da o mână de ajutor la strânsul mesei, ofertă pe care Antonella o acceptă cu recunoștință. Munciră din greu, metodic, până ce nu mai rămase decât o stivă de veselă pusă la uscat pe scurgător și o pată de vin roșu pe cărămizile din curte, acolo unde se răsturnase un pahar.

Se retraseră pe o bancă din lemn înjghebată pe o ridicătură acoperită cu iarbă de lână hambar. Era un loc calm și pașnic, umbrele schimbătoare retușând peisajul în timp ce soarele aluneca alene spre apus.

— Ce minunat e locul ăsta, spuse Adam. Ești foarte norocoasă.

— Ah, dar plătesc pentru asta. Proprietatea are nevoie de toți banii pe care îi câștig.

— Merge prost treaba?

— Nu numai aici... peste tot.

Îi povesti că familia care ocupase casa vreme de nenumărate generații se mutase de puțin timp, abandonând viața la țară pentru cea de la oraș, așa cum proceda multă lume în ziua de azi.

El fu surprins să audă că proprietatea funcționa pe baza unui troc cu cereale – *mezzadria* – un aranjament prin care o familie primea de la familia Docci o casă și niște pământ fără chirie, în schimbul unei jumătăți din producția de grâne.

— Sună aproape feudal.

— Asta pentru că așa și e – datează din Evul Mediu – dar lucrurile se schimbă acum. Unii politicieni de la Roma spun că *mezzadria* trebuie să dispară. Dacă o să se întâmple așa, se va schimba totul pe-aici. Bunică-mea e foarte îngrijorată. Îi spun să stea liniștită. Maurizio e bogat, aranjează el lucrurile.

— Cu ce se ocupă?

— Cumpără și vinde lucruri.

— Ce fel de lucruri?

— Din acelea care-i aduc profit. Mai are și două fabrici în Prato, de confecții. A câștigat o grămadă de bani după război.

Adam ezită.

— Cum era Emilio?

— Emilio? De ce mă-ntrebi?

— Sunt curios. A fost menționat în timpul prânzului.

Ea mai luă o țigară de-a lui.

— Păi, *a fost* fascist, asta-i adevărat. Mulți oameni au fost, până și bunicii mei, la început. Pe urmă au încetat să mai creadă. Se uită fix în depărtare. Eram mică, dar mi-l amintesc. Tot timpul citea cărți. Și mă făcea să râd. Pe toți ne făcea să râdem. Surâse visătoare. Fascistul nostim.

— Cum se înțelegeau? Emilio cu Maurizio?

Privirea ei îi spuse totul: Ce-ți bagi nasul unde nu-ți fierbe oala?

Prea era băgăreț. Trebuia s-o ia cu binișorul.

— Vreau să zic, aveau vederi politice diferite. Maurizio era partizan, nu?

E asta un motiv suficient să comiți o crimă?

— Cine ți-a spus asta?

— Un tip, Fausto, din San Casciano.

Ea nu-l cunoștea, deși numele îi spunea oarecum ceva.

— E-adevărat. Maurizio a fost partizan și socialist. Pretinde că încă ar fi socialist.

Glasul ei avea o urmă de cinism binevoitor.

— Bunică-mea zice că s-a bătut cu nemții fiindcă dintotdeauna a fost un bătaș, chiar de mic copil. El moare de ciudă când ea-i spune asta.

Dar nu s-a bătut cu ei și în seara când l-au ucis pe Emilio, nu-i așa?

Adam își păstră pentru sine observația asta, ca și celelalte întrebări ce nu-i dădeau pace. De ce o fi sigilat bunicul ei etajul de sus? Ca pe un fel de altar? Altarele sunt concepute să fie vizitate; sunt locuri în care te duci să-ți prezinți omagiile. De ce să închizi ușa și s-o încui? De ce să-ți obligi familia să trăiască cu amintirea aceea dureroasă, în loc să o lași să se risipească în timp? Ce-i spusese Maria despre etajul ăla pustiu, unde timpul se oprișe în loc? „Atârnă asupra casei ca un blestem.”

*

Soarele scăpăta când, în sfârșit, plecă. Antonella spuse că o să-l conducă înapoi la vilă; de-abia avusese timp s-o viziteze pe bunica peste weekend.

Porniră pe o potecă ce șerpuia prin crângul de măslini de sub casa de la fermă. E poteca ei, îi spuse ea. Cu un an înainte nici nu exista. Doar picioarele ei o bătătoriseră. Aerul se făcu mai răcoros în timp ce coborau spre șirurile dese de copaci. Licuricii mișunau prin întunericul din ce în ce mai gros, iar mirosul de plante aromate ajungea la ei în valuri delicate: lămâiță, rozmarin și mentă. Nu vorbeau mai deloc. Când Antonellei îi alunecă piciorul pe-o pantă abruptă, fata îl prinse de braț, să-și mențină echilibrul, iar mâna lui se îndreptă instinctiv spre curbura delicată a șalelor ei.

— Mulțumesc, șopti ea când se desprinseră unul de celălalt.

Sentimentul lui de mulțumire se mai estompă nițel când

intrară în grădina memorială. Îi povesti despre vântul nefiresc ce se abătuse asupra pământului ceva mai devreme și vâjâise prin grădină.

— Da, se mai întâmplă câteodată vara. Nu știu de ce.

Merseră o bucată de drum.

— Răsuflarea zeilor, spuse ea absentă. Așa numeau vântul grecii.

Se opriă la marginea amfiteatrului și își înălțară privirea spre Flora, cu licuricii fojgăind în jurul ei ca niște consorți îndatoritori.

Simți dorința brusc înfiripată de a-i împărtăși secretul Florei, secretul *lor*. Luptă să-și înăbușe această pornire, însă numai câteva secunde.

Îi spuse Antonellei tot ce știa. Îi povesti despre pădurea întunecată și arcul de triumf cu inscripția lui anagramată INFERNO. Îi povesti despre cele nouă cercuri ale Infernului lui Dante și despre al doilea cerc al adulterinilor. Îi povesti totul așa cum era, fără menajamente. Iar când termină, simți că i se ia de pe umeri o mare povară.

Antonella nu zise nimic la început. Primul cuvânt fu în italiană:

— *Incredibile.*

— Poate mă-nșel.

— Nu, spuse ea cu o convingere calmă.

— Nu-mi dau seama ce vrea să spună restul ciclului. N-are noimă.

— O să-ți dai seama. O să capete sens.

— S-a întâmplat ceva rău. Simt. Dar nu-mi dau seama ce.

Ea își lăsă mâna pe brațul lui și îl strânse.

— *Bravo, Adamo. Serios. Bravo!*

Se fâstăcea când primea un compliment, dar știu ce are de făcut când o văzu aplecându-și capul, arcuindu-și gâtul și întinzându-și buzele spre ale lui.

Se sărutară cu blândețe, apoi din nou, cu mai puțină blândețe, limbile li se căutară. Simți căldura trupului ei și apăsarea geamănă a sânilor ei pe pieptul lui.

Când, în sfârșit, se depărtară, ea îi spuse în șoaptă:

- Mi-am promis să nu fac asta.
- Interesant. Eu mi-am promis s-o fac.

Apucă să-i zărească zâmbetul mijit în întunericul tot mai adânc.

Se ținneau încă de mână când ieșiră din grădină, strecurându-se prin gardul viu de tisă. Își dădură drumul doar când, în apropierea vilei, ea se opri să-și scoată o pietricică din pantof.

- De ce ți-ai promis să nu faci asta?

Ea își puse pantoful la loc în picior și se ridică.

- Pentru că în curând o să pleci.
- Peste o săptămână.
- N-ar face decât să înrăutățească lucrurile.
- Dar gândește-te... ce mai săptămână!

Se întinse după ea și ea îl plesni în joacă peste mână.

Le ajunsese la urechi cât se poate de clar în aerul calm al nopții – un hohot de râs dinspre vilă. Un hohot drăcesc. Tulburător, dacă nu l-ai mai auzit niciodată. Și mai tulburător, dacă l-ai auzit vreodată.

- Dumnezeuule!
- Ce-i? îl întrebă Antonella.

*

— Harry... îl interpelă Adam, urcând pieptiș treptele ce duceau pe terasa din spate. Ce faci aici?

- Ce ți se pare că aș face? Iau cina cu o femeie frumoasă.

Signora Docci zâmbi indulgentă.

- Am crezut că de-abia mâine o să primești banii.

- Au ajuns în ziua în care i-ai trimis.

Adam încercă din răspuțeri să pară bucuros.

- Foarte bine.
- Ba-i rău, replică Harry.
- Rău?
- E-o poveste lungă.
- Lungă, lungă, confirmă *Signora* Docci.

Harry se întoarse spre ea.

- Dar nu neinteresantă, spuse.

— Nu, nu neinteresantă.

Doamne Dumnezeule, gândi Adam.

— Când ai ajuns aici? îl întrebă, încercând să-și mascheze încordarea din glas.

— Acum câteva ore.

Îndeajuns cât să producă daune ireparabile.

— A fost plăcut prânzul? întrebă Harry.

— Da, minunat... scuze... ea e Antonella.

Harry se ridică în picioare. Purta o cămașă Aertex soioasă, pantaloni kaki de armată care îi ajungeau până sub genunchi și avea picioarele înghesuite în niște teniși negri, unul dintre ei găurit în vârf de-atâta purtare, așa că-i ieșea degetul mare prin el. Se aplecă să-i sărute mâna Antonellei, nu înainte de a-și scoate, politicos, țigara din gură.

— Antonella, spuse Harry.

— Harry, zise Antonella.

— Frumoasă rochie.

— Frumoși pantaloni.

— Mulțumesc. Sunt foarte practici pe căldura asta.

— Absolut, spuse Antonella, anume pentru Adam.

— Te rog... o invită Harry, trăgându-i un scaun pe care ea să ia loc.

— Mulțumesc.

— Ai mâncat? întrebă *Signora* Docci.

Adam ridică mâinile, predându-se.

— Cât pentru câteva zile, răspuse el.

— Antonella e o bucătăreasă formidabilă.

— Așa este, confirmă Adam, întrebându-se pentru un moment dacă nu a nimerit cumva într-un roman al lui Jane Austen.

Din fericire, chiar atunci Harry scoase un tril, aducându-i oarecum înapoi cu picioarele pe pământ.

— Așa-i și Maria.

Maria tocmai ieșea din vilă, aducând o tavă. Harry adoptă un accent italian exagerat:

— *Vitello con sugo di...*

— *Pomodoro*, completă Maria.

— *Pomodoro!* trâmbiță Harry. *Magnifico!*

Dintr-odată, romanul de Jane Austen nu-i mai păru o idee proastă. Mai bine asta decât să-l audă pe Harry imitându-l pe domnul Mannucci, care le vindea înghețată din spatele dubiței sale, pe vremea când încă locuiau în Kennington.

Maria afixă un zâmbet neașteptat, surprinzător de sfios.

— *Grazie*, spuse ea, strângând farfuriile goale.

— Harry tocmai îmi spunea o glumă, spuse *Signora* Docci.

Arăta înviorată și, poate, puțin abțiguită. Sau poate că de vină or fi analgezicele, îi trecu prin minte lui Adam.

— Erai pe Canalul Mânecii, continuă ea, în secolul al șaptesprezecelea.

— Așa-i, corect, deci... căpitanul unei fregate se uită prin lunetă și vede la orizont cinci corăbii de-ale piraților, care se ndreptau spre ei cu intenții necurate. „Adu-mi cămașa roșie”, îi ordonă secundului. „Cămașa roșie, domnule?” „Adu-mi-o, omule!” În fine, se ciocnesc cu corsarii și urmează o bătălie cruntă. Căpitanul e în mijlocul iureșului, luptă corp la corp, căsăpește pirați în stânga și-n dreapta. Și, în ciuda dezavantajului numeric, capturează toate cele cinci corăbii inamice. Când bătălia se termină și toată lumea sărbătorește victoria, secundul îl întreabă pe căpitan de ce i-a cerut cămașa roșie.

Căpitanul îi răspunde că, dacă ar fi fost rănit, oamenii nu i-ar fi văzut sângele și nu și-ar fi pierdut curajul. Toată lumea îl ovaționează... „Cât de viteaz e căpitanul nostru!” Harry trase un fum scurt, apoi stinse țigara în scrumieră. Deci... continuă el cu un licăr poznaș în ochi, peste câteva zile, continuă să patruleze prin Canal, când se aude un strigăt din gabie. Căpitanul pune luneta la ochi, iar de data asta vede la orizont *douăzeci* de corăbii cu pirați care înaintau spre ei în mare viteză. Căpitanul ia luneta de la ochi și se întoarce spre secund: „Secund”, îi spune el. „Da, domnule căpitan.” „Adu-mi pantalonii maro.”

În apărarea lui Harry, se poate spune că el unul nu râdea niciodată de propriile glume. Și nici alții nu prea râdeau. Asta, însă, era mai altfel, avea ceva de capul ei. Până și Adam se trezi

chicotind, în parte și de ușurare că poanta nu fusese mai dură. Harry se întoarse spre Adam.

— Asta le-a cucerit.

Signora Docci și Antonella încă mai râdeau când Maria apăru cu platoul cu brânză.

*

Restul cinei fu un chin. Când se uita la *Signora* Docci, Adam îl vedea pe profesorul Leonard; când se uita la Antonella, se vedea pe sine sărutând-o în grădină, iar când se uita la Harry, se trezea că se întreabă dacă nu cumva unul din ei doi e un copil adoptat.

Harry era cel care conducea conversația, ținea hăturile și-ți spunea să te relaxezi și să te bucuri de plimbare, pentru că de plimbare o să ai parte, chit că-ți place sau nu. Ciudat, asta nu părea s-o deranjeze nici pe *Signora* Docci, nici pe Antonella.

Harry îi anunță că venise în Italia să viziteze Bienala de la Veneția, festivalul internațional de artă. Asta era ceva nou pentru Adam și era o veste bine-venită – asta însemna că Harry trebuie să plece altundeva. În prezent, artiștii britanici sunt o forță mondială, de care trebuia să se țină seama, insistă Harry, în special în domeniul sculpturii, domeniul *lui*. Lynn Chadwick îi suflase de sub nas lui Giacometti premiul pentru sculptură la Bienala trecută și erau mulți artiști britanici contemporani de talia lui, demni urmași ai lui Henry Moore și ai Barbarei Hepworth: Meadows, Frink, Thornton, Hoskin – niște simple nume până să le însuflețească el cu descrierile pline de viață ale operei lor.

Sculptorii ăștia constituie o nouă mișcare, susținea el. Nu au nici în clin, nici în mână cu abstracționismul sterp al predecesorilor. Creația lor își are originea în lumea de după război a clădirilor distruse și a oamenilor distruși. Limbajul lor este acela al terorii și al trepidației. Sfârtecă forma umană, o juipoaie, o sfâșie mădular cu mădular, dând la o parte ce nu le e de folos. Iar când termină, se trezesc că prezintă lumii o armată de creaturi – pe jumătate om, pe jumătate animal, iar câteodată pe jumătate mașină. Așa cum îi spusese unul dintre profesorii

de la Corsham: „După ce ai văzut interiorul unui tanc Sherman după o lovitură încasată în plin, totul îți pare la fel.”

E o mișcare europeană – o nouă geometrie a fricii – iar atâta timp cât există războaie sau măcar perspectiva lor, va avea întotdeauna un sens.

Adam îi auzise de multe ori discursul, dar de data asta, cumva, se dovedi mai convingător, mai emoționant. Antonella și *Signora* Docci păreau în mod clar convinse, îl asediau cu întrebări la care Harry răspundea din toată inima. Și cum stătea și se uita la ei, Adam se simți năpădit de-un rar sentiment de mândrie pentru fratele său. Acesta îi fu oarecum temperat de invidie, că Harry poate să pună atâta suflet în calea pe care și-a ales-o în viață.

Când *Signora* Docci se retrase, în sfârșit, la etaj, Antonella o luă ca pe o aluzie că ea însăși ar trebui să pornească spre casă.

N-o putură convinge să mai rămână; o aștepta o săptămână de muncă susținută. Nu era ceea ce-și dorea Adam să audă, dar trebui să se mulțumească cu o discretă strângere de braț când îl sărută de noapte bună – o recunoaștere a ceea ce se întâmplase între ei în grădină.

Odată rămași singuri, Harry făcu semn cu capul spre vila ce se contura vag deasupra lor.

— O fi al naibii de greu s-o încălzești iarna.

— Se prea poate.

— Ce-a pățit la față?

— Accident de mașină.

— I-o tragi?

— Nu.

— Hmm...

— Nu i-o trag, Harry.

Harry îl studie cu o privire amuzată.

— Te cred.

— Sunt extrem de ușurat.

— Dar *Signorei* Fanelli? îl întrebă Harry, fluturându-și degetele în aer. De la *Pensione* Amorini?

Adam simți o strângere de inimă. De unde mama naibii îi știe Harry numele? Apoi își aminti; el îi spusese lui Harry să se ducă

la *pensione* și să întrebe cum se ajunge la vilă.

— Nu fi ridicol.

— E bună rău. Și am impresia că ești genul ei.

— Spune-mi, Harry, cât timp ai petrecut în compania ei, un minut? Sau două?

— Ești distant. Ca ea. Doi cai negri. Sărind sprinteni împreună. Da, văd cu ochii minții.

— Ei bine, te-nșeli. Pesemne că te-a părăsit acel faimos al șaselea simț al tău.

Harry cântări cuvintele lui Adam.

— Poate. Mda. Dacă stau și mă gândesc bine, imaginează-ți... ar fi ca și cum i-ai trage-o mătușii Joan.

— Nu-i chiar *atât* de bătrână.

Își dădu seama prea târziu că picase într-una din capcanele conversaționale bine ticluite ale lui Harry.

— Eram sigur! trâmbiță Harry.

— Mai încet, ăla-i dormitorul *Signorei* Docci.

Harry aruncă o privire spre logie.

— Poftim? Nu cumva și cu ea!?

— Harry... șuieră Adam.

Harry se luminează la față.

— Drăcușorule! E formidabilă... și perversă, după cum arată.

Adam nu avea de gând să se lase târât în conversația asta.

— Haide... detalii.

— Nu.

— Ceva... orice...

— A trecut așa de mult timp?

Harry râse scurt.

— Destul de mult, de fapt și de drept.

Harry era curios dacă Adam intenționează să-i spună Gloriei. Nu pentru prima oară, Gloria fu numită „fata căreia îi place să omoare animale”.

— Familia ei vânează.

— Iar ai tăi trăiesc în Purley, cunoscut sub numele de curul Croydon-ului.

— Și?

— Și ai de gând să-i zici sau nu?

— Ea a pus capăt relației.

Harry dădu din cap a aprobare de câteva ori.

— Păi, n-aș putea spune că sunt trist. Nu mi-a plăcut niciodată de ea.

— Știu. I-ai spus-o în față.

— Pe bune?

— Nu-ți mai amintești? Ea își amintește.

— Ei, cui îi mai pasă acum? A ieșit din viața ta. Iar tu, Paddler, în sfârșit te-ai culcat cu o femeie frumoasă.

— Și Gloria era frumoasă.

Harry oftă adânc.

— E ca și cu părinții și copiii. Sunt prea apropiați. Nu-și dau seama cât de urâți le sunt țângăii. Își aprinse o țigară: Iubirea nu-i numai oarbă – te orbește.

— Asta-i tare profundă. Cine-a zis-o?

— James Bond, cred.

— Într-unul din rarele lui momente de melancolie.

Harry râse, dar Adam îl cunoștea prea bine ca să lase garda jos. Previzibil, Harry conduse discuția înapoi la ceilalți prieteni ai lui Adam de la universitate.

— Haide, Paddler, privește lucrurile în față – tu nu ești unul din ei. Sunt cu toții al naibii de... ei bine, bogați.

— Sunt, totuși, oameni.

— Sunt oameni cărora le plac oamenii ca ei. Ei da, acum e OK, ești un tip arătos, deștept, cu simțul umorului. Dar tipu' ăla, prietenul tău... cum îl cheamă? Acela cu urechi mari, traheea ca o tulumbă de pompier, taică-său e stăpân pe juma' de Herefordshire...

— Tarquin.

— Exact, Tarquin. Nu vezi că-ți cântă-n strună? Se distrează pe seama ta, băiatul din clasa mijlocie dat pe brazdă.

— Nu l-ai întâlnit decât o dată.

— Ascultă aici, la mine, o să-ți dea liber de-ndată ce se întoarce în lumea reală, iar tu ai să vinzi asigurări.

— O să lucrez la Lloyd's.

— O să vinzi asigurări.

Adam făcu eforturi să-și păstreze calmul.

- Nu știi nimic despre relațiile dintre mine și prietenii mei.
- Am văzut cât trebuia.
- Nu poți șterge cu buretele doi ani din viața mea.
- De ce nu? Tu ai făcut-o.
- Du-te naibii, Harry.

Harry întinse mâna și își stinse țigara.

— S-ar putea să-ți urmez sfatul. N-am dormit ca lumea de zile întregi și mâine mă scol devreme.

— Pleci?

— Ai vrea tu. Nu, mă gândeam să dau o raită prin Florența.

În timp ce urcau împreună la etaj, Harry îl întrebă pe Adam dacă poate să împrumute câteva din hainele lui. Încercă niște pantaloni, o cămașă și un sacou de în.

— Dumnezeuule, exclamă el uitându-se în oglinda șifonierului, parcă-s micul lord Fauntleroy. Mai spuse: O să am nevoie de niște bani gheață.

— Tocmai ți-am trimis niște bani.

— Crede-mă, mai bine să n-aflî ce-am pățit.

— Ba crede-mă, vreau să aflu.

— S-a întors elvețianca.

— Ai dreptate. Nu vreau să aflu.

Când Harry dădu să plece în camera lui, Adam îl întrebă:

— De fapt, de ce-ai venit aici, Harry? în Italia?

Harry ezită.

— Nu sunt sigur că ești pregătit să aflu.

— Ascultă, Holmes, nu cumva Marele Șobolan de Sumatra?

Pe chipul inexpressiv al lui Harry miji un zâmbet. Era o glumă de-a lor, prilej de mare distracție în copilărie: o referire la o povestire de-a lui Conan Doyle, unde Sherlock Holmes îi evocă, în treacăt, lui Watson un incident oribil din trecutul lui, în care era implicat „Marele Șobolan de Sumatra... o poveste pe care lumea încă nu-i pregătită s-o audă”.

— La naiba, Watson, izbucni Harry. Ți-am spus să nu-mi mai pomeniști de Marele Șobolan de Sumatra.

Harry se ținu de cuvânt și se sculă cu noaptea-n cap. De fapt, când se trezi Adam, el era deja plecat.

Perspectiva unei zile întregi lipsite de prezența imprevizibilă a lui Harry era o mare ușurare. Avea nevoie de timp și spațiu să se concentreze. Lucrul la teza despre grădină aproape că ajunsese într-un punct mort în ultimele zile.

Citise până noaptea târziu ca să termine *Divina Comedie*, înălțându-se până în Paradis cu Dante, la viziunea ultimă și orbitoare a poetului asupra universului ținut laolaltă de iubirea lui Dumnezeu. Adam nu făcuse însă nicio descoperire divină, nici nu avu vreo revelație damaschină^[18]. Din câte își dădea el seama, nu exista nici o altă legătură între poem și grădina memorială, în afară de o scurtă menționare a lui Apollo imediat după ieșirea lui Dante și Beatrice din Purgatoriu și intrarea lor în Paradis, când Dante îl conjură pe zeul soarelui să-l ajute în ultimele etape ale călătoriei lui.

Orice speranță că va vedea lucrurile altfel de dimineată i se risipi rapid. După micul dejun își răsfoi însemnările stufoase, căutând conexiuni care să-i fi scăpat, dar nu găsi absolut nimic. În drum spre grădina memorială, trecu în viteză de intrarea prin gardul viu de tisă și făcu un tur rapid, dezinteresat la modul sfidător. Logica asta ușor ciudată – cum că locul ar putea fi mai dispus să-i vorbească dacă îl tratează cu indiferență – se dovedi neîntemeiată. Îl găsi mai inert, mai încăpățânat și nereceptiv ca niciodată. Până și statuile păreau plictisite de rolul lor, ca o trupă de actori istoviți la capătul unei reprezentații lungi.

Terminându-și circuitul, se opri la grotă și intră. Lumina joasă a soarelui de dimineată pătrundea pieziș prin intrare, împrăștiind bezna tenebroasă. Apollo, Daphne și Peneus străluceau albe ca osul descărnat pe fundalul oferit de peretele încrustat cu roci, un moment dramatic surprins în marmură de un sculptor necunoscut și destul de neîndemânatic.

Peneus părea ciudat de neimplicat în scena care se desfășura deasupra lui, destul de mulțumit să se afle acolo unde se afla,

întins pe marginea bazinului de marmură, ocrotindu-și vasul cu apă. Expresia lui nu prea aducea cu aceea a unui om care tocmai îi îndeplinise fiicei sale rugămintea de a o transforma într-un laur. Chipul lui exprima, mai degrabă, o resemnare scârbită, avea genul de expresie pe care o adopta tatăl lui Adam când i se cerea să îndeplinească o sarcină domestică plictisitoare.

Cât despre Daphne, chipul ei sugera că poți avea parte și de un destin cu mult mai crunt decât acela de a fi metamorfozată. Era immortalizată în gestul de a-și întoarce capul ca să se uite în urmă, la silueta lui Apollo, care o urmărea. Poate că expresia ei s-ar fi vrut aceea a unei bine-venite eliberări de avansurile nedorite, dar în buzele ei arcuite avea ceva extatic, care te făcea să crezi că, de fapt, e în al nouălea cer.

Îl studie pe Apollo cu atenție – Apollo, ultima lui legătură cu *Divina Comedie*. Avea mâna întinsă spre Daphne, dar gestul nu era deloc încărcat de disperare și deznădejde, ca în vestita sculptură a lui Bernini de la Vila Borghese. De fapt, aici, în grotă, arătau mai mult ca un cuplu de tineri îndrăgostiți care se jucau de-a prinselea în pădure.

Privirea i se opri pe unicorn, cu capul aplecat spre fântâna de marmură goală. Își trecu degetele peste ciotul unde-i fusese cornul, iar gândurile îi alergară spre desenul pe care-l găsisese printre hârtiile adunate de tatăl *Signorei* Docci. Era o schiță în cerneală a grotei făcută pe la mijlocul secolului al șaisprezecelea, deci aproape contemporană cu construcția grădinii. Artistul anonim nu era din cale-afară de talentat, dar era destul de clar că inorogului îi lipsea cornul încă de pe atunci.

Oare e cu putință să nu fi avut niciodată corn? Dacă da, ce-nsemna asta? Dacă un inorog care își înmoaie cornul în apă semnifica puritatea izvorului care uda grădina, ce însemna un inorog fără corn? Apă impură, nepotabilă?

Instinctul îi spunea că nimic din grotă nu fusese lăsat la voia întâmplării, că fiecare din ciudățeniile ei era o parte necesară dintr-o altă poveste ascunsă în compoziția de ansamblu, după instrucțiunile lui Federico Docci.

Totuși, cu cât se străduia mai tare să înțeleagă, cu atât răspunsul se îndepărta de el. Frustrat, se trezi că vorbește cu

sculpturile, implorându-le să-i împărtășească secretul. Asta făcea și când o schimbare în forma umbrelor de la picioarele sale îi anunță apariția cuiva la intrare, în spatele lui.

Maria ieșise să culeagă flori de câmp. Un mănunchi zăcea grămadă în coșul de răchită puțin adânc prins de brațul ei. Mătură cu privirea interiorul, asigurându-se că... da... Adam era singur. Și... da... în mod clar, o luase razna.

— Ce zi frumoasă, spuse Adam.

— Da.

— Nu-i la fel de umed ca ieri.

— Nu. Maria îi arată coșul: Trebuie să le pun în apă.

Adam se strâmbă când ea plecă, roși jenat, iar pe frunte îi apărură broboane de sudoare. Încercă să vadă umorul situației, dar nu reuși. Evident, Maria nu se confrunta cu probleme din astea, fiindcă peste un moment auzi sunetul neclar, dar inconfundabil al unui hohot de râs.

Așteptă ceva timp până să iasă din grotă, mijindu-și ochii din cauza luminii strălucitoare. Își aprinse o țigară. Era prima țigară a zilei și simți că-l ia cu amețeală.

Se uită furios la Flora – răsucită pe pedestalul ei, cocoțată sus, deasupra regatului său – și se trezi gândindu-se că-i numai vina ei. Zeița le impusese un jurământ de tăcere supușilor ei; le ordonase să-i respingă avansurile. Și totuși, de ce? De ce să-l lase să întrezărească o parte a poveștii, pentru ca mai apoi să-i închidă ușa-n nas?

Nu i se oferi decât un singur răspuns.

OK, își zise el, hai să joc cum îmi cânti tu.

*

Se apropie de vilă, chibzuind încă în ce fel să abordeze subiectul acesta delicat cu *Signora* Docci, când o zări pe terasa inferioară, stând în picioare lângă balustradă și uitându-se peste crângul de măslini. Se întrebă dacă Maria îi povestise despre perorația lui solitară din grotă.

Chipul ei sugera că nu știe nimic despre incident.

— Bună dimineața, îl salută ea.

- Bună dimineața.
- Ce zi frumoasă. Nu-i la fel de umed ca ieri.

Exact cuvintele pe care i le spusese Mariei, în grotă. Adam zâmbi strâmb.

- Te simți mai bine? îl întrebă ea.
- Mă simțeam bine și atunci, și mă simt bine și acum.
- Am o verișoară – Alessandra – au închis-o la balamuc pentru același lucru.

Era limpede că vrea să se amuze pe seama lui, indiferent dacă-i convine sau nu.

- Vorbea cu sculpturile?
- Cu tablourile.
- Pierdere de timp, replică Adam. Nu au prea multe de spus. Ea izbucni în râs.
- Unde-i Harry? întrebă.
- A plecat la Florența.
- E un tânăr ciudat.
- A avut probleme la naștere.
- Serios?
- Nu. Dar așa a fost întotdeauna, de când îl știu. Puțin îi pasă de ce cred oamenii despre el. E doar, ei bine... Harry.
- E un sculptor bun?
- Nu știu. Presupun. Anul trecut, când a terminat facultatea, l-au rugat să rămână la catedră.
- Înseamnă că trebuie să aibă ceva talent.
- Da, și o ciudată dorință de a-și petrece restul vieții sudând între ele bucăți de metal ruginit.

Era o palmă ieftină, ca o răzbunare pentru atacul lui Harry de cu o seară înainte, dar *Signora* Docci se amuză.

— Îmi amintești de Crispin când era mai tânăr. Și el mă făcea să râd.

Iată ocazia pe care o aștepta.

- Voiam să vă întreb ceva despre el.
- Despre Crispin?
- E o întrebare personală.
- Ah.
- Foarte personală.

Își luă noul baston, traversă terasa spre una din bănci și se așeză pe ea.

— Cu o condiție – să-ți pun eu mai întâi o întrebare personală.

— OK.

— Te îndrăgostești de Antonella?

— Nu, răspunse el după un moment de gândire, cred că deja m-am îndrăgostit.

— De ce?

— Asta-i a doua întrebare.

— O să te las să-mi pui și *tu* două.

— Nu știu de ce. De-abia o cunosc.

— Așa-i, n-o cunoști.

— E inexplicabil.

— Atracție fizică... asta înseamnă inexplicabilul.

— E mai mult de-atât. Îi era imposibil să-i explice în cuvinte. Mă imaginez fericit alături de ea.

— Și dacă ți-aș spune că a făcut câțiva tineri destul de nefericiți?

— M-aș întreba ce motive ați avea să spuneți așa ceva.

— Nu mă crezi?

— N-am spus asta. Poate că sunt destul de tânăr să fac greșeli și să supraviețuiesc, totuși.

— Greșelile comise la orice vârstă îți pot colora viața pentru totdeauna. E de-ajuns o singură greșeală.

— Emilio, de exemplu?

Gata, acum a spus-o, nu mai avea cale de întoarcere.

— Emilio? îl întreabă ea prudentă.

— A fost fiul dumneavoastră?

— Firește c-a fost fiul meu.

— Vreau să zic... cu profesorul Leonard?

Signora Docci întoarse capul și privi în depărtare. Când se uită din nou la el, Adam văzu că are ochii umeziți de lacrimi. Glasul îi rămase însă surprinzător de egal, lipsit de emoție.

— Aș vrea să plec.

— Să plec?

— Azi.

- Vreți să spuneți...?
- Da. Vreau să părăsești vila.

Adam auzi cum îi bubuie sângele în urechi. Era tot ce mai auzea.

- Îmi cer scuze dacă v-am jignit.
- Ea îi evită privirea.
- Pleacă.

*

Adună grămada de hârtii de pe birou în teancuri ordonate. Avu nevoie de trei drumuri ca să poată căra totul la etaj, în dormitor. Făcu totul ca pălit cu leuca-n cap.

Scoase valizele de sub pat și începu să împacheteze. La un moment dat trebui să se oprească. Se duse la fereastra deschisă și fumă două țigări una după alta, gândindu-se la consecințele purtării sale.

Nu se punea problema să se-ntoarcă la pensiunea Amorini; era prea aproape de vilă. O să închirieze o cameră în Florența, o să-și ridice fotografiile, poate o să stea două-trei zile. Căcat! Harry. Uitase complet de Harry. Va trebui să-l aștepte la capătul aleii până se întoarce din oraș. Ce să-i spună? Adevărul? Nu-i putea spune adevărul: că n-au un acoperiș deasupra capului în seara asta fiindcă statuia unei zeițe l-a convins să pună întrebări indiscrete și impertinente despre fiul mort al gazdei.

Se consola la gândul că, în materie de explicații, nu era mai trasă de păr decât unele auzite de la Harry de-a lungul anilor. Harry probabil că ar ridica din umeri și l-ar întreba unde-i cel mai apropiat bar.

Poate o să plece la Veneția cu Harry. De ce nu? N-au mai călătorit niciodată împreună.

Încă mai căuta consolări deșarte când auzi o bătaie ușoară în ușă.

- Da?

Era *Signora* Docci.

Traversă camera către fotoliul de lângă șemineu și se lăsă moale în el.

— Emilio n-a fost o greșeală, spuse ea. Știam exact ce fac. Chiar dacă Crispin n-a știut. Făcu o pauză: Eram îndrăgostiți, încă-i mai simt iubirea la fel de puternic. Era aproape violentă. Ce-am făcut... ce-am lăsat să se întâmple... avea sens atunci, cu desăvârșire, așa cum toate au un sens pentru tineri. Eram foarte tânără... de vârsta ta. Nu mă aștept să înțelegi, dar Emilio a fost un dar pe care mi l-am făcut pentru că n-am putut rămâne cu Crispin.

— De ce nu?

— Din cauza banilor, firește. El era sărac lipit pământului, iar familia lui Benedetto avea o grămadă de bani. Proprietatea avea probleme pe atunci. Taică-meu s-a simțit prost, știu asta – îl îndrăgea foarte tare pe Crispin – dar nu ne-ar fi permis să rămânem împreună. Lăsa ochii în pământ: Benedetto a fost un om bun. N-am avut parte de-o viață urâtă.

— El a știut?

— Nimeni n-a știut, nici măcar Crispin. Nu i-am spus niciodată.

— Nu i-ai spus?

Ea ezită.

— Cred că l-ar fi distrus. Tocmai mă măritasem când... ei bine, când s-a întâmplat. A fost foarte supărat. I-a fost rușine, îi plăcea de Benedetto foarte mult. Când Emilio a fost ucis, i-am scris o scrisoare. Apoi am rupt-o. Ce sens mai avea? Trase adânc aer în piept. Iată, acum știi, ai primit răspunsul.

Adam nu găsi nimic de zis.

— Cum de-ai ghicit? îl întreabă ea.

Îi povesti despre fotografia de familie din album și despre Gregor Mendel și teoria lui despre gene și lobii urechilor.

Ea dădu din cap impresionată.

— N-am știut asta, spuse, dar sunt surprinsă că Benedetto n-a știut.

— Poate că a știut.

— Dacă a știut, nu mi-a zis niciodată nimic.

Dar poate i-a spus altcuiva, lui Maurizio de exemplu. Poate că Maurizio știa că Emilio nu-i este frate decât pe jumătate.

Signora Docci întinse mâna. Adam se apropie și o strânse de

mână.

— Nu pleca, spuse ea. Aș vrea să rămân.

Ar fi trebuit să se simtă ușurat – și chiar așa se simțea – dar mai era o voce interioară care-l sâcâia și-i spunea să termine de împachetat, să lase Vila Docci în urmă cât încă îi mai stă în putință.

— Acum mă pedepsești? îl întreabă ea, interpretând greșit tăcerea lui.

— Nu.

— Îmi pare rău. N-ar fi trebuit să-ți cer să pleci. Am fost șocată de întrebarea ta.

— Iar eu n-ar fi trebuit să întreb.

Ea tălmăci vorbele lui drept scuză, când, de fapt, erau o muștrare adresată sieși.

Aveți tot ce vă trebuie, Signora?

Da, mulțumesc, Maria. Nu trebuie să mă învelești, nu sunt un copil.

Ați plâns.

Nimic grav. Amintiri. Sentimentalisme. Și știi cât de mult urăsc sentimentalismele. Harry s-a întors de la Florența?

Încă nu.

Sper că totu-i în regulă.

Nu cred că trebuie să vă faceți griji pe tema asta.

Nu. E foarte excentric, nu-i așa?

E prea familiar.

Vrei să zici că nu-i e frică de tine.

Dacă așa spuneți, Signora.

Da, așa spun, Maria. Și cred că ești foarte încântată de asta.

Am o idee.

Nu schimbă subiectul exact când începe să-mi placă.

Vor avea amândoi nevoie de haine de seară pentru petrecere.

Harry rămâne la petrecere?

Așa mi-a spus la micul dejun.

Aha, ați luat micul dejun împreună!

Mă gândeam că aș putea să scot la lumină costumele lui Emilio.

Dacă n-au fost mâncate de molii...

Am verificat. N-au găuri.

Pantalonii vor trebui scurțați.

Nu și pentru Adam. Câțiva centimetri pentru Harry. O să mă ocup eu.

Da, așa să faci. Noapte bună, Maria.

Noapte bună, Signora.

Maria...

Da, Signora?

E o idee bună.

Pe Adam îl trezi lumina, cea de pe noptiera lui, cea care acum se revărsa drept deasupra capului său.

Se întoarce pe partea cealaltă.

— Iisuse, mormăi el în pernă.

— Da, eu sunt, fiule.

— Du-te naibii, Harry.

Harry se aruncă în pat.

— M-am îndrăgostit, anunță el.

— Cum îl cheamă?

— Nu mă lua peste picior. E finlandeză.

Își aprinse o țigară.

— Finlandeză?

— Suedezo-finlandeză.

— Suedezo-finlandeză?

— Se pare că sunt o mulțime în Finlanda: suedezo-finlandezi.

— Pentru numele lui Dumnezeu, Harry.

— Ce-i?

— E cumva rudă cu elvețianca din Milano?

— Nu s-a dat la banii mei.

— Banii *mei*.

— Deși i-am plătit cina.

— Aha, deci asta era pe sacoul meu.

— Mi-a fost foarte recunoscătoare, continuă Harry, suflând un cerc perfect de fum.

Adam se uită la ceas – era aproape două dimineața – și se împacă cu gândul că nu va fi lăsat să doarmă prea curând.

— Și ce face suedezo-finlandeza asta?

— Mai tot ce-i ceri.

*

Cea mai mare parte a zilei următoare, în curtea din spatele vilei mișunară o mulțime de oameni. Electricienii întinseră o rețea gigantică de cabluri cât de discret se putu; pe terasa de la

parter, lângă pâlcul de pini-umbrelă, fu înălțat un cort impresionant; iar prin alte părți apărură corturi mai mici. Maurizio și soția lui, Chiara, veniseră cu mașina de la Florența. Petrecură o grămadă de timp în compania *Signorei* Docci, adânciți în discuții cu furnizorii de mâncare, flori și alții indivizi cu înfățișare oficială.

Din când în când, zvonul de glasuri înfierbântate răzbătea până la fereastra camerei de studiu, de fiecare dată când *Signora* Docci și Maurizio încrucișau săbiile pentru vreun detaliu oarecare, ceea ce se întâmpla des, iar Chiara încerca din răspuțuri să-i împace. La un moment dat, Chiara se sătură. Adam află treaba asta de la ea când apărură în camera de studiu și-i monopoliză o oră din timpul de lucru. Indiferent de suspiciunile pe care le avea în legătură cu soțul ei, îi plăcea de Chiara. Era o ființă caldă, sinceră și ireverențioasă.

— Se ceartă în fiecare an, spuse ea, aprinzându-și prima dintre multele țigări. De ce? Habar n-am. Toată lumea o să vină, o să se îmbete și o să plece acasă. Bărbații se vor întâlni cu amantii nevestelor și nu vor ști; femeile se vor întâlni cu amantele soților și își vor da seama imediat. O grămadă de oameni își vor găsi alți amanți.

— Sună ca o poveste de dragoste.

— Ești tânăr, nu ești deja bărbat.

— Încă nu ești bărbat, spuse Adam, corectându-i engleza. Sau nu ești încă bărbat.

— Exact. Încă nu ești bărbat. Deja crezi.

— Încă mai crezi.

Ea dădu din mână a lehamite:

— *Ma, questa lingua di barbari mi fa cagare.*

Ceea ce în traducere însemna: Limba asta barbară mă face să mă cac.

— Ce cred încă? se interesă Adam, zâmbind.

— În viață. În dragoste.

— Cum de-ți dai seama?

— Te văd, răspunse ea, arătând spre el cu țigara.

— Ce vezi?

— Văd un băiat ca fiu-meu, dar mai inteligent. Văd cum o

privești pe Antonella.

Adam își dădu ochii peste cap, în speranța că izbutește să facă un gest de indulgență amuzată.

— Da, văd. Și văd că ești... – nu găsi cuvântul englezesc – *un osservatore*.

— Un observator.

— Da. Privești. Și gândești. Ești întotdeauna atent. Dar ești... *passivo*.

— Pasiv.

— Da, pasiv.

— Ar trebui să te întâlnești cu fosta mea prietenă, ați avea o grămadă de discutat.

Ea râse, avea un râs adânc și răgușit. Adam se întrebă dacă era blondă naturală. Era greu de ghicit după ten.

— Aha! Vezi? exclamă ea. Faci asta chiar acum.

— Ce anume?

— Privești. La ce te gândeai?

— La nimic.

— Mincinosule.

— OK, mă întrebam dacă ești blondă naturală.

Chiara se aplecă peste birou și-și stinse țigara în scrumieră:

— Ți-aș putea-o dovedi, dar nu te cunosc îndeajuns de bine.

Replica ei fu atât de prozaică încât dezbrăcă afirmația de orice urmă de flirt.

Acest schimb ușor bizar de replici nu coloră restul conversației, deși imaginea pe care o sugera îi rămase lui Adam adânc înfiptă în minte. Chiara îi povesti despre o călătorie pe care o făcuse odinioară în Scoția. Îi plăceau scoțienii, erau oamenii dealurilor, ca și italienii. Scoțienii din ținutul muntos erau altfel. Dealurile aveau nume încărcate de istorie. Culmile și trecătorile fuseseră apărate, în văile lor se dăduseră lupte. Nu puteai să ignori dealurile, ți se strecurau în măduva oaselor, deveneau o parte din ființa ta.

Adam veni cu un argument asemănător în favoarea regiunilor mlăștinoase din Cambridgeshire, ținutul natal al lui taică-său, dar Chiara nu-l lăsă să-i întunece cu nimic teoria, respingându-i argumentul.

Îi povesti despre ținutul colinar de lângă Perugia, unde copilărise și unde încă avea o casă. Îi povesti și despre celelalte case pe care le aveau, cea din Florența și cea de la malul mării.

— Și ce părere ai că vă mutați aici? o întrebă Adam, aducând discuția pe făgașul dorit.

— Asta-și dorește Maurizio și nu-i departe de oraș.

— Ai îndoieli?

— N-am fost niciodată fericită aici.

— E un loc minunat.

— Da, știu, firește.

— Poate că o să te simți mai bine după ce o să redecorați etajul de sus, remarcă Adam.

— Poate.

— Maria zicea că aveți niște planuri.

— Firește. Nu-i normal, arată ea cu ochii spre tavan. Crezi că-i normal?

— Nu.

— E ca și cum...

— Ce anume?

— *E come fosse sempre vivo*. E ca și cum încă ar trăi. Nu-i normal. Nu-mi pasă ce zice Francesca.

— Se pare că asta a fost dorința soțului ei.

— Pfui!

Era o exclamație surprinzător de elocventă, la fel ca și gestul care o însoți – o fluturare disprețuitoare a mâinii.

— Benedetto a fost obsedat, toată lumea spunea asta. Și *ea* spunea la fel. Apoi, după moartea lui, n-a făcut nimic.

— Poate că el a rugat-o să lase lucrurile așa.

— Așa zice ea, că înainte să moară, a făcut-o să-i promită asta. Dar nu i-a cerut asta și lui Maurizio.

— Ai fost vreodată acolo?

— Doar o dată. Când s-a întâmplat.

— Erai aici când s-a întâmplat?

— Eram cu toții aici, în casa de lângă fermă.

Sărbătoreau, îi explică ea, o masă copioasă scăldată în vin. Poate puțin cam prea mult vin, privind lucrurile retrospectiv – Emilio avea tendința să devină arțăgos când era băut. Aveau,

totuși, motive întemeiate să fie fericiți. Aliații se aflau la porțile lui San Casciano, și aflaseră de la ofițerul neamț de la comanda vilei că intenționa să nu execute ordinele primite, ci să se retragă până la următoarea linie germană de apărare, la sud de Florența.

Nu era vorba de lașitate. Știa că, dacă le-ar ține piept la Vila Docci, rezultatul probabil ar fi distrugerea unei clădiri pe care ajunsese să o îndrăgească. Era un om cumsecade, îi povesti Chiara, un bărbat foarte înalt și foarte cultivat, din Hamburg, și e mare păcat că nu a apucat sfârșitul războiului. Își amintea și-acum lacrimile din ochii lui la plecare, când Emilio i-a spus că va fi întotdeauna un oaspete bine-venit în casa lor de-ndată ce se vor încheia ostilitățile.

Supraviețuiseră ocupației germane și erau cu toții bucuroși la culme când o împușcătură a spulberat tăcerea nopții. Știau că o mână de oameni fuseseră lăsați în urmă să finalizeze retragerea din vilă, iar primul lor gând a fost că acești soldați fuseseră surprinși de un grup din avangarda Aliaților. Totuși, când s-au repezit afară din casă, au auzit acordurile muzicii și hohote de râs ce veneau dinspre vilă.

A fost ideea lui Emilio să se ducă și să cerceteze ce se întâmplă: pentru el, era o chestiune de mândrie. Mai ales datorită diplomației lui subtile reușiseră Vila Docci și ocupanții ei să scape neatinși în diferitele etape ale războiului. În ciuda a ceea ce spun oamenii acum – și a ceea ce crezuse și ea la vremea aceea – Emilio n-a fost niciodată fascist, ci pragmatic. A făcut tot ce a trebuit ca să-și protejeze familia și proprietatea, fericit să poarte orice mască în acest scop, indiferent de daunele aduse reputației lui.

De atunci ea a aflat că, în cel puțin două rânduri, el și-a folosit influența printre autoritățile fasciste din Florența ca să-l protejeze pe Maurizio de anumite „dificultăți” – de problemele provocate de asocierea lui cu socialismul subteran.

Și, tot așa cum i-a folosit pe oamenii aceia cu funcții înalte din Florența, la fel l-a câștigat Emilio și pe ofițerul neamț trimis să amenajeze un post de comandă la Vila Docci, stând de vorbă cu el până noaptea târziu despre artă, literatură, știință și filosofie.

Nici măcar o singură operă de artă n-a fost distrusă sau jefuită, nici un singur muncitor de pe domeniu n-a fost maltratat. A fost o coabitare lipsită cu desăvârșire de suferință. Apoi, exact când totul era pe cale să se termine, Emilio a dat cu ochii de mobilierul străvechi – moștenire prețioasă de familie – aruncat de la ultimul etaj al vilei de către cei doi răcani.

Din nefericire, nu erau unii pe care-i cunoștea bine; fuseseră de curând repartizați la Vila Docci, adunați din hoardele de trupe germane care se retrăgeau spre nord. Emilio și Maurizio au dat buzna peste cei doi tocmai când săltau o altă piesă de mobilier spre fereastră. De-abia se mai țineau pe picioare de beți ce erau, râdeau și la gramofon era dat la maximum un cântec nemțesc. Emilio trecu în revistă situația din cameră – oglinzile sparte, picturile sfârtecate și găurile lăsate de gloanțe pe frescele din tavan – apoi scoase pistolul și trase un glonț în gramofon, reducându-l la tăcere. Vreme de câteva momente, cei patru bărbați din cameră au stat buimaci în tăcerea asurzitoare, încremeniți ca într-un tablou.

Spiritele s-au încins degrabă. Au urmat o mulțime de gesturi și țipete, cuvinte de neînțeles pentru Maurizio, care nu vorbea germana. Nemții s-au uitat la pistoalele lor, aruncate prin preajmă. Emilio le-a ordonat să se îndepărteze de arme. Exact atunci a intrat în cameră Gaetano, grădinarul, atras de scandal.

Chiara îl făcu pe Adam să jure că n-o să-i pomenească nimănui acest ultim detaliu al poveștii, apariția nefericită a lui Gaetano exact atunci, pentru că, în mai multe privințe, bietul Gaetano s-a făcut, fără să vrea, vinovat de moartea lui Emilio.

Când Emilio s-a întors instinctiv spre ușă, unul dintre nemți a pus mâna pe pistol și a tras de două ori, nimerindu-l în piept și în cap. S-a prăbușit la pământ, mort. Gaetano s-a strecurat afară din cameră, dar Maurizio, fără să aibă unde să se retragă, s-a trezit față în față cu pistolul neamțului. Celălalt neamț i-a salvat viața; l-a convins pe camaradul lui să nu tragă. Apoi, cei doi au luat-o la fugă.

Chiara a văzut camera a doua zi. Cadavrul lui Emilio fusese luat de acolo, dar sângele lui continua să păteze podeaua lângă șemineu, în locul unde căzuse. Soldații aliați au sosit în după-

amiaza aceea, dar păreau mai puțin preocupați de ceea ce se întâmplase decât de orice informație lăsată în urmă de nemți. De-ndată ce au plecat, Benedetto a închis și a sigilat ușile din capul scării. Asta s-a întâmplat cu câteva zile înainte să anunțe că încăperile vor rămâne exact cum erau. N-a oferit nicio explicație și a refuzat cu desăvârșire să mai discute pe tema asta. Cu timpul, toată lumea a ajuns să accepte această situație neobișnuită. A devenit o problemă doar peste mai mulți ani, când Benedetto însuși a murit, iar *Signora* Docci și-a anunțat intenția de a lăsa sigilat etajul de sus.

— Nu-i normal, întări Chiara, stingându-și țigara și ridicându-se în picioare. Avem prieteni germani. Vor veni la petrecere. E o palmă pe obrazul lor. Nu-i normal. E ceva de domeniul trecutului.

Adam ar fi vrut să pună mai multe întrebări, dar deja manifestase mai mult interes față de acest episod decât era cazul, trăgând-o de limbă, scoțând de la ea varianta cea mai apropiată de o relatare „oficială” a omorului pe care o putea obține vreodată. Cumva, nu și-l închipuia pe Maurizio la fel de generos cu detaliile, nu că ar fi riscat vreodată să-l abordeze în legătură cu acest subiect.

O însoți pe Chiara pe terasă, fugind de norul de fum de țigară care umplea acum camera de studiu. Surprinzător, ea își aprinse imediat o altă țigară înainte să se ducă să-i caute pe bărbatu-său și soacră-sa.

Adam rămase un timp rezemat de balustradă, trecând în revistă conversația lor și încercând, în sinea lui, să-i dea de capăt. Îi privi pe muncitorii care trudeau pe terasele de dedesubt și văzu exact locul în care își putea pune ordine în gândire.

*

Aerul din capelă era surprinzător de răcoros, aproape umed. De data asta singur, studie interiorul cu o privire mai critică. Era cel mai simplu și sobru locaș de cult în care intrase vreodată. Nu existau linii și proporții false, nicio urmă de exces – nu tu

baldachine alambicate, în stil baroc, prinse de perete, nu tu fresce pretențioase sau sculpturi migălite. Parcă însăși clădirea alungase toate aceste podoabe în decursul secolelor, generațiile succesive ale familiei Docci sesizând cumva faptul că-i displac aceste frivolități.

Așa cum stătea acolo, absorbind prin toți porii atmosfera clădirii, ajunse la concluzia că aceeași mână dibace care proiectase o vilă impozantă pentru Federico Docci dăduse viață și acestui mic lăcaș al lui Dumnezeu.

Făcuse niște cercetări: *Signora* Docci avusese dreptate; nu se știa aproape nimic despre reputatul arhitect al Vilei Docci – Fulvio Montalto. Părea să fi fost ucenicul sculptorului și arhitectului renașcentist Niccolo Tribolo. O scrisoare din arhivele lui Tribolo făcea aluzie la o întâlnire între Federico Docci și Fulvio Montalto – maestrul fiind absent – la care se discutasese despre planurile pentru o nouă reședință la țară. Poate că Tribolo însuși întocmise planurile, dar, având în vedere faptul că era copleșit de comenzi în perioada aceea – supraveghea lucrările la Grădinile Boboli, pentru Cosimo de Medici – părea mai probabil să-i fi pasat, pur și simplu, lucrarea tânărului său ucenic. Fulvio Montalto îi răsplătise din plin încrederea pe care i-o acordase și era foarte trist că după aceea dispăruse brusc din peisaj.

Adam se trezi înaintând spre perețele de sud, către locul de veci al lui Emilio. Se gândi cum zace acolo, în pământul umed și întunecat. Oare cum o fi arătând un cadavru într-un coșciug după paisprezece ani? Lichefiat? Mumificat? Oare pereții coșciugului au putrezit? Oare oasele lui deja se amestecau cu țărâna mănoasă de Toscana?

Se trânti descurajat în strana din apropiere. Știa de unde i se trage starea aceea. Începuse să i se cuibărească în suflet din momentul când Chiara îi pomenise de sosirea inoportună a grădinarului Gaetano la vilă în noaptea uciderii lui Emilio. Acest mic amănunt îi năruise lui Adam întregul eșafodaj al suspiciunilor.

Tot ce născocise în capul lui în ultimele zile își avea sursa în afirmația lui Fausto, cum că Gaetano fusese inconsecvent, că-și

schimbasesc declarația în legătură cu locul unde se aflate în momentul crimei. Ei, firește că și-a schimbat-o. Cine nu și-ar schimba declarația în situația lui? Sosirea lui bruscă la etaj îi distrăsese atenția lui Emilio, permițându-i neamțului să se repeadă la armă și să deschidă focul. Gaetano trebuie să se fi simțit distrus sufletește, iar Maurizio trebuie c-a fost înțeleghător cu el. Nu era greu să ți-i imaginezi oferind lumii o versiune modificată a evenimentelor, pentru menajarea sentimentelor lui Gaetano, la fel cum nu era deloc greu să-ți imaginezi localnicii puși pe bîrfă, ca Fausto, agăghându-se de orice inconsecvență din declarația lui Gaetano, dispuși s-o răstălmăcească încântați.

Acum îi era clar că inventase o conspirație sinistă printr-un simplu act de voință. Potrivise faptele în așa fel încât să-și construiască argumentația și le ignorase pe cele care nu-i erau de folos – lucru pentru care în trecut fusese adesea criticat de profesorul Leonard. Stănd în fața altarului, înțelese și de ce își dăduse frâu liber imaginației. Grădina memorială îi refuzase orice altă urmă de intrigă, așa că o căutase în altă parte – o construisese din propria-i frustrare.

Mărturisirea propriei nesăbuinte avea și o doză de consolare. De-acum era liber, scutit de obligații, nu mai trebuia să facă speculații despre cine și cum și de ce, derulănd în minte, la nesfârșit, scenarii imagineare, căutând ce-i mai rău oriunde s-ar uita. Era liber să se bucure de compania unui om care se arătase de-a dreptul încântător și manierat.

*

Harry întotdeauna se aranjase repede, ceea ce era un mare noroc, fiindcă atunci când Adam se duse să-l trezească înainte de prânz, încă era întins pe burtă, cu fața la cuvertură, îmbrăcat. Din colțul gurii i se prelingea un firicel de salivă. În mod remarcabil, peste numai douăzeci de minute apărură țănoș pe terasă, spălat, proaspăt bărbierit și cu ochii strălucitori. Părul lui chiar purta urmele unei încercări chinuite de a-și face o cărare.

Ajunse când ceilalți tocmai se așezau la masa de terasă.

— Salut, bună, eu sunt Harry.

Maurizio și Chiara părădă amândoi un pic copleșiți de violența strănerii de mână, iar *Signora* Docci nu fu întru totul nemulțumită de sărutul pe care i-l depuse pe obraz.

Chiara remarcă ce bine seamănă frații – același ten oacheș, aceeași linie a obrazului, aceeași gură mare.

— Lui Adam nu-i place când lumea zice asta. Își închipuie că-i mai arătos... mai înalt și mai arătos.

— *Chiar e* mai înalt, spuse Maurizio.

— Eu umblu adus de spate.

Harry își îndreptă spinarea demonstrativ în scaunul lui. Maurizio păru sceptic.

— OK, și am și picioarele crăcănate. Dar, cel puțin, nu-s numai piele și os. Pe Adam n-o să-l prindeți într-o pereche de pantaloni scurți ca ăștia.

— Recunosc, interveni Adam, nu m-aș arăta nici mort într-o pereche de pantaloni scurți ca ăștia.

Râsetele stabiliră tonul întregului prânz. Fu o masă plăcută, conversația decurgând destul de vesel, până ce *Signora* Docci îl întrebă pe Harry ce părere are despre Florența.

— M-a dezamăgit.

— Te-a dezamăgit?

— Dacă e să fiu cinstit, da.

— Nu te simți obligat să fii, replică Adam.

Harry îl ignoră.

— Nu știu la ce mă așteptam, la ceva mai romantic, presupun. E atât de al naibii de... – își căută cuvântul – masculină.

— Masculină? se miră de data asta Chiara.

— Mare, îndrăzneță, arogantă... dură. Vreau să zic, să luăm, de exemplu, catedrala aia...

— *Il Duomo*, îl întrerupse Adam tăios, vrând să zică „Tacă-ți fleanca!”

— Exact. Hai să fim cinstiți, nu te face să te cauți de-un stilou ca să compui o poezie.

Adam observă că Maurizio zâmbește. *Signora* Docci și Chiara se zbârliră, gata să-l înfrunte.

— Mulți poeți au scris despre *Il Duomo*, protestă Chiara.

— Poezii scurte, nu-i așa?

Maurizio izbucni în râs, alegându-se cu o privire aspră din partea mamei-sii.

— Înțeleg ce vrea să zică Harry, spuse el. Florența nu-i ca Siena sau Veneția, sau Padova. E mai robustă. Nu mi-e greu să cred că te dezamăgește.

Din nefericire, Chiara ripostă menționând moștenirea artistică fără seamăn a Florenței, pentru că, în privința asta, Harry dădu dovadă de și mai puțină diplomatie. Și arta îl decepționase un pic.

— Serios? îl întreabă *Signora* Docci, nevenindu-i să-și creadă urechilor.

— Un pic.

Asta era puțin spus. În opinia umilă a lui Harry, Renașterea a marcat un punct slab în istoria artei occidentale. La fel ca în mai toate teoriile lui Harry, originalitatea ipotezei, combinată cu convingerea lui plină de pasiune, aproape compensa lipsurile evidente ale argumentelor.

Nu nega faptul că pictorii și sculptorii Renașterii au făcut salturi majore în ceea ce privește realismul reprezentării, dar se îndoia că asta s-ar putea numi progres, chiar dacă a dus la o artă mai bună. Se putea argumenta – și asta și făcu – că arta medievală, cu distorsionările, disproporțiile și stilizările ei, era mai reală, pentru că nu încerca să înșele ochiul. Artă renașcentistă, pe de altă parte, era devotată iluzionismului. De fapt, iluzia aproape că devenise un scop în sine. Bravura tehnică de trucare a senzației de adâncime într-o pictură plană sau de reprezentare a unei figuri omenești cu o precizie aproape fotografică părea uneori mai importantă pentru artist decât subiectele înseși, decât scopul mai înalt, mai sacru pe care intenționau să-l servească operele lor. Cu câteva excepții notabile, cea mai mare parte a lucrărilor pe care le văzuse în galeriile și muzeele din Florența îl lăsaseră rece. Una dintre excepții a fost statuia lui David de Michelangelo din Accademia.

Pe aia a urât-o.

Un monument semeț al fascinației insipide exercitate asupra omului de el însuși, un triumf al formei asupra conținutului, al

stilului asupra substanței, așa o descrise Harry. Unde era spaima tânărului păstor pe cale să-l răpună în duel pe cel mai tare luptător din tabăra inamică? Singurul semn de spaimă pe care reușise Harry să-l descopere se afla între picioarele lui David. Frica, la fel ca și frigul, poate avea acest efect asupra penisului, se explică Harry grijuliu, din respect pentru doamne. Nu, „Narcis cel cu șolduri unduioase” arăta mai mult ca un „adolescent tâmpit, care se dichisește în fața oglinzii înainte de o petrecere”.

Punctele de vedere ale lui Harry stârniră o dispută aprigă, exact cum își dorise. Puține lucruri îi plăceau mai mult decât păruielele intelectuale. Din nefericire, vinul roșu era unul dintre ele, iar acesta curse din belșug pe toată durata felului principal – o combinație potențial explozivă.

Adam își alege momentul cu atenție. La primul semn prevestitor de un conflict crâncen, îl târî pe Harry după el sub pretextul că vrea să-i arate grădina memorială.

Nimeni nu păru să aibă ceva împotriva când Harry întrebă dacă își poate lua paharul cu el.

*

Adam nu simți niciuna din obișnuitele emoții premergătoare vizitei când coborâră pe poteca ce ducea în vale. Se simțise înfrânt de grădina încă înainte ca problema morții lui Emilio să-i asedieze gândurile. Îi oferî lui Harry un minimum de amănunte, fără a menționa mare lucru în afară de faptul că Federico Docci îi atribuisese soției sale rolul Florei, al zeiței florilor.

Harry se opri când se strecurau prin gardul viu de tisă, cu tunelul sumbru de tufișuri întinzându-se dinaintea lor.

— Vesel loc, comentă el.

Nu mai scoase o vorbă până când ajunseră la spațiul deschis de la baza amfiteatrului. Se uită în sus la statuia Florei, cu arcul de triumf înălțându-se pe culmea de deasupra ei, apoi se întoarse, privi cu atenție restul văii, copacii care limitau pajiștea.

— La ce te gândești? îl întrebă Adam.

— E frumos. Dar straniu.

- Și la mai ce?
- Mă testezi?
- Nu.

Nu era un test, dar voia să vadă locul prin ochii lui Harry – din nou, pentru prima dată. Poate o să sară de undeva iepurele.

- Am nevoie de ajutor, mărturisi Adam.
- De la mine?
- Sunt așa de disperat.

Harry citi inscripția de pe arcul de triumf, pronunțând-o incorect.

- *Fiore*, îl corectă Adam. Înseamnă floare în italiană.
- Ca în Flora.
- Exact.
- Iar asta-i ea... statuia?
- Asta-i zeița.
- Există o asemănare?

— Nu se știe, nu există portrete ale Florei. Cred că ar putea fi, totuși.

Era o senzație care își făcuse loc în sufletul lui în ultimele zile. Chipul ei nu se încadra în tiparele epocii. Trăsăturile ei nu se armonizau cu rafinamentul blând, manierat al sfârșitului de secol șaisprezece. Gura îi era prea puternică, nasul prea pronunțat, iar bărbia prea pătrată. Era prea reală.

Urcară panta de lângă amfiteatru, trecând la al doilea nivel. Harry îi dădu lui Adam paharul și aprinse câte o țigară pentru amândoi. Apoi se apucă să studieze statuia din toate unghiurile.

- Păi, nu-i genul meu, spuse el în cele din urmă.
- De asta mi-am dat seama.
- Dar are o calitate.
- Serios?
- Îhî.
- Care?
- Păi, e sexy.
- Sexy?
- Excitată. Uită-te la ea.

Harry își trecu mâna pe piciorul statuii, exact cum făcuse Antonella la prima lor întâlnire. De data asta era, totuși, altfel;

mâna lui Harry continuă să urce, înaintând până sus, între picioarele Florei.

— Mda, e udă.

— Pentru numele lui Dumnezeu, Harry.

— Păi, uită-te la ea, vezi cum se răsuțește în partea aia, pe urmă înapoi... sfioasă nevoie mare, dar nu tocmai.

— E o postură clasică.

— Aaa, o postură clasică, îl maimuțări Harry. Nu mai zic decât că nu m-ar deranja deloc să fiu destinatarul privirii ăleia.

Adam se uită în sus la chipul Florei, la buzele ei ușor întredeschise, la ochii ei migdalați, depărtați, care priveau în zare...

Dar unde anume?

Adam se uită în jur, apoi la Flora. Privea în josul pantei și dincolo de vale, spre pădurea cu copacii ei impozanți și tufișurile dese de lauri. Era un paravan impenetrabil, dar știa destul de sigur ce-i dincolo de ea.

— Rămâi aici, spuse el.

Luând-o la picior în josul pantei, alunecă și se împiedică destul de rău, lovindu-se strașnic. Se ridică de jos și-i strigă lui Harry:

— Zi-mi încotro se uită.

— Poftim?

— Încotro se uită. Spune-mi exact unde se uită.

Plecă în grabă, șchiopătând. Pățise ceva la gleznă. Încă nu-l durea, dar își dădu seama că o să-l doară, și asta în curând.

Când ajunse la lizieră, se întoarse și strigă:

— Încoace?

Harry gesticulă:

— Un pic mai sus. Mai mult. Așa. Nu. Puțintel mai jos. Nu știu. Acolo. Da. Acolo.

Adam se dezbracă de cămașă și o agăță de cea mai apropiată creangă. Uitându-se adânc în pădure, își fixă privirea pe un copac îndepărtat, situat pe aceeași direcție cu statuia și cămașa. Nu-și mai dezlipi o clipă privirea de copacul respectiv în timp ce-și croia drum printre arbuștii de laur. Înainta cu greu, de parcă ar fi mers împotriva curentului printr-un râu năvalnic.

Când ajunse la copac, se întoarse. De-abia i se mai vedea cămașa atârnată de cracă.

Trebuia să fie exact, așa că își scoase pantalonii și-i agăță de o ramură. Când își puse la loc pantofii, observă că glezna deja începuse să i se umfle.

Alese un alt copac situat pe aceeași direcție și își continuă drumul printre dafini. Tufișurile dese îl zgâriau, scrijelindu-i pielea goală. De două-trei ori încasă câte o lovitură puternică în coapsă sau în vintre, îndeajuns să-l facă să se oprească o clipă, dar nu-și luă ochii de la copac până ce nu ajunse în dreptul lui.

Din fericire, nu fu nevoit să-și scoată și chiloții, să-i folosească drept punct de reper, următorul copac era destul de aproape de lizieră ca să aprecieze din ochi restul drumului.

Se întoarse și verifică pentru ultima oară că se află în continuare pe aceeași direcție cu privirea Florei, apoi ieși din pădure.

Era în marginea de nord a luminișului lui Hiacint, iar acolo – drept în fața lui – se afla Apollo în vârful postamentului înalt, conic, cu brațul întins spre Hiacint, doborât pe soclul lui, în partea cealaltă a luminișului.

Își dădu seama dintr-odată, și simți cum i se accelerează pulsul.

Apollo era cheia care dezlega misterul.

Închise ochii și trecu rapid în revistă grădina, cu ochii minții, fiecare element al planului lui Federico Docci îi deveni limpede, căpătă un nou înțeles, îi spunea o altă poveste, una ascunsă chiar sub pojghița aparenței.

Câteva înjurături fără perdea îl aduseră cu picioarele pe pământ. Harry tocmai ieșea din pădure, dădea buzna printre dafini, cu paharul de vin ținut în sus. În mod spectaculos, părea să nu fi vărsat nici măcar un strop.

Privirea lui cercetă luminișul de jur-împrejur înainte să poposească asupra lui Adam.

— Doamne Dumnezeule, Adam, uită-te la tine cum stai acolo în chiloți și pantofi, zgâriat ca naiba. Aici te-a adus educația primită la Cambridge?

— Parcă ai fi tata.

— Încep să-l înțeleg ce simte.

Adam îl apucă pe Harry și îl îmbrățișă cu putere.

— Harry, ești un geniu.

Harry îl bătu ușurel pe spate și-i spuse:

— Haide, haide, domnii aceia drăguți cu halate albe vor sosi aici în curând.

Adam râse și-i dădu drumul.

— Nu-i o grădină memorială.

— Nu?

— Sau, de fapt, este.

— Sigur.

— Doar că nu-i.

— OK, acum chiar că sunt îngrijorat.

— E și una, și-alta. Și o grădină memorială, și o confesiune.

— O confesiune?

— În legătură cu o crimă. A ucis-o. Federico Docci a ucis-o.

— Poftim?

— Pe Flora.

— Las-o pe ea... el... cine mama naibii e Federico?

— Bărbatu-său. A omorât-o fiindcă avea o aventură.

Harry luă o gură de vin și dădu din cap filosofic.

— Mi se pare puțin cam... exagerat.

*

Harry nu se arată foarte fericit aflând că-i trimis înapoi în pădure, să recupereze pantalonii lui Adam, dar se mai înveseli un pic când ajunseră înapoi la amfiteatru și Adam îi atrase atenția asupra anagramei de pe arcu de triumf și asupra celor nouă cercuri ale *Infernului* lui Dante.

Harry îi îmbrățișă bucuros teoria până să ajungă la grotă. De fapt, chiar acolo, stând în fața poveștii lui Daphne și Apollo, își dădu Harry seama de metoda aleasă de Federico Docci pentru crimă: otrava.

Le luă mai mult de o oră turul complet al grădinii, ținându-i în loc atât de entorsa lui Adam, cât și de discuțiile prelungite.

Părăsiră grădina doar când amândoi fură mulțumiți că noua

lor ipoteză se susține.

Apropiindu-se de vilă, Harry se opri dintr-odată și se întoarse spre Adam.

— Asta trebuie să fie cea mai ciudată chestie pe care am făcut-o vreodată împreună.

— Mai ciudată decât atunci când ne-am uitat pe furiș peste zidul din fundul curții, să o spionăm pe doamna Rogan?

— OK, cea mai ciudată după chestia aia.

*

Harry reuși să-și țină gura până seara, până să-și încalce promisiunea că n-o să spună nimănui veștile legate de grădină.

Până atunci, Maurizio și Chiara plecaseră deja de mult, dar Antonella apăruse la cină, sosind direct de la lucru, cu un ciolan de porc afumat – cadou de la șeful ei, în semn de recunoștință pentru comanda importantă pe care tocmai o primiseră de la unul din cumpărătorii americani.

Maria tăie felii șunca și ei o mâncară la cină, stropind-o cu șampanie vintage. În după-amiaza aceea fuseseră livrate lăzi întregi cu sticle de șampanie și trebuia „testată” înainte de petrecere, îi anunță *Signora Docci*. Până și Maria se răsfăță cu un pahar.

Adam închină în sănătatea Antonellei și a faptului că, în curând, creațiile ei se vor vinde la New York.

— Și dacă nu se vor vinde? îl întreabă ea îngrijorată.

— Foarte simplu, îi răspunse Harry, n-or să mai comande. Apoi rosti și el un toast: în sănătatea lui Adam. Și el are niște vești bune.

— Serios? se miră Adam.

— Doar știi că ai vești bune.

— Harry...

— Lasă behăiala și spune-le.

— Grădina... ghici Antonella.

— E mai mult decât pare, zise Harry. Mult mai mult.

Antonella îi zâmbi lui Adam.

— Ai dezlegat și restul misterului?

Signora Docci se aplecă înainte în scaunul ei.

— Restul misterului?

Antonella se întoarse spre bunică-sa.

— Deja mi-a spus câte un pic.

— Trădătoareo.

— Nu-ți povestesc chiar totul, *Nonna*.

— Asta-i clar.

Toate privirile se așintiră asupra lui Adam, așteptau veștile.

— N-aș fi ghicit niciodată fără Harry.

— E adevărat, confirmă Harry, nu și-ar fi dat seama.

Signora Docci ridică brusc mâna.

— Nu spune nimic. Vreau să fiu acolo când povestești. În grădină.

— *Nonna*, suntem la masă și se întunecă.

— Măine, atunci. Măine-dimineață, înainte să pleci la lucru.

— Și cum o să ajungi până acolo?

Signora Docci se bătu pe coapse.

— Cu astea, firește. Și am doi bărbați puternici care să mă ajute.

— Dar eu vreau să aflu acum.

— Atunci poți să-i întrebi... de-ndată ce-o să merg la culcare.

Dar când *Signora* Docci urcă la etaj după cină, Antonella nu puse nicio întrebare. Alese prelungirea suspansului. Harry o asigură că nu va fi dezamăgită.

Cei trei își luară paharele și se îndreptară spre terasa de la parter. Se întinseră pe iarbă, sub stele, și discutară despre filmele pe care le-au văzut, cărțile pe care le-au citit, viața din Anglia, viața din Italia și – până ce Adam îi spuse lui Harry să tacă din gură – chiar și despre recenta promovare a Clubului de fotbal Crystal Palace în recent înființata Divizie a Patra.

Adam se simțea bine, stând întins acolo în iarbă, desfătându-se cu aerul blând al serii și cu conversația lor, simțea satisfacția calmă a descoperirii legate de grădina memorială. Abia acum, că scăpase de ea, își dădea seama ce povară purtase pe umeri de la prima lui vizită în valea întunecoasă. Locul acela îi provocase instantaneu o stare de neliniște, îl contaminase. Îi consumase cea mai mare parte a orelor în care fusese treaz și chiar și multe

dintre orele lui de somn. Viața își continuase mersul înainte, dar se desfășurase în jurul lui ca în ceață. O trăise de la distanță.

Acum, că vraja s-a rupt, lucrurile se întorceau la normal. Chiar și Antonella părea schimbată: mai ageră, mai incisivă, mai clară. Și mai apetisantă ca niciodată. Își dori, cu un sentiment de ușoară vinovăție în suflet, ca Harry să nu fie de față, să fie doar ei doi. Ba chiar își măguli vanitatea spunându-și că și ea gândește la fel.

Ce păcat că venise cu mașina; îl priva de ocazia de a o conduce acasă pe jos. Nu uitase că în timpul unei plimbări prin grădină, într-o astfel de seară, ea îl sărutase. Încă își amintea pernițele moi ale buzelor ei pline lipite de ale lui și cum își strecurase ea mâna în jurul taliei lui și-l trăsesese mai aproape.

Se întinse spre țigări și zări, din nou, cu colțul ochiului, capela de dincolo de capătul terasei, ascunsă la marginea vederii lui periferice, așa cum fusese toată seara. Reușise să nu se gândească la ea până acum. De data asta nu mai reuși. În timp ce Harry sporovăia despre eroinele nebăgate în seamă ale începuturilor muzicii blues, Adam se trezi gândindu-se din nou la osemintele lui Emilio îngropate sub dale. O viață retezată scurt cu două gloanțe – unul în piept și altul în cap – Chiara îi precizase foarte clar.

Nu se putu abține să nu-și spună că precizia asta a detaliilor are în ea ceva nefiresc. Chiara nu putea să le fi aflat decât de la Maurizio, dar ce fel de om ar descrie moartea propriului său frate cu așa o precizie clinică? Și celelalte detalii: focul de armă tras în gramofon, nemții care s-au uitat pe furiș la armele lăsate deoparte. Mirosea de la o poștă a piesă de teatru urzită de mintea unui dramaturg. Ca o minciună cusută cu ață albă, era aseasonată cu informații inutile.

Făcuse și el aceeași greșeală vara trecută, când, din cauză vitezei foarte mari cu care conducea, încercând să-și impresioneze prietenii, pierduse controlul mașinii maică-sii și îndoise apărătoarea uneia dintre roțile Morris-ului bușindu-l de un copac. Îi povestise maică-sii că a virat brusc, să evite un cocker care țâșnise pe drum. „American sau englez?” îl întrebase ea cu privirea ei atotștiutoare.

Apoi mai era Benedetto, soțul *Signorei* Docci. Oare ce îl făcuse să conserve locul uciderii lui Emilio, obligându-și familia să trăiască cu amintirea, interzicându-le, însă, accesul la locul ei propriu-zis? Nu se sfătuisese cu nimeni în privința asta și, în mod clar, nu simțise nevoia să-și justifice decizia. Chiar și luând în considerare faptul că era sfâșiat de durere, purtarea lui tot avea în ea ceva neobișnuit, chiar crud. Avea tenta vagă a unui fanatic act de penitență, de parcă ar fi vrut să se pedepsească pe sine. Sau, poate, pe altcineva?

Poate că Benedetto știa adevărul despre cele întâmplate în seara aia.

Era, cu siguranță, o explicație. Și încă una bună. Da. Benedetto a dibuit cumva adevărul, dar a ales să păstreze descoperirea pentru sine. Singurul lucru pe care s-a îndurat să-l facă a fost să sigileze etajul de sus, un memento permanent pentru Maurizio...

Adam se lăsă prins în acest act de nesăbuintă – să facă speculații în legătură cu vinovăția unui om pe care deja îl achitase. De ce nu putea să-și alunge suspiciunile? Încă îl bântuiau, ca un vânt care-l împinge de la spate.

— Ei bine? făcu Harry.

— Poftim?

— Ești cu capul în nori, nu-i așa? Am întrebat ce ziceți de încă o sticlă de vin.

Antonella ridică mâinile, predându-se.

— Pentru mine, nu. Dacă mai beau mult, nu mai ajung acasă.

— Așa că rămâi, îi propuse Harry. Casa-i cam înghesuită, dar sunt sigur că vom găsi un colțisor unde să te tolănești peste noapte.

Antonella zâmbi.

— Nu, trebuie să plec.

— Te conduc la mașină.

— Adam o să te conducă la mașină, iar tu o să-i reamintești să se întoarcă cu o sticlă de șampanie.

Antonella îl sărută pe Harry pe ambii obraji.

— Noapte bună, Harry.

În momentul în care dispărură din raza vizuală a lui Harry,

în spatele gardului viu de tisă, Antonella întrebă:

— De ce îți spune Paddler?

Adam îi explică: asta a fost prima încercare a micuțului Harry de-a pronunța numele fratelui său nou-născut. Cumva, amintirea ei dăinuise peste ani, probabil fiindcă Harry știa că-l enervează pe Adam.

— Mie-mi place, mărturisi Antonella, agățându-se de brațul lui.

Era un gest simplu – intim și protocolar în același timp – și-i dădu lui Adam curajul să întrebe ceea ce se jurase să n-o întrebe:

— Ai fost vreodată acolo sus?

— Unde?

Adam arată spre etajul de sus al vilei.

— Acolo.

— Nu.

— Nu ești curioasă?

— Firește că sunt. Dar n-am voie să merg acolo.

— Ce-ar fi dacă aş ruga-o pe bunica ta?

— Ar spune nu.

— Cum poți fi așa de sigură?

— Fiindcă am întrebat-o. Când am împlinit optsprezece ani. Am crezut că o să schimbe ceva. Nici gând. Am fost așa de necăjită că aproape am luat cheia să urc de capul meu.

— Știi unde ține cheia?

Antonella se opri.

— De ce te interesează așa de tare chestia asta?

— Din același motiv ca și tine, presupun. Din curiozitate. Dintr-o curiozitate morbidă. Trebuie să fie o priveliște sinistă. Și în curând o să dispară cu totul, o să dispară pentru totdeauna.

— Iar noi vom fi cu toții mai fericiți.

Mașina ei era parcată la marginea curții.

— Te simți în stare să conduci?

— Cred că da.

— Ia-o ușurel.

— Încerc, răspunse ea, dar mi-e tare greu.

Îi vedea îndeajuns de bine chipul în lumina lunii ca să-și dea

seama că nu a înțeles-o greșit.

— Atunci, ia-o repede.

Dinții ei străluciră palid în spatele zâmbetului.

— OK.

Se sărutară mai apăsător decât prima oară. Mâna lui cobori spre fesele ei, palmele îi alunecară peste contururile ferme, rotunde, absorbind informația și transmițând-o spre creier. Ea nu încercă să-i îndepărteze mâinile. Dimpotrivă. Îl apăsă a încurajare cu degetele pe spatele muscular.

Când, în sfârșit, se despărțiră, el spuse fără suflare:

— Dumnezeuule, ai un... posterior minunat.

— Mulțumesc. Și tu la fel.

O trase lângă el și își trecu degetele prin părul ei lung.

— Când pleci? îl întrebă ea.

— Nu știu. Curând. De-asta n-am vrut să zică Harry nimic despre grădină. Acum nu mai am nicio scuză să mai rămân.

— Și ai avut dreptate? S-a întâmplat ceva rău?

El ezită.

— Da.

Se mai sărutară o dată, scurt, apoi ea urcă în mașină. Privindu-l cercetător pe geamul lateral coborât, spuse:

— O să-ți spun unde-i cheia dacă-mi promiți că n-o să te lași prins.

— Îți promit.

Îi spuse. Îi aminti, de asemenea, să mai ia o sticlă de șampanie pentru Harry. Apoi porni motorul și plecă.

Poate că era doar o festă jucată de umbre, însă ar fi putut jura că a prins cu coada ochiului o fluturare scurtă în spatele ferestrelor de la etajul al doilea când farurile automobilului măturară curtea.

*

În lipsa lui Adam, Harry se mutase pe o bancă de piatră. Stătea pe spate, cu privirea ațintită asupra cerului înstelat. Adam scoase dopul și umplu paharele.

— Ai sărutat-o?

— Da.

— Ticălosule. E prea bună pentru tine.

— Mulțumesc.

— E-adevărat, spuse Harry. Vreau să zic, ești un tânăr inteligent și așa mai departe... Se opri brusc, se ridică în picioare și-l fixă pe Adam cu o privire intensă: Dumnezeuule, chiar *ești* un tânăr inteligent, nu-i așa?

— Poftim?

— Da, ești. Vreau să zic, am știut asta dintotdeauna... dar ai tu idee ce-ai făcut astăzi?

— *Noi* am făcut-o, Harry.

— Prostii. Erai aproape acolo, la mai puțin de-un pas. Ți-ai fi dat seama și singur.

Neobișnuit să audă cuvinte de laudă din gura lui Harry, Adam nu era prea sigur cum să reacționeze.

— Ești prima persoană în câți ani?

— Trei sute și ceva de ani.

— Am crezut că-s mai mulți.

— Putem să zicem că-s patru sute, dacă tu crezi că iese o poveste mai interesantă.

Harry izbucni în râs.

— E o poveste strașnică. Asta o să schimbe totul.

— De ce?

— Păi, doar n-o să te duci să vinzi asigurări după asta.

— Și de ce nu, mă rog?

— De ce nu!? Oricine poate să vândă asigurări. Câți oameni pot face asta?

Harry întinse brațul în direcția grădinii memoriale.

— Și dacă nu vreau să mă ocup de așa ceva?

— Trebuie.

— De ce?

— De ce?! Deoarece tu vezi lucruri pe care alții nu le văd.

— Nu, nu-i adevărat.

— Ba da. Așa a fost dintotdeauna. Chiar și când eram mici. E adevărat, Paddler. Demontai întotdeauna lucrurile și te uitai la ele dinăuntru în afară. Mami zice tot timpul că ești singurul bebeluș de care a auzit că a încercat să-și facă țândări

zornăitoarea să vadă ce-i în ea. Și azi râdem pe chestia asta.

— A, mă bucur pentru amândoi.

— Te uiți la lucruri altfel, le vezi altfel.

— Și atunci, cum de m-am uitat la Flora și n-am văzut-o? Nu întocmai. Vedeam cărți.

— Deci, ai învățat ceva. Vei fi mai bun data viitoare.

— N-o să existe o dată viitoare, Harry.

Harry deveni serios, aproape agresiv.

— Ascultă-mă. Nu-i ca aseară. Nu mai vorbesc despre prietenii tăi, nu mai vorbesc despre ultimii doi ani din viața ta – vorbesc despre restul ei.

— Știu asta.

— Nu poți să devii agent de asigurări.

— N-am încotro! Cineva trebuie să devină agent de asigurări și nu ești tu acela.

Vehemența răspunsului său îl șocă aproape la fel de mult pe el ca și pe Harry.

— Doamne Dumnezeule, Paddler...

— E adevărat. Din momentul în care i-ai spus „nu” lui tata, era clar că eu aveam să fiu acela.

Harry își împreună palmele.

— Ascultă-mă. E viața ta, nu a lui. Vrei să ai parte de viața lui? Zi, asta vrei? Să trăiești într-un loc ca Purley cu doi țânci? Asta vrei, să alergi după același tren în fiecare dimineață, să mormăi despre raționalizări, să-ți faci griji legate de pensie... să i-o tragi secretarei, fiindcă n-o mai iubești pe nevastă-ta?

— Nu fi ridicol.

— Să... i-o tragi... secretarei, repetă Harry, rostind intenționat cuvintele rar și apăsate.

— Tata nu și-o trage cu secretara.

— Oare?

— Ești beat.

— Nu ți-aș fi spus asta dacă eram treaz.

Adam se uită o clipă urât la frate-său, apoi izbucni în râs.

— Hai că-i bună, Harry. Nu ți-ai ieșit deloc din mână.

Recunosc asta.

Picase de fraier de prea multe ori în trecut să nu știe ce avea

să urmeze.

— Să moară mama dacă te mint, spuse Harry solemn.

Adam se trezi rapid.

— Secretara lui...?

— Vanessaaaaa.

Vanessa era foarte deșteaptă și bună de gură. Tatăl ei era un funcționar de rang înalt, iar ea știa pe de rost toate datele din calendarul social.

— Aia căreia îi place operaaaaa. Vizualizezi, nu-i așa? Tati sforăind pe muzica lui Wagner, alergând apoi să prindă ultimul tren spre casă.

— Tu cum de știi?

— De la mama.

— Ți-a spus ea?

— Am întrebat-o. Pesemne că ai observat și tu ceva... casa... părul ei... pantofii... e mai delăsătoare.

Să fi fost el chiar așa de orb?

— Cerea să fie întrebată.

Adam se trânti deznădăjduit pe bancă, alături de fratele său.

— Au discutat despre asta, continuă Harry. El nu știe ce vrea să facă.

— I-a spus el sau a aflat ea?

Într-un fel, i se păru important să afle acest aspect.

— *Tu* ce crezi?

— Ticălosul!

— Așa o să fii și tu peste treizeci de ani dacă n-o să fii atent. A mai și ales prost. Ții minte cum ne mai făcea să râdem? Odinioară era un tip nostim. Cât a trecut de-atunci? Cât a trecut de când a zâmbit mama ultima oară?

Adam își aprinse o țigară, apoi se întoarse spre Harry.

— Marele Șobolan de Sumatra?

— Ți-am spus eu, ești un tânăr inteligent.

Nu-i de mirare că se trezi mormăind în așternut. De fapt, era surprins că a reușit să doarmă cât de cât. La o oră înaintată a nopții, își pierduse orice speranță de somn și se lăsase pradă gândurilor care i se învălmășeau în cap.

Nu ridicase niciodată în slăvi căsătoria părinților săi, nu o oferise nimănui drept model de mariaj. Dar se așteptase întotdeauna să dureze, să fie amândoi acolo, împreună. Era unul din lucrurile pe care le crezi bătute în cuie, ca și schimbarea anotimpurilor. Harry era de părere că-i o treabă ce se cere rezolvată de ei înșiși. Instinctul îl îndemna pe Adam să se repeadă direct acasă și să ajute în orice fel cu putință.

Câteva ore de uitare bine-venită îi mai atenuaseră din panică. Îl ajută și faptul că, din momentul în care se dădu jos din pat, avu la ce să se gândească.

Fu ultimul care ajunse la micul dejun. Până și Antonella era deja acolo. Era la fel de nerăbdătoare ca *Signora* Docci să pornească la drum, dar îi îngăduiră să dea mai întâi pe gât o ceșcuță de cafea neagră.

Gleзна scrântită i se umflase grotesc peste noapte și tot drumul străbătut încetitor, de la vilă până în vale, simți o durere înțepătoare. Minteа, însă, îi stătea la alte lucruri, cântărea cea mai bună metodă de-a le spune povestea. În final, povesti totul așa cum era, luând fiecare componentă a grădinii la rând și dezvăluindu-i ambele fațete.

Signora Docci amuți când Adam le atrase atenția asupra anagramei INFERNO de pe arcul de triumf, iar după aceea, de-abia mai scoase câte un cuvânt.

Divina Comedie a lui Dante era textul-cheie, le explică el, nu *Metamorfozele* lui Ovidiu, cu poveștile despre zei și zeițe și toate aiurelile lor. Ovidiu le oferea o pistă falsă. Trebuia ignorat.

Povestea lui Daphne și Apollo din grotă nu era decât de fațadă, un paravan, o mască. Aranjamentul sculptural trebuia privit ca o simplă fotografie a dramei umane: un cuplu de tineri hârjonindu-se veseli, în timp ce un domn mai în vârstă

meditează în apropiere. N-avea nimic de-a face cu mitul antic pe care, chipurile, îl înfățișa. Era o reprezentare a Florei, a iubitului ei și a neconsolatului Federico Docci.

Harry îi oferise cheia prin comentariul lui într-o doară legat de expresia de pe chipul Florei. De pe soclul ei, de la nivelul al doilea al amfiteatrului, soția adulterină se uita cu dor la silueta îndepărtată a lui Apollo, din luminișul lui Hiacint. Demascarea lui Apollo drept iubitul Florei este cheia care dezleagă misterul și dă în vileag întreaga mascaradă. Mai există și un alt indiciu legat de importanța zeului soarelui în planul secret al lui Federico Docci: un indiciu literar îngropat în textul *Divinei Comedii*, când, imediat după ce a urcat în Paradis, Dante apelează la Apollo pentru inspirație, să-l ajute să treacă cu bine de ultimele etape ale călătoriei.

Ce altceva mai dezvăluie grota de-ndată ce personajele au fost demascate drept cele trei părți ale unui triunghi amoros renescentist? Iată-l pe Federico Docci – sub masca lui Peneus – având în mână o amforă ce umple fântâna de marmură cu apă, care mai apoi se revarsă în gura întredeschisă a Florei, chipul apărând în relief pe podeaua bazinului; nu mai era zeul râului, care hrănea zeița florilor, ci Federico, cel care îi dădea ceva de băut soției sale. Ce anume, însă? Dacă simbolul purității, inorogul aplecat deasupra fântânii, nu avusese niciodată un corn, după cum sugera desenul din secolul al șaisprezecelea, atunci orice ar fi fost, nu era ceva potabil.

— Otravă... șopti *Signora* Docci.

— Așa cred.

— Dar nu poți fi sigur.

— Mai este un indiciu. O să ajungem și acolo.

De la grota parcurseră circuitul în sensul acelor de ceasornic, oprindu-se la luminișul lui Adonis, cu sculptura lui Venus îndurerată, aplecată deasupra iubitului mort. Nu mai trebui să le explice aranjamentul *Signorei* Docci și Antonellei, acum, că le dezvăluise metafora centrală a aparențelor construită de Federico. Ignorând identitățile „oficiale” ale personajelor expuse, era clar că-i vorba despre Flora îndurerată, aplecată deasupra iubitului *ei* mort.

- Crezi că Federico l-a ucis? întrebă Antonella.
- Așa se pare. În mit, Adonis a fost ucis de un mistreț.
- Blazonul nostru... murmură *Signora Docci*.
- Exact.

Signora Docci păru un pic copleșită de descoperire. Nu mai spusese nimic, dar în privirea ei Adam citi un compliment făcut din toată inima.

În fundul grădinii se ridica Templul lui Echo, în fața căruia zăcea Narcis, privind căutător în bazinul octogonal: doi îndrăgostiți, cu iubirea lor destinată eșecului, cu moartea drept răsplată. Dacă ar fi să creadă în această corespondență, Flora – ca și Echo – suferise o moarte înceată, lentă. Inscriptia de pe arhitrava de sub dom venea în sprijinul ipotezei că otrava fusese cauza morții. *A sosit ora plecării, și drumurile ni se despart, eu mor, iar tu trăiești. Care dintre acestea două e mai plăcută, numai Dumnezeu știe.* Cuvintele îi aparțineau lui Socrate, care le rostise la scurt timp după ce se otrăvise înghițind cucută.

Luminișul lui Hiacint, ultimul element din grădină, oglindește luminișul lui Adonis din partea cealaltă a văii. Dar, în timp ce primul luminiș pe care l-au vizitat înfățișează moartea iubitului Florei, acesta povestește sfârșitul Florei însăși.

Din mai multe puncte de vedere, era cea mai interesantă parte a proiectului elaborat cu grijă de Federico Docci. Spunea cel mai mult despre omul din spatele crimelor, oferind o cale de acces către gândirea sa. Pentru că Federico Docci se trezise în fața unei probleme.

Era ușor să-ți imaginezi dilema lui.

Deghizarea era perfectă. Grădina pe care a conceput-o în memoria iubitei soții – grădina pe care dorește ca lumea s-o ia așa cum e – este fără de cusur din punct de vedere tematic. Flora este făcută să trăiască din nou în ipostaza de Flora, zeița florilor. O amplasează la capătul grădinii, o regină ce-și privește de sus supușii – pe Adonis, Narcis, Hiacint – a căror moarte tragică a fost marcată de nașterea câte unei flori. Tragedie, Supraviețuire, Reînnoire, Metamorfoză, Moarte și Reînviere: temele se împletesc armonios. Doar povestea lui Hiacint ridică o problemă.

Îi slujește scopul în chip ideal și, cu siguranță, este o idee mult prea bună ca să renunțe la ea. Zefir, vântul de la apus, înnebunit de gelozie pe Apollo, ucide obiectul afecțiunii lor mutuale. E perfect, doar că Hiacint e un prinț spartan, nu o prințesă. Există o problemă în legătură cu sexul. Federico o rezolvă plasându-l pe Hiacint cu fața în jos în praf, părul lui / ei îi acoperă fața, iar corpul lui / ei este înveșmântat într-o robă largă.

Trișează, nu se ridică la standardele lui înalte, obișnuite, iar Federico știe asta. Însă nu-i pasă prea mult, pentru că-l obligă să lase în urmă un indiciu – postura neobișnuită a lui Hiacint – și trebuie să lase cel puțin un indiciu clar în fiecare secțiune a grădinii. Este, evident, standardul pe care și l-a impus singur. Vrea ca oamenii să afle adevărul, dar numai dacă nu riscă prea mult. Desigur, acesta-i motivul pentru care așteaptă aproape treizeci de ani, până ce i se apropie viața de sfârșit, înainte să demareze proiectul grădinii.

Adam nu mai avu nimic de adăugat, așa că tăcu. Harry își trecu brațul peste umerii lui și le aruncă doamnelor un zâmbet satisfăcut.

— Nu-i rău, nu? Pentru un tinerel.

— Nu, nu-i rău deloc.

Antonella fu mult mai generoasă cu laudele, propuse o cină festivă în cinstea remarcabilei descoperiri a lui Adam.

Adam și Harry o ajutară pe *Signora* Docci, care era istovită, să se întoarcă la amfiteatru, fiecare susținând-o de un cot osos, în timp ce Antonella o împingea de la spate. Încercară să ghicească identitatea iubitului Florei și ajunseră la concluzia că trebuie să fi fost, în mod sigur, unul dintre nenumărații artiști sau scriitori care au participat la întrunirile culturale organizate de Federico la Vila Docci. Un tânăr, desigur, mai apropiat de vârsta Florei decât a soțului ei. Sau, de ce nu, o femeie? Asta fu ideea originală a lui Harry, deși nu era în totalitate trasă de păr. Tullia d'Aragona, poeta și curtezana romană, dispăruse brusc de pe scena florentină în 1548, anul morții Florei. Poate că, la urma urmei, exista o legătură. Adam își păstră, însă, aceste gânduri pentru sine.

Ajungând la amfiteatru, *Signora* Docci îi rugă s-o lase să se odihnească puțin pe banca de piatră. Le ceru și să fie lăsată singură.

De la distanță, o văzură cum se uită cercetător la Flora, ștergându-și din când în când ochii cu dosul palmei.

Peste vreo zece minute îl strigă pe Adam să îi țină companie.

— Vă simțiți bine? o întreabă el, așezându-se lângă ea.

— Nici n-ai idee ce-ai făcut.

— Ce-am făcut?

— Ceva extraordinar. Crispin va fi mândru de tine. *Eu* sunt mândră de tine. Îl bătu ușurel pe genunchi. La vârsta mea nu te mai aștepți să afli lucruri noi.

*

Harry profită de ocazia unui drum gratuit, cu Antonella, să mai facă o incursiune în Florența, deși Adam îl preveni că își riscă viața dacă urcă în mașină cu ea. Când porniră, Harry își făcu semnul crucii, binecuvântând automobilul.

Întorcându-se în casă, Adam nu o găsi nicăieri pe *Signora* Docci. O strigă.

— Sunt aici, sosi de departe răspunsul ei firav.

Era în camera de studiu, în picioare, în partea stângă a căminului, studiind micuțul portret al strămoșului ei, Federico Docci.

— Te rog, spune-mi Francesca.

— Francesca, spuse el, să vadă cum sună.

— Insist.

— Nu mi se pare o idee bună.

— N-a fost niciodată o idee bună. N-am fost o bună Francesca. M-am gândit întotdeauna la mine ca la o Teresa.

— Nu-i un pic prea sfânt?

Un moment se gândi că întinsese coarda prea mult, dar chipul ei se încreți într-un zâmbet.

— O, vai, știi într-adevăr mult prea multe despre mine, nu-i așa? Se întoarse spre portret. Mă gândesc să-i dau foc.

— Dar nu veți face asta.

Ea clătină din cap.

— Expresia lui e foarte grăitoare, nu crezi?

— Cred că vedem ceea ce vrem să vedem.

— Aoleu, exclamă ea, deja vorbești ca un profesor bătrân și înțelept.

Adam făcu o mutră de om ce își acceptă mustrarea.

— Aș vrea să merg la capelă, îl anunță ea. Ai ceva împotriva să mă însoțești?

Pe terasă lucrau grădinarii, tăiau gardul viu, greblau pietrișul și ornamentau straturile pentru petrecere. *Signora* Docci îi salută, dar nu se opri să stea de vorbă cu ei.

— Ești religios? îl întreabă pe când se apropiau de capelă.

— Nu.

— Nici când erai mic n-ai fost?

— Îmi plăceau pildele.

Îi era groază de o dezbateră metafizică, dar nu se-ntâmplă asta.

— Da, pildele sunt bune, răspunse ea simplu.

Își făcu cruce când intră în clădire și se îndreptă spre altar, bocănitul bastonului reverberându-se în interior. Trebuie să-i fi simțit ezitarea, deoarece, fără să se întoarcă, îi spuse:

— Mă îndoiesc că te-ar trăsni în propria Lui casă.

Veni lângă ea la altar, unde ea scoase din buzunar o lumânare – o lumânare-candelă într-un recipient de sticlă roșie. Îi oferi bricheta, ca să nu fie nevoită să bâjbâie cu cutia de chibrituri.

— Mulțumesc.

Aprinse lumânarea și o puse în fața tripticului.

— Poate acum se va odihni în pace.

Cuvintele ei îl luară prin surprindere. Oare simțise și ea aceeași prezență temătoare?

— Nimeni nu știe cu precizie locul unde este îngropată, nu-i așa? se interesă el.

— Când l-am îngropat pe Emilio am găsit niște oase, dar asta nu înseamnă nimic.

— De ce-a fost îngropat aici?

— Emilio?

— Vreau să zic, câți din familia Docci sunt îngropați aici?

— Cei mai mulți sunt îngropați în cimitirul din San Casciano. Am și eu acolo un loc de veci, alături de Benedetto. Făcu o pauză: A fost ideea lui Benedetto. A insistat. Nici n-a stat la discuții. A vrut să-l aibă pe Emilio aici.

Făcu câțiva pași și se opri în fața rămășițelor pământești ale fiului mort.

— Bătrânii fac războaiele, dar îi trimit pe tineri la luptă. Nu-i cîstit. Ar trebui să se ducă ei înșiși. Zâmbi nostalgic: Mă întreb câte războaie ar mai fi dacă lucrurile s-ar petrece astfel. Ridică privirea spre el: Toți băieții aștia. Părinții n-ar trebui să-și vadă copiii morți înaintea lor. Nu-i ușor să trăiești cu povara asta. Benedetto n-a putut. Din momentul acela, s-a schimbat. Am crezut că o să-și piardă mințile. Nici măcar n-a îngăduit ca Emilio să fie îngropat cu gloanțele care l-au ucis. I-au fost extrase din corp. Se întoarse spre perete: Sunt acolo, în spatele plăcii, cu pistolul lui Emilio.

— Serios?

— Nimeni nu știe asta. Doar eu. Și acum, tu.

*

Încercă să-și alunge gândurile, dar ele se tot întorceau la el, îl năpădeau. Nu existau decât două explicații plauzibile pentru purtarea ciudată a lui Benedetto în ceea ce privește gloanțele și arma. Deja știa care era una dintre ele: bietul om o luase razna cu adevărat. Pentru a doua explicație avea nevoie de niște teste, iar asta însemna să aibă acces la etajul de sus, însemna să pună mâna pe cheia din biroul aflat în dormitorul *Signorei* Docci.

Spre marea lui dezamăgire, ea se retrase în camera ei de cum se întoarseră de la capelă, plângându-se că-i epuizată și cerându-i Mariei să-i aducă prânzul în logia de la etaj. Adam își alungă frustrarea. Dacă trebuie să aștepte mai mult timp până va avea o ocazie favorabilă, așa să fie. Oricum, mai are o problemă de rezolvat – după ce o să sune acasă.

În momentul în care la capătul celălalt al firului se auzi vocea mamică-sii, păru să-și piardă și graiul, și rațiunea. Iar asta nu numai din cauza obiceiului ei enervant de a răspunde la telefon

cu cuvintele:

- Casa Strickland.
- Mami, eu sunt.
- Adam, dragule. Ce mai faci?

Cum de mai putea să adune atâta căldură sufletească și entuziasm în starea în care se afla?

- Grozav. Bine. Mda.

Voia să-i spună că a fost orb, nesimțit, preocupat numai de problemele lui. Voia să-i spună că știe prin ce trece. Voia s-o asigure că, până la urmă, totul va fi bine, orice s-ar întâmpla, chiar dacă tati o va părăsi, îi va avea întotdeauna pe Harry și pe el și o viață ce merita trăită.

Nu discuta ră, însă, decât despre vreme și despre cine-i spală rufe în Italia. Când ea îl întreabă cum stă cu lucrul la grădină, el evită să-i răspundă, nevrând să minimalizeze povestea ei cu relatarea micului său triumf.

După vreo zece minute, îi deveni foarte clar că n-o să aducă niciodată în discuție problema infidelității lui taică-său. Cum ar putea? Era o limbă pe care n-o vorbiseră niciodată. Amândurora le lipsea vocabularul necesar.

- Mami, trebuie să plec.

— Sigur că da. Ai grijă să-i dai *Signorei* Docci ceva pentru convorbirea asta telefonică. Să nu uiți, bine?

- Mami...

- Da, dragule.

- Te iubesc, mami.

— Vai de mine și de mine, chicoti ea, trebuie să fie groaznic acolo.

- Ne vedem săptămâna viitoare.

- În ce zi spuneai?

- N-am spus. Te sun și te anunț. Pa, mami.

- O să-i transmit tatei salutările tale.

- Da, te rog.

— La revedere, dragule. Ai grijă de Harry, să nu facă vreo boacăna.

Puse receptorul în furcă și se îndreptă direct spre bucătărie. Îi spuse Mariei că nu-i nevoie să-i pregătească prânzul; o să iasă la

plimbare cu bicicleta.

*

Pe terasa din față de la *Pensione* Amorini erau doi bărbați care mâncau cu poftă din castroanele cu *pasta* – arătau a zidari, plini de praf din cap până în picioare. *Signora* Fanelli o fi insistat să mănânce afară, în ciuda căldurii.

Ea era înăuntru și stătea de vorbă cu singurul client, un bărbat supraponderal, într-un costum închis la culoare, cu o cravată ținătoare. Se întoarse când intră Adam, iar în ochi îi apărură un licăr de panică. Își reveni, însă, rapid, zâmbindu-i cu căldură în timp ce îi ieșea în întâmpinare.

- Ce mai faci?
- Bine.
- Care mai e viața la vilă?
- Bună.
- Vrei să mănânci?
- Nu, mulțumesc.
- Ceva de băut, atunci? O bere?
- De ce nu?

Sosirea lui o năucise. Poate că nu voia să i se reamintească de scurta lor aventură. Sau, și mai rău, poate își zicea că a venit pentru una mică la etaj. Până s-o liniștească, ea dispărură în bucătărie.

Era cu adevărat foarte frumoasă, mai frumoasă decât și-o amintea el, și se întrebă, nu pentru prima oară, ce Dumnezeu i-o fi venit să i se dăruiască lui.

Luă o gură de bere și își lipi paharul rece de obraz. Era plăcut să iasă în lume, departe de Vila Docci, să scape din captivitatea ei. Asta își spuse în gând. Dar știa până în străfundul inimii că n-are cum să scape.

Vila Docci nu-i acordase libertatea. Dacă ar fi fost așa, acum ar fi colindat străzile Florenței, intrând în biserici, galerii și muzee cu Harry. De ce o fi fost Harry cel care o vizita? Renașterea era pasiunea *lui*, nu a lui Harry. Toată arta aia de mare impact pentru secolele următoare era acolo, la doi pași, iar

el nu era sortit s-o vadă, ignorând fără milă toate capodoperele alea. Și pentru ce, mă rog?

Încercă să nu se gândească prea tare la motivul pentru care fusese din nou atras în hăul întunecat al suspiciunilor. Motivele păleau în fața bunului-simț, violau legile logicii după care îi plăcea să creadă că funcționează. Era un teritoriu neexplorat pentru el, era ghidat doar de instincte.

Îi trecu prin minte că n-ar sta pe un scaun de bar de la *Pensione* Amorini dacă același instinct nu i-ar fi fost de-ajutor cu grădina memorială. Ca întotdeauna, toate lucrurile izvorau din și se reîntorceau la grădină.

Signora Fanelli îl servi pe domnul singuratic cu mâncarea comandată, apoi i se alătură lui Adam la tejghea. Oare are vreo importanță faptul că și-a prins părul cât a stat în bucătărie?

— Mă bucur să te văd.

— Am venit să-mi iau rămas-bun. În curând o să plec.

— Pleci înainte de petrecere? se miră ea.

— Ai aflat de petrecere?

— Toată lumea știe. Copiii de pe-aici se duc și privesc... de la distanță, firește. Și eu mă duceam când eram mică.

— Vreau să-mi iau rămas-bun și de la Fausto, dar nu știu unde locuiește.

Ea îi desenă o hartă pe un șervețel. El uitase că-i stângace.

Când el scoase niște monede din buzunar să-i plătească berea, ea îi spuse:

— Nu fi prostuț, nu vreau banii tăi. Îl conduse afară la bicicletă. N-o să-i spui despre noi, nu-i așa? îl întreabă. Lui Fausto, vreau să zic.

— Stai liniștită, prea mă simt jenat.

Ea zâmbi a scuză.

— Nu asta am vrut să zic. Dar nu-i spui, nu-i așa?

— Nu.

Aruncă o privire scurtă spre zidari înainte să-l sărute pe obraji.

— Adio, Adam.

— Rămâi cu bine.

— Bună.

Fausto se uită în sus cu ochii mijiți.

— Tu?

— Eu.

Fausto amesteca mortar într-o găleată veche de tablă. Era gol până la brâu, dezvăluind un tors numai mușchi și fibră. Se ridică în picioare și își șterse sudoarea de pe frunte cu dosul antebrațului.

— Ți place?

Îi făcu semn cu capul spre construcția scundă, din piatră, cu acoperiș de țiglă, la care lucra. Edificiul în sine era terminat; ridica zidurile unei curtile în fața casei.

— Pentru porc?

— Pentru o familie întreagă de purceluși.

— E frumoasă. Adam se uită în jur: Totu-i frumos.

Nu era politicos. Clădirea modestă a fermei era amplasată printre niște terase săpate în coasta dealului împădurit, chiar la sud de San Casciano. Era un loc izolat, la care se ajungea pe o potecă prăfuită, abruptă, de-abia accesibilă cu piciorul, ceea ce, probabil, explica vechiul jeep militar american parcat în fața fermei.

— Da, nu-i rău. Ți-e sete?

— Da.

— Du-te și adu două beri din frigider. Trebuie să mă ocup de chestia asta acum, să nu se întărească mortarul.

La fel ca și la ferma Antonellei, încăperile de locuit se aflau la etaj. Spre deosebire de locuința Antonellei, casa lui Fausto era înțesată până la refuz cu mobilă, fotografii, cărți și alte curiozități. În mijlocul mesei de la bucătărie era o cască nemțească răsturnată, vopsită roz și folosită drept suport pentru un ghiveci, din care ieșea o ferigă bogată. Rafturile șubrede dintr-un colț al camerei erau aproape în întregime dedicate cărților despre război și bătălii istorice. Știind că orice întârziere în plus ar însemna că și-a băgat nasul în lucrurile lui Fausto, luă două beri din frigider și se întoarse afară.

De îndată ce termină de trântit mortarul în jurul câtorva blocuri de piatră, Fausto îl luă pe Adam la un tur al domeniului. Văzură vița-de-vie, măslinii, livada, porumbul și floarea-soarelui. Mai era și o grădină de zarzavat întinsă, plus o șandrama de coteț mare plin de găini ocupate să transforme resturile de mâncare în ouă. Culturile sufereau în mod clar din pricina secetei, dar asta nu părea să-l deranjeze pe Fausto.

— Tot ce-i trebuie unui bărbat, declară el cu mândrie, mai puțin o femeie cu care să împartă totul.

Băură următoarele două beri la umbra unei pergole umbrite de vița-de-vie, de lângă casă. Adam îl întrebă ce-i cu cărțile despre bătălii stivuite pe rafturile din colțul bucătăriei.

— Mă interesează, e-adevărat. Mare parte din cine și ce suntem se reduce la o mână de oameni care se luptă pe un câmp.

Adam zâmbi. Nu se gândise niciodată la asta în termenii aceștia.

— În 1260, povesti Fausto, Florența și Siena au început un război. Pe trei septembrie. Era într-o sâmbătă.

Italiana lui Adam nu era capabilă să înțeleagă toate detaliile, dar, din câte pricepu, lucrurile s-au petrecut așa: Siena era deja un oraș divizat în facțiuni, iar florentinii nu erau proști. Au așteptat până ce diferitele facțiuni au sărit unele la beregata celorlalte înainte să trimită mesagerii, doi călăreți cu un ultimatum simplu, dar ferm: Dacă Republica Siena nu se predă imediat Florenței, orașul va fi ras din temelii. Nu era o amenințare fără acoperire. Armata florentină masată la răsărit era mai mult decât capabilă s-o ducă la îndeplinire.

Singurul lucru pe care nu l-au prevăzut florentinii a fost faptul că sienezii își vor rezolva conflictul peste noapte. Inamicii declarați s-au întâlnit în fața catedralei în aceeași seară și s-au îmbrățișat ca frații. Apoi s-au rugat la Fecioara Maria să-i ajute în bătălia ce avea să urmeze.

Cele două armate s-au ciocnit a doua zi la Montaperti. După cum au relatat martorii oculari, a curs destul sânge să pună în mișcare patru mori de apă. Cea mai mare parte a sângelui vărsat provenea de la florentini. Câmpul de lângă Montaperti a fost

scena unui masacru și au trecut ani de zile până când vreun animal s-a încumetat să se abată pe acolo.

— Imaginează-ți, spuse Fausto. A doua zi era duminică. Atunci s-a întors armata sineză în oraș. Au târâit steagul florentin pe străzi, prins de un măgar. Crezi că ticăloșii ăia de sienzezi au uitat ziua aia? Firește că nu. Asta-i învață pe copii la școală. Li se citește-n ochi de fiecare dată când avem un meci de fotbal cu ei. Fausto se opri să-și aprindă o țigară. Oamenii se gândesc la Italia ca la o țară veche. Nu-i așa. Suntem tineri, mai tineri decât Statele Unite. Noi ne-am unit de-abia în 1870, nici măcar o sută de ani n-au trecut de-atunci. Încă nu suntem o țară și nu vom fi o vreme. Lucrurile astea iau mult timp. Nu, ticăloșii ăia de sienzezi n-au uitat de Montaperti. Face parte din ființa lor. La fel cum Hastings face parte din ființa englezilor. Aia a fost o bătălie grozavă. Știi de ce? Pentru că o mână de oameni care au luptat pe câmpul ăla au schimbat cursul istoriei țării tale. Fausto trase o dușcă de bere. Dar n-ai venit aici să discutăm chestiile astea, nu-i așa?

— Așa-i.

— Atunci, spune-mi.

— Vreau să te-ntreb ceva. E în legătură cu Gaetano.

— Gaetano?

— Grădinarul care a plecat anul trecut.

— Știu cine-i Gaetano.

— Unde-i acum?

— La Viareggio. Pe malul mării. Și-a deschis un bar acolo, un loc cu ștaif – La Capannina.

— Ai fost acolo?

Fausto întinse brațele să i se vadă mai bine înfățișarea neîngrijită.

— Tu ce crezi?

— Cât costă un bar cu ștaif în Viareggio?

— Se pare c-a moștenit niște bani de la familia lui din sud.

Era o notă de scepticism în vocea lui.

— Nu prea ești convins.

— De unde să știu eu? Sau, mai bine zis, ce-ți pasă ție?

Adam își luă inima-n dinți și se aruncă cu capul înainte.

— Data trecută când ne-am întâlnit, spuneai că Gaetano și-a schimbat depoziția în legătură cu ce s-a întâmplat în seara când a murit Emilio.

— Eram beat?

— M-ai mințit?

— De ce vrei să știi?

— Povestește-mi ce-ai vrut să zici.

Fausto oftă.

— Uite ce e, unchiul lui Gaetano i-a spus ceva lui taică-meu a doua zi.

— Ce?

— I-a spus că nemții erau să-l calce cu mașina când au plecat.

— Gaetano a zis asta?

— Lui unchiu-său.

Adam rumegă această noutate.

— Deci a venit mai târziu. N-a fost acolo când s-a întâmplat.

— A fost demult. Cine știe ce s-a întâmplat cu adevărat? Cui îi pasă?

— Mie.

Fausto se aplecă spre el.

— Ascultă-mă. Asta-i treaba familiei Docci. Tu cine ești? Ești aici de... cât timp... o săptămână? Nu i-ai cunoscut până acum și, probabil, nu-i vei mai vedea niciodată. Las-o cum a picat.

— De unde știi că nu-i cunosc de mult?

— Poftim?

— De unde știi că nu cunosc familia Docci de mult?

— Tu mi-ai spus.

— Nu, nu ți-am spus.

— Ba mi-ai spus.

— Nu.

— *Porca l'oca!* Uită-te la tine. Uită-te la tine! Aș arunca o găleată de apă peste tine dacă n-ar fi fântâna secată. Te-am prevenit în legătură cu locul ăla. Nu te-am prevenit? Bagă-ți mințile în cap, asta nu-i o purtare normală, te porți ca un nebun. Las-o baltă.

Adam voia să-i spună că a încercat s-o lase baltă – de mai multe ori – dar n-a putut. Nu mai avea de ales în problema asta.

- Maurizio l-a ucis pe Emilio? întrebă el brusc.
- N-o să-ți răspund la întrebarea asta.
- De ce nu?
- Fiindcă de unde mama naibii aş putea să ştiu?
- Dar crezi că-i posibil...
- Orice-i posibil.
- Ei bine, eu cred c-a făcut-o.
- Şi ce dacă?
- Cred că pot s-o dovedesc.
- Şi ce dacă poţi?
- Nu crezi în justiţie?

Fausto scoase un chicotit scurt, deznădăjduit.

— Asta-i curată nebunie. Ar trebui să pleci. Vorbesc serios.
Pleacă. Du-te.

Fausto se ridică în picioare, să se facă mai bine înţeles. Nu schiţă niciun gest cum că ar vrea să-i strângă mâna, aşa că Adam se întoarse şi plecă.

Signora, sunteți trează?

Da.

Să deschid obloanele?

Mulțumesc, Maria.

Ați reușit să dormiți?

Nu mult.

A sunat Antonella. A cumpărat pește pentru cina de astă-seară.

De care?

Are vreo importanță? Știe că nu-mi place să gătesc pește.

Sunt sigură că nu l-a cumpărat ca să te supere.

O să-mi iasă prost. Întotdeauna îmi iese prost.

Maria, nu-mi amintesc ca tu să fi gătit vreodată ceva prost. Cu excepția mistrețului în sos de ciocolată.

Da, ăla a fost, într-adevăr, oribil. Dar asta s-a-ntâmplat acum douăzeci de ani.

Douăzeci și trei.

Mă bucur că ai reușit să uiți.

Au sosit Maurizio și Chiara.

Au trecut și pe la vilă?

Nu, le-am văzut mașina la fermă.

Ar trebui să-i invităm la cină.

I-a invitat deja Antonella.

Aha, i-a invitat?

Îmi place Chiara.

Și mie îmi place, Maria. Unde-i Adam?

S-a dus la plimbare cu bicicleta.

Pe căldura asta?

M-am înșelat în privința lui.

Nu te înmuia acum.

Poftim?

În toți acești ani, de când te știu, nu te-am auzit niciodată recunoscând că ai greșit cu ceva.

Nu-i prost.

Nu. Dar este tânăr și, din cauza asta, naiv.

Luna viitoare împlinește douăzeci și doi de ani.

Ți-a spus el asta?

I-am văzut pașaportul.

Nu cred că-i frumos să scotocești prin lucrurile oaspeților.

I-am făcut curat în cameră. Era pe noptieră.

Atunci, ești iertată.

Cred c-o să-l fac la cuptor.

Poftim?

Peștele, Signora

Cina se dovedi a fi un calvar.

Faptul că era oferită în cinstea lui nu îmbunătăți situația. Chestiile de genul ăsta fuseseră dintotdeauna un chin pentru el. Unii copii strălucesc de mândrie la petrecerile date de ziua lor; alții roșesc chiar și când reușesc să stingă toate lumânările.

Nici faptul că îl așezaseră față-n față cu Maurizio, într-un capăt al mesei, nu-l ajută cu nimic. Nici faptul că Harry și Antonella se întorseseră de la Florența după câte două cocteiluri de căciulă și chicoteau ca doi adolescenți îndrăgostiți. Și nu-l ajuta nicicum nici faptul că acum știa sigur că cineva – cineva de la masă, sau cineva care-i servea – îi umblase printre hârtiile din camera de studiu.

Știa asta, pentru că pregătise o capcană, își stivuisese carnețelele aparent vraiste, totuși, într-un anumit fel, își pusese pixul pe un teanc de foi volante astfel încât avea vârful îndreptat spre colțul din stânga sus al primei foi. Simplu și, totuși, eficient. Ideea de a întinde o momeală îi venise în ultimul moment. Strecurase o hârtie printre foi. Pe ea era scris cu litere mari, îngroșate: ȘTIU CĂ TE UIȚI PRINTRE LUCRURILE MELE.

Oricine o fi fost, respectiva persoană își acoperise bine urmele. Nu foarte bine, însă. Carnețelele erau stivuite prea îngrijit, iar pixul era ușor deplasat într-o parte. Din fericire, Antonella nu se număra printre suspecti. Întinsese capcana după plecarea ei la Florența cu Harry, iar cineva căzuse în ea înainte de întoarcerea lor.

Șiretlicul cu foaia de hârtie îi fusese mai puțin de folos decât crezuse. De fapt, singurul lucru pe care-l învățase era că-i imposibil să demaști pe cineva care știe că încerci să-l demaști. Vedea semne de vinovăție oriunde întorcea capul.

Maurizio și Chiara se mutaseră în casa din fundul curții ceva mai devreme, peste zi. Voiau să fie prin preajmă, să ajute la pregătirile finale pentru petrecerea care avea să fie peste două zile. Într-un gest de generozitate necaracteristică – provocat,

fără îndoială, de cele două cocteiluri cu gin – Harry se oferi să-și elibereze camera, astfel încât cei doi să poată dormi în vilă.

Signora Docci îi aprecie cu amabilitate gestul nobil, dar îi atrase atenția asupra unui lucru evident: că lipsa dormitoarelor rareori a constituit o problemă presantă la Vila Docci. Nu, aici e vorba de o chestiune de principiu.

— E ferma lor și de-abia o folosesc. E bine s-o folosească.

— Mama are dreptate. Ne prinde bine s-o folosim, spuse Maurizio încordat.

— Este una din ultimele ocazii pe care le mai au.

Toată lumea se uită la *Signora Docci*. Ea savură momentul înainte să continue.

— Plănuiesc să mă mut acolo luna următoare.

— Mama...? se încruntă Maurizio.

— Exact, mă mut de aici, iar tu și Chiara sper să vă mutați în locul meu.

— Ești sigură?

— Bineînțeles că sunt sigură. Luna viitoare. Își plecă ochii modestă și spuse în italiană: îmi pare rău dacă a durat mai mult decât ai crezut.

Adam simți dispreț pentru ceea ce văzu pe chipul lui Maurizio: scânteia de satisfacție din ochii lui, silința de a nu zâmbi. Curând avea să fie stăpânul Vilei Docci. Anii de așteptare îndelungată luau sfârșit. Până la urmă, avea un motiv clar, tangibil pentru crima lui.

Maurizio trebuie să fi simțit că Adam îl studiază, deoarece mătură rapid cu privirea masa, iar expresia feței i se schimbă brusc. Dovedea același sânge-rece cu care îi răspunsese în grădina memorială, când Adam adusese vorba despre fratricidul din *Infernul* lui Dante.

Nu-și mai dădu jos masca pe tot parcursul cinei. Până și atunci când lui Adam îi veni rândul să-și povestească în detaliu descoperirile, să le afle și Maurizio și Chiara, expresia lui Maurizio rămase neschimbată. Nu păru deloc tulburat de toată discuția despre crimă și intrigă. Dimpotrivă. Participă la ea, bombardându-l pe Adam cu laude pentru realizările lui și punându-i întrebare după întrebare, să mențină discuția trează.

Adam începea să se îndoiască de imaginea pe care și-o făcuse în sinea lui despre Maurizio, când îl văzu lăsându-și încă o dată garda jos. Se întâmplă spre sfârșitul serii, chiar înainte de plecarea Antonellei.

Signora Docci lansă teoria conform căreia uciderea Florei și a amantului ei de către Federico, imortalizată în grădină, a acționat ca un fel de blestem asupra familiei, colorând destinele ocupanților vilei, condamnându-i pe cei din familia Docci la secole de nenorociri, violență și tragedie.

Cuvintele ei aruncară un vâl efemer peste trăsăturile lui Maurizio, un fel de tristețe cu tentă de autocompătimire grăitoare.

— Asta-i foarte interesant, spuse el.

Chiara îi aruncă soțului o privire curioasă și-l întrebă în italiană:

— De când ești superstițios?

Din momentul în care era exonerat de crimă, îi trecu prin cap lui Adam, din momentul în care i se îngăduia să se vadă drept victima destinului implacabil, pus în mișcare de un strămoș criminal. Maurizio prea se grăbise să ia în brațe teoria nebunească a maică-sii. Iată o greșală care redeșteptă suspiciunile adormite ale lui Adam.

Abia când Antonella se pregăti să plece își dădu seama Adam că n-o băgase mai deloc în seamă. Își dăduse atâta osteneală să transforme cina într-o ocazie specială, cumpărase doi pești minunați, pe care Maria îi gătise la perfecție, iar el de-abia își manifestase recunoștința. Mai mult decât atât, nu avea s-o mai vadă până la petrecere. Nimeni nu avea s-o mai vadă. Intervenise ceva la serviciu. Speră să iasă mai devreme vineri, dacă îi va fi cu putință, dar nu promite că o să apară cu mult înainte de sosirea primilor oaspeți. Acestea fură ultimele ei cuvinte înainte să dispară în noapte.

Maurizio și Chiara plecară imediat după ea. Adam îi văzu oprindu-se și sărutându-se când trecură printre straturile de flori. Când *Signora* Docci anunță că și ea este gata de culcare, Harry îi spuse să aștepte un moment, fiindcă are ceva pentru ea. Dispăru în vilă și se întoarse imediat cu geanta lui de umăr din

piele scorojită. De acolo scoase ceva împachetat într-o bucată de pânză mânjită cu vopsea. Depuse obiectul cu atenție, aproape reverențios, pe masă, în fața lui. Era lung de aproximativ treizeci de centimetri, nu foarte gros – ca un butuc subțire.

— Aveam de gând să i-l dau lui Adam. Dar este pentru tine, drept mulțumire. Dacă nu-ți place, dă-i-l lui Adam. Iar dacă nici lui nu-i place... ei bine, mă împușc.

Râse emoționat.

Atunci își dădu seama Adam că în cârpă era împachetată una din creațiile lui Harry. Poate ar fi trebuit să ghicească mai devreme, dar nu văzuse niciodată o creație de-a lui Harry de o asemenea dimensiune. Celelalte lucrări fuseseră de cel puțin trei-patru ori mai mari, sau considerabil mai mari în cazul „penisului mecanic gigant”.

Porecla asta, inventată de Adam cu relativă inocență, aproape îi făcuse să se ia la pumni chiar acolo, în studioul de sculptură din Corsham al Academiei din Bath, în timpul singurei vizite a lui Adam. Sudată din „piese reciclate” – sintagma pretențioasă a lui Harry pentru resturi de fier vechi – lucrarea respectivă era jumătate clădire, jumătate mașină și, în opinia fermă a lui Adam, țișător de falică.

O clipă chinuitoare, lui Adam îi trecu prin minte că lucrul de pe masă, chestia ce urma să fie dezvelită de Harry și înmănată *Signorei* Docci, ar putea fi, de fapt, o machetă a aceleiași sculpturi, o „schiță” premergătoare în miniatură.

Dar nu era. Era prima piesă simbolică a lui Harry pe care o vedea Adam în viața lui. Și era bună. Știu că-i bună din clipa când o zări, fiindcă primul lui gând fu acela că puțin a lipsit să fie a lui, iar acum nu va mai fi niciodată, doar dacă nu-i plăcea *Signorei* Docci. Dar citi în ochii ei că-i place.

Era o ființă aproape umană, dar nu tocmai. Cocoțată pe un soclu, avea picioare lungi, fusiforme, din oțel sudat, care urcau spre un piept solid, ce amintea de toracele unei insecte. Nu avea propriu-zis piele, ci doar o împletitură neregulată de fâșii subțiri de oțel, niciuna mai groasă decât un băț de chibrit, care ajungeau la inima creaturii, lăsând privitorul fără urmă de îndoială că fusese construită dinspre interior în afară. Capul

consta în două protuberanțe informe de oțel. Ca și picioarele, brațele erau foarte subțiri și erau ridicate deasupra ciotului ce ținea locul capului, încrucișându-se la încheietura mâinii.

Într-un fel, micuțul om-insectă era și robust și delicat, nobil și, totuși, fragil, curajos și, totuși, laș.

— E făcută din oțel moale. Îți place? tatonă Harry terenul.

— Am voie să-mi placă? răspunse *Signora* Docci. Aș vrea, dar nu sunt sigură că își dorește asta.

Harry se luminează la față la auzul răspunsului ei. Întoarce capul pe furiș spre Adam.

— Bravo, îl laudă el.

— Serios?

— Harry... serios.

Signora Docci ținu sculptura la lumina lumânărilor.

— E atât de sigur pe el, dar atât de înspăimântat. Făcu o pauză: îmi amintește de Mussolini la sfârșit, înainte să-l spânzure cu o coardă de pian în Piazzale Loreto.

— Ei, nu, că asta-i bună, zise Harry.

— Poate-i din cauza brațelor încrucișate deasupra capului, dar mă văd pe mine și pe tine în adăpostul Anderson, în fundul grădinii din Kennington, când cădeau bombe.

— Și asta-i bună, zise Harry.

— Mulțumesc, spuse *Signora* Docci. Îl ador și o să-mi fie alături pentru tot restul vieții.

Înainte să-și ducă trofeul în dormitor cu ea, le spuse că nu trebuie să-și facă griji în legătură cu ținuta pentru petrecere; se făcuseră aranjamente în privința asta. Le mai spuse că se va duce la Florența de dimineață împreună cu Maria pentru proba finală a rochiei. Amândoi refuzară oferta de a merge cu ea, deși din motive diferite.

Adam știa că și Maurizio și Chiara plănuiesc să plece de dimineață – se duceau la niște prieteni care locuiau în sud. Se potriveau de minune. Ocazia de a-și băga nasul în etajul de sus al vilei prindea un contur promițător.

— Care-i problema? întrebă Harry, în momentul în care rămaseră singuri.

— Nicio problemă.

- Ei, haide...
- N-am mințit, Harry. Mi-a plăcut sculptura.
- Nu la asta m-am referit, știi foarte bine.
- N-am nimic. Nu sunt decât obosit și un pic abțiguit.
- E vorba despre mama și tata, nu-i așa?

Se simți prost să profite de scuza pe care i-o oferise Harry, dar asta l-ar face fericit pe frate-său. Și așa și fu. Discutară despre situația de acasă. Între timp, mintea lui Adam era preocupată de cu totul alte probleme. Se gândea la dimineața următoare și la o modalitate de a-l îndepărta pe Harry înainte de-a vizita etajul de sus.

Soluția practică îi veni în timp ce urcau să se culce.

- Vrei să arunci o privire și la etajul de sus? îl întrebă el.

Ce putea să răspundă Harry? Adam deja îi spusese destule despre poveste ca să fie o perspectivă atrăgătoare. Până să termine cu relatarea mai multor detalii grăitoare aflate de la Chiara, Harry ardea deja de nerăbdare să exploreze etajul.

Signora Docci și Maria pleacă în oraș la scurt timp după micul dejun. Harry era de părere să facă mișcarea pe loc, dar Adam era mai precaut. Li se păru o eternitate până când sedanul de lux cu Maurizio și Chiara trecu prin fața vilei și dincolo de alee.

Cheia era exact acolo unde îi spusese Antonella că o va găsi: într-un sertar tainic din biroul *Signorei* Docci, din dormitor. Era mai mică decât și-o imaginase Adam, dar funcționează. Se potrivește la ușa din capul scărilor și, cu puțină forță folosită cu chibzuință, mecanismul se declanșează.

Prima impresie fu dezamăgitoare.

Se trezire într-un hol pătrat, sobru, din care porneau două coridoare. Asta fu cam tot ce putură să distingă până când Harry își aprinse bricheta și alungă întunericul. Găsiră întrerupătorul, iar Adam răsuca comutatorul de ceramică. Nimic. Poate că nu era vorba decât de un bec ars.

Flacăra tremurătoare le dezvăluie o ușă înaltă pe care se înainta din hol spre partea din spate a vilei. Era încuiată, dar avea cheia în broască. Găsiră comutatorul din partea cealaltă a ușii, dar nici acesta nu funcționa.

— Futu-i, făcu Adam.

— Futu-i, exclamă Harry, scăpând bricheta și lăsându-i în beznă. Mi-am ars degetele, fir-ar să fie.

Adam îl auzi cum pipăie podeaua după brichetă.

— Hai să așteptăm un minut până ni se obișnuiesc ochii cu întunericul.

Destul de clar, din întuneric apărură trei dreptunghiuri care licăreau slab: în partea îndepărtată a camerei mari, trei ferestre lăsa să pătrundă înăuntru lumina printre creșturile obloanelor.

— Va trebui să deschidem una, spuse Adam. Dă-mi bricheta.

Gazul era pe terminate, dar reuși să ajungă la una dintre ferestre strecurându-se printre piesele de mobilier. Deschise fereastra din mijloc și împinse obloanele. Balamalele ruginite

scârțâiră, iar un cuib gol de pasăre ateriză pe terasa de jos.

Lumina soarelui brăzdă violent camera. Primul lucru pe care îl remarcă Adam fu urma pașilor lui în praful gros care acoperea podeaua – dovadă a intruziunii, nu că se mai putea face ceva acum.

Deși nu la fel de impresionantă ca încăperile de la parter, camera încă avea o anume grandoare. Avea un șemineu impozant de marmură albă, pereții erau lambrisați până mai sus de înălțimea scaunelor, iar tavanul era decorat cu fresce.

— Dumnezeule, exclamă Harry, ce harababură.

Peste tot prin cameră erau aruncate bucăți de mobilier spart. Erau console rococo, scaune tapițate și aurite, un divan delicat cu picioarele zdrobite și spătarul rupt.

O ramă sculptată minuțios era tot ce mai rămăsese dintr-o oglindă străveche de deasupra șemineului. Cioburi de oglindă zăceau împrăștiate pe podeaua din fața căminului, iar în mijlocul lor era scrumiera de marmură pe care, evident, unul dintre nemți o azvârlise în oglindă.

— Paddler, îl atrase Harry atenția asupra tavanului.

După cum arătau, frescele datau din secolul al optsprezecelea: excesive și ușor sufocante, cu o grămadă de pulpițe durdulii și heruvimi cu obraji îmbujorați. Pictura centrală o înfățișa pe Diana și ceata ei de vânători, dar arăta mai curând ca rezultatul unui schimb sângeros de focuri. Diana fusese împușcată între ochi. Mai avea și urmele a două gloanțe în loc de sfârcuri. Unul dintre însoțitorii ei fusese împușcat între picioare, iar heruvimii fuseseră luați la ochi ca niște păsări nefericite.

— Mama lor de filistini! murmură Harry.

Adam rămase pe loc când Harry se aventură în camerele alăturate. Gramofonul de pe masa de la perete îi sugera că aici fusese omorât Emilio.

După spusele Chiarei, Emilio trăsesese în gramofon să oprească muzica și să le atragă atenția celor doi nemți ocupați să azvârle încă o piesă de mobilier pe fereastră. Detaliul acesta al povestirii ei părea, fără îndoială, corect. Era o gaură de glonț în carcasa de lemn a gramofonului. Era adâncă, dar nu îndeajuns de adâncă

pentru ca glonțul să fi trecut în partea cealaltă. Ceea ce însemna că ar trebui să fie încă acolo, înfipt în lemn. Doar că nu era. Cineva îl scosese cu ajutorul unui cuțit sau al unui instrument asemănător. Gaura era marcată de zgârieturi și creștături, acolo unde cineva scobise lemnul să scoată glonțul.

— Hai să vezi asta, îl strigă Harry din camera de alături.

Deschisese toate obloanele. Adam se uită afară. Muncitorii care asamblau o platformă joasă de lemn în mijlocul straturilor de flori erau adânciți în munca lor, însă el închise puțin obloanele.

— Hei, se plânse Harry.

— Încă se vede.

Camera servise, neîndoielnic, drept dormitor. Erau patru paturi de campanie din pânză cu așternuturi, păturile frumos aranjate și pernele înfoiate. Își făcuseră paturile, chiar dacă știau că vor pleca înainte de căderea serii.

— Nu s-au atins de nimic, comentă Harry.

Nu era tocmai adevărat. În colț erau două fișete din lemn. Conținutul lor fusese scotocit, hârtiile fuseseră puse în grabă înapoi pe rafturi. Câteva foi volante zăceau acoperite de praf pe podea, ca niște plăci în așteptarea prăzii.

Cealaltă cameră era pe colț și, în mod clar, fusese centrul operațional al nemților. Era plină de birouri de metal și fișete, iar pe perete era prinsă o planșetă cu benzi elastice. Două mașini de scris nu mai ajunseseră în ultimul camion care pleca și, judecând după movilița de funingine din cămin, o grămadă de hârtii sfârșiseră arse. Harry păru mai mult decât fericit să-și bage nasul peste tot, așa că Adam se strecură afară.

Se întoarse la scena crimei și încercă să-și imagineze evenimentele care se petrecuseră: Emilio și Maurizio intrând pe ușă, cei doi nemți ocupați la fereastră, întorși cu spatele, nesusizând faptul că venise cineva din cauza muzicii care urla din gramofon. Îl văzu pe Emilio inventariind distrugerile din jurul lui – oglinda spartă, găurile de glonț din fresca de pe tavan – înainte să-și îndrepte arma către gramofon și să tragă.

Era ușor să-ți imaginezi discuția aprinsă care a urmat, așa cum i-o descriese Chiara. Ce mai spusese? Că Emilio stătea

lângă șemineu când a fost împușcat.

Adam se apropie. Examină marmura și pereții din jur să vadă dacă nu sunt urme de gloanțe rătăcite, dar nu găsi nimic. Atunci observă ceva: covorașul din fața căminului nu era pe centru. Fusesse tras câțiva centimetri într-o parte. Se lăsă pe vine și dădu la o parte colțul covorului.

Pata era mare și neregulată. Emilio sângerase din belșug.

Băltoaca de sânge era încă proaspătă când fusesse acoperită, judecând după pata în oglindă de pe spatele covorului. Dar nu asta îi atrase atenția lui Adam, ci gaura de glonț din parchet, aproape de mijlocul petei, ușor de trecut cu vederea dacă lumina nu ar fi căzut oblic.

Se trase mai aproape și își trecu degetul în jurul marginii adânciturii. La fel ca și în cazul gramofonului, găsi scrijelituri în lemn, acolo de unde fusesse extras glonțul. Asta trebuie să se fi petrecut la ceva timp după eveniment, altfel, sângele proaspăt s-ar fi scurs în scrijelituri, pe când așa se vedea lemnul nou, curat.

Glonțul dispăruse, dar adevărul trist rămăsese: Emilio nu fusesse împușcat de nemții din partea cealaltă a camerei; fusesse executat de aproape, când era deja la podea.

Auzindu-l pe Harry că se întoarce, Adam puse covorul la loc și se ridică în picioare.

*

Restul zilei trecu ca prin ceață, era complet năuc. Harry dădu un telefon, apoi îl anunță că se duce în oraș. Era ultima șansă să o mai întâlnească pe suedezo-finlandeză. Prietenul ei urma să se întoarcă în weekend, iar Harry plănuia să plece la Veneția duminică.

— O zi cât să-mi revin după petrecere, apoi o iau la picior. Zi-mi c-o să-ți fie dor de mine.

— O să-mi fie dor.

— Ai fost aproape convingător.

— E adevărat.

— Atunci, asta-i momentul să aduc vorba despre un mic împrumut pentru restul călătoriei.

— De-ndată ce îmi pun ordine în gânduri și văd ce planuri am eu însumi.

Ceea ce era mai ușor de spus decât de făcut.

Se simțea amorțit, incapabil să gândească limpede, după ce făcuse descoperirea de la etajul de sus. Era lucrul cel mai apropiat de dovadă palpabilă pe care o avea contra lui Maurizio – nu, *singurul* lucru de până acum care se apropia de orice fel de dovadă. Restul erau pure speculații izvorâte din zvonuri și intuiție.

Gaura de glonț din podea schimba totul. Emilio a fost executat când zăcea pe jos. Asta contrazicea întru totul declarațiile lui Maurizio și Gaetano despre cele întâmplăte în seara aia și dovedea complicitatea lor în comiterea crimei. Cât despre Benedetto, acum îi era clar că descoperise adevărul. Cine altul decât Benedetto să fi scos gloanțele din podea și din gramofon? Având de ales între a-și denunța singurul fiu care-i mai rămăsese și a nu face nimic, Benedetto optase pentru o a treia soluție – a sigilat etajul de sus și l-a îngropat pe Emilio în capela familiei, un memento aspru și tăcut, conceput pentru Maurizio, să-și amintească fapta mârșavă.

Dar Benedetto nu se opriase aici. Purtarea lui bizară de imediat după moartea lui Emilio îi sugera un alt plan. Prin sigilarea etajului de sus, conservase scena crimei, cu indiciile ei compromițătoare. De ce făcuse asta? Pentru ca într-o bună zi altcineva să descifreze adevărul? Și, atunci, de ce luase arma lui Emilio și o zidise în spatele plăcii din capelă, împreună cu gloanțele? Fiindcă aceste urme palpabile ale crimei ofereau dovada balistică irefutabilă că Emilio fusese ucis cu propria lui armă? Părea destul de posibil. Părea mai mult decât posibil.

Toate bune și frumoase, doar că acum Adam se găsea în fața celei mai mari dileme din viața lui. Să acționeze sau să facă ceea ce făcuse Benedetto: nimic? De ce-ar duce el lucrurile mai departe, dacă tatăl victimei a ales să nu facă asta? Era o treabă serioasă. Era vorba despre o crimă. Și se miră că nu își dăduse seama până acum de grozăvia la care se înhămasese.

Instinctul îi dictă să se îndrepte spre grădina memorială. Acolo se ducea, de regulă, să-și adune gândurile. Nu și de data

asta, totuși. Dacă intenționa să se confrunte cu niște adevăruri limpezi și dure, nu putea risca să se expună influenței exercitate asupra lui de grădină.

Era o idee ridicolă și nu una pe care s-o împărtășească cu altcineva, dar încă avea sentimentul neliniștitor că Flora Bonfadio, moartă la 1548, era de vină în mare măsură pentru noua încurcătură în care se afla. Îl îndreptase pe drumul acesta și-i fusese lumina călăuzitoare în tot acest timp. Scânteia de culpabilitate din ochii lui Maurizio, revelația în legătură cu paternitatea lui Emilio – și alte descoperiri – toate i se arătasera în timp ce hălăduia prin regatul ei.

Nu putea să alunge nici senzația că ea a fost cea care exercitase și un control similar asupra lucrurilor legate direct de ea. Îl înghiontise, îl lingușise, îl tachinase, dezvăluindu-i propria poveste tragică cu țârâita, de parcă așa ar fi vrut ea. Cum să se bucure de o cină dată în cinstea lui, când el nu descoperise nimic din ceea ce ea nu alesese deja să-i împărtășească? Iar acum, că ea, în sfârșit, a rupt tăcerea de secole, de ce are senzația neliniștitoare că așteaptă, în schimb, ceva de la el?

Nu, nu grădina memorială era locul spre care să se îndrepte pentru clarificări. Avea nevoie să fie la distanță de ea, la mare distanță. De aceea luă bicicleta și o porni în sus, spre dealuri.

*

De-ndată ce dădu cu ochii de indicator, știu că se va îndrepta într-acolo. Sant'Andrea în Percussina nu era un sătuc ci, mai degrabă, un cătun înșirat de-a lungul unui drum de țară, genul de loc prin care treceai fără să-i acorzi o prea mare atenție. Dar dacă era să te iei după Fausto, aici scrisese Niccolo Machiavelli una dintre cele mai controversate și profetice lucrări de știință politică: *Il Principe*.

Fausto avea dreptate. Prima persoană pe care o abordă Adam îl călăuzi spre căsuța modestă, din piatră, care odinioară fusese reședința rurală a lui Machiavelli. Stătea parcă adormită, cu obloanele coborâte nu doar împotriva căldurii. Înconjură grădina neîngrijită din spate și încercă să și-l imagineze pe

Machiavelli plimbându-se pe acolo, plâsmuind tot felul de idei, sau stând aplecat deasupra mesei, așternând cuvinte cu pana.

Cunoștea bine cartea. Era scurtă, la obiect, fără compromisuri, un manual pentru conducători, despre cum să obții și să-ți menții puterea politică. Machiavelli nu evitase realitățile mai neplăcute ale lumii politice. Orice era acceptabil atâta timp cât slujea scopul principal: supraviețuirea statului. Asta era marea prioritate. Chiar și imperativele religioase și morale trebuiau ignorate de un conducător dacă intrau în contradicție cu propriile interese.

În secolele care trecuseră de-atunci, tot felul de oameni, cu tot felul de convingeri politice, adaptaseră modelul lui Machiavelli de artă a guvernării la scopurile lor personale, iar acum Adam se trezea că încearcă să-și afle îndrumarea de la *Principele*, din pragmatismul fără echivoc al cărții.

Indiferent de ceea ce făcuse sau nu Maurizio la etajul de sus al Vilei Docci în urmă cu paisprezece ani, ce-avea de gând să facă Adam acum? Să-l confrunte pe Maurizio cu o acuzație directă, pe baza câtorva dovezi anemice? Să se ducă la *Signora* Docci și să-i expună cazul? Firește că nu. Împinsese lucrurile cât de departe putuse. Maurizio nu va fi deferit justiției, după cum nici Federico Docci nu fusese la vremea lui. Ce rost avea să-și închipuie altceva?

După asta, hotărârea pe care o luă veni ca de la sine.

Pe Adam îl trezit zgomotul jetului de apă ce se auzea din baie.

— Hei? protestă el amețit.

— Și a ta e maro.

Se uită la ceas. Dormise zece ore. Nici nu-și amintea de când nu mai dormise zece ore.

— Poftim?

Harry apăru în pragul ușii de la baie.

— Și apa ta e maro.

Era nebărbierit și îmbrăcat cu aceleași haine pe care le purta când se îndreptase către Florența.

— Te-ai întors de-abia acum?

— Îhî.

— Ai rămas acolo peste noapte?

— Întotdeauna ești așa de isteț la prima oră? Da, am rămas peste noapte. Iar acum m-am întors, vreau să fac baie și apa-i maro.

Adam se întoarse pe partea cealaltă.

— Plânge-te la administrație, cere să ți se dea banii înapoi.

Harry se trânti pe saltea.

— Ai avut o seară minunată, nu-i așa?

— Greu de imaginat, ținând cont că n-ai fost aici.

— Vrei să-ți povestesc despre seara mea?

— Nu tocmai.

Harry îi arată obrazul cu degetul.

— Iubitul s-a întors mai devreme.

Adam încercă să se adune. Harry era ușor decolorat în colțul gurii.

— Ți-a tras un pumn?

— Aș vrea eu. M-a luat la palme.

— Te-a palmuit?

— E umilitor, te asigur, mai nasol decât ți-ai imagina, să fii palmuit de un italian pirpiriu și foarte nervos.

— De ce te-a palmuit?

— Păi, nu pentru că i-am băut laptele din frigider.
— Credeam că tipa locuiește cu două fete.
— Ne-am dus la el acasă.
— Harry, de ce mama naibii te-ai dus la el acasă?
— Pentru priveliște. Are o priveliște minunată, de-a lungul râului, cu Ponte Vecchio, cu tot dichisul. Nu trebuia să se întoarcă decât azi.

— Mă dau bătut.
— Asta a zis și el.
— Ce?
— Când l-am apucat de beregată. „Mă dau bătut.” Vorbea bine engleză.

Imperfectul folosit de Harry era mai mult decât îngrijorător.
— Nu l-ai ucis? Spune-mi că nu l-ai ucis.
— Firește că nu, dar după asta nu mai puteam rămâne acolo.
— Nu mai spune! Pe bune?
— Ne-am întors acasă la ea. Era supărată. M-a rugat să mai rămân cu ea și am rămas. Tocmai m-a adus înapoi cu scuterul. E o Lambretta.

— Harry, nu-mi pasă.
— Cred că o să-mi iau și eu una – o Lambretta neagră.
— Cu ce? Ești lefter. Întotdeauna ai fost lefter.
Harry se întoarse pe-o parte și-i rânji lui Adam.
— Mă bucur c-ai adus vorba.
— De cât ai nevoie?
— Nu știu. Oricât poți să-mi dai.
— Ia-i pe toți.
— Serios?
— Plec și eu duminică, odată cu tine. Ce-a rămas e-al tău.

Harry se minună.

— De ce pleci?
— Vreau să mă duc acasă. S-o văd pe mami. Sună penibil, nu-i așa?

— Nu, răspunse Harry. Nu dacă asta înseamnă că primesc eu toți banii.

Spre mijlocul dimineții, la vilă ajunse o mică armată. Camioanele și dubele se luptau pentru spațiu în curte, descărcând de toate, de la flori până la mâncare, de la ceramică până la lampioane chinezești. Erau până și doi porci la proțap, gata de rumenit.

Întreaga operațiune se desfășură cu o precizie militară, coordonată de o mână de generali angajați pentru acest eveniment, cu *Signora* Docci și Maurizio pe post de comandanți supremi. Ea părea mult mai dispusă să-l implice și să-i acorde dreptul la opinie decât cu o zi înainte.

Maria se agita în stilul ei eficient și formidabil, dornică să-și exercite autoritatea asupra persoanelor din afară – o categorie din care, în viziunea ei, evident că făceau parte și Harry și Adam. Se treziră trimiși să rezolve o grămadă de comisioane. La întoarcerea dintr-o astfel de misiune, Adam se trezi singur cu Maria în bucătărie.

— *La signora* dorește să te vadă în camera de studiu.

Acestea erau primele cuvinte pe care le auzea rostite de ea în engleză. Avea un puternic accent italian, dar intonația îi era perfectă. Spera că ușoara notă prevestitoare de rău din glasul ei era o pură întâmplare.

Signora Docci era, într-adevăr, în camera de studiu. Ședea la biroul unde Adam petrecuse atât de mult timp. Iar pe mijlocul biroului trona un cuib de pasăre. Prăfuit și uscat, mai era și spart după picajul de la fereastra ultimului etaj. Adam se înjură în gând pentru această scăpare.

— Maria l-a găsit pe terasă ieri. Nu există decât un singur loc de unde ar putea să provină.

Glasul ei nu suna ostil, dar avea privirea tăioasă ca niciodată.

N-avea niciun sens să facă pe prostul. Ultimul etaj era plin de urmele pașilor lor. Probabil că deja verificase.

— Antonella ți-a spus unde-i cheia? Sper că da. Nu mi-ar plăcea să știu c-ai cotrobăit prin lucrurile mele ca s-o găsești.

— Nu-i vina ei. Eu am tot bătut-o la cap.

— De ce?

Adam ridică din umeri.

— Curiozitate morbidă. Scena neatinsă a unei crime. Un moment înghețat în timp.

Tot ce spunea era adevărat, exact așa simțise totul. Aproape că până și sieși îi sunau convingător vorbele astea.

— Și a meritat?

— Să merite?

— A meritat să riști prietenia noastră?

Lui Adam îi stătu mintea-n loc. Nu putu decât să gândească: Dumnezeu, engleza ei e formidabilă.

— Îmi pare rău, spuse el cu glasul pierit.

— Nu mă supăr că m-ai insultat pe mine, dar l-ai insultat și pe Benedetto. Știai că asta a fost dorința lui.

— Da.

După un lung moment, ea își împreună mâinile.

— Bine. Hai să nu lăsăm asta să ne strice ultima săptămână petrecută împreună.

— O să plec cu Harry duminică.

— Ah.

Ea păru surprinsă, chiar dezamăgită.

— Mi-am terminat munca de cercetare în legătură cu grădina.

— Am crezut că încă mai ai câteva semne de întrebare.

Mai erau, și nu în ultimul rând: Oare grădina ascunde vreun indiciu legat de identitatea iubitului Florei? În bibliotecă nu mai găsisese nicio informație despre Tullia d'Aragona după dispariția ei bruscă din viața publică, în anul când a murit Flora. Era, fără doar și poate, un candidat demn de luat în seamă. Poetul cocoșat, Girolamo Amelonghi, părea un pretendent mai puțin probabil, iar multe din celelalte nume de pe listă le-a exclus din cauză că i-au supraviețuit Florei cu mulți ani. Mai erau câțiva indivizi care trebuiau cercetați mai îndeaproape, dar asta cerea o bibliotecă mult mai vastă decât cea pe care i-o oferea Vila Docci.

— La care nu vom ști niciodată răspunsul cu certitudine.

— Da, probabil ai dreptate, recunosc *Signora Docci*.

Primul lucru pe care îl făcu Adam fu să-l caute pe Harry. Îl găsi în curte, unde două cisterne cu apă umpleau fântâna secată a vilei. Antonella era și ea acolo – tocmai sosise – ceea ce însemna că avea să aibă doar o dată discuția preconizată.

— Un nenorocit de cuib? se miră Harry.

— *Merda*, exclamă Antonella.

— Nu mi-a părut foarte supărată.

Antonella nu era convinsă.

— Vom vedea.

— Îmi pare rău, a fost numai vina mea.

— N-o să te contrazic, spuse Harry.

*

Avură cu toții un rol în transformarea grădinii din jurul vilei într-un spațiu destinat unei cine în aer liber. Mese rotunde așternute cu fețe de masă albe răsăriră ca ciupercile în jurul straturilor de flori și fură rapid ornate cu farfurii de porțelan fin, tacâmuri de argint și pahare de cristal. Petrecerea se desfășura în toți anii la fel: cu băuturi pe terasa vilei, cina în grădină, apoi dansul pe terasa inferioară din fața vilei. O coborâre treptată spre destrăbălare, remarcă Harry. Se pare că nu se înșela prea mult. Evenimentul căpătase o oarecare reputație de-a lungul anilor.

Încercarea mare prin care trebui să treacă Adam fu în clipa când se trezi făcând echipă cu Maurizio și trebuind să decidă amplasarea felinarelor pe terasă. Petrecură mai bine de o jumătate de ceas unul în compania celuilalt, iar Adam se simți ușurat să constate că nu își pierduse sângele-rece în tot acest timp. Nici măcar nu fu nevoit să facă eforturi prea mari. Problema vinovăției sau inocenței lui Maurizio încetase să mai reprezinte o chestiune arzătoare, pentru simplul motiv că orice alte speculații erau, până la urmă, inutile. În plus, exista o explicație inocentă pentru toate, chiar dacă trebuia să siluiești puțin legile probabilității.

Sporovăiră relaxați în timp ce își vedeau de instalarea lampioanelor. Chiar exista o oarecare intimitate în felul în care

se tachinau. Bănuî că nu doar schimbarea felului în care vede situația e de vină pentru noua familiaritate dintre ei. Și încordarea lui Maurizio se mai domolise de când maică-sa anunțase că în curând va părăsi vila, lăsând-o fiului ei.

Biblioteca și camera de studiu fură desemnate drept cartierul-general al cohortelor de chelneri, chelnerițe și barmani care năpădiseră vila. Adam fu rugat să-și strângă toate cărțile și însemnările. Când le cără la etaj în camera lui, o găsi pe Maria punându-i pe pat un smoching, împreună cu o cămașă, papion și butoni. Mai adusese și o pereche nou-nouță de pantofi de lac negri. Le poate păstra, îi explică Maria; erau un dar din partea *Signorei* Docci. O privire rapidă aruncată în camera lui Harry îl lămurî că și el primise aceeași ținută de seară.

Signora Docci le primi cu indiferență mulțumirile, apoi se retrase în camera ei, să se odihnească înainte de începerea festivităților. Antonella îi anunță că se duce acasă. Fratele ei, Edoardo, și Grazia or să rămână la ea peste noapte și încă mai are paturi de făcut și lucruri de pus la punct. Adam o conduse la mașină, pe care o parcase în curtea fermei, departe de agitație. Pornîră pe cărarea care ducea în josul văii de la terasa inferioară. Se plimbaseră de câteva ori prin curtea fermei, dar nu observaseră niciodată ușile de lemn înalte, încastrate în colina de gresie pe care era cocoțată Vila Docci.

— Acolo se fac vinul și uleiul de măsline, îi explică Antonella.

Când ea îi propuse un tur rapid, n-o refuză. Era prima lui ocazie de a fi singur cu ea de câteva zile încoace.

La început sesiză scăderea spectaculoasă a temperaturii, apoi îl izbi mirosul. De-a lungul secolelor, pereții din rocă poroasă se îmbibaseră de miros ca un burete. Teascurile uriașe în care strugurii erau zdrobiți cu picioarele și apoi lăsați să fermenteze erau pătate de la recoltele trecute și frecate lună în așteptarea recoltei următoare, care deja dădea în pârg pe colinele din jur.

Trecură de la mirosul slab, îmbățător, de *tinaia* la mirosul puternic de *frantoio*. La lumina becurilor fără abajur, Antonella îi explică cum, mai întâi, măslinele sunt zdrobite sub o piatră de moară gigantică pusă în mișcare de boi, ale căror copite potcovite au trasat de-a lungul secolelor o brazdă circulară în

podeaua din stâncă. Presa semăna cu un instrument medieval de tortură, cu șurubul ei enorm și cu jugul îmbucată cu fler. Întreaga operațiune are nevoie de modernizare, îi mai spuse Antonella, dar *Signora* Docci nu vrea să arunce echipamentul străvechi atâta timp cât încă funcționează.

— Trebuie să vii să-l vezi când funcționează.

— E o invitație?

— N-ai nevoie de invitație.

Se întoarseră înapoi prin labirintul subteran.

— *Nonna* spune că pleci duminică.

— Așa plănuiesc.

— A trecut repede perioada petrecută aici.

— Prea repede.

Antonella se opri la ușă.

— O să fac asta acum pentru că mai târziu n-o să se poată.

Făcu un pas spre el și-l sărută, o îmbrățișare delicată și stăruitoare. Când ea stinse lumina, lăsându-i brusc în întuneric, el presupuse că asta e preludiul unui moment mai intim. Dar ea se furișă afară, ferindu-se jucăușă de îmbrățișarea lui.

O ajunsese din urmă când ea tocmai urca în mașină.

— Să nu întârzii, îl sfătui ea.

— Să întârzii?

— La cocteilurile *Nonnei*, pe terasă.

*

Nu întârzie, deși pierdu zece minute luptându-se cu papionul. În cele din urmă, i-l prinse Harry, ceea ce fu o surpriză. Primul lucru pe care îl observară coborând la parter era că sculptura lui Harry înlocuise tigrul din bronz de pe măsuta din holul de la intrare – o onoare indubitabilă, dar și prilej de consternare pentru Harry.

Era o întrunire mică, membrii familiei și tovarășii lor de viață. Adam o recunoscuse imediat pe mama Antonellei: avea același păr negru strălucitor, aceiași ochi migdalați, aceeași bărbie mândră. Era o femeie frumoasă, atrăgătoare, sugerând, vag, că-i și periculoasă. Era mai în vârstă decât și-o imaginase sau, poate,

sosise momentul să plătească prețul vieții trăite la maximum. Prin Riccardo, iubitul ei, arăta lumii că încă se ținea bine. Brunet, cu bărbia proeminentă, cam la treizeci și ceva de ani, era un bărbat nefiresc de atrăgător. În ciuda tuturor aparențelor, era și foarte cultivat și amuzant. Era violoncelist într-o orchestră din Roma, deși nu-i făcea plăcere să vorbească despre asta. Era prima seară de vineri pe care o avusese liberă de luni de zile și ultimul lucru pe care și-l dorea era să discute despre muzică – voia să-și amintească cum își petrec oamenii raționali serile de vineri.

Când sosiră, Antonella și Edoardo își salutară mama cu căldură. Niciunul dintre ei nu-l mai întâlnise pe Riccardo, iar în timp ce Caterina făcea prezentările, Adam putu să admire această scenă.

Antonella avea o rochie din mătase bleumarin în ape, care curgea pe silueta ei zveltă, bronzată, ca un lichid. Bretelele înnodate la ceafă îi lăsau spatele și brațele goale, în timp ce decolteul adânc, în V, flirta ațățător cu dezastrul. Avea părul despletit, dar prins cu clame care-i lăsau fruntea liberă și-i dezvăluiau sfidător cicatricele.

Pesemne că se holba la ea ca un idiot, deoarece Harry se trase mai aproape și-i șopti la ureche:

— Nu că-i formidabil să admiri lucrarea lui Dumnezeu?

Evenimentul decurse în mod plăcut, cu ajutorul chelnerilor atenți, care umpleau la nesfârșit cupele de șampanie. *Signora* Docci arăta magnific într-o rochie de seară verde-smarald, culoarea vie, îndrăzneță, asortându-se cu dispoziția ei. Doar Maurizio părea un pic indispus și asta numai când se afla în compania lui Adam. Simțea ostilitatea pe care o emana Maurizio, topind amintirea relației lor relaxate de mai devreme, de peste zi. Nu avu timp să mediteze prea mult pe tema asta căci Maria ieși pe terasă cu vestea că sosesc primii oaspeți. *Signora* Docci se duse în holul de la intrare, să-și facă datoria de gazdă. Cei doi copii și patru nepoți o însoțiră.

— E timpul ca familia Docci să zâmbească și să joace rolul familiei, comentă Riccardo, oarecum pe nedrept, i se păru lui Adam.

Reputația petrecerii se dovedi a fi o profeție împlinită. Îi fu clar de la început că oamenii erau hotărâți să se distreze pe cinste. Cei mai mulți sosiră în prima jumătate de oră, un șuvoi constant de oameni care în curând umplu terasa din spate până la refuz. Unii se îndreptară spre grădină și terasa inferioară. Era o priveliște idilică: cupluri bine îmbrăcate plimbându-se în amurg, pe fundalul dealurilor unduitoare, în acompaniamentul unui cvartet de coarde.

Harry îl trase pe Adam deoparte și îl anunță cu răsuflarea tăiată că tocmai a întâlnit-o pe cea mai uimitoare femeie. Faptul că era măritată părea să nu aibă vreo importanță, iar Harry plecă în grabă să facă niște schimbări în aranjamentul locurilor de la masă.

Adam o căută din ochi pe *Signora Docci*, care discuta cu un cuplu de vârstă mijlocie. Ea se folosi de sosirea lui drept scuză să o șteargă, își strecură brațul pe sub al lui și îl luă deoparte.

— Unde mergem?

— Oriunde.

Pe drum, pe treptele care duceau spre grădină, îl lămurii că bărbatul e un prieten de-al lui Maurizio, tot un fost partizan din anii războiului. Și, la fel ca mulți alți partizani pe care-i cunoaște, s-a concentrat mai puțin pe lupta împotriva nemților și mai mult pe jefuirea fabricilor distruse de inamicul aflat în retragere. Fiind primii care ajungeau la scena dezastrului, membrii rezistenței italiene aveau adesea posibilitatea să controleze pe piața neagră afacerile cu orice produse care supraviețuiau distrugerii. Mai întâi, pantofii de la fabrica Poggibonsi, apoi pălăriile de la Impruneta.

— El, spuse ea, dând din cap spre individ, a venit la ușa noastră cu amândouă. Prețurile erau ridicole. Râse scurt: Eroii noștri. Uită-te la ei acum – nu vezi nicio diferență.

Adam se văzu nevoit s-o întrebe:

— Și Maurizio?

— Hai să spunem că nouă nu ne-a vândut nimic.

Zâmbi și dădu din cap aprobator spre liderul cvartetului de cameră în timp ce traversau grădina. Se opriră la balustradă și priviră terasa de sub ei, cu contururile dealurilor din depărtare

deja estompate.

— Se schimbă atât de repede.

— Ce anume?

Doar nu se referea la priveliște. Niște țărani din Evul Mediu n-ar fi arătat deloc ciudat aici.

— Lumea. Sau poate că fiecare epocă o fi crezând cam același lucru.

— Poate.

— Vin schimbări mari. Se vede peste tot... în muzică, teatru, filme, artă. Uită-te la sculptura lui Harry. Ai mai văzut vreodată așa ceva? Nu-i asculta pe politicieni, uită-te întotdeauna la artiști, ei sunt primii care ne vestesc încotro ne îndreptăm.

— Ai discutat cu el?

— Cu Harry?

— Nu-i pentru prima oară că aud argumentele astea.

Ea râse.

— Ei bine, ăsta îmi aparține.

Fură abordați de un cuplu în trecere. Schimbară câteva politețuri, Adam fu prezentat de *Signora* Docci, dar perechea prinse din zbor aluzia voalată a gazdei și nu după mult timp își urmă drumul.

Signora Docci își înfipse vârful bastonului în pietrișul de la picioarele lor și își contemplă o clipă opera înainte să ridice privirea.

— Ai un talent, Adam, nu-l irosi.

— *Ai vorbit* cu el.

— Are dreptate. Vezi lucruri pe care alții nu le văd.

— Sau poate că sunt atât de banal încât mă deranjează orice nu-i așijderea.

Ea râse.

— Îmi pare rău că pleci. Îmi pare rău, de asemenea, că ne întâlnim la sfârșitul vieții mele. Cred că am fi putut fi prieteni foarte buni.

Amuți, cuprins de jenă. Nimeni nu-i mai vorbise vreodată așa.

— Să ții minte vorbele mele, spuse ea.

— O să le țin.

Signora Docci se întoarse greoi și examinează cu un ochi aprobator vila – agitația și freacățul de pe terasă, apusul de soare care dezmiarda acoperișul.

— Acum, du-o pe bătrânică asta la oaspeții ei. E timpul să-i invităm la cină.

*

Harry aranjase lucrurile în așa fel încât *Signora* Pedretti – noua dragoste a vieții lui – să stea între ei.

— Pune-mă într-o lumină bună, îi ceru Harry, văzând-o că se apropie de masa lor.

— Cum?

— Fii tu însuși și-atâta tot.

Signora Pedretti era tânără, mignonă și impertinent de frumoasă. La încheieturi îi străluceau brățările de aur, iar gura îi era o pată de culoare surprinzătoare. Nu păru nici pe departe la fel de uimită ca Harry de faptul că providența i-a adus din nou laolaltă. Și nici nefericită.

Se dovedi a fi o companie considerabil mai bună decât femeia din stânga lui Adam, care se însufleți doar când, într-un târziu, el îi remarcă bijuteriile orbitoare de la gât. Era franțuzoică, pariziană, măritată cu gentlemanul american care perora în colțul îndepărtat al mesei despre avantajele îngrășămintelor și hibrizilor cerealieri pe care-i vinde italienilor. Dumnezeu știe câți bani a făcut importând „produsul american superior”, cum îi zicea – o grămadă, dacă ar fi să judeci după colierul nevesti-sii – dar vorbea ca un om aflat într-o misiune umanitară. Italia era săracă, pustiită de război, și avea o nevoie disperată să fie readusă urgent în secolul douăzeci. El, firește, e mândru să-și joace rolul în această misiune caritabilă.

Cuvintele lui, se vedea cât colo, îi enervau pe italienii de la masă, dar din politețe, sau poate de uluială, își ținură în frâu sentimentele. Până la urmă, o englezoică fu cea care aprinse scânteia. Adam îi fusese prezentat ceva mai devreme – o făptură înaltă, palidă, slăbănoagă și austeră, cu un nas osos, acvilin, și pleoape mari, care-i dădeau un aer fals de plictiseală. Avea o

înfățișare aparte și familiară, un soi de urâtenie parcă anume rezervată nobilimii engleze.

Aceiași ochi lugubri luciră acum de răutate în timp ce se aplecă să vadă mai bine chipurile italienilor așezați în jurul mesei.

— Întâmplător, cunosc mulți americani, spuse ea cu accentul ei tăios, și vă rog să nu vă închipuiți nici măcar un moment că sunt cu toții ca Seymour.

— Vera...

Glasul lui avea o notă de toleranță prietenoasă ce sugera că se cunosc bine.

— Nu vezi că ăștia doar te tolerează? Îți consideră opiniile jignitoare. Ca și mine.

— Dar nu vreau să jignesc pe nimeni.

— Știu, replică Vera cu un zâmbet răutăcios, e-o chestie înnăscută.

Seymour râse din toată inima.

— *Touché*.

— Dacă Statele Unite sunt atât de îngrijorate de comunism și interesul manifestat de Rusia pentru Italia, ceea ce-i o chestiune discutabilă acum, că-i prim-ministru omulețul ăla caraghios, Hrușciov, ar trebui să petreci mai puțin timp tratând țara asta ca pe o piață de desfacere pentru bunurile tale și mai mult timp făcându-ți prieteni.

Dezbaterea care urmă ținu tot timpul antreului de calcan și o bună parte din porcul fript la proțap, împănat cu usturoi și rozmarin (care avea un gust excelent, pe măsura mirosului îmbătător din timpul după-amiezii). Fu o discuție aprinsă și îndeobște pașnică despre fasciști, monarhiști și democrație, sărăcie, suprapopulare și dorința Americii de a crea o lume după chipul și asemănarea ei. Până și Harry și *Signora* Pedretti se întrerupseră din flirtul lor cu glas scăzut să intervină cu un comentariu din când în când.

Seymour își susținu dârz și cu demnitate punctul de vedere, fără să-și piardă o clipă jovialitatea studiată, în timp ce nevastă-sa deveni țâfnoasă și înverșunată. Credința ei nestrămutată în puterea izbăvitoare a prosperității economice purta toate

semnele bigotismului. Dumnezeu ei era unul singur, iar toți necredincioșii erau hărăziți damnațiunii, sau mai rău: comunismului.

Discuția se stinse treptat în timpul budincii, în timpul căreia se iviră primele stele, felinarele fură aprinse în grădină, iar Adam se întrebă cât o să mai reziste fără s-o vadă pe Antonella. În momentul în care orchestra începu să cânte pe terasa de jos, dădu pe gât restul cafelei și porni în căutarea ei.

Lumea se ridica de la mese, îndreptându-se spre ringul de dans. O zări prin mulțimea de oameni stând de vorbă cu Maria, care renunțase la refugiul ei din vilă. Maria zâmbea – ceea ce arareori se întâmpla – dar mâinile ei sugerau altceva. Gesticula rapid și expresiv în timp ce vorbea. Ochii ei negri își pierdură din strălucire când îl zări pe Adam apropiindu-se și rămase doar cât să-i răspundă la salut.

— Biata Maria, o compătimi Antonella.

— S-a întâmplat ceva?

— Nimic, doar că-i un pic abțiguită. Îl luă de braț: Vino, vreau să-ți prezint pe cineva.

Bătrânelul în cauză era pe cale să adoarmă, creștetul lui chel trasând un cerc leneș în aer. Masa la care era așezat era pustie, cu excepția unui tânăr cuplu cufundat în conversație, imaginea dorinței abia stăpânite. Când Antonella și Adam se așezară de-o parte și de alta a bărbatului, acesta tresări ca un soldat căruia i se ordonă „drepti!”.

— Rodolfo, el e Adam, îl prezintă Antonella în italiană.

Capul lui Rodolfo se răsuci brusc.

— Adam?

— Cel cu grădina...

— Ah, Adam cel cu grădina. Vorbește italienește? Firește. Crispin nu l-ar fi trimis dacă nu știa italiană.

— Îl cunoașteți pe profesorul Leonard? Întrebă Adam.

— Da, da, desigur. Rodolfo îl strânse de braț surprinzător de puternic: Felicitări. Știu grădina aia de-o viață-ntreagă. Ceea ce ai făcut tu e de-a dreptul excepțional. I-ai povestit lui Crispin deja? Bineînțeles că da.

— Nu.

— Nu? Păi de ce nu?

— Nu știu.

— Păi, trebuie, trebuie să-i spui. El a simțit că grădina aia are ceva. Știa. Ne-a spus asta adesea. Și îl supăra faptul că nu-și dă seama ce anume. Eram tineri – de vârsta ta – deși, firește, amândoi eram mai arătoși. Rodolfo râse, amuzându-se copios pe tema asta. Mă rog, mergeam acolo des cu Francesca – îndreptă un deget artritic spre Antonella –, bunică-sa. Ar trebui să mărturisesc că pe-atunci îl uram pe Crispin. Vedeți voi, știam că mă aflu acolo dintr-un singur motiv – fiindcă ei nu puteau fi lăsați singuri.

— De ce nu?

— Asta se-ntâmpla demult de tot. Nu era voie. Eu, băiatul care a iubit-o dintotdeauna, trebuia să stau deoparte și să o văd cum e topită toată după el.

Și pentru Antonella asta era, în mod clar, o noutate.

— Serios?

Îl privi iscoditor pe Adam. El mimă o uimire pe măsura mirării ei.

— Da, dar nu asta contează. Contează că și Crispin a simțit ceva încă de pe-atunci. Câteodată mergeam acolo doar noi doi – atunci a ajuns să-mi placă. A simțit, înțelegeți? Rodolfo îl bătu ușurel pe Adam peste mână: Să-mi trimiți teza ta și o să pun să fie tradusă. Chiar o să mă ocup să fie publicată. Ei, nu-i nimic formidabil – doar o biată revistă a unei facultăți, la universitate – dar așa începem cu toții. Scoase un chicotit scurt, ca de om scrântit. Iar în șaizeci de ani, dacă-ți joci cărțile cum trebuie, o să ajungi exact ca mine – falit, pe jumătate beat la o petrecere și întrebându-te ce-ai făcut cu trabucul care ți-a fost oferit.

Se uită în jur.

— Îl ții în mână, remarcă Antonella.

— Chiar așa. Acum, voi doi, tinereilor, duceți-vă și alăturați-vă celorlalte maimuțe care se rup în figuri în cușcă.

Dădu să-și reaprindă trabucul. Antonella suflă în chibrit.

— Un singur dans, îi propuse ea.

— Nu.

— Insist.

- Convinge-mă.
- Ar putea fi ultimul nostru dans împreună.
- Că bine zici. Ajută-mă să mă ridic.

Era o formație de jazz, cu o mulțime de instrumente de suflat, și avea un repertoriu de mare orchestră. Asta era minunat pentru cei care știau să danseze swing și nu tocmai minunat pentru cei care nu știau să danseze pe nicio muzică. Și, ca și cum asta nu ar fi fost de ajuns, Rodolfo știa să danseze – și încă foarte bine. Avea și o energie remarcabilă pentru un bărbat de vârsta lui, ceea ce îl făcu pe Adam să se teamă de schimbul de parteneri. Când, în sfârșit, sosi și clipa aceea, se simți dator să-i mărturisească Antonellei că dă cu stângu-n dreptu' rău de tot (pe deasupra, încă avea piciorul înțepenit și îl dureau după căzătura din grădina memorială).

Îi veni în ajutor alcoolul, ca și scuza să-și lase mâinile pe trupul ei.

Orchestra era așezată pe o estradă în trepte, chiar în fața balustradei de piatră. Ringul de dans era un cerc gigantic pardosit cu scânduri, amplasat în mijlocul terasei, cu fântâna de marmură în centru. Era mărginit de tufișuri de tisă înalte, tunse, pe care erau înșirate lămpioanele chinezești, și flancat de torțe aprinse, care aruncau umbre violente și agitate. Împrejmuită de tufișuri, muzica îi înconjură din toate părțile.

— Ți-a plăcut cina? îl întrebă Antonella în timp ce se luptau pentru peticul lor de pe ringul aglomerat.

- Da.
- *Nonna* zicea c-o să-ți placă. Vera e foarte... *provocativa*.
- Cu siguranță este.
- E lesbiană, știi?
- Ciudat, nu mi-a spus.

Împinși de mulțime, Adam își lăsa mâinile să rățăcească în voie.

- Nu porți niciun fel de lenjerie intimă.
- Nu pot, la rochia asta.
- Și cum e?
- Minunat. Ar trebui să încerci și tu odată.

El spera ca ambiguitatea replicii să fie intenționată.

— Dumnezeule, ce frumoasă ești, exclamă el, cu capul încețoșat de dorință.

— Mulțumesc.

— Vreau să te sărut.

— Nu putem. Făcu un gest teatral din încheietura mâinii: Ce scandal ar fi...

— Nu-mi pasă. Mâine-i ultima mea zi aici.

— Știu. Tocmai de-aia ești invitat la prânz. La Siena. Ziceai că vrei să vizitezi Siena. Mergem la niște prieteni de-ai lui Edoardo. Poate să vină și Harry, dacă vrea. Totu-i aranjat.

— Aș vrea să fim singuri.

Își lipi buzele de urechea lui.

— Atunci, noroc că am un plan.

Refuză să-i dea și alte amănunte.

Ceva mai încolo, o pierdu în favoarea unui șir de competitori, începând cu fratele ei, Edoardo. Adam o primi la schimb pe Grazia. Șchiopătă câteva melodii în compania ei, apoi îi fu luată și ea, moment în care renunță la ringul de dans în favoarea barului din apropiere. Aștepta să fie servit când Harry se apropie țănoș de el.

— Bărbatu-său nu-i aici.

Lui Adam îi luă un moment să-și dea seama că vorbea despre *Signora Pedretti*.

— Știu, a spus asta în timpul cinei.

— Dar o grămadă din prietenii lui sunt prin preajmă.

Harry își aprinse o țigară și se uită suspicios în jur.

— Harry, te gândești serios să seduci o femeie măritată?

— Cred că da. Da. De ce? Crezi că-i o idee proastă? Ezită: La naiba, e o idee proastă, nu-i așa?

— Ți-ar fi de ajuns să știi că ea ar accepta... în alte împrejurări, vreau să zic?

— Poate.

— Păi, atunci, întreab-o.

— S-o întreb?

— Da. Atunci o să știi, iar prietenii lui bărbatu-său nu vor avea de ce să te omoare.

Sugestia asta avea o logică simplă, iar Adam bănuia că o să

fie pe placul lui Harry. Și așa și fu. Harry plecă în pas săltat în căutarea *Signorei* Pedretti, salutând-o pe mama Antonellei în timp ce se îndepărta. Caterina se apropie de Adam cu pașii reținuți ai cuiva care știe că a întins coarda prea mult.

— Unde-i Riccardo? se interesează el.

— Vorbește cu maică-mea, răspunse ea, zâmbind sardonice. Cred că îl place.

— E un tip grozav.

— Și Antonella e. Făcu semn cu capul spre ringul de dans: V-am văzut dansând împreună. Îți place de ea, nu-i așa?

Ceva din vocea ei îl făcu să ridice garda.

— E așa de greu de înțeles?

— Firește că nu. Doar sunt mama ei.

— Da, îmi place.

— Toți bărbații o plac. Asta n-a fost niciodată o problemă pentru ea.

Intenționat sau nu, vorbele ei îl plasară undeva într-un lung șir de pretendenți cutezători, iar el răsuflă ușurat că barmanul îi cere comanda exact atunci.

— Unul ca acesta, răspunse el, arătând spre paharul de cocteil al Caterinei.

Era greu de pronunțat și aproape imposibil de băut.

— Ți-a povestit ce s-a întâmplat cu fața ei?

Întrebarea fără ocolișuri îl luă prin surprindere.

— Mi-a povestit mama dumneavoastră.

— Eu conduceam.

— Știu.

— Iar Antonella a fost cea care m-a îndemnat să merg mai repede. Ți-a povestit și asta maică-mea?

— Nu.

— Nu, firește că nu. Nimeni nu-și mai amintește asta.

Se uită la ea și văzu o mamă beată și roasă de vinovăție, continuând să caute scuze după atâția ani.

— Nu mă crezi? E adevărat. A fost... *selvaggia*. Nu ca Edoardo. *Una piccola selvaggia*.

O mică sălbatică.

Simți cum i se ridică sângele la cap. Încercarea ei de a-și

atenua vina era una; dar ranchiuna ei plină de ură purtată fiicei pe care a desfigurat-o îi părea de-a dreptul irațională.

— Erați beată când s-a întâmplat? o întreabă el, stăpânindu-se de la o ripostă mai agresivă.

— Asta ai auzit?

— Nu.

Tensiunea de pe chipul ei dispăru. După o clipă, spuse cu glasul stins:

— Da, eram beată. Emilio murise... cu numai două luni înainte de accident. Își feri privirea: Mi-am iubit fratele.

Iată o nouă intersecție în rețeaua de cauze și efecte: uciderea lui Emilio și cicatricele de pe fața Antonellei.

Adam se întoarse spre ringul de dans unde Antonella se legăna în brațele unui alt admirator.

— Uitați-vă la ea, spuse el. Uitați-vă cât de bine se simte în pielea ei. Nu-i pasă. De ce v-ar păsa dumneavoastră?

Caterina dădu să mormăie un răspuns, dar plecă fără să mai zică nimic.

Nu după mult timp, Harry se apropie de el cu pași mari.

— Minunată idee, Paddler.

— Poftim?

— A zis da.

— Cine?

— Cine crezi? Am întrebat-o și a zis că da, dacă împrejurările ar fi fost altele.

— Bravo, deci acum știi.

— Nu, replică Harry, acum trebuie să mă duc s-o aștept în crângul cu măslini. Îi trase lui Adam una pe spate. Deșteaptă tactică!

— Harry...

Harry nu se întoarse, își flutură doar degetele în aer în timp ce se strecura prin mulțime.

— Rahat, bombăni Adam.

Se întoarse spre barman și-i ceru o sticlă de apă minerală.

Curând după aceea, lumea începu să se rărească. Amețită de șampanie, Grazia abia se mai ținea pe picioare, nici vorbă să mai danseze, așa că Edoardo și Adam o urcară în mașină. Antonella se așeză la volan. Spuse că se va întoarce la ora unsprezece să-i ia pe Adam și Harry, adică peste mai puțin de opt ore. Adam îl căută în zadar pe Harry, apoi o porni spre camera lui.

Maurizio trebuie să-l fi urmărit, să-i fi monitorizat mișcările, așteptând momentul potrivit. Îl interceptă pe Adam în capul scârilor care duceau spre grădina de flori.

— Ai o țigară? îl întrebă blajin, cu voce tărăgănată.

Adam băgă mâna în buzunarul interior al sacoului și scoase pachetul de țigări și bricheta.

Maurizio întinse mâna brusc.

— Aha, am bănuیت eu, exclamă el, arătând spre eticheta cusută lângă buzunar. E costumul fratelui meu.

— Serios?

Maurizio îl apucă de încheietură pe Adam și-i dezveli butonul de la cămașă.

— Și ăștia sunt ai lui.

Glasul îi era calm, privirea de o răceală manierată, dar degetele îi tremurau cu o furie de-abia reținută.

— N-am știut.

— Nu?

Maurizio luă o țigară din pachetul lui Adam și o aprinse.

— Dar când ai furat cheia din camera mamei, atunci ai știut ce faci? Schiță un zâmbet, savurând tulburarea lui Adam. Maria mi-a spus. S-a gândit că ar trebui să știu.

— Mi-am cerut scuze de la mama ta.

— Și ce-ai căutat acolo sus?

— Am fost curios să văd.

— Și ce-ai văzut?

— O grămadă de praf și niște birouri germane. De vină o fi fost tonul amenințător al lui Maurizio, dar se trezi adăugând: Am văzut și locul unde a fost ucis Emilio.

Chipul lui Maurizio îi păru ciudat de palid la lumina pâlpâitoare a torțelor.

— Aproape de șemineu, continuă Adam, prinzând curaj, dar

tu știai asta, doar ai fost acolo.

Maurizio își recăpătă stăpânirea de sine, își ȱuguie buzele într-un zâmbet forȱat.

— Ce bine că ȱi-ai terminat treaba aici și pleci. ȱi dădu înapoi pachetul de ȱigări și bricheta: Mulȱumesc.

Făcu stânga-mprejur și coborî treptele de piatră.

Adam se simȱi cuprins de un val de nestăvilită mânie. Voi să alerge după el, să-l înșface, să-l scuture și să urle la el: Tâmpitule! Nu vezi? Eram fericit să las totul baltă, *voiam* să uit totul, să plec și să las totul în urmă. Acum nu mai pot. Nu trebuia decât să-ȱi fi ȱinut gura până plecam.

Chinuindu-se să-și vâre o ȱigară între buze cu mâini tremurătoare, privirea îi poposi asupra terasei de dedesubt – asupra masei întunecate a capelei ce se întrezărea dincolo de lumina lunii, în umbra râpei de gresie. Iar în momentul ăla își dădu seama că se înșală. Nu Maurizio era de vină. Nici el nu era mai stăpân pe situaȱie decât Adam. Erau, pur și simplu, niște actori puși să interpreteze o dramă, cu rolurile dinainte scrise pentru amândoi.

Harry stătea în față, lângă Antonella, și striga la ea să se facă auzit în acordurile muzicii asurzitoare de la radioul mașinii. Adam se lățise pe bancheta din spate, prefăcându-se că moțăie. De fapt, dormise surprinzător de bine; doar că își dorea un moment de răgaz, să pună la punct detaliile planului pe care îl concepușe.

Din când în când îi arunca o privire furișă Antonellei, cu părul ei prins într-o coadă de cal, ce-i dezvelea urechiușele. Harry era remarcabil de vioi, ținând cont de faptul că așteptase în livada de măslini mai bine de o oră până să adoarmă lipit de un pom și se trezise acolo, cu soarele în ochi. Încă se agăța de ideea că *Signora* Pedretti venise să-l caute, în ciuda insistențelor Antonellei, care susținea că femeia e o cochetă vestită și răutăcioasă.

Antonella ignoră noua șosea spre Siena în favoarea vechii Via Volterrana, care șerpuia pe culmile dealurilor. Se potrivea cu stilul ei imprudent de a șofa – un alt motiv care-l făcea pe Adam să-și țină ochii închiși. Făcură un scurt popas la San Gimignano, cu turnurile lui străvechi mărturie a vanității și a concurenței dintre negustorii medievali. Nu era cu mult diferit de ceea ce se întâmplă la Londra acum, remarcă Adam. Harry îi spuse să nu mai facă pe grozavul.

Siena îi reduse pe amândoi la tăcere cu urcușul și coborâșul străzilor ei sinuoase, cu fațadele curbate ale palatelor și scuarul ei central, Campo, care nu era deloc un pătrat, ci o depresiune în formă de scoică, situată chiar în inima orașului deluros. Siena era tot ce nu era Florența – blândă, cambrată, feminină – și era ușor de văzut de ce locuitorii îi sunt atât de devotați Fecioarei Maria. În timp ce Florența își proclama puterea, Siena emana o putere tăcută, reținută. Adânc încastrat în străzile ei sinuoase și în edificiile ei calde, din cărămidă, era sentimentul că Siena poate absorbi orice are de înfruntat. S-ar putea să se îndoie puțin, dar n-o să se rupă niciodată.

Luară masa în grădina înconjurată de ziduri înalte a unui

apartament mare, de la parterul unei clădiri. Edoardo și Grazia ajunseseră deja, la fel ca și vreo alți zece oaspeți. Gazda lor era un profesor de drept micuț, cordial și modest. Adam nu avu șansa să discute cu el. De îndată ce castroanele de paste fură strânse de pe masă, Antonella îi anunță că îl va duce pe Adam să vadă „Crete Senesi”. El habar n-avea ce vrea să spună ea, dar nu i se împotrivi. Harry spuse că o să mai zăbovească și o să se întoarcă la Florența cu Edoardo și Grazia.

— Ți-am zis eu că am un plan, îi spuse Antonella când părăsiră apartamentul și pășiră pe strada pustie.

— Unde mergem, de fapt?

— Ah, dar n-am mințit.

*

Crete Senesi se dovedî a fi vastul șir al dealurilor unduitoare de la sud de Siena – un ocean crestat de pajiști înalte, vălurite, care se pierdeau în zare. Sumbrou și pleșuv, era un peisaj cu totul diferit de cel pe care-l străbătuseră de dimineață.

Adam văzu pe hartă că traseul lor trece prin apropiere de Montaperti, scena bătăliei încrâncenate atât de viu descrisă de Fausto. Totuși, nu se punea problema să se abată de la drum, aveau timpul limitat.

Se hurducară spre sud pe drumuri prăfuite, printre sătucuri răzlețe. Pe culmile dealurilor încununate cu chiparoși se șteau fermele aidoma unor fortărețe, care aminteau de vremurile când nu era destul să-ți depozitezi grânele, ci trebuia să le și păzești de jefuitori. Panorama era nesfârșită și nici măcar un singur nor nu strica monotonia cerului senin.

Lui Adam îi părea o lume tristă și neospitalieră. Antonella îi spuse că impresia asta se accentuează mai ales către sfârșitul verii, după ce s-a strâns recolta, iar pantele cultivate arate alcătuiesc un peisaj deșertic uniform. Lăudă cu înflăcărare acest ținut. El nu voia neapărat să fie iubit, spuse ea, dar asta nu-i un motiv să nu-l iubești. Adam începu să înțeleagă ce-a vrut să spună doar când ajunseră la destinație.

Mănăstirea Monte Oliveto Maggiore era cocoțată într-un

echilibru precar pe un pinten ce se înălța printre canioanele de gresie gata să se surpe. Călugării în sutane albe își duceau viața pe marginea abisului, la propriu și la figurat. Frescele pline de culoare din clădirea principală descriau viața Sfântului Bernard. Ciclul era presărat cu tineri îmbufnați, cu fesele ferme, ceea ce explica motivul pentru care pictorul sienez Giovanni Antonio Bazzi se alesese cu porecla de Il Sodoma.

La alte douăzeci de minute de coșmar petrecute în mașina Antonellei, mai la sud, era Pienza, cu spatele la dealuri și cu Crete la poalele ei. Piațeta renescentistă perfectă a orașului era tot ce mai rămăsese din visul unui papă sienez de a muta Sfântul Scaun în ținutul său natal. În depărtare, la vest, dincolo de dealurile ondulate, ieșea în evidență impresionantul masiv Monte Amiata, reliefându-se puternic pe fundalul cerului albastru – o parodie conică a unui vulcan acum adormit.

Coborâra în Crete și porniră spre Montalcino pe partea cealaltă a șirului deluros. Nu ajunseră acolo. După zece minute, în timp ce se hurducau pe un drum pietros și prăfuit, Antonella frână brusc. Mașina derapă violent până să se oprească.

— Era cât pe ce să-l ratez.

În jurul mașinii se ridică un nor de praf. Adam încă se agăța strâns de bord.

— Poftim? L-ai lovit? Ce era?

Antonella izbucni în râs.

— Drumul secundar.

Un drum de țară brăzda o pantă de floarea-soarelui cu lujerii semeți, după care cobora abrupt spre o vale ascunsă între dealuri și o oază de copaci deși, întunecați.

— Vino după mine, îl invită Antonella, lăsând mașina la lizieră și pornind pe jos.

Mai întâi îi ajunse la nări mirosul, o altă mireasmă la concurență cu aroma puternică, dulce, a rășinii de pin. Mirosea a putreziciune, a ceva mort și terminat. Antonella continuă să înainteze, croindu-și drum printre copaci. El era la câțiva pași în urma ei când intrară în luminiș.

— Ooo, exclamă el.

Pereții bazinului dreptunghiular erau făcuți din blocuri de

travertin, dintre care câteva fuseseră dislocate de rădăcinile uzurpatoare ale copacilor. O scară îngustă ducea la apă, care era albă ca varul, cumva și limpede, și opacă în același timp. Din când în când, la suprafață se ridicau leneș bule de aer, și peste tot se simțea mirosul greu de sulf.

— Izvorăște din Monte Amiata, îi explică Antonella. În zona asta sunt multe izvoare cu apă termală. Dar ăsta-i special. E foarte vechi, probabil de pe vremea romanilor.

Unchiul ei Emilio i-l arătase ei și lui Edoardo când erau mici. Le spusese că n-au voie să împărtășească secretul decât unei singure alte persoane, fiecare câte unei singure persoane. Îi pusese să jure. Părea un pic jenată de mărturisirea asta.

— Și sunt eu cu adevărat persoana aia?

Antonella zâmbi sfioasă.

— De fapt, ești al patrulea.

El râse, o luă în brațe și o sărută delicat pe buze.

— Ei bine, îți mulțumesc, oricum.

— Hai să intrăm.

Își aruncă pantofii, apoi se întoarse cu spatele la el și își dădu părul lung într-o parte.

— Mă ajuți?

Lui îi tremură puțin mâna când îi desfăcu fermoarul rochiei. Ea își dezgoli umerii, apoi lăsă rochia să alunece la pământ. Purta lenjerie asortată – simplă, nepretențioasă, uimitor de albă în contrast cu pielea ei chihlimbarie. Rămase în fața lui aproape goală, deloc stânjenită, spre surprinderea lui.

— Te holbezi.

— Nu cred că am mai văzut vreodată ceva așa de frumos.

Își dădu jos soutienul și chiloțeei.

— OK, m-am înșelat.

Ea zâmbi.

— E rândul tău.

Își desfăcu nerăbdător cureaua de la pantaloni. Vaporii sulfuroși ce se înălțau din bazin nu îi mai înțepau nările; treceau pe lângă el în valuri îmbătătoare, amețitoare.

Când termină, iar hainele îi zăceau grămadă la picioare, ea se apropie de el și își apăsă trupul mlădiu de al lui, o piele smeadă

pe una albă ca brânza. Se sărutară, cu mâinile mișcându-li-se în voie, prinzând curaj în timp ce îi năpădea aceeași dorință nestăvilită. Ea îl apucă de încheietura mâinii și îi ghidă degetele spre despicătura caldută dintre coapsele ei, cu melcișorii deja năclăiți de umezeală. Scoase un geamăt lung, grav, când el își strecură un deget în ea. Își undui șoldurile, dirijându-i ritmul mișcărilor.

— Nu te opri, spuse ea torcând, aproape am terminat.

Peste câteva clipe termină, tremurând violent lipită de el, cu buzele împreunate de ale lui, înăbușindu-și țipetele.

Se prăbuși moale, istovită în brațele lui.

— Mulțumesc, ești foarte drăguț.

— Chiar sunt?

— Da.

Îl sărută tandră, degetele ei lungi se împreună în jurul bărbăției lui, îl mângâiară. Apoi îl luă de mână și îl conduse în tăcere spre bazin. Treptele de piatră se terminau chiar sub nivelul apei, iar ei se cufundară în apă până ce picioarele li se afundară în nămolul moale, vâcos, de pe fund. Apa era fierbinte, dar nu insuportabilă.

Înotară încet, în cerc, cu capetele deasupra suprafeței lăptoase, oprindu-se din când în când să stea în picioare în părțile mai puțin adânci. Aparent, apele terapeutice l-ar putea vindeca de orice boală cunoscută omului, deși totul pare să funcționeze perfect, adăugă ea, întinzând mâna să-i apuce mădularul sub apă. Nu îi mai dădu drumul. Se sărutară flămânzi. O ridică și își lăsa capul în jos, să-i sărute sânii. Ea îl cuprinse cu picioarele în jurul taliei și îl ghidă în ea. În clipa aceea el își pierdu echilibrul și se duseră amândoi la fund. Ieșiră la suprafață râzând.

Treptele le ofereau suportul perfect. Ea se sprijini pe coate, cu fața la el, privindu-l țintă în ochi. La început, el rămase locului, bucurându-se de coapsele ei, de strângerea lor uleioasă, de noroiul primordial care îi aluneca printre degetele de la picioare. Apoi începu să se miște molcom, cu mâinile încheștate de șoldurile ei înguste. Vârtejuri și bulboane se învolburară în jurul lor. Ea îl încurajă cu răsuflarea întretăiată până când o

pătrunse. Termină din nou cu puțin înaintea lui. Senzația fu atât de puternică, încât trebui să se prindă de treptele din spatele ei ca să-și recapete echilibrul.

Mai târziu, hurducându-se pe drumul de țară spre șoseaua pietruită, cu hainele lipite de trupurile încă jilave, Antonella se întoarse spre el.

— Ești foarte tăcut, spune ceva.

— De-acum încolo, ori de câte ori o să simt miros de sulf, o să mă gândesc la tine.

Ea îi trase un pumn în braț.

*

Nu avură timp să viziteze nici Montalcino, nici alte locuri. Antonella îi promisese bunicii că o să-l aducă înapoi la Vila Docci până în ora opt, pentru cina de rămas-bun.

— Ar putea să nu fie chiar cina de rămas-bun, spuse Adam ezitant.

Îi povesti că ar vrea să vadă frescele lui Piero della Francesca din Arezzo înainte să plece din Italia și că plănuia să dea o fugă până acolo după ce o să-l vadă pe Harry urcat în trenul de Veneția. Ar putea să-și lase valizele la Vila Docci. Asta ar însemna măcar încă o noapte împreună când se întorcea să le ia.

Se simțea prost că trebuie s-o mintă. Se simți încă și mai prost când ea se oferă să-l ducă cu mașina până la Arezzo. O refuză, mormăind o scuză neconvingătoare, pe care ea n-o comentă, dar la care tăcu îmbufnată. Păru să uite de asta până ajunseră acasă la ea. De fapt, presupunea nu numai că l-a iertat, dar și că-l va invita la etaj, în dormitorul ei. Altminteri, de ce n-au mers direct la Vila Docci? Pentru că dorește să meargă pe jos până acolo, îi explică ea.

O luară pe potecuța ce șerpuia prin crângul de măslini, aceeași pe care o străbătuseră cu mai puțin de o săptămână în urmă, aproape la aceeași oră. Adam era uimit de câte se întâmplaseră în acest interval scurt. Când parcurseseră drumul data trecută, încă nici nu se sărutaseră, Harry încă nu apăruse, misterul grădinii memoriale era încă nerezolvat, iar suspiciunile

lui în legătură cu rolul lui Maurizio în moartea lui Emilio nu erau mai mult decât instincte vagi, nesuținute de probe.

Acum avea bazele unui probatoriu împotriva lui Maurizio, iar cu puțin noroc, în curând o să aibă dovada. Încă nu știa ce o să facă cu ea.

Urcară spre grădina memorială, printre umbrele tot mai dense ale serii, el cu brațul petrecut peste umerii ei, ea cu brațul petrecut peste talia lui. Antonella se opri la baza amfiteatrului și își ridică privirea spre Flora.

— Ce-i? o întrebă el.

— E o priveliște minunată.

— Așa-i.

Se pregăti să plece, dar Antonella îl ținu strâns, refuzând să se miște din loc.

— Așteaptă, spuse ea.

La început, crezu că-i vântul. Părea ca o briză ușoară care foșnea prin frunzele căzute. Doar când îi arătă ea își dădu seama că-i șopotul apei curgătoare. Reflectând luciul bleu-oțel al cerului în amurg, păreau două pâraie de mercur care înconjurau amfiteatrul într-o centură licăritoare și se adunau în jgheabul lung de la picioarele lor, care, abia acum observă, fusese curățat de la ultima lui vizită.

Se întoarse spre Antonella.

— Pentru tine, zise ea. Un cadou.

— De la tine?

— Și de la *Nonna*. A plătit pentru cele două cisterne cu apă.

— Sunt acolo sus?

— N-a fost ușor.

— Mi-ai pregătit o surpriză?

— Cu puțin ajutor.

Îi făcu semn cu capul spre deal. *Signora* Docci, Harry, Edoardo și Grazia apărură pe creastă.

— Nu mai sta ca fraieru' înțepenit locului, îi strigă Harry.

Signora Docci își agită bastonul nerăbdătoare.

— Repede, du-te și vezi, n-o să dureze mult.

Jgheabul se umplea repede, iar ei coborâră în fugă treptele spre grotă.

Apa curgea din vasul lui Peneus, umplând bazinul de marmură, scurgându-se prin gura căscată a Florei sculptată pe fund. Era frumos și era o crimă expusă în fața lumii întregi.

Alergară mână în mână de-a lungul pajiștii, spre Templul lui Echo. Apa curgea deja prin canalul trasat între templu și bazinul octogonal. În curând, Narcis va avea toate motivele să se holbeze plin de dor în spațiul acum gol.

Se așezară pe o bancă din templu, umăr la umăr, încercând să-și stăpânească șuierul respirației întretăiate. Sub grilajul de fier din mijlocul podelei, apa cădea într-un fel de receptacul puțin adânc. Cel puțin așa suna – un zgomot ca de apă învântejită de camera de sub podea, apoi zvârlită în sus prin grilaj spre tavanul în formă de cupolă, împrăștiindu-se, scoțând un ecou, umplând spațiul, întregind templul din nou.

Antonella spusese că sună ca o șoptă. Avea dreptate, dar erau niște șapte imperioase.

- E diferit, spuse Antonella.
- Ce anume?
- Sunetul.
- În ce fel?
- Nu știu.

N-avea nicio importanță. Flora vorbise, iar Adam auzise ce avea de spus.

*

Maurizio nu veni la cină. Se scuză prin Chiara – nu se simțea prea bine după festivitățile din seara precedentă. Adam încercă să-și imagineze mutra pe care o va face când Chiara se va întoarce cu vestea că Adam și-a amânat plecarea. *Signora* Docci păru mai mult decât încântată că scopul cinei fusese subminat. Harry sublinie că el *chiar pleacă* în dimineața următoare, așa că cina nu-și pierde deloc scopul.

Singurul rămas-bun pe care Harry nu-l putea amâna pe a doua zi era cel pe care și-l lua de la Antonella. Insistă să o conducă până acasă, iar Adam îi însoți.

Antonella scoase o sticlă de coniac ieftin, din care băură

jumătate pe movila de lângă hambarul ei, tolăniți pe perne așezate în jurul unor lumânări pâlpâitoare.

Când, în sfârșit, plecară, Harry făcu din îmbrățișarea de rămas-bun cu Antonella un bun prilej de a-i cunoaște trupul un pic mai bine.

Bâjbâind pe cărarea din crângul de măslini, Harry îi spuse lui Adam:

— Poți să rămâi, dacă vrei.

— E în regulă.

— Ceea ce-nseamnă că v-ați dat în bărci în după-amiaza asta.

Adam nu spuse nimic. Harry se aruncă asupra lui în joacă.

— N-o să scoți nimic de la mine.

— Lasă-te păgubaș de pe acum, știi foarte bine că o să-mi spui tot.

— Harry, ce faci?

— Vezi că-ți fac ace, zise Harry, apucându-l de antebraț cu două mâini și sucindu-i pielea în sensuri diferite.

— Ei bine, nu funcționează.

— Rahat, bombăni Harry, eliberându-i încheietura.

Signora Docci îi expedie în stil mare în Lancia ei bleumarin. La volan era Foscolo, un bărbat taciturn, care scotea puține vorbe. Unul dintre ele fu „*Arrivederci*”, pe care-l mormăi ursuz când îi debarcă la gara Santa Maria Novella din Florența.

Adam cumpără un bilet de Arezzo, să păstreze aparențele. Putea să-l schimbe mai târziu, de îndată ce o să plece Harry. Mai aveau de pierdut o oră înainte de trenul spre Veneția. Se îndreptară spre barul gării, unde Harry propuse să bea în culorile curcubeului – o șmecherie pe care o învățase de la suedezo-finlandeză.

- Locuiește la doi pași, spuse Harry nostalgic.
- Are un prieten.
- Mă îndoiesc că-l mai are.
- De-abia o cunoști. O să te urci în trenul ăla.
- OK, dar plătești tu roșul.

Harry nu pleca cu mâna goală. Valiza veche din piele argăsită, un cadou de la *Signora* Docci, era burdușită cu multe dintre hainele lui Adam (pe care Maria, din proprie inițiativă, le spălase, uscaseră și călcase într-o singură zi). Lui Harry nu-i lipseau decât banii. Dar când Adam îi întinse cea mai mare parte a banilor care-i mai rămăseseră, Harry scoase din buzunar o grămadă destul de generoasă și o flutură în aer.

- O comandă.
- Comandă?
- De la *Signora* Docci. Vrea încă o sculptură. Bănuiesc că, în cele din urmă, n-a fost doar politicoasă.

Adam se aplecă spre Harry.

- Harry, uite cum stă treaba, e-o bătrânică șmecheră, știe că te cumpără ieftin.

Harry își înclină capul în mod ciudat.

- Așa trebuie să fie cel mai draguț lucru pe care mi l-ai spus vreodată. Își aprinse o țigară: Nu ți-am spus, n-am vrut și încă pot să mă răzgândesc...

Îi pieri glasul.

— Ce?
— Știi, e o galerie în Londra, o galerie bună, Galeria Matthiesen... vor să expun.

— Harry, asta-i fantastic!

— E programată pentru aprilie. Ai să vii?

Adam se strâmbă.

— Aprilie nu-i o lună bună. O să studiez pentru examenul de licență.

— De când studiezi tu pentru examene?

— Firește că o să vin!

— Sunt speriat, Paddler. Ba nu... mă cac pe mine.

— E normal. Dacă dai chix, ești terminat ca sculptor.

— Găozarule.

Judecând după mutra pe care o făcu, femeia între două vârste de la masa alăturată era vorbitoare de limba engleză.

Nu ajunseră decât până la „verde” înainte ca Harry să trebuiască să plece la tren. Ocupă un loc în compartiment, după care i se alătură lui Adam pe peron pentru o țigară de la revedere.

— Ce zile ciudate am prins aici, comentă Harry.

— Într-adevăr.

— Dar ne-am și distrat.

— Mda.

— Aveam nevoie de asta amândoi.

— Ai dreptate.

— E o fată minunată, Paddler.

— Așa-i.

— Arătați bine împreună... vreau să zic, ea arată mai bine ca tine, dar, totuși, arătați bine împreună. Făcu o pauză: Să nu dai cu mucii în fasole.

— De ce-aș face așa ceva?

— Nu știu. Harry se uită într-o parte, apoi din nou la Adam: Se întâmplă ceva, nu știu ce, dar bănuiesc că mi-ai fi spus dacă voiai, dacă voiai să te ajut cu ceva.

— Harry, nu se...

Harry îi făcu semn cu mâna să tacă.

— Te rog, e insultător. Îți ofer serviciile mele. Pufni într-un

râs scurt: Nu-i mare lucru, știu. Dar spune da sau nu. Nu trebuie să mă urc în trenul ăsta.

— Nu.

Harry îl privi cu atenție, apoi clătină din cap a aprobare.

— OK.

— Dar mulțumesc că m-ai întrebat.

Singurătatea îl lovi pe Adam în momentul în care trenul lui Harry lăsa în urmă gara. Caleidoscopul de lichioruri italiene care se amestecau în stomacul lui nu-l ajută cu nimic, nici faptul că pierdu trenul către Viareggio pentru numai câteva secunde, iar din cauză că era duminică, trebui să aștepte încă două ore până la următorul. Își omorî timpul cu o revistă de scandal dedicată cinematografilei italiene. Se luptă cu dorința de a moțâi, speriat de ceea ce i-ar putea aduce gândurile descătuse.

Pierdu bătația de-ndată ce trenul părăsi periferia deprimantă a Florenței. În mod ciudat, somnul se dovedi o diversiune bine-venită. Nu avu parte de nicio analiză ciudată sau îngrijorătoare a ceea ce urma să întreprindă – să alerge după potcoave de cai morți – ci doar de uitarea de moment, cu fața turtită de geam, în timp ce afară lanurile și fermele alunecau pe lângă tren.

*

Viareggio era un oraș impresionant, cu faleza superbă, pe un fundal de hoteluri grandioase; plaja era o fâșie de nisip curată, umbrelele de pe plajele private aveau culori diferite, întinzându-se până departe. Era vârf de sezon și foarte cald, iar locul era plin de viață, cu o adiere clară de bogăție în aer. Femeile erau frumoase, bărbații lor pântecoși și siguri pe ei, iar primul impuls al lui Adam fu acela de a se întoarce înapoi la gară.

Își găsi o cameră ieftină departe de malul mării, dincolo de pădurea mare de pini care traversa orașul. Se plimbă cu pași mari prin cameră, fumând și adunându-și curajul. Apoi ieși afară în lumina orbitoare a soarelui.

Își amintea numele barului. Nu fusese nevoie să și-l noteze, îi rămăsese gravat în minte în momentul în care i-l menționase Fausto. Poate că știa încă de atunci, când ședea în curtea fermei

lui Fausto, că o să vină aici, în Viareggio, întrebând lumea cum se ajunge la La Capannina.

Dacă Gaetano, grădinarul, chiar moștenise o sumă de bani, evident, era vorba de o sumă importantă. La Capannina se dovedi a fi o clădire cu două niveluri într-un loc privilegiat pe faleză. Nu era la fel de impunătoare precum clădirile care o flancau, dar era o bijuterie arhitecturală, o micuță capodoperă Art Nouveau. Plasată la o oarecare distanță față de trotuar, avea o terasă în față, mărginită de palmieri exotici. O scară de piatră urca maiestuos spre intrarea principală, iar fațada era în trepte, cu o terasă cu balcon la etajul de sus, care se întindea pe întreaga lungime a clădirii. Aerul marin își lăsase amprenta asupra locului, dar zugrăveala cojită îi conferea un aer de eleganță jerpelită.

Adam nu se aventură mai departe de terasa din față, nu era nevoie, avea să se întoarcă mai târziu. Aflase de la chelnerul care îi aduse băutura că etajul de sus e ocupat de un restaurant, își făcu o rezervare la cină pe terasa de sus și era cât pe ce să întrebe dacă proprietarul e prin zonă când își dădu seama că ar fi fost o greșală. Nu trebuie să facă nimic care să-i pună în pericol rolul de turist inocent, o simplă pasăre călătoare care aterizase pe terasa asta din pură întâmplare.

Mulțumită profitului neașteptat al lui Harry, își putu permite să se regaleze puțin. Își cumpără un prosop de plajă și un slip, apoi își asigură un petic de nisip pe o plajă privată de vizavi. Se mai alese și cu un șezlong, o umbrelă de plajă și un chelner onctuos, care tot încerca să-i strecoare băuturi răcoritoare la preț de speculă.

Stătea acolo întins, uitându-se fix la vârfurile zimțate ale munților de pe fundalul câmpiei de coastă înguste – aceiași munți care dăduseră blocul de marmură imens din care Michelangelo l-a cioplit pe „Narcis cel cu șolduri unduioase”. Fraza minunat de disprețuitoare a lui Harry îi aduse un zâmbet pe față și, de asemenea, îi aminti de golul dureros lăsat de plecarea fratelui său.

Închirie o hidrobicicletă și se îndreptă spre larg, lăsând plaja mult în spate. Dar chiar și acolo, scaunul gol de lângă el îl

tachina. Văzu picioarele lungi ale Antonellei dând la pedalele libere de alături. Ar trebui să fie aici împreună, ca un cuplu, ca toate celelalte cupluri, cele pe care le văzuse toată ziua, cele spre care i se tot îndrepta privirea. În loc de asta, era singur și trecea în revistă, în minte, detaliile unui plan nesăbuit. Se consolă cu ideea că Gaetano ar putea fi plecat în vacanță sau că-i un patron absenteist, care s-o fi arătând foarte rar la La Capannina și, categoric, nu într-o duminică.

În timp ce ședea și se hâțâna pe valurile de hulă molcome ale Mediteranei, începu să întrevadă o imagine mult mai plăcută. Văzu o cină cu specialități pescărești luată în tihnă sub cerul înstelat, urmată de o plimbare pe plajă și o noapte de somn bun. Se văzu urcând de dimineață în trenul spre Florența, liniștit la gândul că făcuse tot ce era posibil.

*

— Ei, Gaetano, ce mai faci?

Nu erau primele cuvinte pe care le auzi Adam la intrarea în barul La Capannina câteva ore mai târziu, dar grăsanul în costum de in cafeniu le rostise înainte ca el să își comande prima băutură. Grăsanul înălță în aer o mână durdulie. Bărbatul sfrijit care stătea cu niște prieteni la masă într-un separeu din colțul cel mai îndepărtat îi răspunse la salut cu o înclinare ușoară a capului bronzat.

Gaetano era chel și își tunsese foarte scurt ceea ce-i mai rămăsese din păr. Nu arăta deloc cum se așteptase Adam. Era arătos, bine îmbrăcat, calm. Nu-ți venea să crezi că-și datorează toată averea faptului că-i complice la o crimă. De fapt, era aproape imposibil să crezi așa ceva.

Adam derulase în gând tot felul de conversații imaginare, chibzuind asupra mai multor variante de inițiere a unei conversații. Nu se gândise la dificultățile pe care urma să le întâmpine până să facă propriu-zis cunoștință cu individul. Ceru o masă și medită asupra problemei.

Gaetano nu se mutase din separeul lui din colț până să urce Adam la etaj să mănânce.

Era o seară perfectă, briza răcoroasă a mării reprezenta o schimbare bine-venită față de umiditatea și acalmia dintre dealuri. Deasupra lui, stelele mânneau cerul cu o pată murdară. Mirosul peștelui la grătar se amesteca cu aroma dulce a pinilor și cu mireasma pământească a fumului de trabuc care se înălța de pe terasa de dedesubt. Vinul alb era rece și sec, iar aperitivul de fructe de mare o adevărată revelație. În orice alte împrejurări și-ar fi savurat mâncarea pe îndelete. În loc de asta, o mânca cu înghițituri mari, dornic să coboare înapoi la bar.

— Bună seara.

Adam se întoarse, dădu cu ochii de Gaetano aplecat deasupra lui și încremeni cu furculița la jumătatea drumului spre gură. Să i-o fi luat Maurizio înainte? Oare îi ghicise următoarea mișcare și-i furnizase lui Gaetano o descriere detaliată a englezului băgăcios?

— Vă place mâncarea? se interesă Gaetano.

Hainele or fi fost ele discret elegante, dar mâna pe care o strânse Adam purta semnele unei vieți petrecute lucrând pământul.

— Da, mulțumesc.

Gaetano dădu din cap a aprobare.

— Cea mai bună tocăniță de pește din Viareggio.

— Da, este excelentă.

— Bun, mă bucur să aud asta.

De-abia când Gaetano se mută la masa de alături își dădu Adam seama că nu făcea decât să-și îndeplinească datoria de patron, de-a verifica dacă sunt mulțumiți clienții, asigurându-se că totu-i în regulă. Se blestemă pentru că ratase ocazia de a lega o conversație.

Poate turul meselor din restaurant era ultimul gest al lui Gaetano înainte să plece acasă, fiindcă nu zări nici urmă de el în bar când coborî. Cei doi bărbați cu care stătuse Gaetano la masă ceva mai devreme erau încă în separeul din colț, cocârjați și nonșalanți în cămășile lor cu mânecă scurtă. Li se alăturaseră un bărbat mai în vârstă și o femeie tânără, care, evident, zăboviseră prea mult la soare în ziua respectivă. O rază de speranță răsări de-ndată ce dădu cu ochii de un al cincilea pahar de vin de pe

masă.

Adam era la bar, așteptând să comande, când Gaetano apărui pe o ușă din spatele barului cu o cutie de trabucuri. Schimbă câteva cuvinte cu unul dintre barmani, care puse pe o tavă o sticlă de whisky și câteva pahare.

În momentul în care se eliberă o masă, Adam țâșni. Se cufundă în cartea sa, bucuros să aștepte momentul potrivit, gata să fie ultimul care pleacă, dacă de asta era nevoie. Ceva mai târziu, o femeie puse mâna pe spătarul scaunului din fața lui și îl întrebă languros:

— Se poate?

Era înaltă, cu trăsături fine, foarte atrăgătoare.

— Firește, răspunse Adam, închipuindu-și că dorește să ia scaunul pentru o altă masă, însă ea se așeză.

— Ești singur? Dacă nu punem la socoteală cartea aia plicticoasă, vreau să zic.

— Ăăă, da.

— American?

— Englez.

— În vacanță?

— La studii.

Femeia își scoase alene o țigară din pachet.

— Ești pentru prima oară în Viareggio?

— Da.

— Unde stai?

— La o *pensione*, răspunse el fluturând cu mâna vag în direcția barului.

— Ah, aia. Îi aruncă un zâmbet. Mă cheamă Alessandra.

— Pe mine Adam.

— Ai ochi frumoși, Adam.

— Mulțumesc.

— Ai și un foc?

Răsuci țigara neaprinsă între degete.

— Desigur. Scuză-mă.

Bâjbâi după bricheta de pe masă.

— Lasă-l în pace pe tânăr, Alessandra.

Era Gaetano.

— Ah, chiar așa? se bosumflă ea.

— Mi-e teamă că da.

Alessandra se uită înapoi la Adam.

— Șefu', îi explică ea pe un ton de batjocură. Cred că te vrea pentru el.

— Foarte nostim, Alessandra.

Alessandra se aplecă deasupra mesei, zâmbi dulce și duse țigara la buze. Adam i-o aprinse.

— Băgărețule, mormăi ea către Gaetano în timp ce se retrăgea dând din șolduri.

Singura explicație pe care o găsi Adam era că fata are cea mai veche profesie din lume, iar conducerea barului nu vrea s-o lase să-și găsească clienți sub acoperișul lui. Se înșela.

— Alessandra a fost cândva Alessandro, îi explică Gaetano.

Adam avu nevoie de un moment să asimileze informația. Timbrul vocii fusese singurul care o dădea de gol.

— Serios?

Gaetano zâmbi văzând că Adam nu-l crede.

— Am avut... neplăceri cu unii clienți.

Acum ori niciodată.

— Pot să vă ofer o băutură? Drept mulțumire, vreau să zic.

Gaetano ezită.

— Desigur.

Ridică din umeri.

Adam optă pentru un whisky scoțian distilat dintr-un singur malț, vechi de doisprezece ani. Gaetano dădu din cap a aprobare și comandă același lucru.

Simțea că nu are la dispoziție decât un singur pahar să-și momească prada, după care Gaetano se va întoarce în separeul lui. Se hotărâse să-și joace deschiderea recurgând la flatare, iar tactica asta dădu roade. Gaetano îi mulțumi pentru complimentele făcute complexului La Capannina și îi dădu un răspuns dezarmant de umil. Clădirea e cea care oferă atmosfera minunată, bucătarul-șef mâncarea minunată – el nu-i decât patronul. Lăsa la o parte ceva din umilința când se apucă să-i explice că a întors roata norocului în mai puțin de un an, și încă la o asemenea scară încât fostul proprietar făcea spume de ciudă

că-i vânduse prea ieftin localul. Chiar îl abordase pe Gaetano sperând să-l convingă să-i vândă un procent din afacere.

Totuși, cartea fu cea care îi aduse pe făgașul dorit, exact cum își închipuise Adam că se va întâmpla. Era o lucrare voluminoasă despre sculptura italiană renascentistă, plină de fotografii, și nu trecu neobservată de Gaetano. Când Adam îi spuse că-i student la istoria artei, Gaetano îi mărturisi că știe câte ceva despre sculpturile din perioada respectivă. Menționează o grădină pe care o știa – o grădină lângă o vilă splendidă, de lângă Florența. Îi vorbi despre ea de parcă întâlnirea întâmplătoare cu astfel de lucruri ar fi unul dintre riscurile cu care te confrunți când ai contact cu cercurile cu care are el. Evident, nu-i pomeni că își petrecuse o mare parte din viață tăind iarba din grădină și curățindu-i laurii de uscături.

Când Gaetano îi oferi o detaliată și impresionant de vie descriere a grădinii, Adam se trezi că nutrește o simpatie stranie pentru acest individ. Privirea ușor dezolată care i se furișa în ochii rotunzi, ca de maimuță, sugera că anii în care a fost expus atmosferei neliniștitoare a grădinii își pusese rămpăntă amprenta și asupra lui.

Amintindu-și de rolul pe care trebuia să-l joace, Adam reacționează cu entuziasm, în special la știrea că Flora, zeita florilor, este piesa-cheie a întregului ciclu. Îi povestește lui Gaetano despre noua teorie a lui Edgar Wind^[19], publicată ceva mai devreme în acel an, conform căreia nu numai că Flora apare în picturile *Primăvara* și *Nașterea lui Venus* ale lui Botticelli, dar alăturarea ei lui Venus este esențială pentru alegoria iubirii care exultă din ambele picturi.

Trebuie să se cenzureze când Gaetano îi pune întrebări despre celelalte sculpturi din grădină. Putea lesne străluci, dându-se de gol la fel de lesne. Îi mai împărtășește câteva idei, doar cât să-l impresioneze. Se pare că își făceau efectul. Gaetano fu cel care comandă rândul următor.

Barul începuse să se golească până să ajungă pe masă al treilea rând de băutură, iar ei erau adânciți într-o discuție despre război. Adam era cel care adusesese conversația pe acest făgaș, căutând o breșă în păienjenitul de minciuni în care își

învăluise Gaetano povestea vieții. Susținea că a fost partizan, ceea ce putea sau nu să fie adevărat, deși nu părea probabil. Când îi povesti c-a fost martor la niște treburi foarte urâte, Adam îl tras de limbă. Gaetano nu marșă, spuse doar că războiul a făcut din oameni niște monștri – din oameni cumsecade, oameni cu stare, oameni pe care credeai că-i cunoști – văzuse asta cu ochii lui.

Adam îi spuse că el n-a prea avut parte de război, în afară de câte un avion care zbura la înălțime – a avut privilegiul să locuiască la o fermă izolată, minți el. Dându-se drept băiat de la țară, obținu ce dorea. Gaetano îi mărturisi că și el este de la țară și îi dovedi asta cu o tonă de anecdote plictisitoare. Această nouă turnură a conversației îi permise, totodată, să brodeze pe marginea subiectului său favorit: pământul.

Era obsedat de el. Pământul înseamnă putere. O dovedea istoria. Iar dacă pământul era trecutul, tot el este și viitorul. Italia se schimbă. Proprietatea asupra pământului devine accesibilă unei populații mai largi. Doar un prost n-ar putea să aprecieze oportunitățile care i se oferă.

— O să-ți dau un sfat, spuse Gaetano, aplecându-se peste masă cu ochii încețoșați de băutură. Știi care-i adevăratul motiv pentru care ar trebui să cumperi pământ? Făcu o pauză de efect. Pentru că nu se poate face mai mult decât este.

Lui Adam, îngâmfarea mitocănească a individului îi era aproape insuportabilă, dar reuși să pară impresionat de afirmație.

— Nu m-am gândit niciodată la asta.

— De-aia îți spun.

Adam prinse ocazia din zbor. Pământul atrage după sine responsabilități mari, replică el. Și mai stârnește emoții puternice, nu toate pozitive. A văzut asta la propria lui familie. Proprietatea asupra fermei a dezbinat generația tatălui său, i-a învrăjbit pe frați. O dată chiar s-a lăsat cu pumni între taică-său și unchi-său.

— Pumni? pufni Gaetano. Eu am cunoscut frați care s-au ucis pentru pământ.

Adam făcu o mutră neîncrezătoare.

— E adevărat. Nu mă crezi?

— Serios?

— Crimă. Și asta doar pentru o casă mare și niște pământ.

Urmă o tăcere apăsătoare. Gaetano simțea, evident, că a spus prea multe, iar Adam nu avea nevoie să audă mai mult de-atâta. Bănuielile îi erau confirmate.

Sosirea a încă două whisky-uri îi ajută să tragă o linie sub acest capitol al conversației lor, iar Gaetano fu mai mult decât fericit să readucă în discuție planurile lui privitoare la dominarea lumii. Bătu câmpii, beat, despre un hotel mare, situat la doi pași, pe care pusese ochii. Are mare nevoie de îmbunătățiri, singura prolemă e că de-acum are și el deja o oarecare reputație și, în concluzie, e posibil ca proprietarul să-i ceară cel mai mare preț posibil. Se gândea să-l cumpere printr-un intermediar, să-l inducă în eroare pe individ. Mai pusese ochii și pe o vilă de pe dealurile de deasupra orașului Pisa. Aparține unei vechi familii, care acum trece prin timpuri grele, dar probabil o să mai aștepte puțin. Mai bine să-și consolideze afacerea mai întâi. Proprietățile te sug de bani, știe asta din proprie experiență. Apoi, mai e și căsătoria. Căsătoria e bună pentru afaceri, iar el a rezistat eroic destul timp. Poate că a sosit timpul să arunce prosopul și să facă o femeie cinstită dintr-o tinerică.

Acest amestec greu digerabil de îngâmfare uluitoare și nesiguranță lașă era prea de tot pentru Adam, dar tot izbuti să glumească, spunându-i că, data viitoare când o să viziteze Italia, se așteaptă să-l găsească pe Gaetano însurat și stăpân peste propria Vilă Docci de deasupra Pisei.

Gaetano nu reacționează imediat. Când o făcu, fu doar ca să se scuze pentru un moment. Trebuia să se ușureze.

Adam își dădu seama de greșeală doar când Gaetano se ridică de la masă. Mai devreme Gaetano vorbise îndelung despre Vila Docci, dar nu îi pomenise deloc numele.

Sau l-o fi pomenit? Poate că da. Poate că doar e el paranoic. O privire cu coada ochiului îl convinse că lucrurile nu stau așa.

Nu s-ar zice că dăduse propriu-zis din cap, doar îl înclinase scurt, dar ceva îi sugera lui Adam că nu-i decât un reflex

necontrolat atunci când ochii trimit un semnal imperios. Adam nu-i vedea ochii lui Gaetano, dar îi *văzu* pe cei doi tineri în cămăși cu mânecă scurtă cum se ridică din separeul din colț și-l urmează spre fundul încăperii.

Adam aruncă grăbit câteva bancnote pe masă, pentru băuturi, apoi, blestemându-se pentru momentele prețioase pierdute din cauza bunelor sale maniere, o luă grăbit spre ieșire. Terasa din față era pustie, la fel și faleza de peste drum. Seara de duminică nu era făcută ca să te pierzi în mulțime.

O luă la dreapta, iuțind pasul în timp ce lăsa în urmă La Capannina. O luă din nou la dreapta pe prima stradă, îndepărtându-se de mare. Mintea îi alerga cu repeziciune. Îi spunea că trebuia să fi virat la a doua stradă. Prima stradă era atât de-al naibii de previzibilă. Începu să alerge, aruncând peste umăr o privire de om încolțit. Glezna, încă țeapănă și dureroasă, nu își revenise complet după căzătura din grădină. Să meargă era una, să sprinteze, cu totul altceva. Din fericire, avea mai puțin de o sută cincizeci de metri până la parcul cu pădurea lui întunecoasă, de pini. Încetini viteza, pășind agale, pe măsură ce se apropie de capătul străzii, tot uitându-se peste umăr. În spate nu era nimeni. Era în siguranță.

Privi la stânga și la dreapta înainte să traverseze strada lată, spre parc. Se uita după mașini. În loc de automobile, zări doi bărbați cu cămăși cu mânecă scurtă înaintând dinspre strada adiacentă. Îl văzură imediat.

Traversă strada în fugă și fu înghițit de umbre.

Pământul de sub copaci era denivelat, nisipos, înșelător, iar coroanele largi ale pinilor-umbrelă nu lăsau aproape nicio rază de lună să treacă printre ele. Se împiedică și căzu de două ori una după alta. A doua oară, plonjă într-un șanț uscat și se făcu ghem. Își auzi urmăritorii cum se apropie din spate, comunicând cu glas alarmat. Aveau un avantaj asupra lui. Erau pe teren propriu.

Schimbă direcția, o luă la stânga, cu capul plecat, cu o mână în buzunar să împiedice clinchetul monedelor, iar cealaltă încheștată pe cartea despre sculptura renaștentistă. Se gândi s-o abandoneze, dar hotărî că i-ar putea fi de folos ca armă, în

ultimă instanță, ceva cu care să arunce în ei.

Se mândrise dintotdeauna cu faptul că nu petrecuse niciodată pe un teren de sport cu un minut mai mult decât îi ceruseră programele diferitelor școli pe care le urmase. Să te târâi pe un teren înghețat de rugby sau să se arunce în tine cu mingi mici și foarte dure nu i se păruse niciodată ceva distractiv. Își petrecuse cea mai mare parte a adolescenței mimând tot felul de accidente sau prefăcându-se că nu înțelege regulile – apelând la orice l-ar fi ținut departe de terenul de joacă. Joacă? Asta nu era joacă. Era o caznă totală. N-avea nimic împotriva tenisului, în special la dublu, când putea să ocupe locul de lângă fileu și să trosnească tot ce nimerea. Nu-l solicita să se epuizeze sau, Doamne ferește, să-și dovedească vitalitatea.

Toate comentariile lui disprețuitoare la adresa tipilor sportivi se întorceau acum împotriva lui. Plămânii îi inhalau avizi aerul calduț, de seară, sângele îi bătea cu sălbăticie darabana în timpane, iar picioarele și le simțea ciudat de străine. Doar frica îl făcea să înainteze. Era un nou fel de frică, una pe care n-o mai simțise niciodată, în afara coșmarurilor. Era genul de groază care-ți face pielea de găină. Fugi sau rămâi și luptă, părea să-ți spună trupul: o alegere dură și îngrijorătoare.

La un moment dat trebui să se oprească, nu mai putea înainta. Se prăbuși în niște boschete, lipindu-și fața de solul nisipos, degetele îi bâjbâiau înfrigurate în întuneric, căutând o armă mai bună decât un tom erudit pe tema sculpturii renascentiste. Se simțea despuiat, fiecare acțiune îi era primitivă, primordială, înăscută. Același trup care îl lăsase de izbeliște îi venea acum în ajutor, îl ajuta să-și controleze respirația sacadată, ascuțindu-i auzul.

Nu auzea decât zumzăitul estompat al vehiculelor din depărtare. Asta era bine, fiindcă solul era moale, acoperit cu ace de pini și crenguțe uscate, imposibil de parcurs fără vreun zgomot oarecare. O fi scăpat de ei. Așteptă cinci minute, așteptă încă cinci, să fie mai sigur, apoi se târî din bârlogul lui.

Mersul furiș i se potrivea. De asemenea, îi ținea în frâu panica orbească, năvalnică de mai devreme. Se deplasa prudent, rămânând în zone cu vegetația deasă, oprindu-se des să asculte

dacă se aud sunete ce-ar trăda o prezență, evitând orice porțiune unde razele lunii despicau întunericul. Când trebuia să traverseze o cărare, se oprea, aștepta, verificând mai întâi dacă nu-i nimeni în preajmă.

Astfel străbătu o distanță bună, până ajunse la poiană. Era mare, ovală, iar prin brâul des de copaci de dincolo de ea se distingeau luminile clădirilor din partea de nord a parcului. Se gândi să înconjoare spațiul deschis. Dacă ar fi procedat așa, ar fi picat direct în brațele dușmanului, fiindcă omul țâșni chiar dinspre liziera din stânga exact în momentul în care începu să traverseze luminișul mergând ghemuit.

— Am pus mâna pe el, e aici! Am pus mâna pe el.

Adam se minună și el de viteza pe care fu în stare s-o prindă, uitând cu totul de durerea din gleznă. Aproape că și-ar fi aflat scăparea dacă nu se ciocnea de un copac.

Se clătină câțiva pași, dând înapoi amețit. Simți cum îi cade cartea din mână și îi trecu prin minte că îl costase patru șilingi la un anticariat prăfuit de pe lângă Charing Cross Road. Apoi, ceva se aruncă asupra lui din spate, lăsându-l fără aer în plămâni și întinzându-l la pământ cât era de lung.

Omul nu era vreo huidumă. Nici nu trebuia. Era brutal. Îl potoli pe Adam cu câteva șuturi bine plasate până să sosească prietenul lui. Îl ridicară împreună în picioare.

— Cine dracu' ești?

— Poftim? întrebă el amețit, în engleză.

Fu smucit, răsucit și bușit de trunchiul unui copac. Ceafa i se izbi urât de trunchi, se clătină, dar nu căzu. Asta înseamnă că nu avură nevoie să-l ridice de jos înainte să-l apuce de brațe și să-l dea cu capul de un alt copac.

O clipă, lumea dispăru din jurul lui. Când îl potopi din nou, se trezi trântit pe jos, ținându-se de cap cu mâinile, cu palmele pline de sânge.

— Cine dracu' ești? lătră una dintre umbrele aplecate deasupra lui.

Se chirci, ridicându-și brațele în semn de apărare deasupra capului.

— Nu, gemu el jalnic, cu lacrimi în ochi, convins că se roagă

să-i fie cruțată viața, că vor continua să-l izbească de copaci până o să ajungă un boț de carne însângerață.

N-avea să afle niciodată dacă asta și intenționau cu adevărat.

Auzi un zgomot ca de creangă frântă, iar umbra din stânga căzu grămadă peste el. Până să se elibereze de sub trupul inert, al doilea individ era aproape terminat. Era la pământ și scheuna de durere în timp ce încasa o ploaie de lovituri. Atacatorul avea un fel de instrument în mână, greu de distins în întuneric, mai ales cu sângele ce-i șiroia în ochi.

Dintr-odată, se lăsă tăcerea. Îl auzi pe salvatorul lui respirând din greu.

— Pleacă, se răsti la el o voce aspră. Dispari!

N-avu nevoie de o altă invitație; primul om începea să-și revină.

În timp ce se îndepărta poticnindu-se printre copaci, mai auzi vreo două lovituri care-și nimeriră ținta. Și realizează că-i umed între picioare.

Signora Olivotto de la *pensione* Ravizza se dovedi a fi o sfântă. Îl primi în apartamentul ei, unde-i curăță și-i bandajă rănilor. Când îi sugeră să-și dea jos pantalonii, să-i poată curăța, pomeni de petele murdare din genunchi, nu de pata udă dintre picioare. Chiar simulă că-i crede povestea, cum că a scăpat de doi bărbați care au încercat să-l jefuiască.

— Ei bine, o să rămâi cu o cicatrice care să-ți amintească de vitejia ta, îi spuse ea amuzată.

Tăietura din sprânceană nu era prea lungă, dar era adâncă. Când refuză să-și oprească sângerarea, fu chemat un doctor. Îi rase o parte a sprâncenei, îi făcu trei suturi și-i administră două aspirine, apoi refuză categoric orice plată. *Signora Olivotto* trebuie să-i fi solicitat doctorului o discreție totală, fiindcă nu-l întrebă deloc pe Adam cum se căptușise cu rănilor respective.

Dormi foarte prost din cauza durerii de cap și de coaste, ca și din cauză că se tot gândi la cei doi bărbați care zăceau ciomăgiți crunt de salvatorul lui misterios. Ce s-ar fi întâmplat dacă străinul necunoscut nu i-ar fi sărit în ajutor? Și cine o fi fost? Oare să fi avut vreo legătură cu el? Sau o fi dat din întâmplare peste tărăboi și s-a alăturat părții mai slabe? Erau întrebări rămase fără răspuns. Mai era și problema cărții despre sculptura renașcentistă, abandonată la fața locului, cu numele lui mângălit pe pagina de gardă. O evaluare calmă și chibzuită a situației în care se afla îl conduse la o singură concluzie: să plece din Viareggio cât mai repede cu putință.

Signora Olivotto îi spălase pantalonii și-i pusese la uscat peste noapte. Erau încă umezi de dimineață, dar se uscară rapid la razele soarelui matinal. Luă micul dejun în cameră, ca să evite privirile curioase ale celorlalți oaspeți. Acum avea ochiul stâng umflat rău de tot.

Dându-și seama că nu putea să plece din oraș fără să știe ce s-a întâmplat, ieși pe furiș din *pensione* și porni în grabă spre parc.

Nu reuși să găsească locul exact, dar trecu în revistă cu atenție bucata de pădure unde avusese loc altercația. Nu erau

cadavre și nici cordoane ale poliției care să sigileze scena crimei. Nu-și găsi cartea, dar moralul i se mai ridică un pic în timp ce se întorcea șchiopătând la *pensione*.

Signora Olivotto îi chemă un taxi care să-l ducă la gară. În momentul în care porni, îl redirectionă pe șofer spre prima gară din drumul spre Florența. Nu putea risca să se urce în tren chiar în Viareggio. Dacă Gaetano are un strop de minte, acolo o să-l aștepte.

Era o gară mică, iar trenul care opri aici făcu haltă în fiecare gară dintre Viareggio și Florența. Asta nu-l deranjă pe Adam, îi dădea timp să se gândească.

În hurelul trenului, prin vipia din valea râului Arno, își dădu seama că singura noapte pe care o petrecuse la Viareggio schimbase totul. Căutarea adevărului despre moartea lui Emilio nu mai era o chestiune particulară, una pe care s-o urmărească în taină. Pierduse inițiativa. Gaetano cu siguranță trebuie să-l fi contactat deja pe Maurizio. Trebuie să presupună, deci, că își dăduseră seama exact cine e și de ce făcuse drumul până la Viareggio.

La început, se muștră pentru că îl luase gura pe dinainte și se dăduse de gol. Până să ajungă în gara Santa Maria Novella, își schimbă, însă, părerea.

Și ce dacă știi? Poate că lucrurile decurseseră conform planului. O să coboare din tren, cu bănuielile confirmate, întrebându-se ce naiba o să facă de-acum încolo. Fusese naiv. Descoperirea adevărului nu era niciodată un scop în sine. Era clar că urma să aibă loc o confruntare de vreun fel cu Maurizio. Viareggio, pur și simplu, nu făcuse decât să precipite inevitabilul.

Maria fu prima care dădu cu ochii de Adam. În momentul în care îl văzu, își duse mâna la gură într-un gest reflex. Îl luă în bucătărie și îi ascultă (de-acum înflorită) relatare a altercației cu hoții de buzunare. Ea insistă să-i dea jos bandajul și să examineze rana de la sprânceană. Decretă suturile doctorului ca fiind „adecvate”, deși una în plus n-ar fi stricat. Îi puse o mână consolatoare pe braț și îl întreabă dacă nu dorește ceva. Îi făcu o cafea, apoi îl expedie la etaj poruncindu-i să facă baie și să-și schimbe hainele înainte de prânz.

Cum stătea și se uita în oglinda de la baie, trei lucruri îi trecură prin minte într-o succesiune rapidă: arăta cu adevărat oribil, murdar și dărâmat; era bucuros să fie din nou la Vila Docci; iar Maria îi arătase mai multă căldură în ultimele cincisprezece minute decât pe parcursul întregului său sejur.

*

Nu se miră să-l găsească pe Maurizio așezat la masa de pe terasă când cobori la prânz. Reacția lui Maurizio nu fu nici ea una imprevizibilă. O egală pe maică-sa în exprimarea ororii, a uimirii și unei compătimiri îngrijorate. Adam își petrecu cea mai mare parte a prânzului încercând să ajungă la Maurizio, să-i smulgă o privire, ceva, orice care să sugereze că știu amândoi că povestea lui cu hoții de buzunare din Arezzo e o minciună sfruntată.

Maurizio oferă un recital impecabil. Adam nu putea face altceva decât să-l admire, fiindcă nu se îndoaia niciun moment că asta și e: un recital. Totuși, pe măsură ce prânzul înainta, începu să-și facă griji. Maurizio trebuie să-l fi luat la bani mărunți pe Gaetano; știa că Gaetano nu i-a pomenit lui Adam numele său. Nu trebuie decât să se țină tare, să nu aducă vorba despre Viareggio, iar Adam ar fi legat de mâini și de picioare, lăsat cu nimic mai mult decât un lanț rupt de dovezi circumstanțiale.

Asta ar fi trebuit să facă, așa că se miră când Maurizio își făcu

apariția în camera de studiu la scurtă vreme după prânz. Intră dinspre bibliotecă și închise ușa în urma lui. Mai închise și ușa de sticlă care dădea spre terasă.

Adam era la birou, citea. Nu-i rămăsese în minte nici măcar un cuvânt din carte. Se rugase în sinea lui ca Maurizio să facă exact gafa asta.

Maurizio își aprinse o țigară.

— Gaetano îți transmite scuze, spuse.

Tăcerea păru cea mai bună tactică.

— Cine a fost tipul din parc?

Deci despre asta era vorba. Să-l tragă pe Adam de limbă nu era o gafă din partea lui Maurizio, ci o necesitate. Trebuia să știe dacă Adam lucrează singur sau nu. Trebuia să știe ce are de înfruntat.

— Nu știu. Era întuneric, nici măcar nu l-am văzut la față.

Maurizio își miji ochii și-l studie cu atenție.

— Te cred. Se abătu pe la șemineu și răscoli niște cenușă în grătar. Nu știu ce crezi că ai aflat, dar dă-mi voie să-ți explic cum stau lucrurile. Îl cunosc pe Gaetano, firește că-l cunosc. Îl cunoaștem cu toții. Când a plecat anul trecut, m-a rugat să-l ajut în afaceri. Zâmbi strâmb: Ba nu, m-a rugat să-i împrumut niște bani. L-am refuzat, apoi am văzut La Capannina și m-am răzgândit. Mi-am zis că-i o investiție bună. Și chiar este. Aranjamentul dintre noi e foarte complicat. O să fiu sincer, nu-i tocmai legal. Asta îl face să fie atât de sensibil. Asta ne face pe amândoi sensibili. Îmi pare rău că a trebuit să suferi din cauza asta. Dar nu sunt decât afaceri, atât, și nimic mai mult.

Nu putea să nu îl admire pe Maurizio, iată o încercare deșteaptă de a-i oferi o explicație care să-i permită să iasă din toată povestea asta cu conștiința împăcată.

Dar depășise faza asta. Se schimbase. Îl răniseră. Îl speriaseră. Ba nu, îl făcuseră să se pișe pe el de frică la gândul că o să moară.

— Minți, îl acuză el. Știu că minți și știi și tu că minți. L-ai ucis pe Emilio, iar când Gaetano a văzut ce-ai făcut, a trebuit să-i cumperi tăcerea. Poate încă i-o cumperi. Ți-a povestit Gaetano ce planuri își face? Are planuri mărețe – banii nu sunt o

problemă – banii *tăi*, îmi imaginez.

Se miră că nu i-a trecut prin cap ceva mai devreme că relația lor e una de continuu șantaj, că Gaetano i-a ridicat prețul lui Maurizio cu La Capannina. Era un gând mulțumitor că în ultimii paisprezece ani Maurizio chiar a plătit pentru crima sa.

Expresia lui Maurizio oscila între milă și amuzament.

— Așa crezi? Că mi-am ucis fratele? Ești nebun? Aruncă țigara în șemineu și se apropie de birou. Nu mai era amuzat. Vii aici și-mi spui mie asta? Îndrăznești să-mi spui așa ceva? Am fost acolo. Își împunse pieptul cu degetul: Am fost acolo. L-am văzut pe neamț cum îl împușcă pe Emilio. L-am văzut că se apropie de el și-l împușcă din nou în cap. Făcu un pistol din degete și „trase” în pământ. Iar eu n-am făcut nimic. Nimic. Am privit. Dacă a nu face nimic înseamnă că l-am ucis, atunci, da – eu l-am ucis.

Nu lacrimile ce se revărsau șuvoi din ochii lui Maurizio îl tulburară pe Adam, ci degetele făcute pistol pe care le îndreptase spre pământ. Asta explica gaura de glonț în podeaua de la etaj – un detaliu pe care Chiara nu i-l menționase și pe care Adam, în superficialitatea lui, îl luase drept dovada implicării lui Maurizio în uciderea fratelui său.

Era piatra de temelie a raționamentului său – singura dovadă solidă pe care o avea – iar Maurizio o înlăturase cu un simplu gest. Întregul eșafodaj șubred al conspirației construit de el se năruia în clipa asta.

— Ei bine...?

— Îmi pare rău, răspunse Adam cu glas stins.

— Ți pare rău?!

— Da.

Maurizio se întoarse cu spatele la birou, exasperat.

— Asta-i tot ce ai de spus?

— O să plec.

— Așa să faci!

— Acum?

— Măine-dimineață, după cum ai plănuit. Nu vreau să fac scandal de dragul mamei.

Adam dădu din cap a aprobare. Maurizio îi aruncă o privire

disprețuitoare și ieși țăntoș din încăpere.

*

Urcă la etaj amețit, zguduit și confuz. Încercă să-și pună gândurile în ordine, dar i se împrăstiau în toate direcțiile precum o gloată turbulentă, lăsându-l să se învârtă ca o muscă fără cap printre ruinele raționamentului său.

Se trezi în camera lui, golindu-și și refăcându-și valizele pe care le pregătise înainte de-a pleca pe litoral.

Oare de ce nu putea să gândească limpede? Raționamentul urmat pas cu pas era, de regulă, lucrul pe care se bizuia mereu.

O fi în stare în șoc. Da, asta era. Sau o fi având o contuzie. Doctorul din Viareggio îl prevenise că s-ar putea întâmpla așa ceva.

Avea dreptate în legătură cu un singur lucru: într-adevăr, Viareggio precipitase lucrurile, silindu-l la o confruntare cu Maurizio. Râse scurt, nervos. E chiar *singurul lucru* asupra căruia nu se înșelase.

Acum, măcar, totul se terminase. Nu-i capabil să ducă lucrurile mai departe, chiar dacă ar vrea. Și nu vrea. Vrea să plece. Ar fi sunat după un taxi pe loc, dar nu mai avea nici măcar atâta energie.

Se lăsă să cadă în fotoliul pufos de lângă șemineu și gemu. Îl lucraseră bine sub pinii din Viareggio. Ceva nu-i tocmai în regulă cu coastele lui. Simțea o durere ascuțită, îngrijorătoare. Cât despre bubuitul din creier, aspirinele abia dacă-i atenuau o parte infimă a suferinței.

Era o epavă din cap până-n picioare. Niciodată, în viața lui, nu ajunsese atât de jos. La fel ca și Dante, coborâse într-al nouălea cerc al Infernului.

Nu. Era o comparație nepotrivită. Asta deoarece călătoria lui Dante nu se terminase acolo, în abisul adânc. Se ridicase prin Purgatoriu în Paradis, călăuzit de spiritul iubitei moarte, Beatrice.

Cugetă un timp pe tema asta, după care se sculă din fotoliu și se îndreptă spre ușă, chinuindu-se la fiecare pas.

Ceva îl îndemna să se întoarcă înainte de-a ajunge acolo. Tocmai asta – credința lui aiurită în călăuza lui spectrală – îl adusese în situația grea de acum. Ciudat, totuși, nu-i mai păsa dacă e păcăliciul propriei sale imaginații bolnave. Ajunsese prea departe ca să-i mai pese.

Se simți ciudat de calm în timp ce-și croia drum prin gaura din gardul viu de tisă. De fapt, își dădu seama că e prima oară când intră în grădina memorială fără să aibă un sentiment de teamă sau neliniște. De vină o fi durerea care-i chinuiește tot trupul. Trecuse, fără doar și poate, prin experiența cea mai apropiată de ceea ce trebui să fi simțit ea la sfârșitul vieții.

Orice afinitate curioasă inventase în legătură cu el și Flora, ea nu i-o împărțase defel.

Nu-i oferi nicio consolare, ci doar o privire inexpressivă, împietrită.

Își spuse în sinea lui să nu se lase descurajat. Îi mai făcuse asta și înainte, îi respinsese avansurile, apoi îi acceptase apropierea. Antonella și Harry simțiseră amândoi: îi plăcea să tachineze. Este exact așa cum o imortalizase Federico în piatră cu atât de multe secole în urmă.

Parcurse circuitul alene, conștient că-i ultima oară când face asta. Așteptă și speră. Zadarnic. După o jumătate de oră, se trezi iarăși în amfiteatru, deprimat, respins, cu ultimul tur terminat.

Își trecu degetele peste inscripția de pe banca de piatră: ANIMA FIT SEDENDO ET QUIESCENDO PRUDENTIOR. Sufletul în Repaus Devine Mai Înțelept. Încă un indiciu lăsat de Federico Docci. Câte o fi lăsat în total? Exact câte trebuiau pentru ca fapta lui să rămână nedescoperită vreme de aproape patru sute de ani. Era un raționament impresionant din partea lui Federico – demn de admirație, chiar – și era ușor să ți-l imaginezi aplicând aceeași subtilitate riguroasă și la comiterea crimelor înseși. Altfel, cum de nu fusese adus în fața legii? Îl și vedea pe Federico stând la căpătâiul soției suferinde până la sfârșitul crud, soțul îndurerat, jucându-și perfect rolul. Și-l mai

văzu pe Maurizio, fratele îndurerat, storcând o lacrimă menită să înlăture bănuielile unui străin.

Iată cât de bun trebuie să fii ca să scapi.

Se învioră, cucerit de-o nouă idee, simțind tot mai mult îmbrățișarea fermă a logicii implacabile.

Maurizio știe sigur că el a vizitat etajul al doilea, fiindcă i-a spus Maria. În concluzie, ar avea toate motivele să presupună că el descoperise gaura de glonț din dușumeaua de lemn și că își dăduse seama despre ce-i vorba – despre principala probă ce îl încredințează. Nu trebuie decât să îndepărteze proba, iar acuzația își pierde orice sens.

Maurizio încă-i în pielea unui anumit personaj, joacă un rol. În afară de a-l ucide pe Adam, ce altceva ar putea face decât să-i adoarmă suspiciunile cu vorbe? Nu va urma nicio confesiune, nici măcar cea mai vagă urmă de recunoaștere a vinovăției.

Un om nevinovat nu s-ar fi arătat la cină. Jignit de gravele acuzații aruncate în față, i-ar fi dat peste nas lui Adam în ultima lui seară la Vila Docci.

Adam așteptă, puse momeala în cârlig, apoi, când i se ivi ocazia, aruncă disperat undița pentru ultima oară. Asta se petrecu în pivniță, unde Maurizio coborâse să aleagă vinul pentru masă și unde Adam i se alătură câteva clipe mai târziu.

— Îmi pare rău.

Maurizio se întoarce.

— Ai mai spus asta.

— Mai am, totuși, încă o întrebare.

— Nu face asta.

— Ce s-a întâmplat cu pistolul?

— Care pistol?

— Pistolul lui Emilio.

— L-a distrus taică-meu.

— Serios?

— Așa a spus.

— L-ai văzut făcând asta?

Nu-i era frică să întindă coarda. Un om vinovat nu-și permitea să riposteze, iar Maurizio nu ripostă. Cercetă eticheta unei sticle prăfuite și se îndreptă spre ușă.

— Cred că ar trebui să mergem la mama, spuse el sec.

— *Ea* știe ce-a făcut el cu arma. Și cu gloanțele pe care le-a extras din cadavru.

Un om nevinovat ar fi continuat să meargă, nu s-ar fi oprit și nu s-ar fi întors în prag.

— Exact, a pus să fie scoase gloanțele. Sunt în spatele plăcii memoriale din capelă – placa lui Emilio – împreună cu arma. Tatăl tău le-a pus acolo. Mama ta crede că a fost gestul unui om care și-a pierdut mințile. Eu cred că știa. Cred că și-a dat seama ce s-a întâmplat acolo sus.

În ochii lui Maurizio nu se putea citi nimic, erau cufundați în două iazuri de umbră aruncată de becul fără abajur din tavan.

— Zici că *tu* n-ai făcut nimic. *El* n-a făcut nimic. Nu atunci. Dar a lăsat în urmă indicii. Și a lăsat și o dovadă – dovada balistică cum că Emilio a fost ucis cu propriul său pistol. Făcu o pauză: Dacă nu mă crezi, întreab-o pe *Signora Docci*.

— A, ba te cred, spuse Maurizio liniștit. Dacă ți-a spus că sunt acolo, înseamnă că acolo sunt. Dar de ce mi-ar păsa? Nu-mi pasă. Nu vreau decât să pleci odată de-aici.

*

Cina, inevitabil, fu chinul de pe lume. Cel mai rău lucru a fost modul abrupt de a-și lua rămas-bun de la Antonella, care, în mod clar, dorea să-și petreacă altfel ultima seară împreună. Însă ce putea face? Nu avea de ales. În momentul în care Maurizio se scuză și se îndreptă spre casa de lângă fermă, și el se văzu obligat să spună noapte bună. Nu-i fu greu să-și folosească rănila drept scuză, dar îi fu greu să interpreteze o partitură emoționantă când își luă rămas-bun de la Antonella, atâta timp cât mintea îi stătea la cu totul alte lucruri.

Se sărutară lângă mașină, își promisera că-și vor scrie și apoi totul se termină – ea plecă.

Trebuie să vină. Trebuie să vină.

Era o mică litanie supărătoare și persistentă. Și-o alunga din minte, dar ea își croia drum înapoi după câteva minute.

După ce se luptă cu ea vreo trei ore, nu numai că se plictisise, ci era și epuizat. Și îl durea tot trupul. Efectul aspirinelor începea să se estompeze. Iar faptul că stătea cocoșat într-un cotlon îngust din spatele altarului nu-l ajuta deloc.

Ieși din ascunzătoarea lui și se întinse pe podeaua de piatră, cu brațele pe lângă corp. Îl străfulgeră gândul că nu-i singur, că și Flora și Emilio zac prin apropiere, întinși exact ca el, iar asta îl mai consolă.

Privi lung tavanul de-abia vizibil la lumina slabă a singurei lumânări de pe altar – doar o împletitură nedeslușită de grinzi și traverse. Își închipui cum a fost construită, cu oamenii cocoșați pe schelele de lemn, modelând cu ciocanele structura, cu bolta albastră a unui cer de vară deasupra lor.

Închise ochii, imaginându-și totul, și simți cum se cufundă în somn. Se ridică brusc, se vârî la loc în spatele altarului, ghemuindu-se, pe vine, cu genunchii la piept.

Trebuie să vină. Trebuie să vină.

Poate deja a venit și a plecat. Poate că a văzut scara aruncată la pământ lângă zidul capelei, împinsă de Adam, după ce s-a cățărat pe fereastră. Fusesse o manevră dificilă, dar necesară, era greu de crezut că Maurizio ar intra în capelă dacă ușa nu ar fi încuiată pe dinafară, iar cheia în siguranță sub piatra ei.

Dumnezeule, îi arde buza după o țigară. Nu-și mai amintea când mai rezistase atâta timp fără să fumeze. La spectacolul cu *Hedda Gabler* a lui Ibsen, la Teatrul Cambridge Arts, cu peste trei ore cumplite de teatru studentesc zelos, neîntrerupte de nicio pauză, deși îl încântase de-a dreptul blonda din Newnham care o juca pe Hedda. Oare cum o chema? Avea un frate la Corpus Christi cu o pată roșu-aprins, un semn din naștere pe gât...

Îl trezi un hârșăit. Îl recunosc imediat ca fiind mecanismul unei vechi broaște ce gemea, refuzând să se clintească. Înțepeni și își încordă auzul. Auzi un scârțâit de balamale. Apoi șoaapte.

N-a venit singur! A adus cu el pe cineva. Sau ceva. Ceva care se codește, care mișună. Un câine care lipăie prin jur, adulmecă, miroase istoria canină a locului. Nu-i a bună. E de rău.

O voce bărbătească șuieră o comandă, chemând animalul la picior. Dar pentru cât timp? O rază de lanternă spintecă întunericul, mătură rapid interiorul, proiectând umbra altarului pe peretele din fund.

Adam se făcu mic. Nu intrase în capelă pe ușă, așa că animalul nu putea să-i ia urma, doar dacă nu se apuca să mișune. Îl știa pe câine, un collie corcit cu alte rase, tânăr și neastâmpărat, dar nici pe departe un câine de atac. Își aminti că fusese plăcut surprins de faptul că Maurizio și Chiara nu simțeau nevoia unui animal cu pedigree.

Acum un alt zgomot, la stânga lui. O geantă cu scule așezată la pământ. O mână care scotocește înăuntru, apoi tăcere. După asta se auzi ceva ca un râcâit. Maurizio încerca să îndepărteze placa memorială. Mai bine să aștepte puțin înainte să-l surprindă asupra faptei.

Dar câinele avea cu totul alte idei.

Nu-l văzu până ce nu apărură chiar în fața lui, dând din coadă și gâfâind. *Te-ai ascuns bine, dar te-am găsit*, părea să-i spună.

Încercă să-l împingă. Îi linse mâna și lăsă să-i scape un scheunat.

— Ugo.

Fără îndoială, era vocea lui Maurizio.

Ugo lătră vesel de câteva ori, iar raza lanternei se îndreptă spre altar.

Adam luă taurul de coame și se târî afară din ascunzătoare, mijind ochii din cauza luminii. Își aprinse lanterna și o îndreptă spre fața lui Maurizio, orbindu-l. După un moment de reciprocă neutralizare, amândoi își coborâră raza lanternei spre podea.

Adam îl mângâie pe Ugo pe cap, cu un gest ce intenționa să exprime impresia că-i relaxat și stăpân pe situație. Maurizio

avea trupul încordat, parcă gata de luptă, și chipul palid ca ceara. Șurubelnița din mână nu părea deloc inocentă.

— Ce cauți aici? îl întreabă el înnegurat.

— Nu știu.

— Răspunde, insistă Maurizio.

— N-am avut încotro. Trebuia să aflui.

Maurizio se întoarce brusc și folosi șurubelnița să îndepărteze placa din zid. Lanterna lui nu dezvăluie nimic dedesubt, în afară de piatră goală, netencuită. În mod clar, nu era nicio armă, niciun glonț.

— Deșteaptă chestie, murmură Maurizio. Foarte deșteaptă.

Instinctul îi dictă lui Adam să-și țină nedumerirea pentru sine. Unde mama naibii o fi pistolul?

Maurizio se așează pe marginea unei strane. Limbajul trupului său vorbea despre o înfrângere pe care Adam o asocia cu greu cu personajul, așa că păstră o distanță prudentă.

— Ei bine, acum știi.

— De ce? întreabă Adam. Doar erați frați.

— S-a întâmplat. Nu trebuie să mă justific în fața ta.

— Pentru toate astea... o casă, niște pământ? Adam voia să creadă că au mai fost și altele la mijloc – o confruntare ideologică, orice altceva decât simpla lăcomie. Dar ai vrut să fii sigur. Cu propria lui armă?

Maurizio nu răspunse; se holba la mâinile lui de parcă numai ele erau vinovate pentru faptele sale.

— Unde era Gaetano?

— El a sosit când plecau nemții. Urca scările când a auzit împușcăturile. Maurizio ridică privirea și adăugă pe un ton sec: Nu poți face nimic.

— Pot să-i spun mamei tale.

— Da. Iar ea n-o să facă nimic.

— Cum poți să fii așa de sigur?

— Pentru că n-o să-i permit.

— Serios? îl luă peste picior Adam.

În zâmbetul lui Maurizio se strecură o umbră de viclenie.

— Ești un băiat deștept... dă-ți seama și singur.

Chiar și în lumina chioară, Adam îi zări viclenia rece și

însălmântătoare din ochi. Maurizio părea să spună că-i gata să adauge matricidul la fratricid, dacă nu are încotro.

— Tu decizi.

Lătratul neașteptat al lui Ugo răsună ca un țipăt triumfător, ca un ropot de aplauze adresate stăpânului său pentru strălucita lui strategie diabolică.

— *Zitto*, sâsâi Maurizio, dar Ugo n-avea de gând să tacă.

Lătră din nou și se năpusti spre ușa capelei.

Maurizio se repezi cu o viteză impresionantă, dar ușa se deschise înainte să ajungă la ea.

Maria intră în capelă, cu mâna ținută streășină la ochi, să-și ferească privirea de lumina orbitoare a lanternei lui Maurizio.

— Maria...

Maria trase ușa după ea, cu trăsăturile feței imobile, ca o stană de piatră.

— Am auzit totul.

Ochii lui Maurizio trecură de la Maria la Adam și înapoi, căutând o legătură. Adam i-ar fi spus că nu-i nicio legătură dacă Maurizio nu și-ar fi dat seama singur.

— Ce cauți aici?

— Trăgeam cu urechea.

— Pentru cine? Pentru mama?

Maria nu răspunse, dar tăcerea ei păru să-i vorbească lui Maurizio.

— Pentru cine atunci? Întrebă el. Pentru Antonella?

Din nou, Adam nu văzu pe chipul Mariei nimic care să însemne un răspuns. Fără îndoială, Maurizio știa s-o citească mai bine.

— Firește... știe că o să-i revină ei dacă n-o primesc eu, spuse el, iar tonul lui sugera că acum înțelegea totul.

Adam, pe de altă parte, se străduia să țină pasul cu el, roțițele i se învârteau cu repeziciune, încercând să proceseze informațiile.

Se lăsă păgubaș când Maurizio adăugă:

— Oricât te plătește ea, eu o să-ți dau mai mult.

— Mă plătește bine de tot.

— N-are a face!

Maria nu se grăbi să răspundă.

— Vreau o casă. Nu un apartament. Și vreau și bani.

— Cât?

— Îndeajuns să nu-mi mai fac niciodată griji.

— S-a făcut, acceptă Maurizio.

Adam nu intenționa să se bage. Cuvintele englezești, pur și simplu, îi ieșiră pe gură fără să vrea.

— Maria, ce faci?

Se uită la el cu o expresie rușinată, dar hotărâtă.

— Și cu el cum rămâne? îl întrebă ea pe Maurizio.

— Ce poate să facă el? Măine pleacă. Știe deja că n-are de ales.

Maria dădu din cap a aprobare și se îndreptă spre ușă.

— Maria... spuse Adam pe un ton rugător.

Ea se opri și se întoarse.

— Ce-i? Cine ești tu? Ce știi tu? Nu știi nimic. Arată cu degetul spre vilă. Taică-meu a muncit toată viața pentru ea, și cu ce s-a ales? Cu nimic. Cu ce mă aleg eu? Cu nimic. Țasta-i mersul lucrurilor. Nu vreau decât să mor sub acoperișul meu și să-mi plătesc singură înmormântarea. Vreau prea mult? Zi, e prea mult?

Maurizio dădu din mână împăciuitoare.

— Cine ești tu? continuă Maria. Nu ești decât un copil. Habar n-ai.

În tăcerea care se lăsă după plecarea ei, Adam întinse o mână să se sprijine de o strană. Nu era destul. Trebui să se așeze.

Maria avea dreptate. Nu știe nimic. E complet pe dinafară. Privi în sus și-l văzu pe Maurizio aplecat deasupra lui, fără nicio urmă de triumf în privire, doar cu o certitudine tăcută.

Ieșiră împreună din capelă. Maurizio încuie ușa și puse cheia în buzunar. Ridică privirea spre stele, apoi se uită la Adam.

— Am vorbit serios în legătură cu mama. Decizia îți aparține.

*

Nici gând să adoarmă. Nici măcar nu încercă. Se așază pe terasă și fumă țigară după țigară. Uimirea și sentimentul

copleșitor al propriei naivități se băteau pentru întâietate în capul lui. Nu era capabil să digere scena la care tocmai asistase. Știa că avusese loc un troc – Maria își vânduse tăcerea pentru un preț frumuseț – dar ce era cu toată vorbăria aia despre Antonella?

Știe că o să-i revină ei dacă n-o primesc eu.

Nu răstălmăcise vorbele lui Maurizio. Nici răspunsul Mariei. Derulă iar și iar în minte schimbul lor de replici – întorcându-l febril pe toate fețele, încercând să-l înțeleagă – până când lumina zorilor apărură pe furiș și făcu să pălească toți aștrii, în afară de cele mai strălucitoare stele. Apoi se ridică în picioare.

*

Apropiindu-se de clădirea fermei, se opri un pic să admire răsăritul soarelui ce-și răsfira degetele palide peste dealuri. Dacă nu ar fi zăbovit, ar fi traversat curtea, și ar fi fost surprins în câmp deschis, când se deschise ușa de sus, din capul scărilor, și din casă ieși Fausto.

Adam se ascunse după colțul șurii. Fausto! Imposibil. Rezistă impulsului de a se convinge încă o dată, încredințat că ochii nu l-au înșelat, dorindu-și din suflet să-l fi înșelat. Ce-o fi cu Fausto de se strecoară din casa Antonellei în zori de zi?

Grăbi pasul și înconjură șura. Dintr-un colț al acareturilor, avea vederea obstrucționată de un pâlț de chiparoși către cărarea ce ducea la San Casciano. Fausto porni pe ea, serios și îngândurat, ușor gârbovit. Adam îl urmă, lipindu-se de trunchiul copacilor.

De teamă să nu îl zărească, fu nevoit să rămână în urmă când Fausto ajunse la periferia lui San Casciano. De două ori aproape că îl pierdu prin labirintul de străduțe. A treia oară îl pierdu de-a binelea, dar până atunci își făcuse o idee destul de clară despre destinația lui.

Pensione Amorini încă nu se deschisese. Ferestrele de la parter, cu obloanele trase, îi permisese să înconjoare clădirea fără să fie văzut. Se strecură în grădina din spate, pe poarta din zidul de piatră. Bucătăria era în partea din spate a clădirii,

ferestrele ei dădeau exact spre grădină.

Auzi voci și zăngănit de veselă. Se uită prudent pe lângă cercevea și o văzu pe *Signora* Fanelli încărcând o tavă cu farfurii și castroane. Era cu spatele la Adam, așa că el văzu clar de tot cum Fausto își coboară încetișor mâna stângă pe fundul ei. *Signora* Fanelli întoarse capul și-l sărută scurt pe buze.

Adam porni spre barul din Piazza Cavour de parcă ar fi fost în transă. Capul îi bubuia, coastele îi pulsau de durere și era agitat după noaptea de nesomn. Nu îl miră că nici măcar ceașca de cafea nu-i e de vreun folos.

Cugetă la ceea ce văzuse cu ochii lui, încercând cu disperare să constate că s-a înșelat. Nu reuși. Antonella susținea că nu-l cunoaște pe Fausto și, totuși, îi era clar că îl cunoaște. Relația dintre *Signora* Fanelli și Fausto îi păruse a fi doar una dintre doi cunoscuți, dar, evident, era vorba de mai mult decât atât.

Încet-încet, întrezări, fir cu fir lipicios, pânda de păianjen pe care o țesuseră în jurul lui. N-o vedea chiar pe toată, dar vedea destul de mult. Cheia era Fausto. Fausto fusese cel care, cu două săptămâni în urmă, îi aruncase sămânța suspiciunii îndreptate împotriva lui Maurizio cu o remarcă rostită aparent la întâmplare. Fausto o retractase, da, însă doar atât cât să îndepărteze suspiciunile care planau deasupra lui, păstrând vie curiozitatea lui Adam. Indiciul cu La Capannina din Viareggio îl primise din partea lui Fausto, după cum ascunzătoarea cheii de la etaj i-o dezvăluise Antonella. Dumnezeule, ce bine și-a mai jucat ea rolul, refuzând să i-o destăinuiască de la bun început. Și de ce i se oferise pe tavă la izvorul termal? Pentru că o fi crezut că el o să plece a doua zi? Pentru că încă nu-și terminase treaba și ea avea nevoie pe mai departe de prezența lui? Răspunsul era limpede, imposibil de ignorat.

Și Maria își jucase rolul bine, alimentând tensiunea dintre el și Maurizio, încingând atmosfera. Nu avusese niciun motiv să-i raporteze lui Maurizio despre vizita lui în camerele de la etaj, dar o făcuse. După spusele *Signorei* Docci, până și ideea ca Adam să poarte smochingul lui Emilio la petrecere tot a Mariei fusese, generând și mai multe contradicții între el și Maurizio.

Dovezile se adunau una după alta. Aproape fiecare amintire

îi incrimina. Până și seducerea lui de către *Signora* Fanelli putea fi văzută ca parte dintr-un complot, iar la gândul ăsta simți că i se întoarce stomacul pe dos. Fusese manipulat încă din prima noapte petrecută la San Casciano.

Dar de ce tocmai el? Își dădu seama până să termine a doua ceașcă de cafea.

Maurizio trebuia să fie dat de gol, detronat, dacă Vila Docci urma să fie moștenită de familia din care face parte Antonella. Ea pusese, fără doar și poate, ochii pe proprietate, dar nu se baza decât pe suspiciunile ei legate de implicarea lui Maurizio în moartea lui Emilio. Și știa că Maurizio e mult prea prudent să pice într-o capcană întinsă de ea direct. Așa că se folosisese de o marionetă. Trăsese sforile, iar Adam dansase cum voise ea. Și totul mersese conform planului până în ultimul moment.

Singura consolare în toată povestea asta era trădarea Mariei. Antonella nu prevăzuse că Maurizio va plusa oferta ei în ultimul moment. Îl subestimase. Maria, mai în vârstă și mai înțeleaptă, nu îl subestimase.

Luă cu sine acest gând plăcut pe când se întorcea cu pași rapizi pe poteca ce ducea la ferma Antonellei.

Nu era acasă. Nici mașina. Dispăruseră amândouă. Mai bine. Ar fi țipat la ea. Sau și mai rău.

Se mulțumi să apuce o piatră din marginea drumului și s-o azvârle pe fereastra bucătăriei.

*

Despărțirea fu absurdă, *Signora* Docci era singura actriță fără scenariu din farsă. Știind că miza-i uriașă, Adam își jucă rolul cu o inocență perfectă. La fel și Maria. Ochii ei chiar se umeziră când îl sărută de la revedere pe ambii obraji. Maurizio se oferă plin de amabilitate să-l conducă chiar el la gară.

Tăcură unul lângă altul mai tot drumul. Timpul era de partea lor, iar Adam îl întreabă dacă pot face un mic ocol pe la Piazza Repubblica, să-și ridice fotografiile cu grădina memorială. Maurizio îl însoți în magazin. Insistă să rămână cu el până-i pleacă trenul. Ultimele lui cuvinte fură la obiect:

— Ești un tip deștept. Ai un creier bun, folosește-l. În altă parte. Nu aici. Să nu te mai întorci aici niciodată.

Când trenul porni cu o smucitură din gară, Adam desfăcu plicul cu fotografiile grădinii. Sări peste cele cu Flora, nu pentru că ar fi fost mai proaste decât celelalte – era un fotograf fără vocație, toate erau de mâna a doua – ci pentru că era rușinat. Se simțea de parcă ar fi dezamăgit-o.

Nu avea să se mai facă nicicum dreptate pentru bărbatul care dormea alături de ea, sub dalele de piatră din capela familiei Docci.

Asupra Angliei se abătuse un val de căldură, ceea ce însemna că fuseseră patru zile însorite la rând. Pe Adam îl trezi răpăitul ploii în fereastră, în dimineața celei de-a cincea zi, prima lui dimineață petrecută acasă.

În loc de bună dimineața, primele cuvinte rostite de maică-sa când coborî de la etaj fură:

— I-am spus că ar trebui să-și ia umbrela la serviciu.

Era o frază familiară; o auzise rostind-o de nenumărate ori pe tonul acela de reproș blând. De data asta, însă, îi zgârie urechile, rămase agățată de creierul lui până când fu gata cafeaua făcută la filtru și maică-sa gânguri lauda adusă noului lor prăjitor de pâine, cumpărat cât lipsise el de-acasă. Și mai află și că pisica fusese sterilizată în absența lui.

N-o condamna. Știa că ceea ce făcea el acum era să participe la schimburile de informații neînsemnate care constituie viața de acasă. Nu le împărtășise nimic important părinților la cina de cu o seară în urmă, în afară de câteva impresii despre Italia și o relatare a muncii lui la Vila Docci. Reacția tatălui său la vestea că Adam dezlegase enigmele grădinii putea fi descrisă, în cel mai bun caz, drept respect pizmaș. În mod la fel de previzibil, maică-sa așteptase să rămână singură cu el ca să-l felicite din toată inima. În public, întotdeauna îi cânta în strună soțului ei – chestie care pe Adam îl enervase întotdeauna în trecut, dar care acum îi părea cu totul inacceptabilă.

— Stai jos, mami.

— Dragule?

Luă ceașca de ceai pe care o pregătise pentru ea și se duse la masa din bucătărie, iar ea nu avu de ales și-l urmă.

— E minunat să te avem din nou acasă, dragule.

— Mami, știu de tata.

— De tata? îl întrebă ea cu o ușoară notă de neliniște în glas, în discordanță cu inocența ei veselă.

— Mi-a spus Harry.

Privirea ei șovăi.

- N-ar fi trebuit să facă asta. L-am rugat să nu-ți spună.
- Mami...
- Mi-a promis că nu-ți spune.
- Mami...
- M-am supărat pe el.
- Mami.

Se întinse peste masă și-i luă mâna.

Ea lăsa bărbia în piept și privi țintă ceașca de ceai. Nu-i vedea chipul din cauza părului, dar îi văzu umerii scuturându-se de plâns. Primele hohote, anemice, crescuseră rapid în volum.

Se ridică de pe scaun și înconjură masa. O îmbrățișă din spate și o ținu strâns în timp ce ea plângea zgomotos.

*

Mai târziu, după ce stătură de vorbă, ea fu cea care propuse să se regaleze cu un prânz la Grey Friar – un han vechi, situat într-o vale din North Downs, dincolo de haosul urban. Era renumit pentru calitatea bucătăriei și prețurile sale exorbitante, și nu se duceau acolo decât la ocazii speciale. Asta de-acum le părea o ocazie specială. Maică-sa, cel puțin, așa părea să creadă. Dădu pe gât două pahare de vin de Xeres înainte de masă și chiar fumă o țigară de la Adam. Comandară amândoi păstrăvi, pe care-i mâncară la o masă din grădină, acum că ploaia se oprise, iar norii se împrăștiau.

El îi povesti toate prin câte a trecut în Italia. Singurele detalii de care o scuti fură cele de natură intimă. Ea îl întrerupse rar, lăsându-l să-și descarce sufletul.

Când termină, îi spuse:

- Ei bine, voi, tinerii, chiar că aveți o viață palpitantă.

Era exact genul de remarcă pe care se aștepta să o facă – exact genul de remarcă pe care el se rugase să n-o facă.

— Ei, pentru numele lui Dumnezeu, Adam, izbucni ea, am glumit.

Întrebările la obiect pe care începu să i le pună una după alta sugerau că îl ascultase cu foarte mare atenție. Căută o interpretare alternativă a evenimentelor, ceva care să-i atenueze

durerea dezamăgirii provocate de Antonella. Când nu reuși să găsească una, îl consolă – așa cum numai mamele știu s-o facă.

*

Tatăl lui se întoarse de la lucru târziu, dar îi aduse „vești extrem de bune”. Cunoștința lui de la Baltic Exchange îi reînnoie oferta de a munci, fără plată, dar pentru a acumula o experiență neprețuită. Adam e bine-venit să înceapă oricând pofteste.

— Nu cred că vreau să mă duc, tată.

— Nu crezi că vrei să te duci? se miră taică-său, aruncându-i o privire mânioasă.

— M-am exprimat greșit, *știu sigur* că nu vreau să mă duc.

Urmă inevitabila ceartă. La un moment dat, taică-său își ieși din fire.

— Atâta vreme cât locuiești sub acoperișul meu, pe cheltuiala mea, faci așa cum îți zic eu.

Tonul ridicat îl luă pe amândoi prin surprindere.

— Cum îndrăznești? izbucni mama lui Adam. Cum îndrăznești să vorbești așa?! Nu mai ai niciun drept aici.

Taică-său parcă fu lovit cu leuca în cap, iar Adam se trezi transportat într-o micuță capelă florentină. Ceva din suferința diformă exprimată de gura maică-sii îi aminti de Eva lui Masaccio în momentul alungării din Grădina Raiului.

Tăcerea continua să domnească. Taică-său îi aruncă o privire și își dădu imediat seama că îi știe secretul. Nu prevăzuse asta, așa că își plecă privirea.

— Spune-i, îl îndemnă maică-sa. Spune-i ce s-a întâmplat cu adevărat în Italia. Povestește-i ce ți-au făcut.

Pentru un om care punea mare preț pe logică și fapte clare, era normal ca pe taică-său să-l preocupe mai mult împrejurările crimei lui Maurizio și descoperirea ei decât felul în care l-a afectat ea pe Adam. Totuși, găsi destulă compasiune cât să-i spună:

— Dacă fata aia o să pună vreodată piciorul în pragul acestei case... ei bine, nu știu *ce* am să fac.

Află peste o săptămână.

O rugă să aștepte la ușă și se duse să-l caute pe Adam.

Era duminică după-amiază, iar Adam tundea peluza, în timp ce maică-sa plivea straturile de flori. Era încă echipat ca pentru tenis, jucase o partidă cu niște prieteni în dimineața aceea.

Taică-său apăru din casă, părea tulburat.

— A venit să te vadă o tânără. Cred că-i... – degetele îi flutură la tâmplă – din Italia.

— Antonella...?

— Se poate. Da. Din câte ne-ai povestit.

— N-ai întrebat cum o cheamă, Charles? strigă maică-sa din spatele unei hortensii.

— Nu, fir-ar să fie, n-am întrebat, OK? Am fost prea șocat.

Antonella nu era singură. Fausto apăru stingher de după umărul ei.

Bucuria nebună se lupta cu mânia. Primul impuls fu să le trântască ușa-n nas. Politețea învinse, ajutată și de o mare doză de curiozitate.

— Intră, o invită rece. Și tu, adăugă către Fausto în italiană, folosind formalul *Lei* în loc de *tu*, ca să se facă bine înțeles.

Părinții lui apăruseră în spatele lui în antreu, sfidători, ocrotitori și complet ridicoli în hainele lor uzate, de grădinărit.

— E în regulă, le spuse el, ne ducem în grădină.

Când ajunseră pe terasa din spate, Antonella scoase din buzunar un plic și i-l înmână lui Adam. Era voluminos.

— Ce-i asta?

— Citește. E OK.

Îl atinse pe braț cu un gest liniștitor.

Petrecuse multe ore transformând-o în imaginația lui într-un diavol, în cel mai bun caz într-o prețioasă lecție de viață, și fu șocat să constate cum o simplă atingere, ușoară ca o pană, îi poate lesne alunga toată strădania, topindu-i deprimarea crâncenă ce-l stăpâna de săptămâna trecută.

— Nu știu... Nu sunt sigur că pot... Despre ce-i vorba?

Simțea că i se împăienjenesc ochii de lacrimi.

— E-n regulă, spuse ea.

— Hai, citește, îl îndemnă Fausto blând.

Adam își luă țigările de pe măsuta de pe terasă și se îndreptă spre banca din fundul grădinii.

VILA DOCCI

Dragul meu Adam,

Sper ca scrisoarea mea să te găsească sănătos și vesel. Presupun că n-o să fie așa și n-am nicio îndoială că vina este a mea.

Poate că Antonella ți-a povestit deja câte ceva despre ceea ce s-a întâmplat și, în acest caz, mare parte din ceea ce-ți scriu n-o să te mire deloc. În orice caz, trebuie să mă crezi, Antonella n-a avut nimic de-a face cu tot ce s-a petrecut – absolut nimic. La fel ca și tine, este cu totul nevinovată. Noi ceilalți nu suntem. Te rog, încearcă să nu-i judeci prea aspru pe Maria și pe Fausto. N-au făcut decât ceea ce i-am rugat eu și n-au făcut-o întotdeauna bucuroși.

Te-am folosit, Adam. Te-am folosit încă înainte să te fi cunoscut, te-am folosit cât ai stat aici și poate încă te folosesc și-acum. Nu mă aștept să mă ierți pentru asta, dar sper ca într-o bună zi să-mi înțelegi motivele. Așa cum îi spune Vergiliu lui Dante la începutul Divinei Comedii – pe care, datorită ție, am recitat-o – „Ieșirea-i prin-năuntru!”. Așa a fost și pentru mine. M-am trezit într-un loc întunecos și n-am văzut decât o singură cale de ieșire.

Fiul meu l-a ucis pe fiul meu. Presupun că am știut asta dintotdeauna, din clipa în care Benedetto a sigilat ușa, blocând etajul de sus. Nu îi stătea lui în fire să facă așa ceva. Privea întotdeauna înainte, niciodată înapoi. Așa era firea lui. Mi-a explicat motivele lui, firește, și am ales să le cred. Alternativa era de necrezut.

Acum sunt sigură că Benedetto și-a dat seama ce s-a întâmplat în seara aceea, iar faptul că a lăsat camerele de la etaj așa cum erau a fost pedeapsa pe care i-a dat-o lui Maurizio. A vrut ca

Maurizio să trăiască cu amintirea vie a ceea ce făcuse. Am vizitat camerele doar de două ori.

Când a murit Benedetto, m-am dus să văd ce-a găsit acolo. O parte din mine a răsuflat ușurată negăsind nimic. Acum știu ce-a descoperit, fiindcă ți-am urmărit pașii pe podeaua prăfuită, am văzut unde te-ai oprit, aproape de șemineu, și am dat covorul la o parte. Am văzut gaura de glonț din podeaua pătată de sângele lui Emilio. Ai găsit ceea ce a găsit Benedetto, așa cum am sperat (și m-am temut) c-o să găsești.

Singura certitudine în viață este moartea. Asta-i un lucru pe care l-am acceptat dintotdeauna, asta până ce moartea mi-a făcut o vizită Crăciunul trecut. Chiar și atunci, nu moartea în sine m-a speriat, ci perspectiva de a-l revedea pe Emilio, de a sta în fața lui, amândoi știind că l-am dezamăgit, că n-am făcut nimic. I-am jurat atunci că voi afla adevărul dacă voi mai avea zile, oricât de dureros ar fi. În momentul în care am făcut jurământul acesta, am știut că voi supraviețui, fiindcă aveam un motiv. Așa s-a făcut că o boală a înlocuit-o pe alta.

Planul meu era simplu, dar aveam nevoie de ajutor. Atunci l-am contactat pe Fausto. Îl cunoșteam de mulți ani. Bunicul lui a fost un om cumsecade, taică-său nu. Îmi pare rău să-i vorbesc de rău pe morți, dar mi se pare că pot fi criticați la fel de bine ca și cei vii. Chiar și când era numai un băiețel, Fausto era excepțional. Benedetto și cu mine ne-am ocupat de el, de dragul lui bunică-său. Fausto nu trebuia să știe, dar a aflat că l-am ajutat să-și termine studiile de-a lungul anilor. Iar când am avut nevoie de ajutor, a fost alături de mine. Aceste câteva rânduri nu exprimă îndeajuns prietenia care ne leagă sau respectul pe care-l am pentru el.

Fausto s-a dus, în numele meu, în sud, la începutul anului, în satul de lângă Roma de unde se trage Gaetano. Fausto a descoperit că povestea lui Gaetano cu moștenirea de familie nu-i adevărată. După cum știi, cred, Fausto e pasionat de tactici și strategii.

Rolul tău în afacerea asta a fost pus la cale cu multe luni în urmă: un student tânăr, inteligent și curios; sămânța misterului sădită în mintea lui de către Fausto și alimentată de mine. Dacă Maurizio ar fi bănuț, fie și un moment, că eu mă aflu în spatele

întregii afaceri, nu s-ar fi dat niciodată de gol. Amenințarea trebuia să vină de la altcineva, din partea unui nevinovat. Iar tu asta ești, Adam. Nu-i vina ta. De vină-i vârsta ta. Un om mai experimentat ar fi citit semnele. Ar fi ghicit că este dus de mână.

Aproape fiecare pas pe care l-ai făcut a fost hotărât dinainte. Nu toate. Câteva lucruri au fost imposibil de anticipat. Trei dintre ele ies în evidență. Eu te-am îndreptat spre albumul de familie pentru a-l readuce pe Emilio la viață, să te fac să-ți pese de el, dar nu mi-am închipuit niciodată că, văzând imaginile alea vechi, vei descoperi adevărul despre tatăl lui. Te-am subestimat (nu pentru prima și nici pentru ultima oară). Acum mă bucur că s-a întâmplat asta. M-a obligat să fiu sinceră cu Crispin, așa cum ar fi trebuit să fiu cu mulți ani în urmă.

Cum să-i spui unui om că fiul de care n-a știut niciodată este mort? Nu-i ușor, dar, în sfârșit, am făcut-o. Dacă n-ai izbutit să-l contactezi pe Crispin de la întoarcerea ta, asta s-a întâmplat fiindcă l-am rugat să fie de negăsit până ce o să primești scrisoarea asta. Nu mai e nevoie să-ți spun cât e de supărat pe mine pentru felul cum te-am tratat, aproape la fel de supărat ca și Antonella, deși e greu de crezut. Nimeni nu mi-a mai vorbit niciodată cum mi-a vorbit ea în aceste ultime zile.

Altă mare surpriză, imposibil de anticipat, a fost descoperirea ta în legătură cu grădina. Nimic n-a fost fals în laudele mele. Ceea ce ai realizat este uimitor. Ce-nseamnă, încă nu știu. După cum ți-am mai spus, nu sunt superstițioasă, dar îmi doresc să fiu, vreau să cred că ai ridicat blestemul ce plana asupra acestui loc, asupra familiei mele – blestemul lui Federico Docci, criminalul, același blestem care l-a împins pe fiul meu să-și ucidă fratele. Crezând asta, îl scutesc pe Maurizio de-o parte din vină și pe mine de o parte din durere.

Apoi mai ești tu, Adam. Nu mi-am închipuit niciun moment că o să ajung să țin la băiatul trimis de Crispin. Dar așa s-a întâmplat, mai mult decât îți poți imagina. De două ori era cât pe ce să-ți povestesc totul. Maria m-a amenințat de nenumărate ori că o să-ți spună totul. Am convins-o să nu facă asta. Dacă nu ți-a arătat nicio urmă de afecțiune cât ai stat aici (și știi că așa a fost), asta s-a întâmplat din cauză că s-a urât pe sine pentru rolul pe

care a fost de acord să-l joace. Nu voia să se atașeze de tine.

Maria a intrat în echipă mai târziu, după sosirea ta. Ea a fost ochii și urechile mele, spioana mea. Ea ți-a scotocit prin hârtii, să vadă în ce stadiu te afli și, de fiecare dată când a putut, l-a asmuțit pe Maurizio împotriva ta. Dacă nu ți-ar fi spus Antonella unde-i cheia de la etajul de sus, ți-ar fi spus Maria. A fost magistrală. În ultima noapte pe care ai petrecut-o aici, chiar a dat dovadă de geniu când câinele lui Maurizio i-a descoperit prezența lângă ușa capelei.

După cum știi, în spatele plăcii din capelă nu-i niciun pistol. Și nici gloanțe nu sunt. Benedetto le-a distrus pe toate. Minciuna asta a fost momeala cu care l-am păcălit pe Maurizio. Așa plănuisem. De asemenea, era plănuisit ca Maria să vină direct la mine după ce auzea mărturisirea lui Maurizio. Câinele nu făcea parte din plan.

Dată de gol, ce putea să mai facă Maria? Tocmai îl auzise pe Maurizio amenințându-mi viața. Nu putea să-l lase să creadă că există vreo legătură între ea și mine. Așa că a mințit. L-a lăsat să creadă (și pe tine la fel, cred) că se află acolo în numele Antonellei. Știi mai bine decât mine cât de convingătoare a fost. În orice caz, a fost îndeajuns de convingătoare să-l prostească pe Maurizio și să-mi dea timp să aranjez situația. Suntem o familie numeroasă și, orice decizie aș fi luat, trebuia să aibă sprijinul și permisiunea anumitor rude. Am primit încuviințarea lor.

În Italia nu-i posibil să dezmoștenești un copil, dar un copil poate alege să nu-și primească moștenirea. Asta a făcut Maurizio în schimbul tăcerii mele. N-o să-l mai văd niciodată. Cum o să-i explice această schimbare nevesti-sii, copiilor și prietenilor e treaba lui. O să-i fie greu, dar nu mă îndoiesc că o să găsească o metodă. Poate, scuza lui va fi aceea că am decis să rămân în vilă, ceea ce-i adevărat, și că n-a mai tolerat nehotărârea maică-sii.

E asta oare dreptate? Nu. Avem destule dovezi să-l condamnăm pe Maurizio pentru moartea lui Emilio? N-au fost niciodată. Dar, cel puțin, s-a aflat adevărul. Este destul. Trebuie să fie destul, fiindcă asta-i tot, asta-i tot ce trebuia aflat. Am știut asta de la bun început, chiar dinainte de-a te cunoaște.

Asta-i tot, Adam. Aș fi vrut să nu te implic, dar te-am implicat

și numai eu sunt de vină. Fausto și Maria au acționat din loialitate pentru mine și mă aștept să găsești în sufletul tău tăria să-i ierți. Nu mă aștept să mă ierți și pe mine.

Nu pot să știu ce gândești în clipa asta, dar lasă-mă să-ți spun atâta: te-am mințit, te-am folosit, ți-am pus chiar și în pericol integritatea fizică (deși ai fost mai protejat decât îți închipui). Toate lucrurile astea sunt adevărate, nu le neg, dar cea mai mare parte a ceea ce-a fost între noi a fost bun și onest. Ți-am spus din toată inima ceea ce ți-am spus înainte să ne așezăm la cina de la petrecere. Te-am rugat atunci să ții minte vorbele mele? Ți le amintești? Sper că da, fiindcă sunt la fel de adevărate ca oricare altele pe care le-am rostit vreodată.

Ai avut mult de suferit din cauza unei bătrâne care căuta să-i facă dreptate fiului ei mort. Acum asta ți se poate părea strigător la cer, dar timpul și experiența vor comprima amintirea dureroasă a șederii tale la Vila Docci, reducând-o la un strat subțire din temelie vieții tale. Încearcă să nu uiți asta.

*Cu deosebită afecțiune,
Francesca*

Adam citi scrisoarea de două ori, lăsându-se pătruns de cuvinte.

Când se întoarse pe terasă, o găsi pe maică-sa servind ceaiul. Ea citi pe chipul lui că totul e în regulă și schiță un zâmbet în timp ce se retrăgea.

— Am crezut că tu ești în spatele întregii afaceri.

— Știu, spuse Antonella. Maria a trebuit să-l facă pe Maurizio să creadă asta.

— N-a fost numai asta. L-am văzut pe Fausto plecând de la tine de-acasă în acea ultimă dimineață.

Antonella schimbă o privire cu Fausto.

— A venit să mă vadă, să-mi explice situația. Ne-am certat, dar m-a convins să intru și eu în joc. Mi-a spus că n-o să dureze mult. Și n-a durat, deși pare să fi trecut mult timp.

Se întinse și-l luă gîngăș de mână.

Fausto îi întinse peste masă o carte – cartea despre sculptura

renascentistă, pe care Adam o pierduse în parcul cu pini din Viareggio.

Adam pipăi tomul și procesă informația.

— Tu ai fost?

Fausto dădu din cap a încuviințare.

— M-ai urmat acolo?

Fausto încuviință din cap.

Ochii lui Adam rămaseră pironiți asupra lui Fausto.

— Îmi pare rău, Adam. Serios.

— Serios?

— Serios.

— OK.

— Bine, spuse Fausto cu un zâmbet strălucitor. Asta-i foarte bine.

*

Bagajele le fură aduse dintr-un hotel micuț de lângă Gara Purley. Își luaseră camere acolo, neștiind cum vor evolua lucrurile. Asta demonstra o „admirabilă lipsă de impertinență”, potrivit domnului Strickland, care începuse să se mai înmoaie. Fausto primi camera lui Harry, iar Antonella camera de oaspeți din capătul coridorului.

Adam îi scoase la „Cerbul și ogarii”, să bea ceva înainte de cină. Fausto nu mai văzuse cum se joacă darts, așa că intră în joc, tapându-și fără pic de jenă de țigări prietenii noi, oarecum uimiți de comportamentul lui.

Adam și Antonella erau pentru prima oară singuri de la sosirea ei și se simțeau bine.

— Bună, spuse el.

Ea zâmbi și-i mângâie coapsa pe sub masă.

— Cum te simți?

— Amorțit. Ușurat.

— Îți mulțumesc pentru cadou.

— Cadou?

— Piatra din bucătărie.

— Îmi cer scuze, n-am avut timp s-o împachetez.

Ea izbucni în râs.

El aruncă o privire către Fausto.

— *Signora Fanelli* a fost implicată și ea?

— *Signora Fanelli*?

— L-am urmărit pe Fausto după ce a plecat de la tine. S-a dus direct la ea, la *pensione*.

— Și?

— Păi... sunt apropiați. I-am văzut sărutându-se.

— Cred că s-a înfiripat ceva după ce-ai sosit tu. *Nonna* spune că odinioară erau foarte apropiați, dar au fost unele probleme. E foarte bucuroasă că-s din nou așa.

— Sunt sigur de asta.

— De ce zâmbești?

— Nu... nimic.

Având în vedere ce știa despre felul de a acționa al *Signorei* Docci, nu era de mirare că ea își făcuse timp și pentru mijlocirea unei legături. San Casciano nu ducea lipsă de *pensionari* la care să-l îndrume pe Adam.

*

Era destul de cald să poată lua cina pe terasă. Maică-sa se întrecu pe sine la bucatărie. Taică-său deschise două sticle de vin roșu de colecție, pe care le păstra pentru când avea să termine Adam facultatea. Băură în cinstea lui Harry și, când se gândiră la necazurile în care, fără îndoială, s-o fi băgat până acum, îi păru bine să-l audă din nou pe taică-său râzând.

Inevitabil, peste câteva ore, Adam se strecură în vârful picioarelor spre camera de oaspeți. Antonella îl aștepta deja goală în așternut. Faptul că nu puteau să facă zgomot mări și mai mult intensitatea pasiunii cu care se iubiră. Când terminară și zăceau îmbrățișați, el plânse, copleșit. Antonella îi sărută lacrimile și îl strânse la piept.

Mai târziu, din întuneric, de lângă el, îi spuse:

— Bunică-mea crede că știe cine a fost iubitul Florei.

— Ăăă? mormăi el pe jumătate adormit.

Ea repetă. Asta îl trezi.

— Cine?

— N-a vrut să-mi zică. O să-ți spună doar ție, în persoană – *faccia a faccia*.

— O să termine vreodată?

— Ce să termine?!

— Să se mai joace cu mine.

Încercă să se supere din cauza acestei ultime încercări de manipulare, dar era greu. *Signora* Docci s-ar putea crede exclusiv vinovată pentru purtarea ei; nu era chiar așa de sigur. În ultima săptămână reevaluase multe aspecte, dar nu reușise să-și zdruncine convingerea că tot timpul sforile fuseseră trase de altcineva.

*

Nici nu-și mai aducea aminte când își văzuse ultima oară părinții în bucătărie în halat de casă. Taică-său era așezat la masă cu Fausto; maică-sa prăjea șuncă pe aragaz.

Adam, în pijama, se apropie de ea și o sărută pe obraz.

— 'Neața.

— Antonella s-a trezit?

— Nu știu. Nu m-am dus să văd.

Maică-sa îi aruncă o privire cu subînțeles și-i sugeră:

— Păi, ce-ar fi să-i duci, oricum, o ceașcă de ceai?

— Bună idee.

Umplu ceainicul și aruncă o privire spre masă. Fausto îi explica lui taică-său ceva într-o italiană rapidă, mutând din loc borcane cu gem, tacâmuri și alte obiecte într-un soi de demonstrație.

Maică-sa se aplecă spre el și-i șopti:

— Credem că-i vorba despre bătălia de la Hastings.

În absența lut plouase îndeajuns cât să se umfle strugure din vie și să renască speranța unei recolte acceptabile. Pajiștea pârjolită de sub grotă chiar avea o palidă urmă de verde, deși asta era singura schimbare remarcabilă la grădina memorială.

Adam deschise cartea pe care i-o dăduse *Signora* Docci. I-o făcuse cadou: un exemplar legat în piele din *Metamorfozele* lui Ovidiu, vechi și destul de valoros, bănuia el. Îl făcuse să promită că nu va citi dedicația de pe pagina de gardă până ce n-o să ajungă în grădină.

Era scurtă și foarte impresionantă, iar la aceeași pagină era băgată o bucățică de hârtie pe care scrisese:

Metamorfoze 1:316

Găsi versul din text și zâmbi. Ea avea de gând să-l pună la treabă, să afle singur răspunsul.

Nu-l găsi până să ajungă la luminișul lui Hiacint. În fața statuii lui Apollo, deschise din nou cartea la pasajul respectiv. Relata povestea lui Deucalion și Pyrrha, singurii supraviețuitori ai marelui potop, a căror plută ajunsese pe Muntele Parnas. Pasajul spunea:

*Cu piscurile-i gemene-n țării,
Parnas se pierde-n ceruri azurii.*

Se uită la Apollo, cum stă cocoțat pe vârful lui Parnas, lăcașul lui – doar că nu era Muntele Parnas, fiindcă se înălța într-un vârful singuratic și foarte ascuțit. Nu-i stătea în fire lui Federico Docci să devieze de la Ovidiu fără motiv; era foarte meticolos cu detaliile.

Trecu în revistă celelalte posibilități – Muntele Olimp, Muntele Helicon – dar nu-i veni nicio idee. Atunci își dădu seama că perspectiva lui era greșită.

În fața lui nu se afla Apollo, ci amantul Florei, deghizat în

Apollo. Ceea ce însemna că muntele nu era Parnas, ci un munte oarecare, unul cu un vârf înalt, ascuțit.

Un munte înalt.

— Montalto, șopti el.

Era o traducere directă.

Fulvio Montalto, tânărul arhitect al Vilei Docci. Nu-i de mirare că a dispărut din documentele vremii. Federico Docci a avut grijă de asta.

Cercul se închidea. Și destinul Florei se întregea și el. Această ultimă revelație, această ultimă piesă de puzzle, într-un fel, o rotunjea, o întregea. Fiindcă dragostea ei putea astfel să trăiască din nou. Când se opri să o privească la ieșirea din grădină, văzu asta arzând în ochii ei, la fel cum iubirea lui Fulvio pentru ea încă exala din frumsețea naturală a vilei pe care o proiectase pentru ea.

Fără îndoială, mai erau multe de aflat despre povestea lor, poate chiar o însemnare a morții lui Fulvio îngropată undeva într-o arhivă prăfuită. Dar treaba ei era terminată. Îi predase ștafeta. Depindea de el ce făcea cu ea acum.

*

Întorcându-se spre vilă pe cărarea năpădită de vegetație, gândurile îl purtară înapoi la ziua de mai dogoritoare, de la Cambridge – locul unde începuse totul – și se întrebă dacă, știind tot ce știe acum, ar fi procedat altfel.

Nu era ușor de răspuns la întrebarea asta.

Aproape că nu se recunoștea în tânărul lipsit de griji care pedala pe poteca de pe malul râului, hurducându-se când trecea peste fâgașe, cu sticla de vin dansând în coșul bicicletei.

Oricât de tare încerca, nu reușea să pătrundă în mintea celui necunoscut, ca să nu mai zicem că nu putea ști absolut deloc cum ar fi reacționat la vestea că în curând avea să aibă de-a face cu o crimă.

„Un amestec pasionant de crimă
și cultură, de trecut și prezent...
o lectură perfectă pentru vacanța
de vară” – *New York Daily News*

Ofrumoasă vilă pierdută pe dealurile
Toscane, o grădină misterioasă,
două crime tainice — una din secolul XVI,
cealaltă din secolul XX — și o familie bântuită
de secrete întunecate, toate se amestecă în
acest mister fascinant plasat în Italia postbelică.

În 1958, Adam Strickland, un tânăr student la
Cambridge, pleacă la Vila Docci pentru a studia
o grădină din secolul XVI și a scrie o monografie
dedicată acesteia. Proiectată și creată de un soț
îndurerat în memoria soției sale moarte, grădina
este o lume misterioasă, cu statui, grote, canale
șerpuitoare și inscripții clasice. Dar pe măsură
ce avansează cu cercetările, Adam este tot mai
convins că ascunsă în iconografia stranie a
grădinii se află cheia pentru dezlegarea
unei crime cufundate în negura veacurilor.
Să fie Adam doar un student naiv, care
descoperă întâmplător secrete ascunse, sau
este el folosit pentru aducerea la iveală a
adevărului din spatele trecutului enigmatic al vilei?

„Remarcabil!” – *Publishers Weekly*

LEDA, imprint al
GRUPULUI EDITORIAL CORINT

Designul copertei: Iulian Frățilă
Fotografia copertei: Elena Ghiocel

www.ledabooks.ro

ISBN: 978-973-102-279-6



www.edituracorint.ro

{1} Bătălia pentru Anglia este numele dat eforturilor aviației militare germane (*Luftwaffe*) de a câștiga superioritatea aeriană asupra celei britanice (*Royal Air Force*) înaintea preconizatei invazii terestre și aeriene în Marea Britanie (Operațiunea Leul de Mare), în timpul celui de-al Doilea Război Mondial.

{2} Formulă uzitată în cercurile oculte, preluată din textele ermetice. Conceptul i-ar aparține lui Hermes Trismegistus, alchimist legendar din Alexandria, asimilat cu zeii Hermes din mitologia greacă, Mercur din cea romană și Thot din cea egipteană, considerat inventatorul scrisului și al limbajului, al magiei, astronomiei și alchimiei.

{3} Andrea Mantegna (1431-1506), pictor, sculptor și gravor renascentist italian.

{4} Celebră firmă (singura independentă) de pe piața furnizorilor de informații de marketing maritim.

{5} Gară și stație de metrou din centrul financiar al Londrei.

{6} Veche gildă a blănarilor, transformată cu mulți ani în urmă în instituție caritabilă, finanțatoare a unor importante instituții de învățământ.

{7} Masolino da Panicale (1383-1447), pictor italian, cunoscut mai ales pentru picturile realizate în colaborare cu Masaccio: *Madona cu pruncul și Sf. Ana* (1424) și frescele din Capela Brancacci.

{8} Pictor italian, reprezentant de seamă al perioadei Quattrocento.

{9} Masaccio (1401-1428) a fost primul mare pictor al perioadei Quattrocento, frescele lui fiind considerate primele monumente ale umanismului.

{10} Pictor francez din perioada clasicismului baroc (1594-1665).

{11} Personaj din romanul *Jane Eyre* de Charlotte Brontë.

{12} Termen italian folosit în artă pentru a descrie o siluetă cu centrul de greutate lăsat pe un picior, cu un aer mai dinamic sau, dimpotrivă, cu o mină mai relaxată.

{13} Giambologna, cunoscut și sub numele de Giovanni Bologna (1529-1608), sculptor renascentist.

{14} Bartolomeo Ammannati (1511-1592) arhitect și sculptor florentin.

{15} În aer liber.

{16} Robert Anthony Eden (1897-1977), politician britanic care a ocupat funcția de ministru al Afacerilor Externe de trei ori în perioada 1935-1955, inclusiv în timpul celui de al Doilea Război Mondial. De asemenea, a fost prim-ministru al Regatului Unit în perioada 7 aprilie 1955-10 ianuarie 1957.

{17} Indigenii din Borneo.

{18} Ioan Damaschinul (676-749), considerat ultimul părinte al Bisericii, în ordine cronologică, unul dintre cei mai importanți gânditori ai Bizanțului. Spirit enciclopedic, a încercat să realizeze o sinteză de vaste proporții a întregii cunoaștere a epocii sale, în spirit creștin, proiectul său fiind

comparabil, prin proporții, cu cel aristotelic. Lucrările sale, intitulate *Dialectica* și *Dogmatica*, reprezintă inestimabile documente cu privire la vocabularul filosofic și la proiectul secolului al VIII-lea de integrare a aristotelismului în cultura creștină *Dogmatica* rămâne până în zilele noastre un text de referință pentru înțelegerea dogmei creștine.

{19} Edgar Wind (1900-1971), istoric al artei, specializat în imagologia Renașterii, a studiat prezenta elementelor păgâne în arta renascentistă.